De Kleinkinderen van Mevrouw Beukema

door

Nannie van Wehl.

C. Morks Cz. Dordrecht.

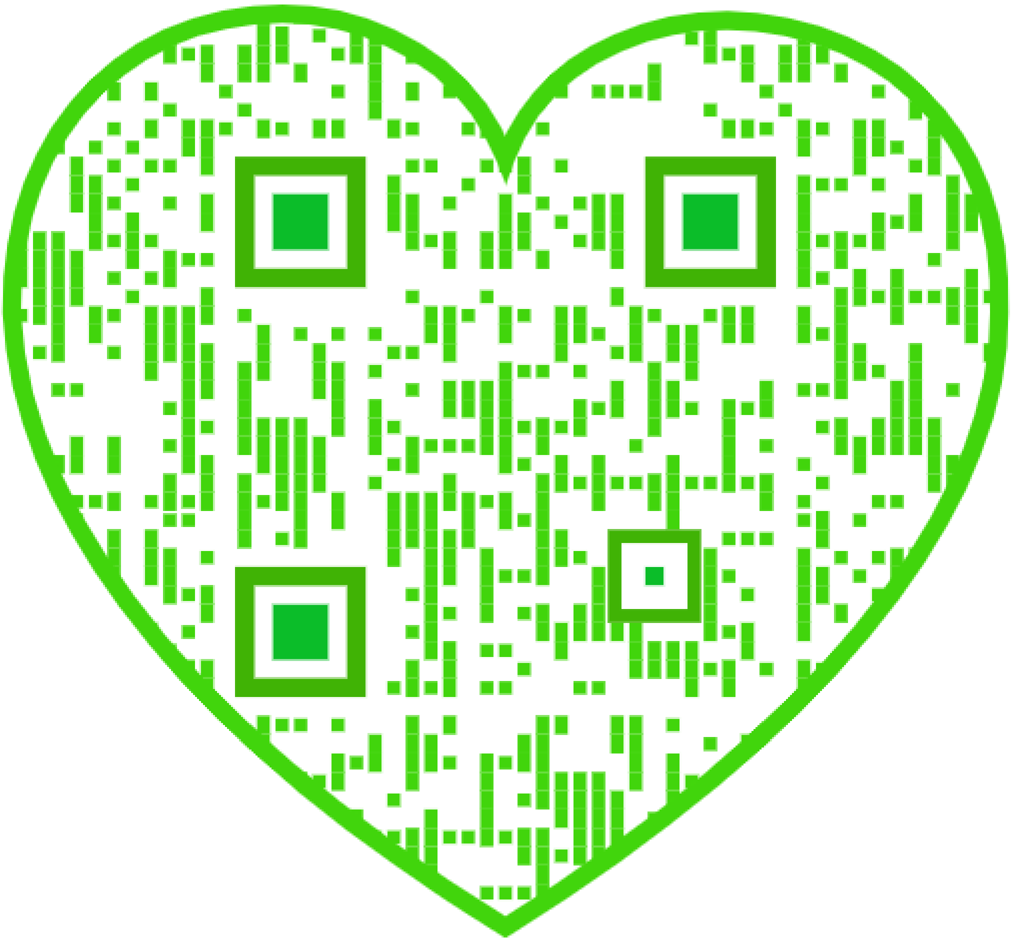

240

DE KLEINKINDEREN VAN
MEVROUW BEUKEMA

IC-0
Wehl

De Kleinkinderen van Mevrouw Beukema

DOOR

NANNIE VAN WEHL

Schrijfster o. a. van „Het moeilijke begin" en „Wij zijn jong"

Geïllustreerd door en Bandteekening van

C. J. ROVERS

C. MORKS Czn. — DORDRECHT

GEMEENTEBIBLIOTHEEK
ROTTERDAM

P 153 494 115
B 1001 319 080-5
Informatiecentrum Jeugdlectuur

HOOFDSTUK I.

Aarzelend reed Loe de Torenstraat binnen. Zou 't hier zijn, in die rare, nauwe straat ? Ja, Tine had 't toch duidelijk gezegd : Torenstraat zes en veertig.

Boe, wat een nauwe, vieze zijstraatjes. 't Leek hier wel een stad op zichzelf ! Grappig, zoo in je eigen stad rond te rijden op ontdekkingen uit ! Hoe gek eigenlijk, dat hij nog nooit hier geweest was — in de Prinsestraat kwam je minstens elken dag eens, en hier, die gribus, lag vlak er achter.

Neen maar, wat bewoog Tine in Godsnaam, hier te kruipen ? En dat Daan dat goed vond ! Enfin, Daan had zijn kop vol andere dingen — maar Loe zou een lief ding geven, als hij Lizzy's gezicht eens kon zien, wanneer ze in deze streken haar — bruigom moest zoeken !

Bruigom ! Phoe ! zoover was 't nog niet en hij, Loe, geloofde wel niet, dat 't ooit zoover komen zou ! Die Lizzy met haar malle kuren ! Loe brandde van nieuwsgierigheid, wat Tine wel zeggen zou, strakjes. Niet haar ineens ermee op 't lijf vallen ! Dat kon doodelijk zijn — Lizzy zoo ineens als schoonzus te krijgen !

Als hij Tine nu maar eerst gevonden had ! Wacht, hier werd de straat wat breeder, een beetje menschelijker, maar die pomp daar stond verschrikkelijk vies — hu ! die natte rommel ! Zes en veertig ! Nee maar, dat was hier !

Aarzelend tipte hij met den voet op 't trottoir, bleef toch nog maar op 't zadel zitten. Het kon haast niet. Zes en veertig was een kleine smidse, met twee raampjes ter weerszij van de open deur. De raampjes waren zwaar betralied en verder ondoorzichtbaar van stof en vuil. Het halfduister in de smidse werd zoo nu en dan verscheurd door een oplaaiende vlammetong en het geriktik klonk schel naar buiten. — Ja, zes en veertig — 't moest wel hier zijn, hoe gek 't leek. Loe stapte af, zette zijn fiets schoor tegen den trottoirband en trad de smidse in. Een raar contrast, zijn keurig nette verschijning in het grijs flanellen sportpak, en dan de kleine, vuile smidsjongen, die nieuwsgierig aan kwam loopen en de blaasbalg in den steek liet.

„Ehem — kunt U me ook zeggen, of Juffrouw Beukema hier woont ?" vroeg Loe, en zijn stem klonk geaffecteerd van verlegenheid.

„Die schooljuffer ? O ja, ga die deur maar in en dan almaar rechtuit en dan de trap op en de eerste deur rechts —."

„Die deur" bevond zich vlak vooraan in de smidse, links, en nu kwam Loe op 't idee, dat hij voortaan wel aan kon bellen aan de deur, welke hij voor die van 't bovenhuis had gehouden.

„Kan ik mijn fiets hier zetten ?"

„Gerust !"

Loe haalde zijn mooie, glimmende fiets naar binnen en zette die tegen den wand, die eens wit was geweest, maar nu daar niet veel meer van had.

„Die Tine ! die Tine !" mopperde hij, „maar om Lizzy lach ik me gek, eerstdaags !"

Moedig stapte hij vooruit, naar de aangewezen deur, opende die — en toen kreeg alles alweer een ander aanzien.

Hij stond in een zeer lange, marmeren gang. Onder zijn voeten lag een extra-dikke cocosmat, die al het vuil moest absorbeeren, dat men uit de smederij mee zou brengen.

De gang leek wel eindeloos, was nu eens licht en dan weer donker, al naardat zich in de wanden een venster bevond. Heel, heel in de verte merkte Loe de trap.

Hij begon zijn marsch door de marmeren gang, waar zijn stappen luid klonken. Zoo stapte hij langs verscheiden deuren en zag toen door een paar ramen een binnenplaats. Keurig geschrobd waren de gele klinkers. In de vensterbanken stonden vuriggroode geraniums in groengeschilderde bloemrekken. Schuin voor zich uit keek hij in een groote keuken, bevloerd met donkerrood-glazuren tegels, en daarboven, voor het groote raam boven de keuken, zag hij Tine's donker haar, een glimp van haar voorhoofd.

Wat een grappig huis was dat nu toch ! Hij klom de trap op en zag boven weer een gang met verscheiden deuren — bij de eerste deur rechts klopte hij aan.

„Binnen !" riep Tine verrast.

Daar stond hij in een groote vierkante kamer, die op 't eerste gezicht al een aangenamen indruk maakte. Tine rees op uit een donkergroene crapaud bij 't raam en kwam blij haar bezoek tegemoet.

„O, Loetje," zei ze, „hoe heb je 't kunnen vinden ?

Gauw, in die andere crapaud. Hier je hoed en nou gezellig zijn — ik zet thee — o Loetje, hoe heb je 't kunnen vinden ?"

„Zeg dat wel," bromde hij. „Goeie God, waarom ben je heelemaal weggekropen ? Het huis, daar zeg ik niks van, en de kamer is bepaald gezellig, maar wat een buurt ! verhip ! wat een gribus !"

„Ja, 't is een aardig, ouderwetsch huis, vin-je niet?" sprak Tine ontwijkend. „Heb je wel opgelet, heel antiek gebouwd, met een voorhuis en een achterhuis. Zulke huizen staan alleen maar midden in het heel oude deel der stad."

„Nou ja, dat kan nou wel, maar waarom ben je nou gaan wonen in dat oude deel ? Op Duinoord zijn toch kamers genoeg te krijgen ?"

Tine stond op, liep de kamer door en wierp de vleugeldeuren, die geen schuifdeuren waren, wijd open. Een groote alkoof vertoonde zich, maar frisch en licht, want er was een groot matglazen raam in het plafond, dat zeker op 't dak uitkwam. De alkoof was zeer goed gemeubeld, met een spiegelkast en een groote waschtafel.

„Hier slaapt Daan !" zei ze. „En boven heb ik ook een goede kamer. Nu, drie zulke nette, goedgemeubelde en gezellige kamers kunnen we op Duinoord niet krijgen, voor den prijs, dien wij mogen besteden. En daarom heb ik me lekkertjes niets van den gribus aangetrokken en heb de kamers gehuurd. Wie 't te min vindt, om hierheen te komen, die blijft maar weg."

„Dat was Tine weer op haar liefst," dacht Loe, toen hij Tine's donkere oogen zich zag versomberen, haar bovenlip zich minachtend zag krullen, vooruit al, om degenen, die 't wagen zouden, hun gribus te vermijden uit gegeneerdheid.

„Dan we mògen betalen —" dat maalde Loe nog door het hoofd. En zoo echt onhandig jongensachtig vroeg hij : „Maar Tine, waarom mág je maar zoo weinig uitgeven ? We dachten, dat Grootmoeder alles voor jullie betaalde —"

„Zeker, dat doet ze ook !" sneed Tine's stem. „Iedere maand — en alles ! Ik moet 't zelf in de Parkstraat komen halen, op den eersten precies ! Zie je het heet, dat ik meer tijd heb dan Daan. — En als grootmoeder mij dan alles uitbetaalt, maakt ze altijd wel, dat we te weten komen, dat we kinderen zijn zonder erfdeel — kinderen van een vader, wien het niet gelukt is in Indië rijk te worden, en van een moeder, die geen cent meebracht en bovendien winkeljuffrouw is geweest ! Zie je, mijn moeder was winkeljuffrouw in dat huis bij die pomp — der is nou een bloemenwinkel, maar toen verkochten ze er naalden en spelden en ondergoed — misschien ben ik dáárom wel gaan wonen in dezen gribus ! O ja, Grootmoeder betaalt alles voor ons, maar God zullen we danken, als dat niet meer hoeft ! Daan werkt zich half dood, en ik — nou, als je maar weet, dat ik in 't voorjaar tegelijk examen doe voor handwerken, gymnastiek, gewoon Lager Onderwijs, en dan nog ereis voor Fransch ! Want mevrouw Grootmoeder heeft gezegd, dat ik tenminste op mijn twintigste jaar klaar moest zijn — voor een meisje was dat veel makkelijker, zie je. Ga nou maar weer weg, want ik zit grammatica te leeren." En ze

gooide zich in haar crapaud, nam haar boek weer op, keek nog eens naar het theewater, dat allang kookte, maar nu maar moest blijven koken, en trok zich van Loe niets meer aan.

„God Tine, wat ben je nou flauw!" pleitte Loe. „Kan ik 't nou helpen, dat Grootmoeder zoo'n lastig zeilschip is? En wij hebben 't jou toch nooit laten merken, dat nare, dat je daar zei, van je vader en je moeder."

„Neen, maar jullie vonden 't toch net als Grootmoeder, hé? Alleen zei je 't niet zoo ronduit! Zeg op, heb jij den moed om ronduit te zeggen:

„Nou ja, tante Beukema stond vroeger in dien winkel daar achter de pomp en verkocht spelden en naalden — wat zou dat?" Nee, dien moed heb je niet — en schiet nou maar weer op, want ik moet grammatica leeren."

Loe dacht er niet aan om heen te gaan. Hij ging juist wat dieper in zijn stoel zitten, streek eens met de lange, goedverzorgde hand door zijn blonde kuif, dacht zóó diep na, dat zijn jongensachtige blauwe oogen, met hun bijna altijd lachenden blik, zeer ernstig leken en begon:

„Ehem! Dat vraag je nou zoo, zie je — en dan wil ik 't je wel ronduit zeggen: om zoo, voor mijn plezier, op 't college of op 't tennisveld of waar dan ook, bij mogelijke toespelingen te zeggen: Nou ja, mijn tante Beukema und so weiter — neen, dat durf ik niet. Maar als er nou eens heel ernstig gesproken werd ergens, en als ze me dan in allen ernst eens vroegen naar mijn tante Beukema — ja, dan zou ik wel den moed hebben en dan zou ik kalmpjes

zeggen: Nou ja, mijn tante Beukema, und so weiter. Bijvoorbeeld, als ze jou uitscholden."

„Kan dat je schelen?" vroeg ze verbaasd.

„Zeker!" knikte hij plezierig.

„Wie schelden me uit?"

„Niemand, zie je. Maar misschien komt het er nog weleens toe bij Lizzy en Jeanne. Zie je, die zitten altijd zoo af te geven op meisjes, die leeren voor onderwijzeres, daar is niks aan, zie je. Dat zeggen ze. En dat kan ik niet uitstaan. Want 't is niet, omdat er niks an zou zijn — maar 't is hun niet deftig genoeg, zie je. Maar 't is wel deftig om te studeeren uit een beurs van Arbeid Adelt, die je ieder jaar zelf bij mekaar moet gaan schooien bij allerlei oude dames en waar je je knieën blauw om kunt bidden, als je eens gezakt ben. En zoo gaat 't met ze, Tine. Let maar eens op! Let maar eens op! Het zijn toch zulke geweldige stommelingen! Lizzy voorop en dan Jeanne! Der candidaats halen ze nooit, dat zegt heel Leiden! O, 't zijn barre ezels! Wat die in Leiden doen — Ja, picniccen in 't Keukenbosch, en wandelen in de Poelgeester laantjes. O!"

Verschrikt hield hij op. Hij zat zoo echt lekker uit te veteren op zijn lievelingsnichten, Lizzy en Jeanne Wijnands. Eigenlijk waren 't geen nichten — ze waren de stiefdochters van Mevrouw Wijnands-Beukema, die laat met een gepensionneerden Lloyd-kapitein was getrouwd. Hij bracht die twee voor haar mee uit zijn eerste huwelijk, en toen ze twee jaar getrouwd waren, en de arme mevrouw Wijnands net goed wist, wat een lastige produkten haar stiefdochters waren, stierf de kapitein.

De meisjes waren opgenomen in den kleinkinderenkring van mevrouw Beukema. Alleen, als ze het al te bont maakten, herinnerde men zich dat het pseudo-nichten waren, zooals Loe altijd zei.

En nu had Loe zoo zitten afgeven op Lizzy en Jeanne, en had Tine duchtig op stang gejaagd — en hij kwam nog al, om Tine iets van Lizzy te vertellen, iets van Lizzy en Daan, waar ze niet boos om mòcht zijn, anders gebeurden er rare dingen !

„Wat is er ?" vroeg Tine nieuwsgierig en had haar boek maar neergelegd. Zoolang die jongen er was, kon ze toch niets uitvoeren.

Ze stond op om thee te zetten. Hij zweeg nog steeds en daarom wendde ze zich tot hem om en vroeg nog eens : „Maar wat is er dan toch ? Bij mij mag je gerust zeggen, wat je wil, van Lizzy — *mij* deert het niet !"

„Bedoel je, dat het Daan wel deert ?" vroeg hij opeens, meenend de koe bij de horens te krijgen.

„Daan ?" vroeg ze verwonderd. „Ik dacht niet aan Daan. Hoe kom je nou ineens op Daan ?"

„Zeg, Tien — is 't zoo mal, aan Daan te denken, als je aan Lizzy bezig ben ?"

„Mal — neen — maar — nou begrijp ik er niets meer van. Ga jij je gang maar en praat over Daan, en praat over Lizzy, maar zeg me nu toch eens, waarom je zoo'n geheimzinnig gezicht trekt."

„Nou, luister eens, Tien. Zou je graag een schoonzus hebben ?"

„Een schoonzus ?" Ze lachte luid. „Hoe kom je op 't idee ? Daan doet nog niets dan werken — dat dient ook wel ; in het voorjaar doet hij zijn candidaats en wie denkt er dan aan een schoonzus ? Ja — voor later — voor later — Daar denk ik wel eens aan, maar nu hebben we den tijd. —"

Ze zweeg, en zag een lief, zacht, blond meisjesgelaat voor zich opdoemen. Dat was haar nichtje van Gelderen —. O, ze wist 't zeker, die hield van haar goeden, ijverigen Daan — en Daan kòn toch niet anders dan houden van dat lieve, werkzame persoontje. —

„Neen, Tien, je hebt niet den tijd. Kijk, ik wou je wat komen vertellen. Dirk en ik hebben overlegd, dat ik dat doen zou. Anders schrik je misschien, zie je. En dan val je misschien tegen Daan uit, zooals jij soms uit kan vallen. —"

„Hé ?" vroeg Tine verbluft.

„Nou — wacht nou even. Ik zeg 't je dadelijk. — Zie je, het kon soms, dat Daan morgen of overmorgen, of nog later — aan kwam met een nieuwtje — dat ie verloofd is."

„O, en met wie ?" riep Tine verschrikt. „Groote Hemel, wat zal Grootmoeder daar van zeggen ?"

„Ja, met wie ?" Loe bekeek zijn nagels. „En Grootmoeder — die zal 't niet zoo erg vinden als jij, want de dame in quaestie bevalt haar nogal. — Zie je, een student in de medicijnen is nog al chique."

„Een student in de medicijnen ?" Tine vloog overeind, bleek, met woeste oogen.

„O Loe, wie is 't ? wie is 't ?" riep ze. „Zeg 't toch gauw !"

„Nou — 't is juist Lizzy — dat je dat nou niet uit je eigen snapt, na al, wat ik hier heb zitten beweren. —"

Tine liet zich weer in haar fauteuil neervallen en sloeg de handen voor de oogen.

,,Goeie God !'' steunde ze. ,,Hoe kan hij dát nou doen ? Hoe is dát mogelijk — Lizzy — wat is daar nou ins Hemelsnaam aan ? Dik, oud, leelijk — aanstellerig, dom, met duizend onhoudbare pretenties — en dan mijn goeie, knappe, eenvoudige Daan !'' En opeens snikte ze 't luid uit, want naast haar goeien, knappen Daan verrees een blond meisjeskopje, en dat keek zoo droevig. —

,,Hè, toe Tine, stil nou !'' suste Loe. ,,'t Is alles Lizzy's schuld ! Zij heeft er hem toe overgehaald ! Hij kan 't heusch niet helpen ! Dat zegt heel Leiden ! Zie je, toen ze voor 't eerst op de snijkamer was, is ze flauw gevallen in zijn buurt, en toen heeft hij haar naar haar kamers gebracht. — God, hoe antiek en hoe banaal ! En toen heeft ze hem op de Damesclub te theedrinken gevraagd en later stond ze altijd bij hem en moest zijn snijdoos hebben en zijn lucifers — en zoo is 't toen gekomen. 't Is allemaal haar schuld, en als ze nou op 't perron samen voorbijgaan, dan zeggen ze allemaal : ,,Nou, die is der in geluist ! Nou is Daan Beukema de segaar !''

,,Maar daar was hij toch zelf bij !'' riep Tine driftig. ,,Dan had hij haar toch moeten ontloopen ! O, die Daan, die Daan !''

,,Meisjes als Lizzy ontloop je niet,'' oreerde Loe plechtig. ,,Vraag 't maar aan Dirk, die is ouder en wijzer dan ik. Meisjes als Lizzy, die hangen net aan je als een klit en je ken ze toch geen schop geven en wegjagen, want 't blijven toch meisjes — zelfs dames ! Nou, dat kon Daan ook niet — en nou zit hij ermee, en als hij zich nou in de toekomst bar en bar ongelukkig gaat voelen, zal hij haar tòch nog wel eens een schop geven, al is ze een meisje, of zelfs een dame. — Daar moet je maar op hopen, Tine, en je verder zoo goed mogelijk in 't geval schikken, en eraan denken, dat niemand in Leiden in haar de toekomstige mevrouw Beukema ziet, al is ze nu verloofd met Daan Beukema. 't Is best mogelijk, dat ze zelf nog eens een verandering wil — nou !''

Hij ging hoe langer hoe geheimzinniger praten en boog zich heelemaal naar Tine over.

,,Der wonen bij ons in de buurt jongens uit Soerabaija. Daar hebben Lizzy en Jeanne bij op de H. B. S. gegaan. En daar moest Lizzy vooral ook altijd een vriendje hebben. Stil maar Tine, Lizzy zal wel nog ereis behoefte krijgen aan afwisseling. Maar nou ga ik weg, want thee schijn je toch niet te schenken vandaag en voor de rest is ze me toch te sterk ook. Adieu, Tine, maak nu, dat je opgeknapt ben, vóór Daan thuis komt. Ik heb een idee, dat de bom vanavond nog losbarst. Daan kan om vijf uur hier zijn. Adieu.''

,,Adieu,'' zei Tine toonloos.

Hij ging, maar zijn vriendelijke jongenskop stak hij toch nog ereis terug om de deur en zei : ,,Zeg, Tien, kom vanavond een beetje bij moeder en Dirk en vader en mij — we zullen je wel opkalefateren !''

,,Ik kan vanavond niet — ik heb haast geen kleeren aan mijn lijf !'' steunde Tine.

,,Vraag dan aan Grootmoeder,'' wou hij zeggen. Maar nu wist hij immers, hoe ze daar over dacht en zachtjes trok hij de deur maar weer toe.

Daar zat Tine. Ze schreide niet meer, maar keek wezenloos naar buiten. Naar de groene bloemhekjes, naar de roode geraniums. Toen zuchtte ze, wendde zich om, en keek naar binnen. Naar het gezellige hoekje bij Daans schrijftafel, in de nette slaapkamer, waarvan de deuren waren blijven openstaan. Altijd anders verkwikte haar dat kijken, als ze doodmoe ophield met haar jagend werken, maar nu zag ze niets van al het gezellige en verkwikt werd ze niet.

O, hoe had hij dát kunnen doen! Lizzy, juist Lizzy! Hij was toch geen kind, hij kon toch „neen!" zeggen, en „ruk uit!" Neen, neen, neen, hij wou zelf wel zoo, maar o, waarom wou hij het? Wat kon hij nu toch hebben aan Lizzy, die meende, dat haar studentenschap permissie gaf tot 't afleggen van alle meisjesachtige beschaving en manieren? O, nu zou ze Lizzy geregeld om zich heen moeten dulden, ze zág 't al: Lizzy zou hier gaan optreden als meesteres — niets zou ze meer aan Daan hebben — met de zalige rust en vrede van dit nieuwe tehuis zou 't gedaan zijn. —

Ze hoopte opeens vurig, dat Lizzy zich zou schamen voor de woning van haar verloofde, voor het huis, dat stond in een achterbuurt, en er zoo min uitzag aan den voorkant! Dan zou ze Lizzy flink den mantel uitvegen en daarna van haar af zijn! En Daan zou dat ook heel onaardig van Lizzy vinden! Maar opeens wist ze, hoe het gaan zou: Lizzy zou zich nobel willen houden, zou dien adeldom laten doorstralen in haar heele optreden, zou juist ronduit zeggen: „Mijn verloofde woont in de Torenstraat, omdat 't daar goedkoop is —" opdat de toehoorders

zouden fluisteren: „Wat een flinke meid is die Lizzy toch! Valsche schaamte kent ze niet!" En dan zou Lizzy telkenmale de nauwe straat, de vuile smidse binnen komen met het air van een dame, die op liefdadigheidsbezoek gaat. —

Tine kreunde, alsof ze pijn had. En toen opeens vloog ze overeind, Daans slaapkamer in — daar hoorde zij zijn stappen al op de trap. Gauw, even een beetje die verwarde haren wegstrijken, en haar oogen betten met een puntje van den handdoek, zoo maar in de kan gedoopt. — Daar was Daan al.

„Waar zit je, Tine?" riep hij opgewekt.

„Hier!" antwoordde ze in denzelfden trant. „Ik maak een beetje toilet. —"

„Voor mij?" vroeg hij verwonderd.

„Zeker!"

„Maak dan wat voort, want ik heb groot nieuws."

„Als 't maar goed nieuws is!" riep Tine, om tijd te winnen.

„Zeker! zeker! dat ook!"

„Hoor die Daan nou toch!" dacht Tine. „Daar is hij vroolijk, daar is hij opgewekt, zoover een jongen van zijn slag, die de zaken niet licht neemt, vroolijk en opgewekt kan zijn. Is Lizzy dan een toovenaarster, dat ze hem de oogen toebindt, zonder dat hij 't weet?"

Nu kon ze toch werkelijk niet langer blijven treuzelen. Met een kloppend hart draaide ze zich om en kwam naar Daan toe.

„Wil je thee?" vroeg ze, uitstel zoekend van excutie.

„Straks — eerst vertellen. — Nu dan: ik heb me verloofd met Lizzy Wijnands."

Ze kòn niet doen, alsof nu alles in 't reine en pracht-heerlijk was.

„Wezenlijk ?" vroeg ze met een flauw glimlachje. „En denk je, dat je gelukkig zult worden met Lizzy ?"

„Maar Tine ! maar Tine ! Anders had ik 't toch niet gedaan ! Aha — ik zie 't al — de malle antipathie tegen Lizzy en Jeanne werkt alweer — en nou had je toch eens moeten hooren, hoe lief Lizzy over jou sprak, haar nieuwe zusje, zooals ze zei. —"

Tine beet zich op haar lippen om een plagend : „God ! die snoes !" in te houden, maar wél vroeg ze : „Lizzy lief spreken over mij ? Wat kan ze daar mee voor hebben ?"

Geërgerd stond Daan op, rekte zich de beenen en stapte de kamer op en neer, met de handen in de zakken.

„Wat ze daarmee vóór heeft ? Niets dan den vrede ! Ze weet, dat jij en ik zoo tamelijk op elkaar aangewezen zijn en wil onze verhouding niet storen, wil trachten je liefde te winnen."

Een groote verteedering kwam over Tine door dat „op elkaar aangewezen zijn." En smeekend zei ze, zoo zacht en teeder als ze nog nooit iets tegen Daan gezegd had :

„Den vrede, dien wil ik ook. En daarom wil ik wel lief voor Lizzy zijn, of tenminste gewoon, als 't dan absoluut moet. Maar o Daan ! Daan !" en ze begon angstig te schreien : „Lizzy is geen meisje voor jou ! Dat weet ik zoo zeker, zoo heel zeker !

O jongen, wat ben je toch begonnen ! Ik zie niets dan verveling en ergenis voor je in de toekomst. — O Daan, laat toch gauw, gauw dat ellendige spel uit zijn !"

Hij werd niet boos, want hij zag, dat ze alles meende en niet uit hatelijkheid zei. Maar bij 't woord „spel" had hij toch wel even een leelijk gezicht getrokken. Sussend sprak hij :

„Ik kan niet verlangen, dat de oude antipathie opeens maar uitgeroeid zou zijn. Je hebt me beloofd, dat je vrede zult houden met Lizzy, en dat 's me voorloopig voldoende. Ik ben er zeker van, dat Lizzy er in zal slagen, je hart te winnen. Jeanne is wat héél eigenaardig, maar Jeanne is nog een kind, een bedorven kind. Meet Lizzy en Jeanne niet met ééne maat."

Op de trap werd gestommeld. De juffrouw bracht de koksbussen met het eten van den broer en de zuster binnen. Daardoor moesten ze hun gesprek wel staken, en toen ze eenmaal goed en wel aan tafel zaten, begon Daan opgewekt over heel wat anders, en Tine ademde verlicht op, dat hij dus klaarblijkelijk niet op haar gelukwensch wachtte.

Haastig werd de povere maaltijd van 't grove aardewerk genuttigd, want de maaltijd werd altijd beschouwd als een zeer lastig intermezzo in den dag, waarvan geen uur verloren mocht gaan. Haastig zette Tine de schaaltjes in elkaar, en de heele boel buiten de deur, met de trekpot vol bittere thee van dien middag erbij. Daan moest weer weg, dat wist ze, en voor haar zelf vond ze 't de moeite niet, op te staan om thee te schenken.

Daan liep nog even ongedurig de kamer op en neer. Toen greep hij hoed en jas en ging met een kort : ,,Bonsoir ! wacht maar niet op me vanavond, want Telders is altijd lang van stof —" de kamer uit en weg.

Tine ging zuchtend naar boven. Ach God, ze zag 't wel — was dàt nu een gelukkige verloofde ? Zich wijs maken, dat hij van Lizzy hield, daar zou hij wel in slagen. Maar hoe zielig, dat hij nu overal zooveel pijndoende verwondering zou ontmoeten ! Oom Konnerden, Loe's vader, zou hem zeer zeker à faire nemen, want die kon de Wijnandsen niet zien ! En bij oom en tante van Gelderen — zou tante van Gelderen hem het verdriet vergeven, dat hij Annie aandeed ? Ja, dat kon hij niet helpen — hij had Annie niet boven de andere nichtjes voorgetrokken, maar 't was nou toch maar zoo : Annie zou verdriet hebben en iedereen zou 't raden. En iedereen zou bovendien zeggen : ,,Is die jongen gek, om Lizzy Wijnands te kiezen boven Annie van Gelderen ?" Ach, heel Leiden lachte er immers om !

Tine deed een eenvoudige flanellen peignoir aan, nam de japon, die ze aangehad had, mee naar beneden en begon hem ijverig te verstellen. Nieuw boorband moest eraan, en nieuwe opslagen aan de mouwen, en een nieuw stuk erin. — Eigenlijk moest er een heele nieuwe japon komen — maar o ! dan weer de rekening bij Grootmoeder brengen en dan weer hooren : ,,Nou zie je toch eens, wat alles kost ! Werk maar flink, dat je dat alles nog eens zelf betalen kunt !"

Tine stak de lamp op, kreeg haar naaidoos en zat

spoedig ijverig te pikken als de beste huisnaaister.

Maar de bezorgde trek week niet van haar gelaat, en duizend lastige combinaties, door Daans stap in 't leven geroepen, kwelden haar geest. Lizzy zal een receptie willen hebben, wat moet ik aandoen ? Lizzy zal kaarten willen hebben — wie moet die betalen ? Ze zullen een ring willen dragen, waar moet 't vandaan komen ?

En de avond verstreek langzaam.

HOOFDSTUK II.

Negen uur. Tine lei haar naaiwerk een oogenblik uit de handen en leunde moe achterover in haar stoel.

Daar klonken op de trap voetstappen — en — alle Goden! luid gegichel om de donkere, nauwe trap, zeker ook wel om den zonderlingen, afgelegden weg. Tine werd vuurrood van angst — wie kon 't zijn, nog zoo laat? En zij zat dik in den naairommel, met haar versleten peignoir aan.

Nu vloog de deur open en daar trad lachend, lawaaierig — Lizzy Wijnands binnen, gevolgd door Jeanne en door een zeer groot, dik meisje, dat Tine niet kende. Zelfs in dit illustere moment had Tine nog den tijd te denken: „Als vogelverschrikkers zien ze er uit, bij Jupiter! En Jeanne — dat 's heelemaal een Medusa!"

Lizzy kwam met de uitgestoken hand op Tine toe.

„Zoo zusje! daar zijn we en we hopen je niet ongelegen te komen!" brouwde ze met haar sterk Indisch accent, dat ze aandikte, omdat ze dacht, dat 't goed stond. Zoo exotisch!

„O neen!" zei Tine kalm en voelde zich opeens vol stille waardigheid, zelfs elegant in haar afgesleten flanellen peignoir, tegenover de drie hosklossen. „Ik wensch je geluk, Lizzy."

Geaffecteerd drukte Lizzy de handen tegen de ooren, die ze onder haar piekerig, slordig zittend

haar vandaan moest zoeken. „Ik bid je, kind! de muren hebben ooren!"

„Nu, en?" vroeg Tine verwonderd.

„Heeft Daan je dan niet verteld, dat alles strikt, strikt geheim moet blijven? O, die malle Daan! Dat 's weer net wat voor hem, hé jongens?" Dit tegen haar gezelschap.

„O, die Daan!" kraaide Jeanne en ook het onbekende meisje schaterde om „die Daan."

Tine voelde al haar bloed naar haar wangen stijgen. God, die Daan! Daar was hij de prooi van die malle lachebekken! O God, Daan! Daan!

Lizzy was al weer voortgegaan:

„Ik bid je, kind — hoe kan ik nu aan een publiek engagement denken, nog vóór Daan candidaat is? Dat is in 't voorjaar — nu, en als we dan toch zoover zijn, dan kunnen we best wachten tot September — tot ik mijn candidaats doe. — Dan kan dat ineens op de kaarten: Daan Beukema, med. cand. en Lizzy Wijnands, med. cand."

„Dat vind ik altijd erg mal!" zei Tine droog.

„Waarom?" Drie ontstelde gezichten.

„Ga toch eerst zitten!" noodigde Tine nu uit, die zich herinnerde, dat ze gastvrouw was.

Met een paar handige grepen had ze haar naaiwerk op Daans bureau gelegd, er een droevige gedachte aan wijdend. Ach, wanneer zou ze toch kunnen doorwerken? Diezelfde japon moest ze morgen aan!

Lizzy en Jeanne dachten niet aan de voorstelling hunner meegebrachte vriendin. Deze had 't ook bepaald beneden zich geacht, voorgesteld te

worden : die moest zichzelf voorstellen. Kordaat, soldatesk, stapte ze op Tine toe, gaf zich een klap op de borst en zei : ,,Ik ben Mies, zeg maar Mies."

,,Hm ?" vroeg Tine.

,,O, ken je me niet ? Heb je nooit van Mies Varenkamp gehoord ?"

,,Ik had niet 't genoegen, juffrouw Varenkamp."

't Kwam er zoo heel witjes uit.

Mies kuchte even, wisselde een snellen blik met Lizzy en Jeanne. ,,Der 's niks mee te beginnen !" beteekende die blik.

Toen 't gezelschap gezeten was, riep Lizzy, als kon ze geen oogenblik wachten op de uitlegging :

,,Maar zeg, Tine, waarom vindt jij 't zoo dwaas, als een meisje op haar verlovingskaart er haar titel bij zet ? Dan — met September — ben ik toch even goed medisch candidaat als Daan." —

,,Zeker, zeker !" zei Tine. ,,Maar al was je professor, dan deed dat er niet toe, vind ik. Op je verlovings- en je huwelijkskaart tenminste."

,,Leg u me dat eens nader uit, juffrouw Beukema," vroeg Mies quasi-nederig.

Tine keek tevreden. ,,Juffrouw Beukema" — die had dus geleerd, dat Tine niet zoo voor Vrijheid en Zusterschap was.

,,Dadelijk," zei ze gretig. ,,Wat beteekent het, het vermelden van den titel van den man op een verlovings- of trouwkaart ? Dat beteekent : ik ben maar niet de eerste, de beste. Ik heb een toekomst voor me, ik ben wat ; met mijn verloving heb ik een daad verricht, waarop ik recht heb — wat ik jullie bij dezen toon.

En wat beteekent nu den titel achter den naam van 't meisje ? Ook : ik *ben* wat, ik *ken* wat, en daarom mag ik me verloven ? Neen, 't beteekent niets dan : Boeren, burgers en buitenlui, ziet, wat een knappertje knap ik ben !"

,,Een zeer eigenaardige opvatting !" zei de dikke Mies.

,,Kunt u er een speld tusschen krijgen ?" vroeg Tine strijdlustig.

,,Ik zal er me niet aan wagen !" bekende Mies.

,,Maar *ik* blijf zeggen : als *zij* ook candidaat is, waarom mag 't er dan niet net zoo goed op als wanneer *hij* candidaat is ?" begon Jeanne nog eens van voren aan. Dat was zoo altijd Jeanne's manier.

Tine maakte er zich niet druk over, keek Jeanne eens welwillend glimlachend aan en dacht : ,,Arme stumper, waar bemoei jij je eigenlijk mee ? Candidaat wordt je nooit — en je verloven — snoesje, wie kan jòu verschijning altijd om zich velen ?"

Want Jeanne was erbarmelijk, ontzaggelijk, onmenschelijk leelijk. Dat 't zoo heel erg was, zóó, dat iedereen in den Haag haar een bijnaam gaf, was haar eigen schuld. Want, zooals een verstandig meisje het aardige aan haar kan benutten, zoodat ze er tweemaal zoo aardig uitziet als zònder nadenken, had Jeanne al haar leelijks nog erger gemaakt, en wat ze aan moois had, liet ze niet tot zijn recht komen. Ze had prachtig vol zwart haar, tot haar knieën minstens reikend. Doch dat zware haar had ze in een onverschilligen knoop zóózeer te samen gewrongen, dat haar voorhoofdhuid spande van 't trekken, en 't pijnlijk was, naar die coiffure te kij-

ken. Bovendien verachtte ze alle mogelijke kammen, zoodat de zwarte pieken haar om de ooren slierden.

Ze had prachtige, witte tanden, maar als ze lachte, moest noodwendig haar heele mond gansch en al open, zoodat haar mondhoeken rekten, en dan leek het spierwitte, gelijke gebit een roofdierentandenstel. Misschien was haar lijf heel gewoon, net als een ander lijf van een niet mager meisje; doch zooals zij zich kleedde, in een zeer slechtzittende reform, zonder slot of val, leek ze onhebbelijk en pafferig. Voeg aan dit alles nog toe een grooten, spitsen neus, koolzwarte oogen, die zij bij voorkeur een lynxen-uitdrukking gaf, een manier van loopen, fietsen, zich bewegen, alsof ze zich oefende om mettertijd het Heelal te vervullen — dan kan ieder begrijpen dat: „Duivel op wielen" nog maar haar zachtste bijnaam was.

Lizzy was heel wat minder leelijk. Maar evenals Jeanne, trok ze geen voordeel van wat ze had. Haar blonde haar was nog dikker en langer dan dat van Jeanne, doch was even stijf ineengewrongen; haar tanden waren wit en gelijk, maar de aardbol zou nog weleens haar mond binnen rollen, zóó sperde ze die immer en altijd wijd-open en ze slaagde erin, om nog dikker en pafferiger dan Jeanne te lijken, van wege de liefelijke coupe harer japonnen. Tine had toch aan Lizzy nog meer 't land dan aan Jeanne. Want Jeanne was ongevaarlijk — zóó overdreef ze haar leelijkheid; zóó overdreef ze haar domheid. Voor Jeanne had iedereen een medelijdend schouderophalen over: „Nou ja, die is niet wijs!"

En Jeanne kon de zotste hatelijkheden uitkramen met haar schelle, snijdende stem van Indische, die zich affecteerde — daar zou niemand boos om worden. Doch Lizzy — die had nog wel hoorders; die had nog wel bewonderaars, al waren 't er niet zóóveel, als ze zelf liet voorkomen.

Daar ging 't weer over de bewonderaars.

„Zeg, Tine — je ken toch Flip Wijers wel?"

„Ja zeker!" knikte Tine. „Een erg aardige jongen — en hij werkt zoo hard."

„Juist — nu, die weet nu ook, dat ik verloofd ben. En nou groet hij me niet meer. Raar hé? Wat zou dat nou beteekenen? En Jan van Sloten ook al niet meer. Gek toch."

Peinzend bleef ze voor zich uit staren.

Tine liet haar klare, bruine oogen rusten op het blonde hoofd, in peinzen gebogen.

„Wat een spook ben je toch!" dacht ze minachtend. „Flip Wijers — die eerstdaags zijn kaarten rondstuurt met Ans Woeste. Jan van Sloten, wiens schoenveters jij niet waard ben vast te binden. Doch wacht, liefje, ik zal je een handje helpen."

Glimlachend antwoordde ze zacht: „Wel, Lizzy, kan je dat niet raden? Die hadden zeker gehoopt eens een kansje te mogen wagen, en nu is Daan hun al voor geweest! Dat vinden ze nou niet plezierig!"

„O, zou je denken, dat 't 'm dàt was?" vroeg Lizzy, verguld, dat Tine haar snapte. En toen met een zuchtje, en een droeven blik: „Arme jongens!"

Tine beet zich op de lippen om niet te lachen.

Lizzy ging voort: „Ja ja, zeg dat wel, dat Daan hun vóór geweest is! Die Daan, altijd even voort-

varend! Maar hij wist 't wel, dat er een professor voor mij klaar stond!"

„Gos!" zei Tine, in stille verukking. Maar even daarna kon ze zichzelf wel een klap op den mond geven, als straf voor haar flauwiteit. Daar zat ze nu, en praatte dat ingebeelde wezen naar den mond, inplaats dat ze ronduit zei: „Je liegt, onwillens hoop ik! Heel Leiden weet, dat je professor Van der Laan naloopt als een juffershondje, hij, die misschien niet eens je naam weet!"

Ja, dát moest ze nu opeens zeggen. Maar ach, wat deedt je al niet voor den lieven vrede! Ze had Daan immers beloofd, vrede te houden.

Jeanne bracht het gesprek weer op een ander terrein. Doch o, hemel — alweer een strijdterrein! Ach, Tine voelde 't maar al te wel, tusschen haar en de pseudo-nichten kon nooit iets anders dan strijd bestaan!

„Heb je 't al van dien armen Heinrich gehoord?" zei ze imploreerend.

„Wat is er dan met hem?" vroeg Tine.

Heinrich was een eigen neef der meisjes Wijnands, en hun paradeneef, zooals Dirk en Loe Tonnerden het noemden. Hij was een rijke jongeling, zoon van een broer huns vaders, den resident van Benkoelen. Bij zijn tante Wijnands had hij twee jaar gewoond om te studeeren voor zijn staatsexamen. Daar was hij in 't afgeloopen voorjaar voor geslaagd, had dadelijk Jur. Stud. op zijn kaartje laten drukken, had dadelijk kamers in Leiden gehuurd, maar beschouwde het huis van tante Wijnands toch steeds als zijn *tehuis*.

De kleinkinderen van mevrouw Beukema, zoo met mekaar, hadden een grooten hekel aan hem. Om zijn mooie dassen, om zijn blinkende laarzen, om de chic, waarmee hij zijn dogcart mende, de leidsels bevallig slechts houdend met de toppen der even gebogen vingers.

Heinrich en ook zijn nichten, hielden dien hekel voor pure jaloezie. De nichten waren zeer ingenomen met hun deftigen neef, brachten hem bij ieder gesprek op 't tapijt, gewoonlijk in een voege, dat de Beukemaasche kleinkinderen nòg meer hekel aan hem kregen.

Tine was zeer benieuwd, waarom 't nu weer een „arme Heinrich" was.

Lizzy ging het uitleggen.

„Hij is nou midden in zijn ontgroeningstijd — en ze donderen hem toch zoo!"

„Dat dacht ik wel!" zei Tine kalm.

„Waarom dacht je dat?" Drie hoogst verbaasde kreten.

„Wel — ik choqueer je er toch niet mee? Hij is een lamme, fatterige lummel, en de nare jongens hebben 't bij 't groenen altijd 't hardst te verduren."

„Kind, hoe weet *jij* dat nou?" smaalde Jeanne. „Daan is een Knor!" [1])

„Nog erger!" vulde Mies aan. „Hij is een „Wilde!" [2])

„Zeker!" knikte Tine heel plezierig. Het affront

[1]) Scheldnaam voor niet-corpsleden.

[2]) Scheldnaam voor hen, die noch bij het Studentencorps, noch bij de Studentenvereeniging aangesloten zijn.

ging geheel langs haar heen. Dat moest nu de verloòfde zich maar aantrekken. Die trok ook werkelijk een gezicht, of ze tot in het hart gewond was. O, nu zou ze zeker op Daan afstuiven en hem bidden, Corpslid te worden!

„Hoe kòn toch Daan een Wilde blijven?" vroeg Mies, alsof daarmee iets ongehoords gepasseerd was.

„Een kwestie van geld, lieve juffrouw Varenkamp!" sprak Tine vriendelijk verklarend, blij om den steek, die het malle, trotsche hart van Lizzy hier alweer mee kreeg.

„'t Is toch vreeselijk zonde!" zuchtte Mies hartbrekend. „Alleen in het Corps wordt je toch maar een mensch."

„Ach, al die honderden Knorren en Wilden!" klaagde Tine spottend. „Die moeten dus levenslang haken naar de menschelijkheid. Hoe jammer toch, dat 't Corps geen dames opneemt! Nu kunt u dus ook nimmer een mensch worden, juffrouw Varenkamp!"

„Wij hebben onze clubs!" sprak Mies trotsch.

„Waar ieder jullie uitscheldt voor ongelikte beren!" sprak Tine weer in zichzelven en vestigde alleen maar haar groote oogen op de dikke Mies. Die moest alweer verlegen kuchen.

„Ik weet nog altijd niets van den armen Heinrich!" zei Tine en keek naar de klok. Over tienen! En die japon moest nog af!

Nu ze zoo lang bleven, mocht ze hun toch eigenlijk wel wat presenteeren. Maar voor thee was 't nu toch te laat — en iets anders had ze niet in huis. De juffrouw nog uitsturen? Maar, o, dan kreeg de avond nog ereis een staartje — en die japon!

„Nou, hoor dan", begon Lizzy eindelijk haar verhaal. „Je zegt nou, dat ie een nare, fatterige lummel is, maar dat is hij niet! Anders zou neef van Duivestein hem niet geregeld op al zijn soirées vragen."

„Is van Duivestein een neef van je?" vroeg Tine, quasi verschrikt. „O! dat wist ik niet! zeg dat maar niet overal hardop, hoor!"

Tine proestte alweer om den streek, dien ze nu Lizzy speelde, Lizzy, die bleef zitten, alsof ze een klap voor den mond had gehad. Lizzy en Jeanne hadden de rare gewoonte, om van ieder, waar ze ook maar in de verste verte aan geparenteerd waren, te spreken als van neef, en nicht, en oom, en tante. Tenminste als die iemand een persoonlijkheid uit het openbare leven was, als hij eens iets geschreven, of gecomponeerd of geschilderd had — als zijn naam eens in de courant genoemd was. Bovengenoemde „neef van Duivestein" was een staatsman, van wie zeer leelijke dingen verteld werden.

Never mind! Lizzy en Jeanne maakten hem toch tot paradeneef en Tine kreeg 't goddelijke kansje, hen weer eens danig in de wielen te rijden.

Maar Lizzy herwon hare tegenwoordigheid van geest. „Wat neef gedaan heeft, gaat ons niet aan — hij blijft onze neef. Nu — en die vraagt Heinrich altijd op bezoek. Dus zal 't zoo'n heele lamme jongen niet zijn."

„Ja, juist!" zei Tine op een toon van „maar snap je dat dan niet?" „Soort zoekt soort!"

„Enfin — dat doet er ook niet toe. Heinrich mag wezen, wat hij wil, voor ons is hij altijd heel hartelijk — vanmorgen stond er een heele vaas rozen

aan mijn bed — ter gelegenheid van mijn verloving."

„Die was dus niet verliefd op je!" concludeerde Tine.

„Nou, dat weet ik nog zoo net niet!" zuchtte Lizzy. „Enfin — hij wordt dan erg gedonderd. En nou gisteren avond is hij ziek uit Leiden gekomen. Hij kwam letterlijk bij mama zijn toevlucht zoeken. Hij had een attest van den dokter, dat hij niet langer den groentijd mee mocht maken! Nee, als je 't toch allemaal hoorde, wat ze dien armen jongen gedaan hebben! Een pot bier op zijn hoofd stukgeslagen, hem zijn kleeren uitgetrokken — enfin, hij was er heelemaal beroerd van." Lizzy sprak bij voorkeur in studentikoze termen.

„En vanmorgen is hij ziek op bed gebleven. Toen heb ik den salon netjes in orde gemaakt en ik heb gedacht: Laat ze maar eens komen! Laat ze maar eens komen! Dan zal ik ze eens de les lezen!" In haar opwinding was ze hoe langer hoe geaffecteerder gaan spreken. Bovendien stak ze dreigend de rechtervuist op.

„Wie?" vroeg Tine.

„Wel, de Senaat van 't Corps! Die komen weleens kijken, of 't geen aanstellerij is, die ziekte."

Tine lachte smakelijk.

„Heb je dat heusch gedacht, Lizzy — dat de Senaat van 't Corps den armen Heinrich nareizen zou tot in den Haag, tot in de van Spieghelstraat? En heb je dan bovendien nog gedacht, dat de Senaat zich door jòu de les zou laten lezen? Ik zie den jongen graaf van Ameide al op staan en doodbedaard wegstappen, alsof je lucht was."

„Nou, zoo heel bedaard had hij misschien niet weggestapt, want lucht bèn ik niet!" sprak Lizzy gepikeerd. „En voor zoo'n behandeling had de ab-actis me misschien wel behoed — neef Linschoten tot Opsterheide."

„O, die denkt, dat de Senaat zelfs en grand complet was gekomen!" gierde Tine en schaterde. „En mijn hemel — wat een stel neven heb jij toch! Die griezelige Linschoten tot Opsterheide, die al tien jaren jurkant [1]) is en al een maantje krijgt! O, wat een sortiment neven bezorg jij mijn armen Daan! Heb je er nog meer zoo?"

„De arme Daan zal 't op den *rechten* prijs weten te stellen, dat hij in een respectabelen kring komt!" sprak Lizzy, opstaande, haar hoofd in den nek werpend, zooals een bepaald soort duif dat doen kan.

„Waarvan niemand het buskruit heeft uitgevonden —Amen!" sprak Tine onverstoorbaar, lachend opstaande.

Ze gaven elkaar de hand; ze keken elkaar in de oogen — de bezoeksters konden haar boosheid en kinderachtige minachting niet verhelen — de gastvrouw zag hen rustig en vol aan, even glimlachend om de zoo duidelijke minachting der drie.

Lizzy keerde zich in de deur nog even om. „O ja, we hebben zoo druk geredeneerd, dat ik vergeten heb mijn compliment te maken over je allerliefste woning. Doch de buurt komt me heel zonderling voor en als Mies niet zoo'n heel goede vriendin was, die wel weet, dat ik 't toch op slot van zake niet hel-

[1]) Juridisch candidaat.

pen kan — had ik haar zeker niet meegebracht. Daan vertelde me, dat jij speciaal op deze buurt zwak had — je moeder moet hier ergens een winkeltje gehad hebben, hè ?"

„Neen —" antwoordde Tine, toch bedaard, hoewel ze voelde, dat ze tot haar lippen bleek werd. „Ze was bij oude menschen winkeldochter en verkocht naalden en garen en band — 't was op den hoek, achter de pomp."

„Adieu ! adieu !" riepen ze alle drie. „Groeten aan Daan, en bedankt voor de vriendelijke ontvangst !" Daar gingen ze, giechelend om de moeite, die de duisternis der gang, slechts door twee oliepitjes op grooten afstand verlicht, hun opleverde.

Tine sloot de deur en ging er tegen staan, als vreesde ze, dat het drietal terug zou komen.

„Groote God !" steunde ze. „En dat moet vrede blijven ! En in die handen levert Daan zich over ! O, Daan, Daan ! —" Maar plotseling drong een lichtstraal door het duister.

„Gèèn publiek engagement gelukkig !" fluisterde ze. En ze moest lachen om haar huishoudelijken aard, die haar daar tegelijkertijd de geldelijke voordeelen van onder 't oog bracht : geen receptie, geen bloemen, geen kaarten, geen ringen.

Toen zette ze zich weer neer, aan tafel, en begon te naaien. Daarom was ze nog op, toen Daan thuis kwam.

„Raad eens, wie hier geweest zijn ?" vroeg ze.

„Hoe weet ik dat nou ?" vroeg hij, knorrig van vermoeidheid.

„Lizzy, Jeanne en een vriendin van hen."

Zijn vermoeid gelaat lichtte even op van vreugde. „O, dat 's lief van hun !" zei hij blij. „Zie je nou wel, dat Lizzy wel goed wil ?"

„Ja zeker !" knikte ze geruststellend.

„Zeg — Tien —" 't kwam er aarzelend uit. „Zeien ze nog iets van — hoe we hier zitten ?"

Ze keek meelijdend naar hem op. Maar toen ze zag, hoe moe hij was, ging ze jokken.

„O, ze vonden de kamers heel gezellig — alleen natuurlijk de buurt een beetje raar. —"

„Anders niets ?"

„Nee — anders niets. —"

„Ik ga naar bed. Duurt 't nog lang, dat pikken ?"

„Een uurtje, denk ik."

„Doe je een beetje zachtjes, als je naar bed gaat ? Ik moet morgen weer vroeg in Leiden zijn."

„Ja — wel te rusten."

„Wel te rusten."

Hij sloot de vleugeldeuren achter zich en was spoedig in bed, en in slaap.

Onder de lamp zat Tine en naaide, naaide. Ze moest wel voort, want de japon lag uit elkaar, en morgen moest ze 'm weer aan.

„Morgen, dat moet zijn vandaag", dacht ze en keek op de klok. Half twee. Ze onderdrukte met moeite een geeuw. En ze naaide weer door.

HOOFDSTUK III.

Den volgenden morgen stond ze om negen uur op, doodmoe, met een doffe beklemming op zich van iets heel akeligs. — De verloving van Daan, Lizzy's houding gisteren — al de commentaren, die er gegeven zouden worden op Daan, en zijn onbegrijpelijke daad.

Ze besloot 's morgens alleen maar te werken, en er dan om twaalf den bijl bij neer te leggen voor den heelen dag. Zoo moe en zoo gedrukt ging het werk toch niet. 's Middags zou ze dan zelf de spitsroeden gaan opzoeken, de heele familie afloopen, tot Grootmoeder desnoods ook. 's Avonds had ze nog drie uur les.

Ze voelde zich tot niets in staat dan tot handwerken en zoodra het ontbijt weggeruimd was, nam ze het kleed van de tafel en begon modellen te knippen, al maar modellen te knippen.

Die reeg ze zorgvuldig in elkaar, en bewaarde ze, om ze haar handwerkleerares te laten zien.

Ze was op een particuliere cursus om opgeleid te worden voor het examen Lager Onderwijs, dat ze in April hoopte te doen. En dan kreeg ze er voor gymnastiek en handwerken extra-les bij. Overdag was ze thuis, op een paar uur na, die ze op een school doorbracht, om een beetje inzicht te krijgen in de taak, die haar wachtte nà het examen. Nu reeds zag ze geregeld de krant na voor de vacatures en had

vooral 't oog gericht op de heele kleine dorpjes bij de groote steden. Een heel klein dorpje, omdat 't aantal sollicitanten daar niet groot — en het leven er goedkoop was ; — bij een groote stad, omdat ze onverwijld aan de studie van haar Hoofdacte wou beginnen.

Twee jaar had dit leven nu zoo geduurd. Hard werken den heelen dag, alleen gelaten in de eenzaamheid van gemeubileerde kamers. Soms werd die eenzaamheid verbroken door een plotseling, vliegkort bezoek van een haastigen neef of nicht — soms ook werd haar werk opzij gelegd door vriendelijke handen en kwam er een, of meer, haar eens een heelen middag gezelschap houden, als 't erg druilerig weer was bijvoorbeeld, en de ooms of tantes tegen elkaar hadden gezegd : „Nou zit die arme Tien daar den heelen middag alleen."

Twee jaar was 't nu geleden, dat de vijftienjarige Tine en de negentienjarige Daan Beukema verweesd uit Indie waren gekomen, uit dat Indie, waarheen hun vader met zijn jonge vrouw was gegaan, ten einde den toorn van zijn moeder over zijn huwelijk beneden zijn stand te ontloopen. Zijn vrouw was er na zes jaren gestorven en hij, met zijn beide kleine kinderen, had zware jaren doorgebracht.

Altijd echter had hij in Batavia gewoond en zoo was het hem mogelijk geweest, zij het ook met groote inspanning en eindeloos gereken, zijn kinderen een goede opvoeding te geven.

Toen Tine vijftien was, stierf hij — niets nalatend dan zijn kinderen. Hij had er nog voor gezorgd, dat ze naar Holland konden gaan en verder had hij op

de grootmoedigheid zijner moeder en zusters gerekend.

Moeder wàs grootmoedig geweest. Ze had niet gewild, dat de zusters ook maar iets bijdroegen tot de opvoeding der twee weezen. In dat geval zou de zorg ervan toch per slot van zake neerkomen op de echtgenooten, en die hoefden niet bij te springen omdat een Beukema in nood was. Daar kon grootmoeder Beukema zelf nog wel voor zorgen! Daan kon dadelijk staatsexamen doen en werd student. Tine begon onmiddellijk haar studie voor onderwijzeres.

Grootmoeder wilde de kinderen liever niet in huis hebben — een student, dat leek haar zeer bezwarend. En bovendien zouden de kinderen bij haar lang zoo rustig niet kunnen werken als op kamers — want ze had een grooten vriendenkring en in het deftige huis in de Parkstraat volgde de eene soirée op de andere, en de eene tea op de andere.

En dus waren de broer en de zus ingekwartierd ergens op de Laan van Meerdervoort en waren door omstandigheden (hun pensiondame hief haar pension op) verhuisd naar de Torenstraat.

Grootmoeder Beukema was volstrekt niet onwillig de kinderen van haar zoon bij te staan. Doch ze was een strenge, harde vrouw, en in haar strengheid zei ze vaak harde dingen, en herhaalde die tot in het onnoodige.

Dat Daan flink werken moest — dat hij zien moest beter in de wereld te slagen dan zijn vader. Dat Tine flink werken moest — begrijpen moest hoeveel alles kostte — dan zou ze wel begrijpen, hoe hard ze voor alles moest werken.

Daan en Tine werkten flink. Daan had zijn contract met de regeering gemaakt om mettertijd officier van gezondheid te worden. Dan kreeg hij, als hij eenmaal klaar was, een flinke soms geld terug als vergoeding voor studiekosten en hij verheugde er zich op, dat geld alsdan in Grootmoeders handen te leggen.

Mevrouw Beukema was een strenge moeder geweest — nu was ze een strenge Grootmoeder, die nog bitter bovendien geworden was door veel, wat haar in den loop van haar leven wedervaren was. Ze had twee zoons en drie dochters gehad, en 't leeuwenaandeel in hun opvoeding was 't hare geweest, want haar man was gestorven, toen de oudste zoon nog maar vijftien jaar was.

De jongste zoon telde toen nauwelijks eenige maanden.

Van haar zonen had mevrouw Beukema 't meest verwacht, en 't minst verkregen. Haar oudste stierf na een kommervol leven in een ver land en haar jongste — diens naam mocht niet meer genoemd worden tegenover zijn moeder — diens naam werd slechts zelden genoemd onder de zusters.

Hij had niet goed kunnen leeren — hij had toch student moeten worden. Na ontzaggelijk veel getob wás hij dat op zijn twee-en-twintigste jaar. Maar de studie leverde zooveel ellende voor hem op, dat hij in arren moede teekende voor koloniaal en naar Indië vertrok. Nooit meer liet hij iets van zich hooren. Aan zijn moeder niet, om 't leed, dat ze hem had doen doormaken, aan zijn zusters niet, omdat zij zich steeds willig hadden gebogen onder moeders juk en den jongsten broer niet geholpen hadden.

De zusters wisten toch wel, dat hij nog leefde. Van tijd tot tijd informeerden ze naar hem op 't ministerie van koloniën en dan vertelden ze elkaar van hem met enkele woorden: „Hij is daar of daar."

Toen Tine en Daan heel klein waren was hij langen tijd in Indië bij hen in huis geweest, zonder dat zijn moeder er iets van vermoedde. Maar toen was hij jaren lang op de afgelegenste posten geplaatst geweest en langzamerhand was de briefwisseling tusschen hem en zijn oudsten broer minder geworden, tot dat die eindelijk geheel ophield. Daan had hem den dood van hun vader bericht, en hij had nog op dat bericht geantwoord, maar de brief was den kinderen pas in handen gekomen, toen ze allang in Holland waren — zoo ver zat hun jongste oom weg van de beschaafde wereld. En na dien tijd hadden ze nog niets van hem gehoord.

Tine zat daar, en naaide haar modellen. Haar hart was zwaar en telkens zuchtte ze. Om zichzelf te amuseeren, zette ze de modellen, met rijgsteken ineengenaaid netjes uit op tafel. En zoo stond er tegen elf uur een zonderlinge verzameling: een vrouwenrok, wijduit, een manshemd, met belegstukken en inzetstukken, een kinderponnetje met een ronde kraag, een hartschort, een doek-onderlijfje, alles in miniatuur. Dat ze zoo lekker opschoot, bracht haar weer wat in haar humeur en steeds vlugger wipte de naald door het stugge papier, dat ritselde, ritselde.

Daar ontstond opeens een groote verwarring in het modellenleger — het manshemd rolde achterover

met een wanhopigen zwaai van zijn te lange armen, de vrouwenrok zeeg ineen en het onderlijfje woei het raam uit.

Want de deur was opengegaan.

Een luid gelach weerklonk.

Dirk Tonnerden stond op den drempel der kamer en deed de deur nog eens extra-zwaaiend dicht, zoodat nu ook het kinderponnetje wankelde en viel en Tine nog net 't hartschort kon vangen, voor het door 't open raam ontsnapte.

„Nare jongen!" Zoo begroette ze Loe's eenigen broer, drie jaar ouder dan deze. „Kijk, wat je doet!"

„Tinus — wat een leven heeft een meisje toch! Moet je dat nu werkelijk allemaal doen, dat malle gepeuter?"

„Natuurlijk — voor mijn examen handwerken — zoo erg is 't niet, als ik er maar meer tijd voor had. Ik heb al een heeleboel af."

Ze opende een groote naaikist en haalde er allerlei kaartjes uit, waarop stoffen en patronen gespannen waren. En ze liet ze haar neef, den candidaat in de medicijnen, zien, wel wetend, hoeveel succes je daarmee altijd hebt bij jongens en mannen. Want die zien vrouwenvingers voor rechte tooverdingen aan en gelooven, dat zijzelf dood ongelukkig zouden wezen, indien ze eens zoo iets peuterigs tot stand moesten brengen.

Ernstig stond Dirk een gebreide mutsenbol op een kaartje te bestudeeren.

„Ik begrijp bij God niet, hoe je dat in mekaar gooit!" sprak hij, met een diepe stem van pure bewonde-

ring. Maar plotseling wierp hij de mutsenbol neer en riep : „Ja — ik kom eigenlijk niet om mutsenbollen te kijken — maar om je te troosten, want ik dacht wel, dat je erg aan je endje zou zijn — of niet ?"

„Nogal" bekende Tine. „Het werken heeft me al een beetje opgeknapt."

„En vader en moeder vragen, of je vanmiddag komt eten — dan kun je verder opknappen."

„Graag — als ik om zeven uur weer weg mag, want ik heb nog drie uur les. En Daan zal wel erg laat aan tafel kunnen zijn."

Vanzelfsprekend vond ze 't, dat Daan ook genoodigd was. Ze aten vaak Woensdags samen bij oom en tante Tonnerden.

„Daan — Daan !" kwam Dirk verlegen. „Daar moest ik je nou juist eens over spreken, van moeder, zie je. Kijk — als je een jongen vraagt, dan vraag je zijn meisje altijd ook, zie je. Dat hoort zoo."

„Ja ja !" knikte Tine en begreep opeens, waar alles heen zou loopen. Ach, daar begonnen de verwarringen en onverkwikkelijkheden al !

„Nou — en — als Daan nou maar niet juist Lizzy genomen had — dan zou alles in orde zijn, zie je. Maar nou 't Lizzy is, nou zegt Vader : De lui zijn nog niet publiek geëngageerd — nou hoef ik me niet aan die convenances te storen. Daan kan komen, alstie alleen wil komen — anders dient hij te wachten tot na zijn publiek engagement. Zie je, dán wil vader geen onaangenaamheden veroorzaken."

„Ach ja, dat begrijp ik best !" zei Tine zacht.

„Nou en zie je — nou zou jij 't zoo moeten inpikken, dat je dat Daan op de een of andere manier aan zijn verstand bracht en dan moet hij zelf maar zien, wat hij doet."

„Hij zal niet komen," fluisterde Tine treurig.

„Waàrom niet ?" vroeg Dirk verbaasd.

„Wel, hij houdt toch van Lizzy en hoe kan hij nou ergens aan tafel komen, waar Lizzy niet eens geduld wordt ?"

„Wou je hebben, dat vader zijn besluit introk ?" vroeg Dirk meelijdend.

„O neen ! neen !" riep Tine hartstochtelijk. „'t Zou alle plezier van den Woensdagavond vergallen."

„Schik er je toch in Godsnaam in, Tine !" sustede verstandige Dirk. „Er is niets aan te veranderen."

„Dat zal ik wel ! Dat weet ik wel ! Maar vandaag kán ik me niet schikken !'"

Het huilen stond haar nader dan 't lachen. Hij zag 't en wou haar troosten. „Zeg Tien — er is weer een gevleugeld woord van Lizzy door Leiden. Ze verbeeldt zich, dat Daan zoo'n hartenveroveraar is."

„Daan ? Die jongen, die voor een vreemde stug en gesloten moet lijken ? Daan, die doodgewone Daan ?" vroeg Tine in de uiterste verbazing.

„Vergeet niet, dat jij zijn zuster ben — dat 's de slechtste toestand tot oordeelen. Maar van dat veroveraarschap geloof ik ook niet zoo heel veel ! Enfin, Lizzy gelooft 't dan wel en moet gisteren op 't college gezegd hebben : Nou heeft hij mij ook aan zijn zegekar gebonden. Nou, zie je, dat mot je nou net op college uithalen. En toen vanmorgen, toen liepen we in Leiden op den trein van elven te wachten en toen bracht ze hem aan den trein, en toen

liepen ze op 't perron en toen zei iedereen : Daar gaat de zegekar van Daan Beukema ! en toen moesten we allemaal zoo verschrikkelijk lachen ! En Daan merkte 't wel, want hij troonde Lizzy de wachtkamer in en toen zeien ze : De zegekar gaat stallen. En toen hij later alleen naar den trein kwam, zeiden ze Imperator !"

Dirk had Tine willen troosten, maar tot zijn onuitsprekelijke verwondering begon ze zacht te schreien. O, ze zag het voor zich, het tooneel, door Dirk geschilderd ! Ze zag haar broer gaan te midden van die fluisterende, gichelende schare, die 't wel zóó zou inrichten, dat hij er géén ter verantwoording kon roepen — ze zag hem lijden, 't lijden op zijn bleek gelaat afgeteekend staan — hij leed ook om het meisje naast zich, dat hij verguisd en gesmaad meende ! En zij, zij liep rechtop, trotsch het middelpunt van zooveel aandacht te zijn — en hij hield dien trots voor moed, die onverdienden smaad hielp dragen ! Ach, bij wien ze ook ooit zoo'n verblinding had mogelijk geacht, zeker niet bij haar eenvoudigen, ietwat nuchteren Daan!

„Maar mijn God, Tine — daar zit ik nou en wil je opvroolijken, en nou huil je ?" vroeg Dirk verschrikt. „Daan heeft immers zijn verdiende loon ! Hoe kòn hij nou toch op Lizzy Wijbrands verkikkerd raken ? Neen hoor, dan heb ik mijn oogen beter open. Zeg Tien, nou moet ik midden uit mijn troosterstaak wegloopen, want om twaalf uur heb ik zangles. Hoe laat komt Daan thuis ?"

„Hij is aan 't repetieteren met Alfons Ramaker — tegen half een, denk ik."

„De groeten dan ! En zeg — van die boodschap, daar zorg je wel voor, hè ?"

Tine ging haar naaiboel opruimen, haar hart meer bezwaard dan ooit. Net stond het sobere tweede ontbijt klaar — bruin brood met wat komijne kaas, en een kop koffie — of Daan kwam thuis.

Ze hadden elkaar bij 't ontbijt niet gezien, daar Daan zoo vroeg in Leiden had moeten zijn.

„Morgen !" zei Daan.

„Morgen !" antwoordde Tine en wierp een steelschen, onderzoekenden blik op zijn gelaat. Hij keek zwart als de nacht, zette zich onverwijld aan tafel en vroeg : „Zullen we maar gauw eten ? Ik heb nog veel te doen."

„Goed — ik ga uit vanmiddag."

„Zeg dan beneden, dat er niemand thuis is, want ik ga werken."

„Best."

Zwijgend en haastig aten ze hun boterhammen. Tine overlegde 't zoo bij zichzelf, dat ze haar boosedhap pas zou meedeelen, als ze met hoed en mantel goedendag kwam zeggen.

Toen ze eenmaal zoover was, bleef ze staan met de deurknop in de hand, om fluks weg te zijn, als ze haar onaangename boodschap gedaan had.

„Zeg Daan — jij en ik zijn vanavond ten eten gevraagd bij oom en tante Tonnerden." Jij en ik ! Als 't nu maar duidelijk genoeg was !

Daan keek even op. Toen bezon hij zich. Een verdrietige trek kwam om zijn mond. „Zoo — o zoo ! Nu — zeg maar, dat ik vanavond niet kan. En — voorloopig niet, zeg dat maar. Om Lizzy,

zie je. Ik zou *vast* Woensdagavond bij hàar zijn."

Goede jongen! Nu effende hij zelf het pad nog!

„Nu, adieu dan."

„Adieu."

Verlicht ademde Tine op.

De eerste statie van haar kruisweg was de woning van tante Wijnands.

Lizzy en Jeanne hadden kamers in Leiden en hoewel ze vaak in den Haag waren, wist Tine, dat zij ze Woensdags nooit bij haar moeder zou aantreffen. Dan hadden ze haar clubmiddag in Leiden.

Ach, wat was het heerlijk rustig in het ruime benedenhuis aan de van Spiegelstraat! Tine werd in den salon gelaten — mevrouw kleedde zich.

„Zoo rustig, omdat Lizzy en Jeanne er niet zijn!" dacht Tine vol bitterheid.

Mevrouw Wijnands kwam spoedig binnen en kuste Tine hartelijk, na een onderzoekenden blik, die meteen zeggen wou: „Ik kan er niets aan doen." Ze was een kleine, vriendelijke dame, reeds geheel grijs. Ze had een trek van zorg om den mond, die door haar familie louter werd toegeschreven aan het „gescharrel" met haar stiefdochters. Tante Wijnands trok Tine naast zich op de sofa. Toen zwegen ze beiden een heele poos. Liefst hadden ze *het* onderwerp niet eens aangeroerd, maar de een wou het toch niet laten voor den ander. De een wou den ander troosten, voorzichtigjes.

„Dat 's nog gauw in orde gekomen hè?" zei Tante Wijnands, bijna zonder uitdrukking in haar stem.

„Ja," antwoordde Tine zacht en dof.

„Zoo gaat 't nu eenmaal op de wereld, Tine —

met de liefde komen de — moeilijkheden."

„Ja!" beaamde Tine weer. Toen sprak ze: „Ik hoop — misschien, wie weet — komt dit alles U een beetje helpen."

Tante Wijnands keek uit het raam, heel aandachtig. Toen sprak ze rad: „Maak je dáar geen illusies van, kind!"

„O!" schrok Tine. Tante vond haar stiefdochter dus gansch onverbeterlijk. Een troostwoord schoot haar te binnen. „Niets is bestendig op de wereld, Tante!"

„Laten we 't hopen, kind."

Dat was al. Ze spraken nog wat over onverschillige dingen; tante vroeg haar, of ze zich niet eens kon aanwennen, elken Woensdagmiddag te komen, toen nam Tine afscheid.

Nu naar de van Gelderens, naar de van Kinsbergenstraat.

Wie zou er thuis zijn? Annie stellig niet, die zou ze om vier uur afhalen van 't Paleis van Justitie, waar ze klerk was.

Tante, Loes en Martha waren thuis. Toen Tine binnen kwam, ging er een kreet van blijdschap op. O! nu konden ze eens uitpraten, de zaak eens aan alle kanten bekijken!

„Tine! Tine!" riep Martha. „Hoe vin je 't toch? Hoe is 't bestaanbaar?"

„Ik vind het verschrikkelijk!" zei Tine ronduit.

„Zeg toch eens gauw, hoe alles gekomen is!" joeg Martha. „Ik moet om drie uur les gaan geven!"

Martha had nog niet haar einddiploma van het Conservatorium, maar gaf toch al les. Een beetje voor een prijsje natuurlijk — vanwege dat ontbrekende diploma. Reden waarom vooral de lieve, blonde, elegante Martha zeer uitgeveterd werd door de Wijnandsen.

Martha kleedde zich geheel van dat beetje geld. Ze liep de uitverkoopen af, kocht zelfs wel op de markt borduursel en lint en de Wijnandsen zeiden neusophalend: „Eerst graast ze de stad af, om hier en daar een kwartje op te diepen, en dan loopt ze de modewinkels plat om 't kwartje op zijn voordeeligst uit te geven."

Deze uitspraak schoot Tine te binnen, toen ze zag, dat Martha een beeldig, nieuw blousje van geborduurd flanel aan had. En meteen kwam haar de ommegang van Lizzy in de gedachten, die ommegang, waar Loe van verteld had, om haar beurs van Arbeid Adelt. — Ze had Lizzy wel naar de keel kunnen vliegen op dat oogenblik.

„Hoe 't gekomen is!" viel ze uit. „Ja, dat zal hij *mij* vertellen! Neen, dat 's alles heel beheims gegaan. 't Viel uit de lucht en ik had me zeker een aap geschrokken, als Loe me niet was komen waarschuwen!"

„O, hoe vinden die 't?" gierde Loes, dol nieuwsgierig, wat haar naamgenoot, met wie ze samen naar Grootmoeder heette, van de historie te zeggen zou hebben.

„Ik gaf een dubbeltje, als Loe en Dirk vanmiddag hier aan kwamen waaien!" zei Tine.

't Werd gezegd — en de bel ging zoo hard over,

dat hij tegen den brievenbus sloeg. Martha stond te dansen van de haast. „En ik moet naar de les!" kermde ze.

Loes had de deur al bereikt, voor 't dagmeisje er bij kon zijn. Loes! Mama hield namelijk slechts een dagmeisje, daar het traktement van een hoofdcommies nou niet zoo geweldig is, dat je er in alle plezier van leven kunt met drie dochters. Loes, zestien jaar, blond als Martha, maar niet half zoo elegant, hielp haar Mama en ging ook op de kookschool, tot groot plezier van de neven, die duizend plagerijen erover uit te denken wisten. Lizzy en Jeanne hadden steeds geweldig veel van Loes en dat dagmeisje te zeggen. Een dagmeisje, dat was uitbuiterij van kinderen, en Loes in de huishouding, dat was echt bùr.

In minder dan geen tijd zaten de neven op de sofa, de lange beenen voor zich uit. Loes kwam hijgend achteraan. Schijnbaar niet wetend, wat al dat spektakel beduidde, keken ze met rustige schelmengezichten omhoog, het troepje doldrukke vrouwspersonen aan, dat om hen heen stond te trappelen van ongeduld.

„Hè Gô — zeg nou ereis, wat je er van vindt!" riep Martha. „Ik moet weg, ik heb les!"

„Daan heeft een kneppel in een hoop hoenderen gesmeten!" sprak Dirk met een plechtig handgebaar tegen Loe.

„Hè, toe nou! toe nou!" riepen ze allen.

„Nu dan, we begrijpen der geen steek van! Wir stehen paff!"

„En 't gaat wel áf!" rijmde Loe.

„Zou je heusch denken ?" vroeg Tine smeekend, biddend bijna.

„Dirk, vertel eens van de zegekar !" riep Loe. Dirk keek even naar Tine, als om permissie. Ze knikte toestemmend — hoe eigenaardig toch — hier, zoo onder mekaar, was 't leed veel beter te dragen, en toen ze nu 't verhaal van de zegekar hoorde, kostte het haar niet eens zooveel moeite om te lachen.

„Ik moet weg ! ik moet weg !" jammerde Martha weer en ging nu heusch.

De rest bleef nog een beetje tezamen. 't Bleek, dat Dirk en Loe er met 't zelfde doel op uit waren als Tine, was 't dan ook niet met zoo'n zwaar hart. Ze wouwen ereis der over praten — ze wouwen ereis der 't hunne van zeggen, en hooren, wat een ander zei.

„We gaan zoo dadelijk naar tante Wijnands !" verklaarde Dirk.

„Een beetje voorzichtig, hoor !" maande Tine.

„Ach, toe nou zeg, waar zie je ons voor aan !" sprak Dirk heel verontwaardigd. „We zullen er niet eens over beginnen — we hebben een uitnoodiging voor tante, of ze vanmiddag ook komt eten — ze zit zoo alleen met der zorgen."

Tine maakte zich gereed om op te stappen. 't Was half vier, en ze wou precies 4 uur aan 't Paleis van Justitie zijn — Annie afhalen.

Om vier uur precies stond ze voor de groote middenpoort. Er kwamen reeds enkele klerken het Plein op. Daar was Annie, blond als de meeste Beukemaasche kleinkinderen, en elegant zooals Martha.

Tine wierp een snellen onderzoekingsblik op

Annie's smal snuitje. En ze schrok van wat ze zag — de duidelijkste sporen van een nacht vol snikken en tranen. Annie knipte met de oogen tegen 't licht van de herfstzon.

„Dag An !" zei Tine en trachtte vooral geen medelijdenden toon aan te nemen.

„Dag Tine !" sprak Annie en deed haar best om heel gewoon te zijn.

„Kom eens even op het Plein mee —", zei Tine. „Dan moet ik je iets zeggen en dan loop ik hard weg." Zwijgend gingen ze tot midden op het plein, waar het stil was.

Tine ging recht voor haar nichtje staan, keek haar open in 't gelaat en zei : „Jij en ik — we moeten volstrekt niet den moed laten zakken. Er is een jongen, die zijn verstand heeft verloren — en toen heeft hij gedaan, wat hij gedaan heeft. Maar hij is van een verstandige familie, en zal wel weer tot inkeer komen. En dan maakt hij ongedaan, wat hij gedaan heeft."

„Ongedaan maken kan nooit !" zei Annie zacht, terwijl de tranen haar in de oogen kwamen. Maar Tine was al weg en rende langs den korten Vijverberg naar de Parkstraat, naar Grootmoeder. Dat moest nou ook maar ineens.

Grootmoeder woonde in een heel mooi huis op den hoek van de Parkstraat en de Oranjestraat.

Tine werd opengedaan door de binnenmeid, die erg veel van Grootmoeder had — even hard, streng en onontplooibaar als Grootmoeder zelve.

Nooit werd den kleinkinderen zoo maar ineens de

toegang naar boven verleend. Steeds werden ze plechtig aangediend en werd plechtig de boodschap beneden gebracht, in de lage, eenvoudig gemeubelde spreekkamer: „Of de jongejuffrouw of de jongeheer maar boven wou komen."

Tine liep langzaam de breede eiken trap op, wenschend, dat ze er al maar weer af was.

Grootmoeder zat in haar rechten zetel met tapisseriewerk bij 't raam, niet te dicht erbij, zoodat men haar niet van de straat af „aan het raam" kon zien. Dat paste niet.

Grootmoeder had ook nu weer tapisseriewerk in de handen van het soort dat haar zetel bekleedde. Twaalf van die zetels had Grootmoeder al in haar leven gemaakt en haar kleinkinderen hadden daar oprechte bewondering voor. Grootmoeder was zóó lichtblond geweest, dat heur haar de grootste moeite had gehad om te vergrijzen. Nu, in haar zeventigste jaar, kwamen er pas enkele lichtgrijze draden aan de slapen.

Zeer heldere, donkerblauwe oogen had Grootmoeder, en dat haar en die oogen hielden haar jeugdig. Want haar huid was wel gerimpeld als van een dame van zeventig jaar. Diepe groeven liepen in de volle breedte over het voorhoofd; zware lijnen vanaf de neusvleugels teekenden de bovenlip af, en ook de mondhoeken werden weggetrokken door zulke lijnen.

Grootmoeder legde het handwerk niet neer, toen Tine binnentrad. Alleen hield ze even op, liet toe, dat Tine haar op 't voorhoofd kuste en bestelde thee aan de binnenmeid, die op zulk een order stond te wachten aan de deur.

Om de binnenmeid, die aanstonds weer zou verschijnen, liep het gesprek over wisjes en wasjes. De binnenmeid, die den naam Magdalena droeg en altijd voluit zoo genoemd werd, liet niet lang op zich wachten.

Een Marokkijnsch tafeltje zette ze neer, dicht bij Grootmoeder en kleindochter, daarop bracht ze het ronde, zilveren theeblad met het theeservies, alles in gereedheid.

Tine werd verzocht in te schenken, en Magdalena trok behoedzaam, maar gedecideerd de deur achter zich toe.

Grootmoeder was 't, die begon over de cause brûlante.

„Ik wensch je geluk, kind, met Daans verloving."

„Dank u Grootmoeder. Ik u ook."

„'t Is wel wat vroeg, zal de wereld opmerken." Aldus ging Grootmoeder op 't chapiter door. „Maar ik vind, dat een jongmensch in studie zich niet vroeg genoeg verloven kán. Dat bindt, dat houdt solide, dat spoort aan tot vlijt. Voor een jongen als Daan, die zijn weg zóó gekozen heeft, dat hij niet op een positie hoeft te wachten als hij eenmaal klaar is, vind ik een verloving een gezegende gebeurtenis."

Grootmoeder zweeg. Tine bleef zwijgen. Geprikkeld door dat zwijgen ging Grootmoeder voort:

„Daan heeft een goede keus gedaan. Een meisje van stand, aan zeer aanzienlijke families geparenteerd — een meisje, dat wéét, wat ze wil en haar wèl langen verlovingstijd niet hoeft te doortreuzelen. Een meisje, wèl eigenaardig — doch ik houd van

naturen met hun èigen aardigheid. Mijn kleinkinderen zien die eigenaardigheden ook, en beoordeelen ze verkeerd. En daardoor beoordeelen ze ook het meisje verkeerd. Mijn kleinkinderen zouden wel willen, dat ieder precies in hun kader paste. Wee degenen, die niet in dat kader passen, hoeveel frissche oorspronkelijkheid ze ook toonen ! Daarom vereeren mijn kleinkinderen slechts elkaar en blijven veel meer op — laat ik 't nu maar eens populair zeggen — op een kluitje hangen, dan ik wel goed vind. Daan is het kluitje ontloopen. — Daan heeft de menschen niet beoordeeld naar de bekrompen manier van oordeelvellen mijner andere kleinkinderen. — Daan heeft zich naar mijn genoegen gedragen."

Nog immer zweeg Tine en keek naar buiten. Ze zat dichter bij 't raam dan Grootmoeder. De herfstzon scheen in de mooie, breede straat, scheen op Grootmoeders huis, en dat huis met zijn buren weerkaatste in de groote, in schaduw staande spiegelruit van een winkel aan de overzijde. En wat zag Tine spiegelen in die ruit ? Iets, dat haar een lachtrilling om de lippen bracht, wijl die spiegeling juist moest te voorschijn komen, na de preek over het kluitje. Dirk en Loe slopen beneden onder Grootmoeders erker door en bleven een eindje verder staan wachten, onder een anderen erker. — Tine zag de vlam oplichten van hun sigaretten, die ze bij elkaar aanstaken tot tijdpasseering.

„Nu kind — zeg jij eens niets ?"

Vorschend klonk de vraag. Tine vermande zich.

„Ik ben heel blij, dat Daan 't u naar den zin gemaakt heeft, Grootmoeder." Dat was werkelijk waar.

Wat had Daan moeten beginnen, zoo hij zich Grootmoeders ongenade op den hals had gehaald ?

Tine hoopte genoeg gezegd te hebben, doch dat was mis.

„En ?"

„En ?" herhaalde Tine met iets van „is 't nòg niet genoeg ?" En toen dacht ze : „Nou — als 't dan persé moet, dan zult u 't hooren ook."

Een beetje zeurig door bedwongen ergernis, begon ze te praten :

„En ik hoop, dat u gelijk zult hebben met wat u daar zegt, over Lizzy's eigenaardigheden. Dat 't dus aan ònze manier van oordeelen zou liggen. Aan de manier van oordeelen van het kluitje —. Maar ziet u — bij dat kluitje is zoowat de heele wereld aangesloten." Ze maakte een vage beweging met de hand.

„Nonsens !" decreteerde Grootmoeder. „Waarom zou ik dan anders oordeelen ? Als toch één tot de wereld behoort, zou ik dat zijn — ik en mijn kring. En ik verzeker je, dat hier in mijn salon nog nooit een ongunstig woord over Lizzy gevallen is."

„O, oude menschen !" ontsnapte Tine en de minachtende beweging harer schouders ontsnapte haar ook.

„Dat zou Lizzy zeker niet gezegd hebben !" wees Grootmoeder terecht. „Ik heb bij Lizzy veel meer bon ton aangetroffen dan bij één mijner eigen kleinkinderen !"

„Of meer naar-den-mond-praterij," dacht Tine, doch stond zwijgend op.

Grootmoeder was echter nog niet klaar. „O ja,

ik herinner me — Lizzy is gisteren middag hier geweest — en heeft me toen over een plan gesproken — een alleraardigst plan. Ze wil, alhoewel hare verloving niet publiek is, tòch een partij geven, voor de kleinkinderen van mevrouw Beukema, zooals zij 't uitdrukte. Alleen Heinrich Wijnands zal daar als niet-kleinkind bij zijn. Ik reken er natuurlijk op, dat jullie dat aardige idee van Lizzy apprecieeren en je haasten zult, om aan die uitnoodiging gevolg te geven."

,,O zeker!" zei Tine ironisch. Toen nam ze een haastig afscheid en stormde de trappen af. Naar de jongens! Gauw, gauw, het vreeselijke nieuws aan de jongens vertellen!

Grootmoeder keek haar afkeurend na. ,,En dat wil wat van Lizzy te zeggen hebben!" bromde ze. ,,Als ze toch maar half zooveel savoir vivre had als de Wijnandsen! Maar het bloed verloochent zich niet!"

Buiten stonden de jongens nog te wachten onder den erker van een burenhuis. Ze waren verwonderd, dat Tine op een holletje naar hen toevloog.

,,Wist je dan, dat we hier waren?" vroeg Loe verbaasd.

,,Ik had jullie spiegelbeelden gezien en ik moest zóó lachen! O, maar hoor nu toch eens!" en ze greep iederen neef bij een arm en kneep ze geweldig in haar agitatie. ,,Nou komt er een partij bij de Wijnandsen en die moeten we op hoog bevel bij wonen!"

,,Laten we staken!" riep Dirk, doch tegelijkertijd had Loe al geroepen:

„Dat 's wel leuk ! Dan lachen we er nog zes weken later om !"

„Verbeeld je !" peinsde Tine. „*Als* we eens staakten ! Als we eens allemaal zeiden : Loop rommetom, Grootmoeder en pseudo-kleinkinderen ! Wat een goddelijke opstand van krakepitten zou er dan ontstaan !"

„En wat hadden we Daan dan een reuzenklap in zijn gezicht gegeven !" vulde Dirk waarschuwend aan. Tine gaf zichzelf een klap voor den mond.

„Dat 's waar !" zei ze oprecht. „En daar had ik Daan waarachtig heelemaal vergeten ! Hoe vin je dat nou toch ! Zoo onvereenigbaar lijken Lizzy en Daan me, dat ik heelemaal vergeet, dat Daan nu bij haar hoort. We moeten dus gaan, kinderen !"

Ze waren nu op de Mauritskade gekomen en dienden rechts af te gaan of rechtdoor, om de Laan Copes te bereiken, waar kolonel Tonnerden met zijn lievelingen woonde. Maar voor het drietal er zelf erg in had, liepen ze al langs de Zwemschool — ze wouwen alle drie nog even naar de van Kinsbergenstraat om het nieuws van de uitnoodiging te vertellen.

„Maar dan beenen maken, jongens !" ried Tine. „Het is al over vijven !"

„We gaan met de tram tot de Javastraat terug !" troostte Loe.

Toen ze in de van Kinsbergenstraat kwamen, zagen ze voor de deur der van Gelderens het coupeetje van mevrouw Tonnerden staan. En toen ze den salon der van Gelderens binnenkwamen, zaten de drie zusters, mevrouw van Gelderen, mevrouw Tonner-

den en mevrouw Wijnands, heel genoegelijk bij elkaar. Of eigenlijk — genoegelijk — dat stond nog te bezien. Mevrouw van Gelderen en mevrouw Wijnands hadden beiden roode oogen.

Het drietal deed, of 't die ontroering niet zag. Druk was de begroeting en de drukte der begroeting lokte de nichten naar beneden, ook Annie, die met veel zorg toilet had gemaakt en de sporen harer ontroering met vele hulpmiddelen had doen verdwijnen — bijna tenminste.

„De heele familie wielewentelt door de stad, om overal den coup de foudre te bespreken!" lachte mevrouw Tonnerden. „Kinderen, wat komen jullie nu weer doen! Jullie zijn hier toch al geweest!"

„Ja, maar we hebben een nieuwtje! Ofschoon, tante Wijnands heeft 't misschien wel verteld?"

„Alweer een nieuwtje!" zuchtte tante Wijnands.

„Is het misschien áf?" riep Loes verrukt.

„Ach neen, kinderen, er wordt zelfs nog een extra spijker ingeslagen, dat 't vooral niet los zal gaan!" sprak Dirk in plechtige beeldspraak. „Kom Tine, doe je woord!"

„Nou — misschien heeft tante Wijnands 't al verteld — der komt een partij, zie je — Lizzy geeft een partij ter eere van haar engagement en die moeten we allemaal op hoog bevel en op straffe van ongenade bijwonen."

„Zóó!" zei Tante Wijnands moe. „Geeft Lizzy een partij? Dat zal dan zeker wel bij mij in huis moeten gebeuren?"

„Maar, Josephien, weet je daar dan niets van?" vroeg mevrouw van Gelderen verwonderd.

„Ach neen!" fluisterde mevrouw Wijnands beschaamd.

„Josephine — treed toch wat meer op!" ried mevrouw Tonnerden ernstig. „Zóó nemen ze je immers gansch en al het heft uit handen."

„Mijn God! — optreden — tegenover Lizzy en Jeanne!" Ze kwam niet verder, maar een trek van doodelijke vermoeidheid groefde zich om haar mond.

Ze keken haar allen meelijdend aan. Loe verbrak echter fluks de zielige stilte door te kraaien: „Dan is onze moeder anders! Die geeft partijen achter ònzen rug! Komen we daar gisterenavond doodmoe uit Leiden — zit er me een heele damesschaar, heeft er mijn moeder niet eens tijd een boteram voor ons te snijden — moeten we dat zelf doen."

„Tante!" zei Tine smeekend. „Ik moet om zeven uur weer weg!"

„Met andere woorden: ruk uit!" vertaalde Dirk, nam zijn moeder bij een arm van de sofa af, bracht haar, zooals je een klein kind brengt, rond om afscheid te nemen en ging toen vast met haar de kamer uit. Iedereen ging mee op het portaal en het was een gekakel van wat ben je me. In het lawaai lukte het Annie, om ongemerkt Tine's mouw te grijpen en haar weer in de kamer terug te trekken.

„Tine!" zei ze bang. „Hoe moet ik nu naar die partij gaan?"

„Je moèt, je moèt!" beval Tine bijna. „Gun Lizzy dat plezier toch niet! Je komt, hoor!"

Een zucht was ál antwoord. Op de gang riep Loe: „Kom je nou haast? Je gaat natuurlijk met moe-

der mee in de coupé — op 't kleine bankje, want Tante Josephine zit al naast moeder." Tine gaf haar nichtje een kus, een hartelijken, stevigen kus. Toen snelde ze weg, naar beneden en wipte fluks de coupé in. Annie bleef een beetje verbaasd achter — zoo expansief was Tine maar zelden.

Toen de lange avond eenmaal voorbij was — juist Tine's taaiste lesuren vielen vlak achter elkaar op den Woensdagavond, kwam ze moe en bleek thuis, knorrig nog bovendien.

Daan zat te studeeren in zijn geliefkoosde houding, hangend bijna op den eenen stoel, de beenen op een andere. Hij had voor zijn zuster slechts een korten groet over en bleef in zijn boeken turen.

„Daan, wil je soms nog een boteram?" vroeg Tine.

„Nee."

„Ik ga naar bed."

„Ga je gang."

Ze was al bij de deur, toen hij haar terugriep. „Zeg ereis."

Ze kwam terug, verbaasd over zijn toon van meester, die een standje ging maken.

„Lizzy heeft zich ernstig over je beklaagd bij mij. Dat 's nog al prettig! Daar beloof je me, dat je vrede zult houden, en dan doe je zóó. Den heelen avond als een stekelvarken — geen droppel drinken bood je ze aan — en telkens keek je op de klok. En zij, die je nog al was komen opzoeken!"

Een woedende drift bruischte in Tine op. Haar handen grepen in haar rok, alsof ze er Lizzy tusschen had. Hartstochtelijk wou ze uitvallen en had dan Lizzy eens flinkweg uitgescholden. Maar opeens, tot haar geluk, zag ze duidelijk, wat zulk een uitbarsting voor heillooze gevolgen zou hebben. Het samenleven met Daan zou ondragelijk worden — de heele familie zou aan hun ruzie te pas moeten komen.

Met een zelfbeheersching, die haar zelf 't meest verwonderde, draaide ze zich om en liep de kamer uit, naar boven. En op haar slaapkamer brak de bom los. Met opgewonden stappen ging ze haar kamer op en neer en snikte, kermde en gilde haar woede uit.

„Ellendig wezen! Ik wou, ik wou — dat je dezen nacht nog doodging — ellendig nest! nest! O, ik wou, dat er je een groot ongeluk overkwam — ik wou, dat ik je een heeleboel kwaad kon doen! O! o! wat ben jij valsch! Wat ben jij gemeen! En die jongen, die is gek! stapelgek! Leelijke, ouwe, dikke draak! Zot schepsel, kwast! Als ik je hier had! Als ik je hier had! Wat valsch, wat gemeen! Hem opstoken tegen mij, wat laag! wat laf!" Zij hijgde naar adem, drukte den zakdoek tegen de mond, als wou ze den stroom van smaadwoorden stelpen, die haar over de lippen vloeide. Toen wrong ze de handen weer, tot ze pijn deden, en haar zakdoek in éénen ruk scheurden. Dat ritselend geluid bracht haar tot bezinning. Ze hield in iedere hand een verfomfaaide lap, en zelfs in dit oogenblik sloop een gevoel van huishoudelijken spijt in haar hart, toen ze zag, dat 't juist een mooie, geborduurde was. Zoo had ze er maar zes en daar was ze heel zui-

nig op. Ze ging op haar bed zitten en bleef lang in peinzen verzonken.

Hoe goed, dat ze niet beneden zoo uit was gevallen! O, maar zou ze dat altijd kunnen, zich beheerschen? Eén zoo'n driftbui in Lizzy's tergende tegenwoordigheid — en er gebeurden gewoonweg ongelukken! God gave, dat ze altijd op het juiste oogenblik zou kunnen wegloopen!

Ondertusschen zou Daan allicht om dat wegloopen zonder een enkel woord, ook heel boos zijn. Wilde ze nu geen half werk doen, dan moest ze nog even naar beneden. Anders was morgen tòch de verhouding onaangenaam, bijna onmogelijk.

Ze was echter nog niet kalm genoeg en besloot zich eerst te ontkleeden. Daarmee en met heur haar in orde te brengen verliepen nog twintig minuten. Toen trok ze de flanellen peignoir over haar nachtpon aan en sloop naar beneden.

Het licht in de huiskamer was uit. Maar over 't plaatsje heen scheen wat licht naar binnen, uit de huiskamer van de juffrouw. In dat schijnsel zag ze, dat de vleugeldeuren van Daans slaapkamer openstonden.

Zachtjes liep ze de kamer door, maar bleef voor de ondoordringbare duisternis der alcoof staan en luisterde.

Ze hoorde absoluut niets en leidde daaruit af, dat Daan nog wakker lag.

„Daan!" riep ze zacht.

„Wat is er?" klonk het onverschillig.

„Daan — ik ben niet meer boos — maar Lizzy heeft alles verkeerd opgevat — ik had niets in huis,

Daan — 't was te laat voor thee, en te laat om de juffrouw nog uit te sturen. En ik heb juist zoo mijn best gedaan om niet op de klok te kijken, maar ik had een heeleboel naaiwerk — dat zag Lizzy best liggen, 't is drie uur geworden dien nacht."

Dat zag Lizzy best liggen — 't was de eenige beschuldiging, doch Daan vatte er al weer vuur op.

„Je kunt van Lizzy niet verlangen, dat ze zich met jou gepietepeuter afgeeft —" kwam er norsch uit de starre duisternis.

Tine wrong de handen weer van drift.

Toch antwoordde ze slechts droevig verwijtend:

„Lizzy heeft misschien 't geld voor 't grijpen, zoodat ze zich niet met gepietepeuter hoeft af te geven — maar zou jij dan willen, dat ik mijn gepietepeuter liet, en idem zóóveel per maand méér aan Grootmoeder vroeg? Ik pietepeuter ook aan jou jassen en broeken, Daan."

Hij voelde het verwijt, en voelde het als gegrond. Met een zucht zei hij: „Ga nu maar naar bed, Tine. 't Is goed. We zijn allebei moe en daardoor niet in staat tot redetwisten. Ga nou maar! 't is goed — heusch." En zachtjes kwam er achterna, „en 't is genoeg voor vandaag — waarachtig."

Ze stond nog even in beraad, of ze nu lief en hartelijk zou zijn — hem zijn leed zou laten uit klagen.

Ze kòn niet. De een zou het mal van den ander hebben gevonden, als het tot omhelzingen en troost onder tranen was gekomen. De tranen kwamen tòch, maar toen de broer en de zuster weer gescheiden waren en Tine ook te bed lag.

Bij Daan waren het weinig tranen, op jongens-

manier, maar brandend heete tranen, die zijn oogleden schroeiden, tranen van ergernis en zorg — dat tafereel op 't station vanmorgen — die bedekte weigering van oom Tonnerden om Lizzy te ontvangen — dat concilie vanmiddag in de van Kinsbergenstraat, hem overgebracht door een vriendin van Lizzy, overbuur der van Gelderens.

En bij Tine waren 't stroomen tranen op meisjesmanier, tranen van boosheid over de aanmerkingen van Lizzy op haar, tranen van verdriet over Daan, die ook moest lijden nu, en dien ze niet troosten kon.

HOOFDSTUK IV.

De officieele uitnoodigingen waren verzonden en allen hadden : Met genoegen of zoo iets geantwoord. Op zekeren morgen, drie dagen voor de partij, die op een Zaterdag avond was gezet, omdat allen dan makkelijk in den Haag konden wezen, kwam Lizzy bij Tine oploopen, bij Tine, die weer in haar eenzaamheid zat te werken, dat haar wangen gloeiden.

Tine had Lizzy nog niet weer gezien na al de stribbelingen van de vorige week, en nam een voorzichtig gereserveerde houding aan. Het kon net zoo goed, dat Lizzy ruzie kwam maken, dan wel grootmoedig vergevensgezind op bezoek kwam. Het laatste bleek het geval te zijn. Zoo grootmoedig was Lizzy zelfs, dat ze nergens over begon.

„Ja — zeg, Tine — ik kom jullie nou maar eerst voorbereiden, zie je — want ik had immers gezegd, dat jullie alleen maar zouden komen, en dan nog Heinrich — maar nu zal er toch ook nog een vriendin van mij zijn — dat vinden jullie wel goed, hè ?" Bede zeer nederig.

„Je bent vrij te vragen, wie je wil," sprak Tine koud, achterdochtig. Wat zou er weer áchter die nederigheid schuilen ?

„Ach ja, dat is nou wel zoo — maar ik reken een beetje op jullie hulp — op jullie lief zijn, zie je. Kijk, 't is toch zoo zielig. Die vriendin, Jet Halbertsma heet ze, vraag ik eigenlijk uit medelijden, zie je."

„Zóó ?" was al, wat Tine zei.

Lizzy bleef vóór zich staren, 't hoofd op de borst.

„'t Is toch zoo zielig, zie je," fluisterde ze, en ze wischte haar oogen af. „Als ik denk, dat Daan me zoo iets aan zou doen ! Zie je, die arme Jet Halbertsma heeft nou letterlijk een gebroken hart."

Haarsondanks werd Tine toch een beetje geïnteresseerd door 't verhaal. Maar meteen voelde ze een stijgenden wrevel in zich. Ach hemel, dat je nou nooit met Lizzy eens tien minuten kon zitten, zonder die lust, haar doorelkaar te rammelen !

„Wat is er dan met die juffrouw Halbertsma ?" vroeg ze.

„Wel, die was al maanden, al jaren geloof ik, zulke trouwe, tròuwe vrienden met Jan Denekamp. Nou, en toen zou nu juist hun engagement publiek worden, en toen heeft hij haar afgeschreven. En 't is toch zoo verschrikkelijk. Ze lijdt zoo ècht. Ze heeft zoo'n teer, fijngevoelig hart, die Jet, en nou is dat opeens heelemaal vertrapt, vergruizeld. En o, als je wist, wat een ellende dat arme zieltje nog meer heeft. Haar vader is dood, en der moeder ziekelijk, en nog een broer ziek, en een zus zakt voor allerlei examens. O, 't is verschrikkelijk, verschrikkelijk ! En toen heb ik gezegd : Mijn kamers in Leiden en mijn huis in den Haag staan voor je open, hoor, arme ziel ! En Zaterdag geef ik een partij, kom dan en gooi je zorgen eens neer en wees vroolijk ! En toen heeft ze gezegd : o, zoo graag ! En nou kom ik jullie allemaal even voorbereiden, dat je lief voor haar zult zijn. Wil je ?"

„O zeker !" sprak Tine, met zielsmedelijden met

de arme Jet. Stumper — daar liep Lizzy met haar leed rond, en ventte 't uit, om zichzelf maar de kroon van menschenliefde en barmhartigheid te geven !

Lizzy zat alweder in imploreerend nadenken.

„'t Is verschrikkelijk !" steunde ze bijna. „Zooveel maanden, zooveel jaren vrienden met Jan Denekamp ! Hij noemde haar altijd zijn vrouwtje ! Hij overlaadde haar met attenties ! Altijd droeg ze een tuiltje bloemen van hem ! Winter en zomer door ! Ze hing aan hem met haar heele hart ! Ze is knapper dan hij, en hielp hem overal mee ! Ach, ach ! Wat heeft ze niet een uren opgeofferd, om hem te helpen ! Ze waren altijd samen, altijd ! Ze doen nu beiden candidaats, en als zij er nu doorkwam en hij zakte, zou ze een half jaar op hem wachten, om maar op dezelfde colleges te blijven ! Ach ! ach ! wat heeft ze niet van der vader uitgestaan om dien Jan Denekamp ! Der vader noemde hem een ezel, en een jongen zonder karakter of eergevoel — maar niets kon haar aan 't wankelen brengen !"

„Dan heeft haar vader dus op slot van zake gelijk gehad !" zei Tine mijmerend, met een diep besef van den vreeselijken toestand van haar, die het „heb ik 't je niet gezegd !" moest aanhooren.

„Ja, dat is zoo ! maar zij geeft 't niet toe ! Ach ! ach ! wat is ze ellendig en wanhopig ! Als jullie nou maar een beetje toeschietelijk zijn, zie je — dat kwam ik je nou vragen. Adieu, ik moet verderop. Ik verwacht je tegen Zaterdagavond acht uur."

Tine kòn niet zwijgen. Ze had te veel medelijden met het harteleed van Jet Halbertsma, dat netjes op een presenteerblaadje werd rondgedragen door den Haag.

„Zeg Lizzy," begon ze. „Moet dat verhaal nu noodwendig den Haag door? We hebben toch allen manieren genoeg om tegen een gast van je vriendelijk te zijn, ook al hooren we er dat heele, veel te intieme verhaal niet bij — denk toch eens aan, hoe verschrikkelijk 't voor die Jet Halbertsma is, om te weten, dat haar zielsverdriet rondgebazuind is."

Lizzy was opeens weer woedend. Met die Tine was toch Godsonmogelijk vrede te houden!

„Ja, manieren hebben jullie nogal, een, allemaal!" bitste ze. „Adieu! adieu! ik zal je niet langer storen! Groeten aan je broer!"

Tine schudde eerst nog een paar malen afkeurend het hoofd — toen ging ze maar weer gauw aan 't 't werk. Lizzy had haar echt gestoord, ze was net zoo lekker bezig geweest. Ja, nu was Lizzy weer nijdig. „Enfin, laat ze der nood maar weer bij Daan klagen," dacht Tine, onverschillig door den lust tot opschieten; er niet meer aan denkend.

Daan was den heelen dag in Leiden. Ze moest dus alleen koffie drinken, of liever gezegd, haar twaalfuurtje nuttigen, want van koffie zetten kwam niets, als Daan er niet was. Veel te veel omslag; en geen koffie zetten voor een keertje haalde nog uit ook.

Ook werd natuurlijk de tafel niet gedekt. Op haar knieën voor 't buffet sneed ze twee bruine boterhammen — die verzadigden 't gauwste. De boter schoot ze er over heen, zuinig zijn! Met dat half pondspotje kon ze best toe, de week uit, nu Daan vanmiddag en morgen niet kwam koffie drinken.

De boterhammen legde ze op een papiertje en at

ze haastig op. Melk was er nog net genoeg voor de thee van dien avond. Ze zou maar water drinken, dat was frisch en gezond.

De beker, waarin ze het water haalde, spoelde ze om en droogde ze weer af, zoodat in minder dan geen tijd de sporen van haar maaltijd verdwenen waren. Even moest ze denken aan het gezegde van een vriend haars vaders, een mijningenieur, die steeds de meest afgelegen posten bekleedde: „In eenzaamheid verwilder je gauw." Hij voerde, om niet te verwilderen, op al zijn tochten mooie serviezen en tafellinnen mee, liet steeds in de puntjes voor zich dekken en dwong zich, in alle vormen, dood op zijn gemak, zijn maaltijden te nemen. Hij zou deze handelwijze van Tine zeker afgekeurd hebben!

Toen ze net weer bezig was, hoorde ze de juffrouw de trap opkomen. O, zou de post van half een haar wat gebracht hebben? Wat zou de juffrouw anders komen doen?

Eene minuut later was de juffrouw weer weg en zat Tine in starre verbazing met een stukje papier in handen — de kennisgeving van een aangeteekenden brief — uit Indië. Wat kon dát beduiden?

De dolste mogelijkheden speelden haar door 't hoofd. Misschien van menschen, die nog geld schuldig waren geweest aan hun vader! O, geld — hoe goed zouden ze dat kunnen gebruiken! Misschien wel geld — van oom Frits, die gehoord had, in hoe kommervolle omstandigheden de kinderen van zijn broer waren achtergebleven!

Maar opeens, als een stortblad, sloeg de gedachte op haar neer: belangrijke stukken worden ook wel-

eens aangeteekend verzonden — misschien werd er nog een geboorte-akte of zoo iets nagestuurd!

Ze vloog overeind, zette ijlings haar hoed op en liep zòò maar, zonder mantel, weg naar 't postkantoor. Gelukkig stond er niemand voor het loket der aangeteekende brieven. Ze teekende het bewijs, gaf het over en kreeg een klein, vierkant, zwaar toegelakt pakje. Met één oogopslag zag ze, dat de veelvuldige lakken den stempel F. B. droegen — Frits Beukema! Het was dus van oom Frits, van den weggeraakten oom, over wien bij Grootmoeder niet gesproken mocht worden.

Ze klemde het pakje tegen de borst, als was ze bang, dat Grootmoeder 't haar op 't zelfde oogenblik zou afnemen. Ze bedacht zich ook, dat ze 't pakje niet nu zou openmaken — eerst naar huis! Heerlijk, dat 't zoo'n klein eindje was!

Spoedig zat ze alweer op haar kamer. Met bevende vingers maakte ze 't pakje open.

Er zat een doosje in, vierkant. Toen ze het deksel oplichtte, zag ze niets dan watten. O, wat kon 't zijn! Nu de watten er af, en ze slaakte een kreet van verrukking.

Daar lag, op een tweede laag watten, een heel eigenaardig versiersel, een hanger was 't, om aan een zilveren ketting te dragen. De ketting lag opgerold in een hoekje. De hanger had den vorm van een zeer groot kruis, met vier gelijke armen. Kleinere armen, vier, stonden tusschen de groote in. Het kruis was van zeer eigenaardig, druk bewerkt zilver en toen Tine 't uit 't doosje nam, schitterde, leefde 't opeens in de zon, alsof er waterdruppelen lagen

tusschen de karteltjes op het zilver. Dat moesten diamanten zijn. O, wat een beeldig mooi ding! Doch nu verder zoeken, naar een brief.

Ze vond nog geen brief, wel een ring, waarop vijf groote waterdruppels leefden, naast elkaar. Ze stak den ring, die van het bleeke, Indische goud was, dat ze zoo goed kende, aan den vinger en zag, dat de vijf diamanten een geheelen kam vormden op den vinger. En nu herkende ze het eigenaardige werk ook wel, dat was Palembangsch smeedwerk! Die goede oom Frits! Maar was er dan geen brief?

De laatste watten nam ze weg en heerlijk! daar lag een brief.

Ze zette er zich dood op haar gemak mee in een hoekje en vouwde den brief open. Maar een lichte kreet van teleurstelling ontsnapte haar, toen ze zag, hoe kort de brief was:

Lieve nicht,

Ik ben een rare kerel, maar je moet me maar nemen, zooals 't valt. Je laatsten brief heb ik nog niet zoo heel lang in handen, die is me maandenlang nagereisd. Mijn superieuren weten, dat ik graag zwerf en nu laten ze me zwerven. Toch gek, dat 't me den laatsten tijd nét is, of ik wat tègen 't zwerven krijg. Ik droom nogal eens van Holland — misschien deed 't me in mijn ziel goed, nu eens daàrheen te zwerven. Maar — dan moest er toch zoo 't een en ander anders wezen.

Gek, dat een mensch naar zijn eigen kan vra-

gen. Maar dat moet ik nou doen. Zeg nichtje, praten ze nog weleens in Holland over oom Frits? Moeder zeker niet, hè? Toch heb ik niemand schande aangedaan. Ik ben nu onderluitenant, maar verder kan ik niet komen. Als ik wil, kan ik mijn pensioen krijgen — maar wat moet ik daarmee beginnen? Naar Holland komen, zeg je misschien; je was in Batavia al een kleine wijsneus. Misschien zeg je 't niet, want wat kan jou nou eigenlijk die mislukte oom Frits schelen? Maar of je 't zegt of niet— 't is toch maar waar, dat ik telkens van Holland droom, en er misschien wel heen wou. Maar zooals ik zeg: dan moet er eerst zoo 't een en ander veranderen, en ik geloof niet, dat 't een en ander voor verandering vatbaar is.

Sakkerloot, wat heb ik daar een langen brief geschreven! Ik heb schrijfkramp compleet. Dag nichtje, groet neef Daan van me. Ben je al erg knap? Je wil schooljuffrouw worden, hè? Kom dan hierheen; hier verdien je goed geld. En dan komt je oude oom bij je inwonen en dan hoeft hij niet meer naar Holland toe. Tabe!

OOM FRITS.

Hierbij wat dingsigheidjes — de ring is voor Daan.

Adres opgeven dient nergens toe. Schrijf maar aan mijn stamboeknummer, als je wat te schrijven hebt.

Dat was alles.

Maar 't was dan toch zóóveel, dat Tine ontroerd achteroverleunde in haar stoel en terwijl ze de oogen sloot, voelde ze er tranen in opwellen. Wat lag er veel tusschen de regels! Heimwee, verlangen naar zijn familie, verlangen naar vrede met zijn moeder. „Ik geloof niet, dat 't een en ander voor verandering vatbaar is." Tine sprak die troostelooze woorden nog eens na. En zijzelve — ze geloofde 't ook niet, zoo bij eerste beschouwing.

Zij naar Indië komen! Ja, dat was ze allang van plan geweest, zonder aan oom Frits te denken. Maar dat zou dan toch pas over vijf, zes jaar zijn, als ze haar Hoofdakte en haar taalakten had. Zoolang kon oom Frits niet op haar wachten! Neen, oom Frits moest hier komen, en Grootmoeder moest zich met hem verzoenen — en waarom zou ze ook eigenlijk niet? Ze werd een daagje ouder — dat verteedert, had Tine weleens hooren zeggen. En als nou iemand eens meehielp aan die verteedering? Een goed woordje deed voor oom Frits?

Dat was een heele moeilijke taak. Er mocht immers niet eens over oom Frits gesproken worden, laat staan goede woordjes gedaan. Zou ze 't oom Tonnerden vragen? Maar oom Tonnerden was zóó bang, onder den plak van zijn schoonmoeder te komen, dat hij al oproerig haar naderde en niets van haar kon velen. Oom van Gelderen? Maar die zat nu juist weer zóó duchtig onder haar plak, dat die bij 't eerste, onaangename woord van Grootmoeder zwijgen zou. De tantes? Die durfden geen van allen. Een van de nichtjes? — Tine sprong overeind

en de brief viel op den grond. Wel, dan zijzelf! En opeens voelde ze zich zoo heldhaftig, zooals een jong ridder gevoeld moet hebben, als hij een zware opdracht te volvoeren kreeg: Zij nam op zich, vrede te stichten tusschen Grootmoeder en oom Frits en zij zou beginnen, openlijk partij te kiezen voor oom Frits! Goede, beste oom Frits, wees maar gerust! Uw pleitbezorgster is gevonden!

Tine deed 't juweelen kruis om haar hals en droeg 't als een talisman. Dat zou ze nu voortaan altijd dragen, 't zou er haar voortdurend aan herinneren, dat ze den wel langen, wel moeilijken weg niet uit 't oog mocht verliezen, die leiden zou tot wat ze wilde.

Het was haar gewoonweg niet mogelijk, nu rustig door te werken. Met haar mooi kruis wou ze rondgaan en vertellen van den brief van oom Frits. Maar toen ze in gedachten haar familiekring naging, vond ze niemand thuis dan de tantes. Neen, dan wachten tot een betere gelegenheid! Hemel, de partij! Dát was een prachtgelegenheid! Met 't verhaal en de noodzakelijk daarop volgende bespiegelingen zou heel wat tijd gemoeid zijn, en dan schoot de avond nog eens op! Dan werden er wat minder spelletjes gedaan!

Dat met die spelletjes zat namelijk zóó: Als de Beukemaasche kleinkinderen ergens anders samen waren dan bij tante Wijnands, ging den ganschen avond altijd in zeer geanimeerd gesprek en wat musiceeren voorbij. Gezelschapsspelletjes werden als dom tuig en bewijs voor armoede van den geest aangezien — wat ze dan ook zijn. Maar nèt zat je bij de Wijnandsen, of je moest watje van 't laken blazen,

of kunstjes met roet uithalen of woorden raden.

Lizzy en Jeanne pousseerden dat alles niet als bewijs harer geestelijke armoede — ze hadden de oogen uitgekrabd aan wie dat had durven vermoeden. Neen — die spelletjes waren het uithangbord harer kinderlijkheid en naïveteit, behouden door zóó ernstig leven en streven heen.

Men moest alles goed begrijpen! Toen Dirk Tonnerden eens een bescheiden woord van protest had gewaagd: „Hè, laten we liever eens een praatje maken!" had hij ten antwoord gekregen: „O, vin je 't juist niet aardig? Je moest 't apprecieeren, dat je gastvrouwen ('t werd met bijzondere beduiding gezegd) nog tevreden kunnen zijn met een simpel spelletje!"

De steek zát, en niemand probeerde er nog ereis een op te loopen. Alleen wist men altijd honderdduizend bedenksels tegen de uitnoodigingen der Wijnandsen en eens, toen Lizzy hen gezamenlijk uitnoodigde, terwijl ze op een avondje bij tante van Gelderen waren, had Loe er rakkerbrutaal op los gelogen:

„De twee-en-twintigste! O, dan hebben ze allemaal hun woord aan òns gegeven."

En zijn moeder was zoo goed niet, of ze had de partij moeten aanvaarden.

Op de partij zou Tine verslag doen van den brief, en het kruis vertoonen! En nu ging ze maar eens een beetje wandelen, het kruis om, den ring aan!

—

HOOFDSTUK V.

De Zaterdagavond was aangebroken.

Tine was nog alleen thuis. Ze stond heur haar te doen en had het kruis zeer nadrukkelijk op de borst gelegd. Daan was al weg. Met zijn prachtring aan. Daan was zeer in zijn schik met den ring en vond in den brief ook veel, van wat Tine hem met tranen in de oogen verteld had. Heimwee — verlangen.

Daan was al weg. Ja, dat was ook weer zoo iets — vroeger gingen ze altijd samen overal heen. Nou kon Tine alleen achteraan komen. Daan was gaan helpen aan de voorbereidende maatregelen. Enfin — als het niets slimmers was! Dat alleen gaan was 't ergste niet!

Maar ze hoefde niet alleen te gaan. Dirk en Loe kwamen de trap opstormen en verklaarden luidruchtig aan de deur, dat ze haar halen kwamen.

Tine schoot fluks den mantel aan en sloot die haastig. De jongens hoefden het kruis niet te zien voor den bepaalden tijd, vond ze.

Onderweg begon Dirk:

„Zeg — Lizzy is onze welwillendheid komen inroepen voor een vreemde stoethaspel — een zekere Jet geloof ik — die moet een gebroken hart hebben en dat dienen wij te cureeren. Ik heb syndeticon bij me, voor dat doel. Of zoo het van porcelein is, moet je de stukken tegen elkaar binden en in melk koken."

„Schei uit! wat flauw!" riep Tine verontwaardigd. „En is Lizzy nou tòch bij jullie geweest met dat verhaal?"

„Tòch? Hoe bedoel je?"

„Ach — niks," zei Tine. Het was wel heel dom van haar geweest te denken, dat Lizzy niet verderop zou gaan met haar verhaal, omdat Tine er iets van gezegd had.

„Ken jij die Jet Halbertsma?" vroeg Loe.

„Welnee."

„'t Zal wel net zoo'n spook zijn als de pseudonichten."

„Dat weet je nog niet!"

„Ach, wie loopt er nou met zijn gebroken hart te koop? Ik ken er eentje, een klein, dapper eentje — en daar heb ik niet zóóveel van gemerkt." Loe knipte heel geheimzinnig met de oogen. Dirk gaf luide teekenen van bijval. Tine ignoreerde 't laatste deel van Loe's redeneering.

„Wie zegt je nu, dat die juffrouw Halbertsma met haar gebroken hart te koop loopt?" vroeg ze. „'t Komt me meer voor, alsof Lizzy 't haar afgekaapt heeft en er mee op hol is gegaan."

„Und der bleiche Heinrich ist auch da!" oreerde Loe.

„Wat een span toch voor een bokkenwagen!" lachte Dirk. „Zeg — tegen de gewoonte in zijn de groote menschen ook meegevraagd, maar vader en moeder hebben bedankt."

„Waarom?"

„Daarom!" riep Dirk, maar Tine snapte 't wel.

In de vestibule van mevrouw Wijnands waren

de dames Wijnands ter ontvangst aanwezig. Juist scheen de familie van Gelderen gearriveerd. Het eerste, dat Tine hoorde, toen de meid hen opendeed en zij, voorop, naar binnen stapte, was een verrukte uitroep van Loes: „Lizzy, wat heb je dáár een pracht van een ring!"

De ring, de mooie ring van Daan, fonkelde aan Lizzy's vinger, toen ze de handen hief om mevrouw van Gelderen haar capuchon af te nemen.

't Hinderde Tine, dat Daan zoo makkelijk, en zoo maar ineens, afstand had gedaan van het mooie geschenk van oom Frits. Ze wou haar kruis niet in eenen adem genoemd hooren bij Lizzy's ring en stopte het in de opening harer blouse.

Toen eenmaal alle haren weer waren opgekamd en alle boordjes en dasjes recht zaten, trad het gezelschap den salon binnen.

Tante Wijnands liep druk bedisselend op en neer, van de sofa rees Heinrich op en een meisje, dat in 't eerste oogenblik al een gunstigen indruk op Tine maakte. Het was een lang, slank meisje, met bleekblond haar en donkere oogen. Ze had een klein, droevig mondje en haar fluweel-bruine oogen hadden een melancholischen blik, zooals je niet krijgt van 't leed van twee, drie nachten, maar zooals alleen droefheid op droefheid gestapeld kan geven.

Toch lachten die oogen heel vroolijk, en 't kleine, bedroefde mondje zei dapper grapjes en complimentjes. Ja, alles was waar, wat Lizzy verteld had, 't moest waar zijn, maar o! hoe zou dit meisje met haar dappere oogen en moedigen lach zich wel voelen,

als ze eens wist, hoe Lizzy haar geïntroduceerd had!

Daar trok Loes haar mee in de serre: „Zeg, met dat gebroken hart van die Jet zal 't ook wel schikken — kijk ze eens lachen tegen den armen Heinrich! Pfui! juffrouw, wat ben je mal met je gebroken hart! Dat draagt men zóó niet!"

„Ja, zóó draagt men 't wel," zei Tine zeer gedecideerd. „Zóó draagt men 't heel goed! Maar Lizzy's schuld is 't, dat je nu zoo onvriendelijk over haar spreekt — ik zou haar wel voor Lizzy willen waarschuwen! Maar kom mee, ons tête-à-tête loopt in den kijkert!"

Terwijl ze door de huiskamer naar voren gingen, haalde Tine het kruis onder haar blouse vandaan en legde 't in volle glorie tegen de donkere zijde van haar blouse aan. Die blouse had tante Tonnerden eens voor haar meegebracht uit Parijs.

Martha had 't kruis 't eerst in de gaten. Met een luiden kreet stortte ze op Tine toe.

„Regent 't hier dan van avond diamanten?" vroeg ze opgewonden. „O Tine, wat een prachtig ding! En Lizzy heeft zoo'n mooien ring! Waar hebben jullie dat alles vandaan?"

„Heeft Lizzy dat dan niet verteld?" vroeg Tine, quasi verwonderd. Ze wist wel, waarom Lizzy de herkomst van den ring niet had verraden. Een ring van iemand, die als koloniaal naar Indië was gegaan en 't niet verder had gebracht dan onderluitenant!

„Nee."

„Nu, kinderen!" en ze sprak zoo luid, dat iedereen luisteren moest, ook oom en de tantes: „Die ring

en dat kruis zijn van de week aan ons gestuurd door oom Frits."

„Wát zeg je?" Oom en de tantes riepen het nog luider dan de jongere leden van 't gezelschap.

„Ja, en er was een brief bij, waaruit Daan en ik duidelijk merkten, dat hij heimwee heeft en wel naar Holland zou willen komen, als — Grootmoeder maar niet meer boos op hem wou zijn. En nou wou ik — zoo langzamerhand, zien, dat ik Grootmoeder bepraatte, goed te wezen — en ik wou wel weten of de tantes en oom dat goed vinden."

„Het lukt je nooit, kind!" zei tante Wijnands treurig.

„'t Is licht te probeeren!" kwam tante van Gelderen.

„De moed zal je op het laatste oogenblik wel ontzinken, kind!" voorspelde oom van Gelderen.

„Oom Frits!" zeiden de meisjes en de neven onder mekaar. „Wat weten we toch eigenlijk weinig van oom Frits! Toe pa, toe oom, vertel eens wat van hem!"

„Lizzy kreeg een kleur als vuur.

„Mag ik als gastvrouw doen opmerken, dat dat verhaal niet heel amusant zal zijn voor de twee gasten, die niet tot de familie behooren?"

„Integendeel!" riep Heinrich, „Ik stel 't hoogste belang in dat lid der familie Beukema, waarvan ik het bestaan niet vermoedde! Een oom, is er nog een jongere oom!" Ook Jet viel Lizzy af. „Ik zie zooveel belangstelling op de gezichten rondom mij, dat ik niet anders kan verlangen, dan òòk iets te hooren van dien oom."

,Ik had gedacht, dat we een spelletje zouden doen!" pruilde Jeanne, die haar zuster helpen wou.

„Ga jij dan maar in de serre watjeblazen van 't laken, mijn duifje!" stelde Loe goedig voor. „Of in de put zitten, dat doe je immers zoo graag?"

„Jeanne is tenminste nog niet pedant genoeg om dat flauwe spelletjes te vinden!" bitste Lizzy. Maar oom van Gelderen verhief zijn stem al, om den opkomenden storm te bezweren.

„Nu dan, lieve kinderen, oom Frits was de jongste der kinderen Beukema. Hij had op twaalfjarigen leeftijd typhus gehad en daarbij de superieure kwaliteit zijner hersens ingeboet. Voor dien tijd was hij een zeer knappe, zeer vlugge jongen geweest en schoonmama had bergen gebouwd op zijn knapheid.

Toen de jongen geheel hersteld was, blééf ze bergen bouwen op zijn knapheid en er braken zware jaren voor den armen jongen aan. Schoonmama is altijd een vrouw van karakter geweest — van zeer veel karakter — wat ze wil, dat weet ze ook door te drijven — laat ik 't zoo maar eens noemen.

Broer Frits bleef vaak zitten op het gymnasium — dat gaf tooneelen, hè vrouw? Toen werd hij eindelijk student. Maar 't was, of de inspanning der achter hem liggende jaren zijn hersens nog meer verzwakt had. Het studeeren mislukte hem totaal. En toen, het gescharrel moe, en nog zeeën van ellende voor zich ziende, zoo hij niet gauw de studie opgaf, ook wel wetende, dat zijn moeder hem nooit hare toestemming zou geven tot 't kiezen van een minder intellectueelen werkkring, nam hij een kloek besluit en teekende voor koloniaal."

't Hooge woord was eruit. Lizzy zat aan haar ring te draaien en keek er op neer, of hij nu van minder waarde was geworden.

„Je moet denken," zei ze tegen Heinrich, den residentenzoon, „dat zijn hersens immers gekrenkt waren — dat heeft oom zelf gezegd."

„Pardon !" viel Dirk in, zeer koud, zeer beleefd. „Op die manier heeft oom 't niet bedoeld, nietwaar oom ? Zijn hersens waren minder geschikt tot het opnemen van zuivere wetenschap, maar dat zijn verstand nog gezond was, heeft oom Frits juist door zijn daad bewezen. Ik vind 't een zeer verstandige daad, om de tyrannie, die je dwingen wil tot wat je niet kán, te ontloopen. En een zeer moedige daad vind ik 't koloniaal te worden. Nog niet eens met 't oog op de toekomst, die je wacht — maar met 't oog op al wat je te verduren hebt van bekrompenheid en kleingeestigheid, wijl koloniaal zijn nu eenmaal niet deftig is."

Zijn klare oogen keken Lizzy aan, hard en streng. Ze bleef haar woede nauwelijks meester, maar de oogen moest ze toch neerslaan voor dien beschuldigenden blik. Daan zat naast haar, of hij geen tien kon tellen. Tine dacht : „Flauwerd !Lafaard ! Waarom val je Dirk niet bij ? Dan weet Lizzy ineens, hoe je er over denkt. Maar daar zit jij maar !"

„Van die bekrompenheid heeft oom Frits niet zooveel geleden, als je zou denken !" ging oom voort. „Ja — zijn moeder was voorgoed boos op hem, en daardoor — viel het zijn zusters moeilijk — hem openlijk te betuigen, dat ze hem gelijk gaven. Maar al zijn vrienden hebben die weken voor zijn

vertrek onvergetelijk voor hem gemaakt door hun vriendschap. En toen hij eenmaal vertrok — 't was hier in den Haag, aan 't Rijnspoorstation, was 't geheele Corps aanwezig, verzameld voor de derdeklas-coupé, waar in de deur de arme koloniaal stond. Hij had zich zoo bemind weten te maken, die goede, joviale, eenvoudige Frits ! De Senaat bood hem als aandenken van het Corps een zeer kostbaren revolver aan; van clubs, waar hij lid van was, kreeg hij ook nog allerlei souvenirs, hem plechtig aangeboden door hun respectievelijke besturen : een gouden horloge, een juchtleeren koffer, een buks, een patroontasch.

Het Corps had een aantal muzikanten gehuurd en opgesteld onder den stationsboog — ze hadden niet geweten, wat ze doen zouden om den vertrekkende hulde te bewijzen. En toen de trein heenreed ! Een ovatie, alsof er een jonge vorst vertrok ! De muzikanten speelden het Wilhelmus, het gansche Corps stond daar met ontbloot hoofd rondom de Senaat geschaard. Het was een onvergetelijk oogenblik ! Oom Tonnerden en ik hadden hem ook nog even de hand kunnen drukken. De arme jongen beefde als een riet van ontroering !"

Nu hief Lizzy toch het hoofd weer een weinig op. De smaad was iets verminderd, de koloniaal was tenminste weggereden als „een jonge vorst !"

Jeanne, tante en het meisje begonnen nu thee en gebak te presenteeren en net wou Lizzy haar voorstel doen tot een spelletje, toen er een rijtuig voorreed en er gebeld werd. Fluks vloog het meisje naar voren. En een paar seconden later trad, ruischend

van de zij, schitterend van diamanten — Grootmoeder binnen.

Een kreet van verwondering werd nog juist door allen teruggehouden, behalve door Loes en Loe.

„Grootmoeder had me gezegd, dat ze een diner had !" stamelde Lizzy geschrikt, omdat Grootmoeder geen uitnoodiging had ontvangen.

„Dat was ook zoo. Maar ik ben wat eerder heengegaan, omdat ik enkele oogenblikken hier wou vertoeven, waar jullie bijeen zijn om een gebeurtenis te vieren, die me zoozeer verheugt."

Lizzy bracht Grootmoeder naar de sofa toe, waar Heinrich en Jet ijlings van waren opgestaan. Toen recepieerde Grootmoeder daar eenige minuten en ontving het eerst Jet, die nog voorgesteld moest worden. Daarna kwam de rest op een rijtje.

Niemand dacht aan wat er gebeuren moest, als Grootmoeder Tine zag met haar nieuwen tooi, maar Tine zelf dacht er des te meer aan en met een gevoel, dat nu haar zending begon, trad ze op Grootmoeder toe. Tegelijkertijd zag ze, dat Lizzy haar ring met de juweelen naar binnen draaide.

Grootmoeder stak Tine gracieus de smalle, lange hand toe, maar nog vóór Tine die gedrukt had, werd de hand teruggetrokken door den schok van verbazing, die Grootmoeders lichaam doorvoer.

„Hoe kom je aan dát prachtige sieraad ?" vroeg Grootmoeder in hoogste spanning.

Met klare stem, met een rustigen blik in haar oogen gaf Tine het antwoord :

„Van oom Frits."

Grootmoeder tuimelde letterlijk ontzet achteruit,

viel neder op haar sofa. Jeanne maakte de mimiek, of ze een bewustelooze zou steunen — doch Grootmoeder weerde haar driftig af en voer uit tegen Tine :

„En dat zeg jij zóó ! En dat zeg je me zóó !"

„Maar Grootmoeder !" weersprak Tine zacht, met niets dan vrede en goeden wil in stem en oogen : „U vroeg 't me toch — moest ik dan jokken ?"

„Ik wil niet, dat je geschenken draagt van — dien — die schande aan onzen naam heeft gedaan !"

Tine zag Dirks oogen flikkeren en dat gaf haar nog meer moed. Maar 't bedroefde haar, dat Daan zoo stil bleef zitten, het hoofd gebogen, de handen ineengevouwen, terwijl hij aandachtig staarde op het patroon van het tapijt tusschen zijn voeten.

„Schande aangedaan ?" zei ze ferm. „Dat heeft hij niet ! Hij is alleen maar heengegaan en heeft stilletjes zijn eigen weg gevolgd, en zoo stilletjes weg is hij onderluitenant geworden."

Grootmoeder sloeg nerveus de handen aan de ooren.

„Heb ik je om nieuws van hem gevraagd ? Dank je daarvoor — ik wil niets weten — ik heb hem heelemaal uit mijn geheugen gebannen."

„Hij is U niet vergeten, Grootmoeder !" zei Tine. „Hij denkt aan U, hij verlangt naar U."

Eén, één enkel deel van een seconde zweeg Grootmoeder getroffen. Ze wilde ontroerd die woorden nastamelen. Maar opeens, toevallig, viel haar blik op Jet Halbertsma en op Heinrich Wijnands — dit tafereel had lang genoeg geduurd ten aanschouwe van vreemden. Vrouw van de wereld, die ze was, herstelde ze zich plotseling, ging rechtop zitten, greep

haar handschoenen, die op tafel lagen en begon ze aan te schuiven en vast te knoopen. Haar nieuwsgierigheid kon echter niet nalaten te vragen, quasi onbevangen : „Heb je nog meer ontvangen ?"

„Er was nog een heel mooie ring bij, Grootmoeder."

„Waar is die dan ?"

„Die was voor Daan."

Vragend zag Grootmoeder Daan aan. Hij keek op.

„Dien heb ik aan Lizzy gegeven," zei hij stug.

Grootmoeders vragende oogen gleden verder naar Lizzy.

Ze was bloed- en bloedrood geworden. In koortsige haast zat ze te friemelen aan haar hand. De ring wou niet meer op of neer aan de dikke, roode, warme hand, en toen Grootmoeder vragen moest : „Wel, Lizzy, waar is de ring ?" was ze zoo goed niet, of ze moest haar hand laten zien, de kostbare steenen aan den binnenkant ervan.

Een lachen van leedvermaak ging op uit de groep der neven en nichten.

„Lizzy heeft 't goed bedoeld !" sprak Grootmoeder terechtwijzend. Maar 't ging niet geheel van harte. Even gleed haar blik naar Tine, die daar rustig stond, het kruis fonkelend op de borst — en toen weer naar Lizzy, die, beschaamd, nog altijd trachtte den ring te draaien.

En ze zag niet zóó vergenoegd op Lizzy neer, als ze dat pleegde te doen.

„Goedenavond allen !" zei ze met een lichte hoofdbuiging. „Veel plezier verder. Tine zal me uitlaten."

Tine ging achter haar aan de kamer uit.

In de gang draaide Grootmoeder zich om.

„Tine, dat is nu èèns gebeurd — dat je sprak over — enfin. Maar dat moet geen aanwendsel worden, versta je ?"

„Ja, Grootmoeder !" zei Tine zacht. „Het kruis mag ik dragen, nietwaar ?"

„Je hebt geen andere sieraden, bedoel je ? 't Ligt misschien wel in mijn plan, ze je te geven op je komenden achttienden verjaardag."

„Och Grootmoeder, daarom is 't niet. Maar — ik houd van hem, Grootmoeder ! Ik houd heel veel van hem ! Toen ik klein was, heeft hij zoo vaak met ons gespeeld en rondgesjouwd ! 't Was altijd een heerlijk feest, als oom Frits kwam."

Grootmoeder luisterde tòch, al had ze gezegd, geen berichten van hem te willen aanhooren.

„Zóó ?" vroeg ze verrast, zonder dat Tine op kon maken, of dat aangenaam of onaangenaam was.

„Daarvan wist ik niets !"

„Ja, Grootmoeder ! En hij zelf was ook altijd blij, als hij weer eens bij vader was, en een rustig hoekje had in onze voorgalerij."

„En dan spanden mijn twee zonen tegen me samen in Indië !" sprak Grootmoeder opeens hard en bitter.

„Maar Grootmoeder !" riep Tine bedroefd. „Hoe kunt u dat nu denken ? Neen, dan hadden ze 't over 't oude huis in de Parkstraat, over den grooten tuin, over de bosschen en de duinen."

„Hun moeder was dus quantité négligeable, nietwaar ?" viel ze haar kleinkind weer in de rede. En

ziende, dat Tine weer naar tegenspraak zocht, besloot ze:

,,Enfin — ik wil er niets meer over hooren. Nu niet, en nooit. Draag dat ding maar, als je er plezier in hebt. Het is werkelijk heel mooi. Doe nu open."

Tine deed open en opende ook de coupé. Toen hielp ze Grootmoeder instappen en legde de zware sleep netjes voor Grootmoeders voeten. En ze kuste Grootmoeder tot afscheid zóó hartelijk, als ze dat nog nooit had gedaan.

,,Al goed! al goed!" Grootmoeder wuifde afwerend met de hand. Maar boos was ze niet.

Het portier klapte dicht — het rijtuig wendde zich naar de Laan van Meerdervoort. En terwijl mevrouw Beukema heel aandachtig naar buiten zat te kijken, om zich wat te verstrooien van de emoties, die ze had ondergaan, en om ze vergeten te zijn, als ze thuis kwam, moest ze telkens denken: ,,Hij denkt aan U; hij verlangt naar U."

,,Poe! wat een nonsens!" zei ze dan onwillig. Doch haarsondanks kwam het iederen keer in haar gedachten terug:

,,Hij denkt aan U — hij verlangt naar U."

Toen Tine weer in den salon was, duurde het eenigen tijd, eer de rechte stemming terug was. Men had zoo graag eens ampel uitgepraat over vele dezer dingen, maar Heinrich en Jets tegenwoordigheid verhinderde dat ten eenenmale. En nu moest men zien, zijne belangstelling voor andere dingen terug te winnen.

Lizzy wilde dat vergemakkelijken. Ze deed heel

geheimzinnig tegen Jeanne en deze mimiekte nog mysterieuzer terug. Eindelijk hield Lizzy daar mee of, stond op en verzocht het gezelschap, of ze Daan, Jeanne en haar voor een poosje wilden verontschuldigen.

,,Der is een verrassing!" zei Loe juffrouw Laps tijdens het beroemde avondje na. ,,Oom, der is een verrassing!"

,,Misschien wel!" sprak Lizzy veelbelovend en verdween.

De schuifdeuren werden dichtgeschoven. In de achterkamer klonken al spoedig hamerslagen en korte bevelen van Daan. Daarna lange gillen van Lizzy en Jeanne, die iets aan elkaar schenen te zien, wat erg gek was. Weer korte woorden van Daan, die tot spoed maande. Toen kwam de meid met een boodschap: ,,Of meneer Heinrich even 't licht in den salon wou uitdoen."

Meneer Heinrich deed zulks, en in gespannen verwachting zat de schaar in het pikkeduister. Toen werden de vleugeldeuren opengeschoven.

Voorloopig niets te zien dan een wit laken, gespannen in de deuropening en fel verlicht door een lamp, die midden op de tafel van de huiskamer moest staan. Daans stem kwam terzijde van de vleugeldeuren vandaan en kondigde aan, met een tint van matheid en korzeligheid, die Tine niet ontging: ,,Avonturen van den Heer Heinrich Wijnands, ter gelegenheid zijner opname in het Leidsche Studentencorps." Applaus van alle kanten, waarvan Loe, die ook de nuance in Daans stem had opgemerkt, gebruik maakte om Loes in te fluisteren: ,,Het

slachtoffer, oftewel Bonne mine à mauvais jeu".

Daar kwamen opeens twee felzwarte schaduwen op het lichte gordijn — en kreten van allerdolste verbazing, schaterend lachen, dat de speelsters verhinderde te beginnen, brak uit en brak telkens opnieuw uit.

Daar stonden Lizzy en Jeanne, en aan hun toch al zoo onmogelijke meisjeslijven hadden ze kleeren van Heinrich getrokken. Dat leverde een schouwspel, zóó idioot, zóó alleronmogelijkst leelijk en, toen ze zich even draaiden, zóó wanstaltig, onsmakelijk, dat Tine luidkeels uitriep: ,,Bij al wat je heilig is, niet en profil! Niet en profil!"

,,Het is goed, dat Daan hier niet zit!" riep Loe en lachte, dat hij schudde. Dirk lag achterover en bulkte letterlijk, zoodat Loes vroeg, of ze hem bij wou maken. Toen Tine, die op de voorste rij zat, omkeek, naar de sofa, waar Jet en Heinrich weer zaten, zag ze in den gelen schijn, welke door het gordijn den salon binnen viel, het gelaat van Heinrich nog bleeker dan anders, en de donkere oogen staarden in bijna bange afwachting naar het doek.

,,Josephine!" fluisterde mevrouw van Gelderen tegen haar zuster. ,,Dat 's al te erg — en dat, waar jongelui bij zijn!"

,,Ach, zeg hun dat eens zelf!" smeekte mevrouw Wijnands.

Maar mevrouw van Gelderen maakte een afwerende beweging met de hand. ,,Dank je! dat 's mijn zaak niet!"

Daar begonnen de actrices te spreken. Ze hadden beiden een pet op de slordige reuzenkapsels en Loes gierde van 't lachen, toen de beruchte pieken

als zwarte, dikke koorden op het doek verschenen. Zes of zeven van die dikke koorden liepen onder de pet vandaan, zes of zeven aan elken kant.

Jeanne stelde het slachtoffer oftewel Heinrich voor. Lizzy vertegenwoordigde de ontgroenende studenten.

,,Zág, verdomde groen!" zoo begon Lizzy haar aanspraak. ,,Doe jij je jas eens uit!"

Jeanne voldeed aan dat bevel, en weer ging er een gier van schrik en een bulderend gelach op — zoo betooverend zag ze eruit in een vest van Heinrich, waarvan slechts de bovenste en onderste knoop dicht kon.

,,En, verdomde groen! trek nou je broek eens uit!"

,,Nee, dat verdom ik!" kreet Jeanne. Lizzy nam een bierpot en sloeg daarmee zeer heftig op 't hoofd van Jeanne, onder 't uitkrijten van zóóveel vloeken en zóóveel vulgaire verwenschingen, dat tante van Gelderen op haar stoel zat te draaien en mevrouw Wijnands een waarschuwend, ,,Meisjes! meisjes!" deed hooren. In een paroxysme van dolheid bleef Lizzy echter doorgillen en smeet daarna den inhoud van den bierpot in Jeanne's gezicht.

Tante Wijnands gaf een schreeuw van schrik, gedachtig aan al dat water in haar huiskamer, maar Loe's ooren hadden een ritselend geluid opgevangen en hij riep geruststellend: ,,Het is zand, tante!"

Tine keek weer naar Heinrich. Hij streek nerveus met de hand door het haar en zag toe in steeds meer gespannen verwachting. Zouden ze het werkelijk wagen, àlles te vertoonen?

Tine voelde voor het eerst van haar leven een

zachtere stemming bij het aanschouwen van Heinrich. 't Wàs een lamme jongen, maar daar zat hij nu en zag zijn ellende, die hem ziek gemaakt had, herleven, zonder de minste verzachting.

Toen het tweede moment af was geloopen en eindigde met een dracht stokslagen op Jeanne, die zeer handig den dikken knuppel wist te ontwijken, keken de neven en nichten elkaar aan met iets van:

„Zouden we ze nou maar niet oppakken en naar Meerenberg brengen ?"

Jet Halbertsma kuchte verlegen, toen Loe haar vroeg, hoe ze 't vond. En opeens vatte tante Wijnands al haar moed tezamen en riep :

„Meisjes ! nu uitscheiden ! 't Wordt tijd om den wijn te presenteeren ! Onze gasten zitten al zoo lang op een droogje !"

Met één woedenden ruk werd de voorhang weggetrokken en Lizzy stond op den drempel van den salon.

„Wat is dát nu, Mama ? We zijn nog niet hálf klaar !"

Tante Wijnands keek hulpeloos in 't rond. En haar blik werd begrepen. Dirk riep :

„We hebben er echter al *heelemaal* genoeg van !"

„Waarom ?" riep Lizzy driftig. „Omdat jij Corpslid bent — je kunt de waarheid niet hooren !"

„Dergelijke ruwe waarheden klinken te hard in een gracieusen meisjesmond !" repliceerde Dirk, waarop de meisjes van Gelderen verbeten proestten.

Lizzy maakte een beweging, alsof ze den voorhang weer in orde wou brengen, maar dat werd oom van Gelderen toch te kras en alsof ze het einde van

het spel te kennen had gegeven, boog hij en zei minzaam : „Bedankt voor de vertooning, Lizzy. 't Was werkelijk treffend."

„En zoo kiesch !" joelde Loe.

„Waarlijk fijnvoelend bedacht, Lizzy", klonk opeens een heldere, rustige meisjesstem. Zoo sprak Jet Halbertsma; die was in de beste gelegenheid geweest, den indruk ervan bij Heinrich gade te slaan.

Lizzy nam even een houding aan, of de salon een kooi was vol oproerige, wilde beesten en zij de moedige temster, die eens zou optreden.

„Waar zit Daan toch ! waar blijft toch Daan !" dacht Tine toornig en vol minachting voor haar broer. Daar werden opeens de vleugeldeuren met een ruk dichtgeschoven, zoodat Lizzy als bij tooverslag voor de oogen van het verblufte gezelschap verdween. Onderdrukte, toornige stemmen klonken even op, toen rende er iemand de kamer door, de uitbouw in, waar de slaapkamers der familie Wijnands zich bevonden. Een deur werd met woest geweld toegeslagen.

„Nu hebben Daan en Lizzy ruzie !" dacht Tine met een zonderlinge mengeling van angst, vreugde en berouw jegens Daan. Even daarna werden de deuren weer geopend en trad Daan den salon binnen. Met een onbevangenheid, die te groot was om waar te zijn, begon hij een druk gesprek tegen Dirk over enkele jongelui, die beiden kenden. Iedereen hielp hieraan mee. Een kwartier later kwam Jeanne, weer gekleed in haar witte japon binnen en wierp zulk een verwijtenden blik op Daan, alsof hij minstens iemand vermoord had.

Nu men zich toch eindelijk eens verzet had tegen de Wijnandsen, kon men nog wel wat verder gaan. Loes ging verder, door Jeanne in haar gezicht uit te lachen.

„Wat is er aan mij te lachen ?" vroeg Jeanne nijdig.

„Je keek zoo mal ! Net een actrice !"

„Kind, je moet nog manieren leeren."

„O, men lacht zijn gastvrouw niet uit, bedoel je ? Excuseer me, Jeantje."

Tante van Gelderen werd onrustig. Ze fluisterde haar zuster in het oor : „Josephine, als we nu weg gaan, zal je dat dan niet als een onvriendelijkheid jegens jou opnemen ?"

Tante Wijnands schudde droevig van neen.

Toen gingen ze weg. Jet Halbertsma nam een zeer haastig afscheid en verdween, alsof ze niet gauw genoeg kon wegkomen. Heinrich, die bij zijn tante zou blijven logeeren, verzocht haar thuis te mogen brengen en liep ook al weg, of hij blij was, het terrein van de mislukte partij te verlaten. Lizzy kwam nog steeds niet voor den dag en men begreep dat ze „kopte."

„Ik kom gauw thuis !" zei Daan tegen zijn zuster.

„Liever niet !" antwoordde ze, als een bevel. „Blijf voorloopig bij tante." Hij voelde maar al te zeer, wat ze met die woorden meende. Hij moest tante beschermen tegen onaangenaamheden.

Hij ging den salon weer binnen, zonder iemand goedenavond te wenschen. En daar liep hij op en neer, met korte, zenuwachtige stappen, met een zenuwachtig beven om den mond.

De gelukkige verloofde.

HOOFDSTUK VI.

Tine zat alweer alleen en schreef een brief aan oom Frits.

Lieve oom Frits.

Hoe blij hebt u me toch gemaakt met weer een levensteeken te sturen ! Ik dacht zeker, dat we u kwijt waren en dat deed me veel verdriet. Ik heb altijd gehoopt op een wederzien met u, en nu opnieuw, hoop ik daar vurig op en verlang er naar.

Kijk oom, weet u, wat het is ? De ooms en tantes hier en de neven en nichten zijn erg lief voor me, maar ik hoor toch niet bij hen, en zij hooren niet bij mij. Maar u — 't is net, of u speciaal bij mij hoort, tegenwoordig. Want u hebt niemand — tenminste zoo op 't oogenblik niet, en ik heb niemand, tenminste zoo op 't oogenblik niet. En dus passen we heel goed bij elkaar. We *krijgen* echter beiden wel iemand — u krijgt — dat zeg ik niet, en ik zal Daan wel weer terugkrijgen.

Dat wil zeggen : Daan is op 't oogenblik verloofd met een dochter van kapitein Wijnands, die met tante Josephine getrouwd is geweest. En ik kan niet gelooven, dat dat zoo blijven zal, met Daan en Lizzy. 't Is gisterenavond weer groot bal geweest — ik wou, dat ik u eens alles

vertellen kon, maar een briefschrijfster ben ik nu eenmaal niet.

Wat waren het prachtige, schitterende, met juweelen bezette levensteekenen die u zond! We zijn er beiden heel blij mee. Daan en ik."

Hier schrok ze opeens van zichzelve, meenend, dat ze gejokt had. Daan er blij mee? En de ring zat al lang aan Lizzy's vinger! Maar 't schoot haar te binnen, dat 't zoo hoorde — als Daan een ring had, waar Lizzy om vroeg, dan moest hij dien afstaan, te meer, daar dè ring nog niet gegeven was. Om oom Frits niet in de harrewarderij te halen, liet ze haar laatsten zin zoo staan en schreef weer voort:

We hebben gisterenavond veel over u gesproken, oom Frits. En ik heb gehoord, dat de menschen hier zooveel van u hielden, vroeger. En ik heb gemerkt, dat de menschen wel weer net zooveel van u zullen houden, als u maar terug wil komen. Of álles naar uw verlangen veranderen zal, dat durf ik niet met zekerheid zeggen. Maar oom Frits, weet, dat u een voorspraakje hier hebt. Het is maar een klein, onbeduidend voorspraakje, maar het zal redeneeren, wát 't kan. En bang is 't niet, voor niemand — zelfs niet voor — haar, die 't meeste zou moeten veranderen, wou oom Frits weer in liefde en vrede en met vreugde terugkeeren. Schrijf u me gauw, dat u komt? Het kruis draag ik voortaan altijd, ook al ziet — Grootmoeder het. Op school en op de les stop ik het

weg, want 't is wel een beetje te mooi om altijd te dragen. Maar dan voel ik er telkens met mijn vingers aan, vooral, als 't op paedagogiek zoo vervelend is. O, dat kan krimineel zijn! Dan moeten we allerlei flauwiteiten oppennen, tot onze arm er bij neerhangt. Bijvoorbeeld: „De nieuwe klasse is aangekomen. Nu maar dadelijk aan 't leeren? Neen, zeker niet etc." Nu, dan slaap ik al, dat begrijpt u. Ik zal er u nog tafereelen van ophangen, als u maar eenmaal hier bent!

Daan en ik wonen tegenwoordig Torenstraat 46. Ik wil wedden, dat u niet eens weet, waar de Torenstraat is.

Het is Zondagmorgen en daarom krijg u zoo'n langen brief.

We hebben zoo net samen ontbeten. Gezellig, zegt u? O neen, 't tegendeel. Daan was heelemaal niet gezellig. Kijk, daar haal ik u tòch in de harrewarderij! Nou schei ik uit ook. Daan is naar Lizzy, en ik ben den heelen dag bij de van Gelderens. Vroeger waren we daar samen. Dag, lieve oom Frits! Ik laat den brief nog open tot Dinsdagavond, dan gaat de mail. Dan —

Ze schrapte 't laatste woordje haastig door. Ze had willen schrijven: „Dan kan Daan er nog een paar regeltjes bij doen." Maar ze dacht: „Daan! Daan! die heeft genoeg aan zijn hoofd! Die zal er wel niet toe komen!"

Toen lei ze den brief maar zóó weg en eindigde

hem Dinsdagmiddag met de gebruikelijke termen en de onderteekening: Daan en Tine Beukema.

Ze hadden dien Zondag nog heel wat schik over den avond te voren. Tine moest wel lachen om de malle grollen, welke de jongens, die natuurlijk weer niet op 't appel ontbraken, maakten over den afgeloopen avond. Ze moest wel lachen, al voelde ze, dat dit bespottelijke Daans harteleed was. En toen Tine lachte, lachte Annie ook maar — al was dit bespottelijke haar eigen harteleed.

HOOFDSTUK VII.

Eenige weken lang mokte Lizzy en vertoonde zich nergens. En Dirk en Loe, benevens de nichten, lachten al, dat 't nu zoo rustig was en spraken af, Lizzy dadelijk opnieuw weer kwaad te maken, als ze soms aan verzoeningsgezindheid ging lijden.

Lizzy ging aan verzoeningsgezindheid lijden en ze maakten haar niet dadelijk weer kwaad. Wat hád je aan dat eeuwigdurende gehakketeer? Tante Josephine moest 't maar ontgelden! Lizzy verscheen weer op 't tooneel, alsof er niets gebeurd was. Toespelingen als: „Waar heb jij zoo lang gezeten?" of: „Zoo, ben je daar weer?" werden kieschheidshalve ter zijde gelaten.

Tine's achttiende verjaardag naderde. 't Was op den verjaardag van Loes van Gelderen, dat Lizzy heel geheimzinnig tegen Annie deed en haar vroeg, of ze eens even mee in de andere kamer ging. Groote verbazing, niet 't minst van Annie. En wat was 't geval? Lizzy, die snoes, was aan een handwerkje bezig voor Tine en wou nou graag weten, hoe Annie 't vond. 't Was een groote, zeer practische handwerktasch, dat moet tot Lizzy's eer gezegd worden. Hij was versierd met groote, grove steken in duizend kleuren, die een alleraardigst effekt maakten. Het geheel behoorde tot die soort zeer bruikbare handwerken, welke een klein kind met evenveel gemak

en plezier maakt als een groot mensch. Annie zei een paar vriendelijke woorden van bewondering.

,,Dus vin je 'm heusch mooi ?" drong Lizzy nog eens. ,,En zou je denken, dat Tine 'm mooi zou vinden ? Zie je, ik geef zoo graag persoonlijke cadeaux. Is dit dus nèt iets voor Tine, denk je ?"

,,Zeker — een handwerktasch is voor die nijvere bij zeker op haar plaats."

,,Wat een eer eigenlijk voor al haar mutsenbollen en manshemden, hè ?" vroeg Lizzy schertsend en hield de tasch triomfantelijk omhoog.

,,Zeker ! zeker !" beaamde Annie en trachtte vriendelijk te blijven. Maar het lichte gevoel van wrevel, dat nou toch nòòit kon uitblijven tegenover Lizzy, rees alweer.

,,Kinderen !" zei Tine, toen Annie en Lizzy weer in de kamer terug waren, ,,als er soms iemand is, die me noodig moet feliciteeren, aanstaanden Zaterdag, laat die dan overdag komen, hè ? Op de cursus hebben ze van mijn verjaardag gehoord en nou wilden er een paar 's avonds komen feliciteeren."

,,Nou, mogen wij daar niet bij ?" vroeg Loe direct.

,,Ach, wel ja ! Maar gezelliger zou ik 't vinden, als jullie wegbleven. Kijk, jullie zijn zoo heel anders, er komen een paar meisjes, zulke doodeenvoudige zieltjes, dat jullie lawaaimakers ze dood zouden praten."

,,We zullen zoet zijn," beloofde Loe.

,,Hè neen, doe 't nou niet ! Dan kan ik met jullie niet vrij uitspreken, en ik kan met hùn niet vrij uitspreken, en dan heeft niemand er wat aan."

,,Zijn wij dan zulke onmogelijke schepsels, of is die visite soms zoo ?" vroeg Loes vorschend.

,,Geen van beiden, maar jullie zijn alleen zoo anders. Er zijn er een paar bij, die gewoonweg met stomheid geslagen zouden zijn, als er opeens zulke pedante, dandy-achtige studenten binnen kwamen en het woord tot hen richtten."

Hevig protest van de pedante dandy-achtige studenten. Doch begrepen hádden ze de zaak nu zoo langzamerhand en ze beloofden Tine allen, overdag te komen. Ze zou den heelen dag thuis zijn.

Toen de familie opbrak, leidde Daan natuurlijk de dames Wijnands naar huis. Jeanne en tante Josephine liepen voor, en hij met Lizzy achter.

,,Zeg", begon Lizzy. ,,Waarom mogen we eigenlijk niet komen 's avonds, op Tines verjaardag ?"

,,Dat heb je toch gehoord," zei Daan een beetje korzelig. ,,Tine heeft 't duidelijk genoeg gezegd."

,,Zijn 't meisjes van minderen stand ?" vroeg Lizzy door.

,,Als je naar ,,stand", kijkt — ja !" zei Daan. ,,Maar 't zijn heele geschikte, degelijke dingen !"

,,O !" — insinueerde Lizzy. ,,Tine schaamt zich dan misschien voor hen !"

,,Neen !" sprak Daan beslist. ,,Dat doet ze zeker niet. Daar is Tine veel te goed voor. Ze werkt prettig met die meisjes en gaat heel amicaal met hen om."

,,Waarom houdt ze ze dan zoo weg ?" insinueerde Lizzy verder.

,,Precies om de reden, die Tine opgeeft. Twee zulke geheel verschillende gezelschappen bij elkaar,

dat kán niet plezierig gaan — en Tine weet vooruit wel, welke partij het onderspit zou moeten delven bij den strijd om het aandeel in het discours."

„Ik vind het tegenover die meisjes toch heel stuitend, dat er niemand van de familie aanwezig is."

„Oh wat! ze weten immers, dat Tine alleen met mij woont, en dat ik verloofd ben, dus bij mijn meisje."

Zaterdagmorgen.

Daan was naar Leiden, en Tine, de jarige, zat alweer te werken, om nog gauw de paar uurtjes te benutten, die rustig waren.

Maar om tien uur was 't met die rust al gedaan.

Martha van Gelderen kwam binnen, feliciteerde Tine hartelijk, kuste haar, gaf haar een bos chrysanten uit naam van de heele familie en toen als cadeau van de familie een billet voor de Fransche opera en een voor den Schouwburg.

Dat vond Tine al heel prettige geschenken, vooral, daar er bijgevoegd werd, dat de familie van Gelderen dezelfde billetten voor allen had.

Tine was nooit in de gelegenheid, iets anders te geven dan wat bloemen, en daarom zou ze 't naar gevonden hebben, als ze bepaald cadeaux had gekregen. Maar uitnoodigingen voor de Opera of den Schouwburg kon niemand van haar verwachten en zij was dolblij, dat ze er toch ook eens heen ging.

„Zeg Tine", sprak Martha na de begroeting en haalde een klein pakje uit den binnenzak van haar mantel. „Gisterenavond was ik bij Grootmoeder en toen zei ze, dat jij je morgenochtend zou komen la-

ten feliciteeren. Maar ze vond, dat je niet zoo lang op je cadeau hoefde te wachten en gaf 't mij daarom mee. Ik heb een idee, dat 't een geweldig groot cadeau is, juist, omdat 't zoo klein is, vat je."

Al het bloed schoot Tine naar 't hoofd, daar ze een vermoeden kreeg. Met bevende vingers maakte ze 't pakje open. Het was een zwartleeren etui. Ze drukte op een koperen knopje — daar sprong het open en vertoonde een halssieraadje, zoo beeldig en fijn, dat Martha een kreet van bewondering gaf.

Het was een rond medaillon van lichtblauw email, gewerkt als ware 't ragfijn moiré. Een rand pareltjes omgaf het, en als versiering droeg het een Empire-bloemkorfje met bloemen, van heel fijne diamantjes. Een zeer dun platina kettinkje lag er om heen.

Tine hield het almaar in de hand en keek er naar, niet wetend, of ze lachen of huilen zou.

„Groote Goden!" begon Martha eindelijk, toen haar verbazing haar weer toeliet te spreken — „wat een cadeau! Zoo iets heeft Grootmoeder nog aan niemand van de kleinkinderen gegeven! Nee maar — en tusschen twee haakjes, Tine, 't is een veel meisjesachtiger sieraad dan dat kolossale kruis. O! doe het eens gauw áf en dan dit om!"

Maar Tine hield de ijverige hand tegen, die het zilveren kettinkje van het kruis wou loshaken.

„Wacht eens even, Martha!" zei ze dof. „Ik weet nog niet, wat ik doen zal met dit medaillon."

„Weet je niet, wat je ermee doen zal?" praatte Martha haar doodverbaasd na. „Alle Goden! Die is achttien jaar vandaag; die krijgt zoo iets beeldigs, achttien-jarig-meisjesachtigs, en dan weet ze niet,

wat ze er mee doen zal! Hoe heb ik 't nou met je?"

„Hè, toe nou, luister nou even. Dat kruis, dat heb ik van oom Frits. En in mijn gedachten heb ik oom Frits al beloofd, dat ik 't altijd dragen zal. En Grootmoeder vindt dat niet heelemaal goed, zie je, omdat 't oom Frits is. Daarom alleen stuurt ze me een halssieraad — ze weet, dat ik bijvoorbeeld boeken veel liever had. Maar ze hoopt, dat ik dit nu zal dragen ter vervanging van het kruis. En zie je, het kruis, dat draag ik beslist, beslist."

„Toch moet je het medaillon ook dragen," zei Martha. „'t Zou anders een te groote klap in Grootmoeders gezicht zijn, en, al is ze eigenaardig in haar geschenkengeverij, dát verdient ze toch niet."

„Je heb gelijk, hoe zal ik 't dan toch inpikken?"

Daar zaten ze en peinsden.

Plotseling lachte Martha helder. „Nee, maar, daar zitten we met zulke ernstige gezichten te soezen op een probleem, en wát voor een probleem! Daar weet er iemand geen raad van de diamanten en parelen! Zeg juffertje, ik weet wat! Je kruis blijf je aanhouden, altijd door. Maar als je eens naar Grootmoeder gaat, dan doe je het op je bloote lijf, en dan je medaillon op je jurk."

„Neen! dat vind ik valsch!" zei Tine beslist.

„Dank je voor het compliment!" kwam Martha droog. „Toch niet zoo valsch als 't lijkt. Je hoeft er namelijk Grootmoeder geen geheim van te maken, dat je zoo dik in de sieraden zit. Grootmoeder zal zelf wel eens bedekt informeeren naar het kruis, en dan zeg je alles — en doet Grootmoeder dat niet,

dan ben je slim genoeg om het gesprek zoo te leiden, dat Grootmoeder de waarheid te weten komt."

Na eenig bedenken kwam het Tine het geschiktst voor, aldus te doen.

Martha wou voor vandaag het medaillon al de eereplaats geven en het kruis onder de zij van de blouse verbannen, maar dat liet Tine niet toe, en het medaillon werd naast de billetten neergelegd op Daans bureau, waarop Martha's bloemen in een vaas werden neergezet.

Tine ging koffie zetten en bood Martha al spoedig een kop koffie met een paar gebakjes aan, terwijl ze gezellig bij haar nichtje kwam zitten, en ze samen dronken en peuzelden.

„Wanneer zou Lizzy komen?" vroeg Martha, die door Annie van de tasch gehoord had en wel gaarne het illustere moment der aanbieding had bijgewoond.

„Ik weet het niet — tusschen den middag, denk ik. Ze is Zaterdag altijd nog al vroeg in den Haag, en heeft in den middag altijd een paar vaste bezoeken te brengen."

„Zeg," vroeg Martha geheimzinnig. „Hoe gaat 't nou tegenwoordig met Lizzy en Daan?"

„Dat dien je Daan zelf te vragen!" zei Tine, vastbesloten, zich niet in gebabbel te wagen. Maar de droevige trek, die er in het zwijgen na dit wat krasse gezegde, om haar lippen gleed, verried haar meer, dan ze zichzelf wel wou verraden. Daan was bijna niet te genaken, zoo korzelig en wrevelig kon hij zijn. Vanmorgen had hij ternauwernood een verjaarsgroet voor haar overgehad en een handdruk bleef heelemaal achterwege. 't Was als alle morgens

geweest : „Gauw ontbijten, want ik heb haast !" en als alle morgens moest ze maar weer afwachten of hij kwam koffiedrinken of niet.

Martha las alles van Tine's gezicht, wat ze weten wou en zei troostend : „Je moet denken, hij kan niet, zooals hij wil !"

Maar dat was olie in 't vuur, want nu sprong Tine op, liep driftig de kamer op en neer en riep hartstochtelijk :

„Wat ? Hij kan niet, zooals hij wil ! Is hij niet vrij, vrij, zoo vrij als een vogel ? Geen vader, geen moeder, geen zussen en broers, die 't hem lastig maken met bevelen en raadgevingen — was er ooit iemand vrijer dan Daan ? Zijn eigen domme schuld is 't alles !"

„Ja, dat is zèker waar !" klonk 't opeens bij de deur. En Dirk Tonnerden stond er te lachen om de verbazing zijner nichten.

„Ik heb waarachtig hard genoeg geklopt !" zei hij met een pijnlijken blik op zijn kneukels. „Maar jullie zijn zóó aan 't discusseeren ! En gelijk hebben jullie òòk al ! Zeg Tine, wat kijkt neef Daan tegenwoordig als een katuil, die lichtschuw is !"

„Ach, schei uit !" riep Tine smeekend. „Ik kan er heusch niets aan doen !"

„Dat geloof ik graag. Weet je, hoe ze het span tegenwoordig noemen in Leiden ? De Uilen van Minerva ! Lizzy is leelijk, Daan maakt zich leelijk, omdat hij zoo boos kijkt, en beiden gaan ze zoo zelfgenoegzaam hun weg, of ze de wijsheid in pacht hebben ! En Lizzy kan nog steeds niet nalaten, nieuwe stof tot moppen te geven. Ze was gisteren in

een groot gezelschap en toen had ze 't over haar lezing over „Kenmerken van Decadentie," die ze aanstaanden Woensdag moest houden in de Club en toen ging ze staan en bevoelde haar heele hoofd en zei : „Gut, wat leuk en wat makkelijk ! Ik zelf heb zoowaar al die kenmerken van decadentie, die Lombroso zoo hervorragend vindt. Kijk, die dikke knobbels op mijn voorhoofd, en kijk, mijn oorlelletjes vastgegroeid langs mijn wangen en kijk, mijn breede onderkaak — en o gut, misschien heb ik nog wel platvoeten ook ! Ik zal vanavond dadelijk een afdruk van mijn voet nemen, zóó, op lampenzwartsel."

En toen zei ze tegen Jan Klein, dat kleine, blonde ventje, dat eerste jaartje, waar ze altijd zoo hevig mee is : „Jantje, doe jij dat ook voor me, vanavond!" Maar toen heeft Jan Klein haar toch getroefd en zei : „Juffrouw Wijnands, indien *ik* gedecadeerd mocht wezen, houd ik dat liever voor mezelf." En toen lachten we allemaal toch zoo en riepen : „bravo Jantje !" en Lizzy lachte boven alles uit, als een edelmoedige snoes, die wel een grapje kan velen."

Tine had allang afgeleerd, te huilen om de malle grappen van haar schoonzus. Daan moest in Godsnaam maar hebben, wat er bij stond, vond ze en nu lachte ze ook hartelijk met Martha en Dirk mee.

Loe kwam en was bepakt en bezakt. „Zeg, old chap !" riep hij zijn broer al toe, toen hij de kruk van de deur nog in de hand had. „Waarom heb je aan 't station niet even op me gewacht ? Ik kwam een trein later, dat wist je wel, nare kerel, en van

mijn fourageplannen wist je ook, maar je laat mij maar liever sjouwen, hè ?"

„Mijn candidaatswaardigheid laat niet toe, zóó over straat te gaan !" beweerde Dirk.

„Jou candidaatswaardigheid ! jou candidaatswaardigheid !" stoof Loe op, waarover Tine hem heftig berispte en uitriep : „Mag ik nou eindelijk eens weten, wat je hier doen komt, Loe ? kibbelen of feliciteeren ?"

„Allebei ! nicht ! allebei !" sprak Loe en schudde Tine hartelijk de hand. „Veel heil en zegen in je Nieuwe Jaar. Hier, dit heb ik voor jou meegebracht" — en hij haalde een dikke Suchard-tablet uit den zak, je weet wel zoo'n dubbele — „en dit" — hij wees op al de neergezette pakjes — „voor ons allemaal. Gisteren namelijk sprak ik Annie en die zei, dat ze je alleen maar tusschen den middag kon komen feliciteeren en dat 't dan eigenlijk zoo haastig was, want ze moest natuurlijk naar huis om koffie te drinken, en toen hebben we afgesproken, Dirk was er ook bij, dat wij dan voor de koffietafel zouden zorgen, als jij 't voor de koffie deed ! En nou laat die lange lummel van een Dirk me voor alles alleen opdraaien !"

„Kom, kom, nu geen booze bui en dat op mijn verjaardag !" kalmeerde Tine, terwijl Dirk zat te lachen met Martha om Loe's roode gezicht. „Blijven jullie nu dus allemaal hier ? Dat 's dol gezellig ! En hoe handig, om zoo om de fourage te denken ! Laat ik eens kijken, wat je hebt meegebracht !"

Martha kwam ook neuzen en beiden hadden schik in de echte luxe-lunch, die uit de zakjes en pakjes

te voorschijn kwam. Maar Tine belde toch maar de juffrouw, met het verzoek een bruin brood te halen, want al, wat Loe had meegebracht, was te lekker om lang tegen te houden. Saucijzebroodjes, amandelbroodjes, abrikozenbroodjes, Berliner bollen, alles van den nooit volprezen Lensvelt.

Terwijl Tine tafel dekte en opnieuw en nu meer koffie zette, kwam Annie en werd luidruchtig begroet. Tine wou haar tablet Suchard aanbreken, maar Loe hield haar hand terug. „Ben je mal ? Die is voor jou alleen." Dit werd Dirk te kras. Laconiek zei hij : „O ja, Tine, ik heb je mijn feestgave nog niet overgereikt. Alsjeblieft — ik ben gemeenschappelijker dan Loe." En hij reikte zijn nicht een heerlijke zak dikke flikken toe, waaruit ze dadelijk ging rondpresenteeren, maar Loe kreeg niets, om zijn gemis aan gemeenschapsgevoel.

„Aan tafel ! aan tafel !" riep Annie, toen de tafel, dank zij het ijverige aandragen van de juffrouw, wat borden en schotels en kopjes betrof, in orde was gekomen. Annie was de eenige van 't gezelschap, die aan tijd gebonden was op dien stond.

Tine keek aarzelend op de klok. „Zouden we niet even wachten, of Daan en Lizzy soms komen ?" zei ze. „Lizzy kan niet anders dan tusschen den middag, dat weet ik."

Er werd nog even gewacht en terwijl liet Martha Grootmoeders verjaarscadeau aan de jongens zien. Annie had 't al thuis gezien. De jongens merkten heelemaal niet, dat 't wat heel bijzonder moois was, keken er eens naar en vroegen, of hun portret er in mocht. Dan zouden ze hun portret laten maken, net als Lizzy

en Jeanne, zóó, de koppen bij elkaar. En ze namen zulk een roerende pose aan, dat de meisjes schaterden.

,,Maar zoo'n portret ken ik niet van de pseudo's !" riep Tine.

,,Dat 's ook pas gemaakt ter eere van Daan !" vertelde Loe. ,,En als je 't zien wil — hier is 't. Lizzy is gisterenavond een portret bij moeder komen brengen en toen Dirk en ik er maar om kikten, kregen we er ook ieder één. Halt ! hier is 't !"

Hij zocht even in zijn portefeuille en leverde het portret uit.

Een kreet van pret ging op. Daar leunden Jeanne en Lizzy's groote hoofden tegen elkaar, en niet eens de pieken hadden ze een beetje weggestreken. Jeanne's oogen keken nog ééns zoo groot, ter eere van de gelegenheid en Lizzy's onderkaak stak zelfbewuster dan ooit vooruit. Jeanne's neus was de moeite waard. En deze twee zeer eigendommelijke gezichten, in de verliefde houding, met de gelegenheidsuitdrukking van vriendelijkheid en inschikkelijkheid waren zóó lachwekkend, dat er op den kreet van pret een heerlijke schaterbui volgde.

,,'t Is gèèn gezicht ! 't Is gèèn gezicht !" gierde Martha en danste van pret.

,,'t Zijn twèè gezichten, en wèlke !" wees Loe doodkalm terecht.

Tine ging angstig aanstootend rond.

,,Stil toch! stil toch! in 's Hemelsnaam! Lizzy en Daan kunnen elk oogenblik komen !"

Maar Lizzy en Daan kwamen niet, wel Loes, die tijdig door de neven was ingelicht omtrent de lunch bij Tine. Loes deelde al gauw in den algemeenen

schik. Nu werd 't toch werkelijk tijd om aan tafel te gaan, wou Annie weer, stipt als ze dat gewend was, op het ministerie zijn.

En ze gingen aan tafel. Een beetje treuzelend nog, maar toen ze eenmaal begonnen waren, werd er niet meer getreuzeld en slechts ternauwernood redde Tine 't een en ander voor Lizzy en Daan op een bord, dat ze zorgvuldig wegsloot. Doch niemand verscheen.

Loe en Dirk, die geen rust genoeg hadden om den heelen middag op verjaarsvisite te blijven, namen afscheid en gingen Annie wegbrengen. Martha en Loes hielpen Tine wegruimen en bleven verder den middag bij haar om te helpen recepieeren.

De eenige echter, die zich aanmeldde, was hun eigen moeder. Tante Wijnands had 't altijd veel te druk met den Zaterdag, als haar dochters thuis kwamen, en tante van Tonnerden had Tine voor den Zondag te eten gevraagd, om haar dan te feliciteeren. Tine alleen — Daan werd nu niet meer uitgenoodigd.

Tegen half vijf gingen de van Gelderens weg. Om vijf uur werd het eten gebracht. Tine wachtte nog even met 't dekken en opbrengen — misschien kwam Lizzy nu nog wel en ging dan alleen naar huis. Doch Daan trad binnen, juist, toen ze toch maar zou gaan dekken. Daan zonder Lizzy.

,,Waar is Lizzy ?" vroeg Tine.

,,Naar huis — ze had op 't oogenblik geen tijd."

En toen weifelend, er achterna, ,,ze komt vanavond."

,,Hè !" zuchtte Tine even. Maar ze bedwong, wat ze verder op de lippen had.

Zwijgend werd de maaltijd genuttigd.

„Daan, kijk eens!" zei Tine bijwijze van dessert. „Dat is Grootmoeders cadeau."

„Hoe mooi!" zei Daan met een eerlijke poging tot belangstelling.

„Blijf je thee drinken?" vroeg Tine, gauw gebruikmakend van zijn „goede" bui.

„Neen — ik zou Lizzy gaan afhalen."

„Kom je dan misschien een beetje gauw terug?" vroeg ze bijna smeekend, hopende daardoor het onweer op meer gelegen tijd te zien losbarsten.

„Ik zal zien," ontweek hij en was weg.

Tine zette zich zuchtend neer en liet de tafel voorloopig de tafel. O heden! nou zou je zien, nou kwam Lizzy net op 't drukst van den avond, en Daan voelde, dat hij niet eens de macht had, haar optreden te vervroegen, hoezeer hij ook, volgens Tine's heilige overtuiging, zelf meende, dat 't voor alles prettiger was, als Lizzy wat vroeger kwam.

Tine kon echter niet lang blijven zitten. De tafel moest ontruimd worden, alles voor den avond in gereedheid gebracht.

Om half acht kwamen de eerste gasten. Twee vriendinnen, wat stijfjes en burgerlijk gekleed, die wat onthutst rond keken in de groote kamer, waar ze nog nooit geweest waren, want Tine had gewoonlijk tijd noch geld voor visites. Jongens! zoo'n mooie, groote kamer te hebben!

Ook waren ze onder den indruk van het, zij het dan ook eenige, verjaarscadeau — het mooie medaillon. Tine verweet zich zelf, dat ze 't niet weggeborgen had, maar zoo echt pronkerig had laten

liggen op Daans bureau, bij de bloemen. Nu kon ze het niet meer wegsluiten.

Achtereenvolgens meldden de gasten zich aan. Er kwam een vreeselijk lang, mager meisje, dat op haar vaalbleek gezicht een ijzeren bril droeg, waarvan het montuur geheel zwart was geworden. Lina heette ze, en Tine behandelde haar met bijzondere onderscheiding. Want ofschoon ze nog niet eens haar akte had, gaf ze toch al veel les aan kinderen, die op school achter geraakt waren. Daarmee hielp ze het groote huishouden thuis op de been houden — haar vader, een kleermaker, was al maanden ziek. Ook kwam er nog een klein, dik meisje, met wangen als opgeboende appelen. Tine had voor haar ook al veel respect. Ze was de dochter van een jager op een der groote landgoederen in het Westland en moest elken avond en elken morgen nog een geweldig eind loopen, eer ze haar huis of de stoomtram bereikt had. Dan was er nog een meisje, teertjes en bleek er uitziende, die al bewaarschoolonderwijzeres was, maar er nog de lager-akte bij wou halen. 't Werken pakte haar echter te zeer aan, en ze had er haar stem bij verloren, zoodat 't vermoeiend was, haar heesche klanken aan te hooren. Toch wou ze van verlofnemen niets weten; ze was op een particuliere bewaarschool en veel te bang, haar betrekking te verliezen. Dan zou ze geheel ten laste van haar oude moeder komen.

Er waren nog wel andere meisjes op de cursus, dames-meisjes uit den gegoeden stand, die wat om handen wilden hebben of wat leeren wilden voor de securiteit, maar Tine had zich nu juist aangetrokken

gevoeld tot deze povere, harde werksters. Omdat ze een contrast vormden met haar nichtjes en neven — omdat ze minder contrast vormden met haarzelf, povere, harde werkster als ze zelve was. De andere meisjes, de dametjes, hadden fiets-afspraakjes en tennismatches; Tine bezat geen fiets en geen racket en zou die ook niet willen hebben, omdat alles teveel tijd en geld kostte.

Om acht uur was alles verzameld en Tine presenteerde thee en gebakjes, geholpen door Jans Mulder, een der eerst aangekomenen, die een beetje te erg haar best moest doen, teneinde het groote presenteerblad zonder gemors op de schoteltjes rond te dragen.

En net kwam er een beetje ontplooiing in de schare en babbelden ze over een raren leeraar en een naren meester, toen Lizzy en Daan binnenkwamen.

Lizzy droeg een nieuwe, donkerblauwe reformjapon, met zeer uitbundige, eigenhandige versiersels belegd. Ze legde haar pakje op de tafel neer, kondigde aan: ,,Eerst de jarige!" stak beide handen naar Tine uit, met een bijzonder manifesteerende hartelijkheid in de polsen en kuste haar toen overkruis, eerst op de eene en toen op de andere wang.

Tine was geheel verbluft en werd 't nog erger, toen Lizzy haar het pakje overhandigde.

,,Daar, mijn kind!" zei ze. ,,Zelf voor je gemaakt. Kijk maar eens, of 't naar je zin is."

,,Laat ik jullie even voorstellen!" zei Tine, koel gebleven.

,,Juffrouw Wijnands, de verloofde van mijn broer — mijn broer zelf kennen jullie wel. Lizzy, dat 's juffrouw Mulder en juffrouw Heiting, juffrouw Zoeters. —"

Het heele rijtje stond en keek een beetje onhandig. Lizzy ging de rij langs en gaf ieder de hand, met een wereldsch woordje: ,,'t Is me aangenaam. Aardig, u te zien! Leuk, dat ik uw kennis maak!"

Het rijtje keek bewonderend naar de jonge dame, die zich zoo gemakkelijk en losjes bewoog.

Toen allen zaten, ook Lizzy, en Daan, die slechts een buiging had gemaakt naar alle kanten, pakte Tine haar geschenk uit. De mooie, kleurige tasch kwam te voorschijn.

,,O Lizzy, wat aardig!" Tine trachtte recht hartelijk te praten. ,,Dank je wel!"

,,Is hij naar je zin?" vroeg Lizzy nederig.

,,Zeker! Makkelijk en practisch! En wat aardig van je, dat je hem zelf hebt gemaakt!"

,,Eigen werk gaat toch ook bòven alles!" zei Lizzy. En zich tot haar buurvrouwtje wendend, het meisje met de appelenwangen, beweerde ze: ,,Het kleinste handwerkje gaat boven het kostbaarste cadeau, zeg ik altijd."

,,Ja, hoor!" antwoordde deze heel vertrouwelijk, in Westlandsch dialect.

Lizzy wendde zich nu tot Daan.

,,O, daar heb ik vanochtend zoo'n plezier gehad! Nee maar, zoo'n plezier! Prof van der Laan heeft gestikt om me. Gestikt heeft ie."

Bij dat ,,prof" keken de meisjes, aan wie Tine nog nooit iets omtrent Lizzy verteld had, aandachtig op.

,,Zoo!" zei Daan kalm, het verhaal niet opvorderend.

Lizzy stoorde zich daar niet aan. „Gestikt heeft ie!" ging ze voort. „'t Was ook zoo gek! Vanmorgen moest hij wat uit mijn snijdoos hebben en toen zegt hij: Juffrouw Wijnands, waar is Uw schaartje? En toen zeg ik: O, professor — zeker in mijn borduurzak. En toen stikte die!"

Een eerbiediging ging door de meisjes heen. Gos — dat was een damesstudent!

Lizzy keek naar Tine op, om applaus.

„Waarom moest hij daar zoo'n plezier in hebben?" vroeg Tine verveeld. „Is het zoo heel wat bijzonders, als een meisje borduren kan?"

„Een studéerend meisje!" hielp Lizzy haar terecht. „Ja, dát is nou niet zoo hèèl gewoon."

„Ach, wat een dwaasheid!" zei Tine en wou vertellen van vriendinnen der van Gelderens, studenten in de letteren en in wis- en natuurkunde, die toch doodgewoon op den Sint-Nicolaaskrans in de van Kinsbergenstraat kwamen en elk handwerkje konden, dat de mode meebracht.

Maar ze hield zich in, terwille harer gasten.

„Uw snijdoos?" vroeg Meel Toen, het jagersdochtertje. „Wat is dat?"

Ziedaar dan koren op Lizzy's molen. Ze zette er zich extra voor, om het te verwerken.

„Daar zijn de instrumenten in, die ik op de snijkamer noodig heb!" onderrichtte ze vriendelijk.

Meel Toen had weleens vaag van de snijkamer gehoord en 't leek haar 't toppunt aller geheimzinnigen griezelighedens.

„Snijen ze daar de dooie lijken uit mekaar?" vroeg ze huiverend

„Ja zeker!" lichtte Lizzy nader in.

Aller aandacht was nu op Lizzy gevestigd. Tine verbeet zich van ergenis.

Het onderricht ging door: „Daar leeren we van; anatomie leeren we daarvan. We krijgen ieder een mooi stuk en pluizen dat heelemaal uit mekaar, met de instrumenten uit onze snijdoos. Zeg Daan!" en verrukt keek ze op, „heb je gezien, wat een prachtig botje ik gisteren had? Een dijbeen van een man, groot, forsch! nee maar!"

Hoorbaar griezelden ze allen. De walging steeg Tine zoo naar de keel, dat de tranen van benauwdheid haar in de oogen kwamen.

„Lizzy, schei alsjeblief uit!" verzocht ze heesch. „Ik wou taartjes presenteeren en dergelijke verhalen werken allernaarst op mijn maag."

„Ach, kan jij dat niet hooren, kleutertje?" vroeg Lizzy lachend, vroolijk. „Dan schei ik gauw uit, hoor! Maar hoe kinderachtig!"

Verlicht ademden de andere gasten op. Ze hadden wel graag meer willen hooren, maar 't was toch wel eng, brr!

Lizzy wendde zich nu vol belangstelling en opzettelijke vriendelijkheid tot Jans Mulder, die aan haar andere zijde zat.

„Bent u ook bij het onderwijs?"

„Ja!" zei Jans Mulder.

„Een prettige werkkring wel, hè?"

„Nou!" zei Jans Mulder.

„Als ik mijn hart en ziel er niet opgezet had, eenmaal doctores te zijn, werd ik stellig onderwijzeres!"

„Ken ik best begrijpen!" zei Jans Mulder en knikte zéér instemmend. Ook de rest knikte vol instemming.

Lizzy wendde zich nu naar den anderen kant.

„Wat ziet u er gezond uit, juffrouw —"

„Toen!" hielp Meel goedig.

„Dat 's een aardige naam; dien heb ik nog nooit gehoord."

„Laat naar je kijken!" lachte Meel. „Het halve Westland heet zoo!"

Meel was niet eerbiedig genoeg, om Lizzy geheel te kunnen boeien. Deze kreeg dan ook weer plotseling een harer invallende gedachten, en haar toon en gelaat deden Tine alweer beven voor wat er volgen zou:

„Zeg Daan," barstte Lizzy los. „Heb je gisteren van die mop op Endegeest [1]) gehoord?"

„Neen!" bekende Daan onwillig.

„Neen maar, die bak zal ik je eens dadelijk vertellen. Jammer, dat je er niet bij was. Je weet immers, dat ik Vrijdagmiddag college heb op Endegeest? Nou, en dan zit ik altijd op de voorste bank. En toen demonstreerde de prof een patient, die simulant [2]) was. Die begon met een diep-denkend philosoof na te doen, en zóó, de armen op de borst gekruist, het voorhoofd gefronsd —" Lizzy deed alles precies na —„had hij juist mij in 't vizier. Ik keek aandachtig toe, en opeens — daar vloog hij op me aan als een brieschende leeuw. Ik de bank uit, en op een holletje de deur uit. 't Gekst was, dat hij

[1]) Een groot krankzinnigengesticht bij Leiden.
[2]) Veinzend.

dadelijk daarna weer zoo gedwee als een hondje was. Kom maar weer terug, juffrouw Wijnands! riep de prof. Maar ik riep terug: Dank u lekker, professor! En toen ben ik gaan wandelen en voortaan kruip ik heel achteraan op Endegeest, nee maar, dát beloof ik je! Dáár kan je verzekerd van zijn!"

In eerbiedige stilte had de visite toegeluisterd. Tine wierp onmiddellijk na Lizzy's laatste woorden een ander, passender onderwerp op:

„Kinderen! hebben jullie je stukken al ingestuurd voor je handwerkexamen?"

„Nee, nee — o, ik durf niet!" Zoo begon Jans Mulder het gesprek.

„Kom, dat 's maar gekheid!" troostte Tine. „We durven allemaal eigenlijk niet, en je zal zien, dat we 't toch allemaal doen! Mevrouw vindt het immers goed, dat we examen doen, en van mevrouws leerlingen zakken er maar heel weinig."

„Ik ben verleden jaar gezakt, weet je," zoo lichtte Jans Mulder haar angst toe.

„O, zakken is iets vreeselijks, hè?" zei Lizzy meelijdend. „Ik kan er voor voelen, ik ben voor drie jaar ook gezakt. Voor mijn eerste nat, ziet u."

„Uw eerste wát?" vroeg Jans perplex.

„O, kent u die uitdrukking niet? Zoo noemen we ons eerste natuurkundig examen."

Tine trachtte met het overige gezelschap een gesprek aan te knoopen. Maar ten eerste wendde Lizzy zich bepaald tot den heelen kring bij het antwoorden en ten tweede praatte ze zoo luid, dat Tine haar gedachten niet kon verzamelen en met een moedeloozen zucht den kamp om het gesprek opgaf.

Daan zat met zijn horlogeketting te spelen.

„Nu, en toen zakte ik ook. Maar dat zal ik nooit vergeten, nooit!” Lizzy's hoofd zonk voor enkele oogenblikken op de borst.

„Dat was vreeselijk. Mijn werklust, het vertrouwen op mezelf, het geloof in mijn roeping, alles heeft toen op 't spel gestaan. En, eigenaardig was 't, op iedereen scheen 't denzelfden verpletterenden indruk te maken. Ik moet er wel heel vreeselijk hebben uitgezien. Of ik gek zou worden, of dood zou blijven, bepaald. Die doodsche stilte, — toen ik wankelend naar buiten kwam — vreeselijk, vreeselijk. En het eigenaardigste tooneel, dat ik ooit beleefd heb, speelde zich in de kamer der proffen af. Eigenaardig, eigenaardig.”

Peinzend, de oogen neergeslagen, schudde Lizzy langzaam het hoofd. Toen overwon ze met energie haar droomstemming en begon geregeld haar verhaal.

„De proffen zaten dan allemaal om de tafel. Ik zie het nòg. In het midden de rector magnificus, prof Teklenburg, in dat jaar. Rechts prof van der Laan, links prof Zijderbosch. Zoo op zij links, prof Schoondermark en prof van Pinksteren, en daar tegenover prof Visser en prof van der Hout.

De rector magnificus sprak 't vonnis uit — gezakt — een uitstel van twaalf maanden — dat 's 't allerergste, wat je krijgen kunt. Ik moet er bepaald angstwekkend hebben uitgezien — prof van Pinksteren vloog tenminste overeind en maakte een beweging, of hij me op wou vangen. Prof van der Laan stak de hand naar me uit, over tafel heen.

Prof van der Hout stond òòk op. Eigenaardig — en ze lieten toch zóóveel meisjes zakken, dat jaar.

Ik zei trotsch: Laat me gaan. Ik kán wel. Ik dank de heeren.

Met een lichten hoofdknik ging ik weg. Ik liet de deur open. En toen ik die heele, lange gang was doorgegaan — 't is een heele, lange gang — kwam de pedel op me toe en zei: Juffrouw Wijnands, kijk eens om. Ik deed 't en je zult 't gelooven of niet, dat 's me 't zelfde, maar in roerlooze, ik mag wel zeggen: ontzetting, waren ze allen gebleven in de houding, waarin ik ze verlaten had. Ik zie 't nog: Zóó stond prof van der Laan, nog met zijn hand over de tafel heen uitgestrekt; zóó stond prof van Pinksteren nog, alsof hij me op wou vangen, en zoo stond prof van der Hout naast zijn stoel, alsof hij weg wou loopen. En de rector magnificus keek met groote, starre oogen de gang in.” Lizzy zweeg, overstelpt door herinneringen.

„'t Was een waar professoren-panopticum,” sprak Tine, schril in de eerbiedige stilte, die op Lizzy's woorden volgde.

Meel Toen, lang niet van gezond verstand en gevoel voor humor ontbloot, proestte het opeens uit. Maar geschrikt van haar oneerbiedigheid gaf ze Tine de schuld van haar lachbui.

„Jij ook met je professoren-panopticum!” verweet ze lachsnikkend.

„Ja, Tine ook met haar professoren-panopticum!” zei Lizzy snijdend, met een raadselachtigen blik in haar oogen. Toen stond ze op.

„Dames, ik heb geen tijd langer van Uw aange-

naam gezelschap te profiteeren. Genoegelijken avond verder, allen! Dag Tine — nee, blijf maar, ik kom er wel uit. Kom, Daan."

Daan stond op en liep mee — als een hondje, vond Tine.

De schreden van beiden waren al lang weggestorven op de trap, in de lange gang, en nog zat het gezelschap daar in een bedeesd zwijgen.

„Eigenaardig!" zei toen Meel Toen.

Tine barstte in een schaterlach uit, en Meel, blij, dat ze uit kon lachen, hielp dapper mee. Ook de anderen glimlachten, met wat bewondering voor Meel en Tine, die zùlk een knappe, belangwekkende dame dorsten uit te lachen.

Beiden, Meel en Tine, lachten, dat de tranen haar over de wangen liepen en beiden wischten ze de tranen voortdurend af, maar Tine had 't daar drukker mee dan Meel — van Tine liepen er hèèl wat tranen onder, die van de gelegenheid profiteerden, om met de lachtranen mee te komen.

HOOFDSTUK VIII.

Daan maakte het hoe langer hoe mooier, vond Tine. Nu was hij al zelfs bij Lizzy gaan ontbijten, en zij, Tine, zat op den lieven Zondagmorgen alleen, voor een klein stukje bruin brood en een glas water.

Ze hield zoo dol van een kopje thee, zoo 's morgens bij het ontbijt. Maar ze kon er niet toe komen, het voor zichzelf te zetten, zoowel uit zuinigheid, als omdat ze die moeite voor zichzelf niet over had.

En nu was ze boos op Daan, dat ze geen thee kreeg en haar Zondagsch ontbijt nog een beetje schraler was dan het doordeweeksche.

Ze bleef echter niet lang boos. Want ze bracht zich het gezicht van haar broer te binnen. Daan ging ook niet op rozen.

Tine vermoedde wel, en had het daar bij aan het rechte eind, dat er vaak heftige tafereelen voorvielen tusschen Daan en Lizzy. Daan was toch een Beukema, een jongen met een gezond verstand en gevoel voor humor — hij moest toch zien, dat Lizzy zich vaak zoo dwaas aanstelde. En, wat nog erger was, hij moèst begrijpen, dat al de anderen het ook zagen en er malle glossen op maakten.

Dit alles kòn Daan niet lijdelijk dulden en vaak trachtte hij Lizzy onder 't oog te brengen, dat ze toch weer zoo raar had gedaan. Doch dan verdedigde ze zich altijd met hatelijke machtspreuken als: „Ja — middelmaat is nu eenmaal beneden me" — of:

„Had toch een onderwijzeres genomen inplaats een studente, als je een burgerlijk gedwee juffertje wil hebben." Of: „beste jongen, waar heb jij nu toch je oordeel over dames gevormd? Zeg dat zelf nou ereis! Bij Tine — hm — Tine is een heel geschikt meisje — hm — maar ze is een geketende, opgegroeid in duizend zorgen, die haar kleinzielig en bekrompen gemaakt hebben — je ziet nu eenmaal aan haar, dat ze elke stuiver moet wikken en wegen en jacht maakt op de kleinste gaatjes in haar kousen."

„Ook in *mijn* kousen!" had Daan met flikkerende oogen geroepen.

„God! Bedaar nu toch! Dat vind ik immers prachtig, die zorg! Maar menschelijker wordt een mensch er niet van! Nu — en wat kent mijn Daantje nog meer voor meisjes? De van Gelderens!"

Lizzy moest moeite doen om een vriendelijk gezicht te blijven zetten.

„Hm — eerst Loes. Een rauwdauw, die niets kent dan potten en pannen schuren. Dan Martha. Eerst scharrelt ze de stad rond om een dubbeltje te verdienen en dan jengepingelt ze in de winkels rond, om misschien tot een kwartje toe uit te geven. En dan Annie — lieve God, zeg nu zelf, wát wordt er op onze ministeries geëischt? Zoo in den ochtend loopt ze der eens even heen en frummelt er wat, en misschien frummelt ze er in den middag nog een beetje, als het leelijk weer is. Nu, zulke meisjes ken jij, en dan wou je *mij* beoordeelen? Natuurlijk moet ik daarbij afsteken!"

„Hoe je zoo over de meisjes van Gelderen kunt

spreken, begrijp ik niet," begon Daan. „Je zegt veel te malle dingen, om ze zelfs maar te weerleggen. Ik troost me echter met de gedachte, dat je vanzelf wel je oordeel over de van Gelderens zult hervormen, als je meer met ze in aanraking komt."

„Maar ik wil niet meer met ze in aanraking komen!" barstte Lizzy nu los. „Nu wil ik ze heelemaal nooit meer zien! Wat dènk je wel, dat je mij, mij, maar vergelijken kunt bij Jan en Alleman? En wat dènk je wel, dat ik niet oordeelen kan! Ga maar weg, ga maar naar je van Gelderens, naar die knappe, geestige, oorspronkelijke van Gelderens! Je mag, hoor!"

En dan volgde een huilbui, en dan was Daan weer verslagen. Zuchtend schikte hij zich in zijn lot, geen scènes in Godsnaam! Scènes waren iets vreeselijks en dat juist in den tijd, dat hij 't hoe langer hoe drukker kreeg met zijn candidaats-examen!

Tegen elf uur stapte Tine naar Grootmoeder, om zich te laten feliciteeren.

In een oud-Japansch tête à tête stond de koffie klaar, koffie met room, die Tine schadeloos stelde voor de ontzegde thee.

Tine had gedaan, zooals Annie haar geraden had: op haar bloote hals droeg ze 't kruis, en het medaillon prijkte op de blouse.

Grootmoeder sprak 't eerst bij de ontmoeting van haar kleinkind. „Hartelijk gelukgewenscht, Tine. Dit wordt een gewichtig jaar voor je. Ik hoop, dat 't je alles zal brengen, wat je ervan hoopt. Gaat het werk nogal naar je zin? Zijn de stukken voor je handwerkexamen al weg?"

„Ja, Grootmoeder, en ik schiet best op. Dank u wel voor Uw prachtig cadeau, Grootmoeder."

„Ja, ik dacht, ik zal haar maar een halssieraad geven, sedert ik weet, dat ze zoo'n zwak heeft voor halssieraden."

Tine zweeg, niet goed wetend, wat ze zeggen moest. O, o! ze wou niet achterbaks wezen!

Maar Grootmoeder hielp haar zelf al.

„Wel, ben je ook van oordeel, dat dit medaillon veel passender sieraad om een achttienjarig halsje is, dan dat pompeuze, curieuse kruis van laatst?"

Tine zag 't wel: in spanning wachtte Grootmoeder op antwoord.

„Ja!" zei ze zacht. „Uit een oogpunt van smaak zèker."

„Dus nu voortaan geef je mijn geschenk de voorkeur?"

Tine kleurde van de moeilijkheid, waarin Grootmoeder haar nu bracht.

„Ik heb mezelve — en oom Frits — beloofd, het kruis altijd te zullen dragen," begon ze, langzaam sprekende, om zich vooral niet te vergaloppeeren. „Maar uw medaillon draag ik ook graag. Nu kies ik zoo telkens mijn sieraden, zooals de groote dames doen, en als ik dan uw medaillon gekozen heb, doe ik het kruis op mijn bloote hals."

„Zoo," zei Grootmoeder. En nog eens „zoo!" Toen, nuchter: „Kind, drink je koffie uit en neem wat meer room."

Tine deed het en ademde terwijl verlucht op. Boos was Grootmoeder dus nog niet!

Grootmoeder zat uit 't raam te kijken. Plotseling

zag ze een klein tafereeltje zoo duidelijk voor haar oogen — een tafereeltje van jaren terug. Daar, uit het erkerraam, had een blonde, kleine jongen gehangen en had meegezongen de wijs van een orgel, beneden op straat. Zóóver had hij uit 't raam gehangen, dat ze ijlings toe was gevlogen en hem met beide armen omvat had. En zoenen had ze hem gegeven op beide wangen, en een huivering was haar doorvaren, als na afgewend doodsgevaar; later had hij flink straf gekregen en den heelen dag had ze hem verder geen lachje gegund. Men moet flink optreden tegen zijn kinderen, anders nemen ze al spoedig een loopje met je! dàt was haar stelregel geweest.

Aan dat tafereeltje dacht Grootmoeder, enkele oogenblikken maar. Doch nog vóór ze erin geslaagd was, weder eenige koele woorden tot Tine te richten, woorden, die haar „hallucinaties" op de vlucht zouden jagen, had ze 't alweer gehoord, vlak bij haar oor, en had 't voelen trillen tot aan haar hart: „Hij denkt aan U en hij verlangt naar U."

„Heb je veel visite gehad?" vroeg Grootmoeder.

„Ja, nogal. 's Middags zijn de nichten en neven er geweest en 's avonds wat schoolvriendinnen en dan Daan en Lizzy."

„Zoo — zie je nu wel, dat Lizzy wel goèd wil? Kun je je nu al een beetje vereenigen met het feit, dat Lizzy je schoonzus wordt?"

„O ja!" zei Tine, en haar gedachten vluchtten naar een heerlijk hoekje in haar droomentuin: tegen dien tijd zou zij met oom Frits hier wonen, of in Indië! Dan was 't makkelijk genoeg om zich met

't feit van Lizzy tot schoonzus te vereenigen. En bovendien — Daan en Lizzy waren nog niet getrouwd !

Een glimlach gleed om Tines lippen.

,,Waar denk je aan, kind ?" vroeg grootmoeder.

,,Ik heb aan oom Frits geschreven, dat ik erg naar hem verlang !" bekende Tine. ,,Me dunkt, nu zal hij wel komen ! Als er maar iemand naar hem verlangde, zou hij wel komen, dat merkte ik duidelijk uit zijn brief."

,,Wat ter wereld bezielt je toch, om telkens dat onverkwikkelijke onderwerp in mijn bijzijn aan te roeren ?" vroeg Grootmoeder scherp, maar toch niet met haar gewòne scherpte.

,,Grootmoeder — u vroeg naar mijn gedachten !" zei oom Frits' apostel. ,,Ik dacht aan oom Frits — ik denk veel aan oom Frits tegenwoordig !"

,,Heel verstandig van een meisje, dat haar hoofd wel met ándere dingen mocht vol hebben !" merkte grootmoeder aan. Maar ze ging door : ,,En wat denkt dat meisje dan ?"

Tine wierp zich op haar prachtkans.

,,Ik denk, hoe heerlijk 't zou zijn, als hij weer hier was. Ik denk, hoe blij ik zou zijn, als U weer lief en goed voor hem wou wezen."

,,Ik ben nooit te kort geschoten in liefde," zei Grootmoeder opeens hoog. Maar terwijl klopte haar hart met een paar fellere slagen dan gewoonlijk, alsof het haar een verwijt wou doen.

En ze verweet terug : ,,Tine, wat ben je toch rebellisch tegenwoordig. Zal jij de derde Beukema zijn, die 't ruime sop kiest, omdat de oude vrouw

per se ongelijk moet hebben in wat ze deed of doet ?"

,,Als oom Frits niet hier mag komen, ga ik naar hem toe : dat is vast !" sprak Tine.

,,Hier mag-komen — hier mag komen ! Holland is groot genoeg ! Niemand hoeft te zeggen, dat ik hem zijn terugkeer verbied !"

,,Dat zègt niemand ! Maar hij vraagt wat anders, namelijk, dat U zijn terugkeer wènscht !"

,,Nu genoeg hierover !" kwam Grootmoeder opeens en ging recht overeind in haar stoel zitten. ,,Vertel mij van gisteren."

Tine begon haar opgecommandeerd verhaal. En Grootmoeder luisterde — naar twee stemmen tegelijk. Naar die van haar kleindochter, die wel wat eentonig, wel wat geestdriftloos verhaalde — naar een andere stem, die er tusschen door sprak :

,,Hij denkt aan U, hij verlangt naar U."

HOOFDSTUK IX.

Onder stagen arbeid, zoowel van Tine als van Daan, ging de winter voorbij.

In Februari deed Tine haar handwerkexamen en slaagde.

Dat was me een vreugde! Een geheelen dag nam ze om te fuiven. Plechtig richtte ze een koffertje in als bergplaats voor al haar mogelijke en onmogelijke modellen, voor haar stoplappen en breipatronen, voor haar papieren ondergoed en haar verstellappen. Plechtig werd het koffertje dichtgebonden met een touw, want het slot was kaduuk — daarom ook mocht het als bergplaats gebruikt worden. Loes, die Tine bij deze ceremonie assisteerde, had een heele zak glinsterend-stuivende naphtaline meegebracht en strooide dat leeg over al de mogelijke en onmogelijke modellen.

„Ze moesten anders eens door de mot opgegeten worden!" zei ze bevend en Tine was haar voor die voorzorg ten uiterste dankbaar, want, haar schatten door de mot te zien verteren, dát zou vreeselijk wezen.

't Gaf een heerlijk gevoel van opluchting, dat Tine niet meer voor het handwerkexamen hoefde te werken. Met verdubbelden ijver wierp ze zich nu op de bestudeering der gymnastiek; dát examen zou ze doen den dag ná haar Akte-examen, indien ze de Akte tenminste haalde.

Ze oefende zich op haar neven en nichten, liet hen vooral veel marcheeren, teneinde te leeren, op de juiste seconde het hoek-om-gaan en het rijenvormen te commandeeren. De juiste seconde, dat wil zeggen zóó, dat ieder juist met het rechter been in de nieuwe lijn komt. Dirk en Loe marcheerden, Annie, Martha en Loes marcheerden. Ingewikkelde figuren vormden ze ál marcheerende en soms stond Tine erbij met de handen in het haar en keek naar het verwarde menschenkluwen — hoe ze ook nagedacht had en alles op een blaadje voor mekaar gezet had, nu had ze ze tòch in mekaar laten loopen. En dan maar weer: „Herstellen!" en dan maar weer: „Voorwaarts, marsch!" tot de kalk beneden bij de juffrouw van 't plafond viel en ze boven kwam om te zeggen, dat ze blij zou zijn, als de juffrouw eenmaal door haar examen was.

Daan zat nu vaak bij haar te werken. Hoe dichter het examen naderde, hoe minder hij college liep, goed wetend, op welke wijze hij zijn tijd het kostbaarst besteedde.

Tine en Daan hadden beiden hun bezoekingen. Tine kon „het menschelijk lichaam" er maar niet in krijgen, alhoewel ze veel meer hulpmiddelen ervoor had dan één harer collega's en daarom Zaterdagsmiddags, als Daan er niet was, receptie hield, teneinde haar vriendinnen van haar uitgebreide hulpmiddelen te doen profiteeren. Die hulpmiddelen bestonden in een geraamte, dat Daan tezamen met een vriend bezat, maar dat nu uitsluitend in de Torenstraat mocht logeeren, tot Tine klaar was — en verscheiden organen, vergroot en zeer kunstig na-

gebootst van papier-mâché : een oor, een oog, een hart met het aderenstelstel er om heen, een schedel met hersens.

Lina Zoeters wou Zaterdag niet komen ; die vond dat alles „veels te eng". Meel Toen echter ontbrak nooit op 't appel en voelde zich bovenmate aangetrokken tot het geraamte. Honderdmaal moest Tine verzekeren, dat 't het geraamte van een man was. Ja, heusch, van een dragonder, die in '70 den Rijn af was komen drijven, dood dan altijd.

De juffrouw had een heilige afschuw van 't geraamte. Huiverig keek ze altijd naar den hoek, waar 't stond aan zijn galg, in zijn roodsitsen overkleed. Ze had verzocht, of 't alsjeblieft in Daans slaapkamer mocht staan, verborgen achter de gordijnen van Daans bed — al begreep ze niet, hoe meneer nog éénen rustigen nacht kon hebben in de onmiddellijke nabijheid van zijn buurman, den afgedreven dragonder. En noòit zou ze de kamer binnen komen, als ze ook maar flauw vermoedde, dat 't „alweer zoo was", en de dragonder zijn roodsitsen rok had laten zakken.

Hoe prachtig Tine dus gedocumenteerd was, teneinde de vereischte „kennis van 't menschelijk lichaam" te krijgen — Lina Zoeters, die nooit op Zaterdagmiddag wou komen, wist er meer van. Tine kòn al die beentjes en botjes maar niet onthouden. De bloedsomloop was haar één groot raadsel en van de deelen van het oor en het oog duizelde ze. Na zoo'n duizeling plaatste ze heel handig het aambeeld in het oog en beweerde, dat het hoornvlies thuis hoorde in het oor.

Zóó, aan den heelen dragonder, kon ze aardig de botjes opnoemen, maar als Daan dan die groote, geleerde, door een boekbinder gemaakte doos voor den dag haalde, waarin minstens nòg een dragonder zat, maar deze keer aan stukjes, dan duurde 't lang, eer ze den naam kon noemen van het bot, dat hij haar gewillig voorhield. En zóó zou men haar toch op 't examen een bot voorhouden, had ze gehoord.

Daans bezoeking en groote plaag was besloten in een bruingeverfd, onoogelijk uitziend ladenkastje. In elke lade lagen tientallen van gedroogde planten, los, of op kaarten. Dat waren de „plantjes", die elke aanstaande dokter moest kennen voor zijn candidaatsexamen. Daan zat vele uren voor zich met dien gedroogden rommel, waaruit een duffe geur opsteeg. Maar evenvaak als Tine geen touw kon vastmaken aan de bottenhistorie, even vaak schoof Daan met een ongeduldig, bijna wanhopig gebaar de laadjes dicht, en het kastje in een hoek.

„Die verduvelde dingen !" zei hij dan. „Let op — daar krijg ik drie maanden voor."

Geen gevangenisstraf — alleen maar uitstel van slagen. Drie maanden uitstel wordt vaak gegeven, als zoo één enkel onderdeel niet deugt en de examinator overtuigd is, dat een studie van drie maanden de zaak wel op zijn pootjes zal brengen.

„Gelukkige ziel !" zei Tine dan. „En ik krijg een heel jaar, voor die bottenhistorie !"

Ze wist zelf wel, dat ze overdreef, maar dat lucht soms op, in examentijd. Ze wist zelf wel, dat ze met al haar andere vakken er goed voorstond en desnoods nog wel een drie kon lijden voor natuurkennis, als

ze de rest maar zoo goed deed als ze dat kòn. Doch de natuurkennis te laten waaien en het er maar op aan laten komen, dat durfde ze niet. Examenkansen zijn geen kinderen en laten niet met zich spotten! Ze lijken wel wat op de Oude Goden — wee hun, die den spot met hen durft drijven — hun vloek treft hen zeker en gewis!

Twee April deed Tine haar schriftelijk examen. Daar was ze wel aardig tevreden over. Eind April reeds had ze mondeling. Nu vlógen de dagen. Omdat ze haar mondeling zoo kort op haar schriftelijk had, dorst ze slechts een enkelen dag rust te nemen. En in dien dag overlegde ze bij zichzelf, dat oom Frits eigenlijk al lang en breed eens had kunnen schrijven, als hij iets in haar brief had gevonden, dat hem aanstond. En ze was ijdel genoeg, om te meenen: er stond wel zoo het een en ander in, dat hem niet onverschillig kon laten.

Maar oom Frits schreef niet. Grootmoeder had niet weer over hem gesproken, en Tine wou er niet weer over beginnen. Zoo heelemaal zonder aanleiding, dat zou forceeren zijn. Tine zag hiermee juister, dan ze zelve wel dacht. Het zaad was gevallen en het had een rustigen wasdom noodig.

Grootmoeder was den laatsten tijd niet al te best. Wel niet ziek, maar ze voelde zich niet sterk en lustig genoeg om ál haar tea's, soirées, visites en diners voort te zetten. Daarom verminderde ze hun aantal tot op de helft, en dat beviel haar zoo goed, dat ze ze al spoedig nog verder verminderde. Ze zat nu veel voor het open raam van haar erker, er een weinig dichterbij dan anders, en keek naar de voorbijgangers. Ook liet ze na den eersten, waarlijk zachten lentedag haar veranda in den tuin in orde brengen. Die bleef anders meest gesloten en zonder meubels tot in de hondsdagen. Dan zat ze in haar veranda, en keek in de stralende pracht van haar grooten tuin, waarover een lente opging, als de wereld in geen jaren had gezien, zóo schoon, zóo ongestoord, zóo weeldevol.

„Moeder wordt oud!" zeiden de dochters.

En nu de visites en de wereldsche menschen wat wegbleven, kwamen de dochters wat meer.

„Moeder wordt zooveel záchter," zei tante Wijnands hoofdschuddend. „Als dat maar geen kwaad spelt."

„Oude menschen worden vaak zachter, als ze maar niet te veel verdriet gehad hebben," philosopheerde tante Tonnerden. „Te veel verdriet maakt bitter — maar tè veel heeft moeder niet gehad."

„Zeg —" waarschuwde tante van Gelderen, die dit lichtzinnige woorden vond. „Denk eens aan de jongens!"

„Daar denk ik juist aan!" zei Tante Tonnerden. „Is dat nu zóó vreeselijk, dat met die jongens? Het allervreeselijkste heeft moeder er zelf bij gevoegd, door 't zoo bar op te nemen. Tonnerden heeft op 't Ministerie van Koloniën den heelen dienststaat van Frits opgevraagd, en niet dát, zie, niet dát is er op Frits af te dingen geweest in twintig jaar. Iedereen roemde hem om zijn onverwoestbaar goed humeur, waardoor hij een troost was in bange tijden, bij aardbeving of epidemie. Zijn gezondheid is nog onaangetast, en dat na twintig jaar tropenleven! Wel

een bewijs, hoe sober en streng hij geleefd heeft! Kan moeder zich daarbij niet neerleggen? Moet ze nog altijd mokken, dat hij haar verwachtingen heeft teleurgesteld? We zijn allemaal toch geen apostels en profeten! En broer Daan! Het is hem tegengeloopen, maar zeg zelf, heeft hij ooit iets gedaan, dat niet in den haak was? Zijn huwelijk heeft moeder gehinderd, nu goed — verdriet heeft ze gehad, maar niet tè veel. Als 't toch tè veel was, dan heeft ze dat zichzelf geschapen en dan moet ze zelf maar weer zien, dat ze 't kwijt raakt."

De gezusters zwegen en dachten na. Tante Wijnands meende, dat mevrouw Beukema's doodvonnis al geteekend was, omdat ze zooveel zachter werd, maar de andere twee waren er overtuigd van, dat er een beter tijdperk aanbrak, dat moeder liefdevoller en zachter ging worden en het nu voortaan beter zou kunnen vinden met haar schoonzoons en de kleinkinderen. Heerlijk! als er een tijd kwam, dat man en zoons, man en dochters niet meer naar de Parkstraat gejáagd behoefden te worden!

Tine had het tegenwoordig naar haar zin, hoe druk ze 't ook had. Tusschen Lizzy en Daan was een soort overeenkomst gesloten: zoolang Daans straffe werktijd duurde, zouden ze elkaar slechts Zaterdagsmiddags en Zondags zien. Dien leefregel zouden ze ook aannemen in September, tijdens Lizzy's examentijd. Nu was Daan steeds langer en langer thuis, en hoe minder hij Lizzy zag, hoe beter zijn humeur werd en hoe meer de oude, eenvoudig-hartelijke toon tusschen broer en zuster weer terugkwam.

Van Maandagochtend tot Zaterdagmiddag twaalf uur waren ze nu zoo goed als onafgebroken samen, want ook de sporadische bezoeken der neven en nichten minderden, om de nijvere bijen niet te storen.

's Morgens na het ontbijt maakten ze eerst een klein loopje. Den Princessewal om, of soms tot den Scheveningschen tol. Dan werken, koffiedrinken, werken, een kopje thee om drie uur, werken, eten, en weer een eindje om, ditmaal naar den Vijverberg, of, als 't een heerlijke lente-avond was, en dat was 't telkens, den Koekamp om. En dan weer werken — maar nooit later dan tien uur. Anders voelden ze beiden den volgenden dag nog de vermoeienis van den vorigen, en dat was nergens goed voor.

Einde April kwamen er twee gloriedagen voor Tine. Den eenen dag slaagde ze voor haar Lager Akte, den volgenden voor gymnastiek. Een gevoel van heerlijke triomf vervulde haar en deed haar hart sneller kloppen, maar het gevoel der zalige, welverdiende rust bleef uit. En ze had zóo gedacht, in zwijmende rust neer te zinken op haar lauweren!

Den nacht na haar twee gloriedagen kon ze niet slapen. Van plezier, meende ze, en verveelde zich geen oogenblik. Almaar verheugde ze zich over haar drie aktes, die haar stellig een betrekking buiten de stad zouden bezorgen, en, als ze maar lang genoeg volhield, ook wel een betrekking in de stad.

En midden in den nacht rees ze overeind, met een subliem idee. Nee maar! nee maar! dat ze dáar niet eerder aan gedacht had! Nu ze zoo vroeg klaar was, nog vóór den eersten Mei, nu kon ze best, met

een beetje poot-aan spelen, nog voor haar Fransche akte gaan werken en die halen, eind Juli of begin Augustus ! Nee maar, nee maar ! Ze was al aardig ver met Fransch en had een goede uitspraak. Wat een idee, wat een prachtidee !

't Kwam in haar op, dat ze rust noodig had, maar minachtend verwierp ze dat idee. Had ze wel ooit zich zoo frisch gevoeld, haar gedachte zoo kras helder, haar lust tot werken zoo op 't hoogst gespannen ?

Arme Tine, ze had nog zoo weinig praktijk van werken, en ondervinding van vermoeidheid. Ze wist niet, dat deze groote, krasse, starre helderheid niets was dan oververmoeidheid, en niemand hielp haar terecht ! Ze wist niet, dat juist nù het oogenblik was gekomen, om op te houden, geheel op te houden, wilde ze zich niet groote schade toebrengen, en niemand waarschuwde haar ! Integendeel, ieder bewonderde haar, toen ze den volgenden dag reeds de stad rondliep om Fransche lessen, opdat ze met begin Mei reeds aan kon vangen ! Zelfs Grootmoeder prees haar, wat Grootmoeder nog zelden gedaan had, en gaf haar een som gelds, groot genoeg om zich heerlijk te installeeren, wat studieboeken betrof. Dat moest ook noodwendig denzelfden dag, en Tine grasduinde zalig bij Mensing en Visser, vooral toen ze merkte, dat ze nog geld genoeg had voor wat mooie, Fransche literatuur ook. Het speet haar vreeselijk, dat ze de boeken niet denzelfden avond nog thuis bezorgd kon krijgen, want ze had zich veel voorgesteld van een paar uren met Coppée en Rostand. Ook dien nacht sliep ze niet en stond vroeg op,

met een naar, drukkend gevoel in haar achterhoofd, zoodat ze niet het rechte plezier had, toen Rostand en Coppée eindelijk verschenen.

Van dien tijd af „leefde ze op haar zenuwen", zooals men dat noemt. Beter gezegd zou 't zijn : „van haar vleesch en haar bloed." Ze ging er slecht uitzien en vermagerde bar, tot op haar gebeente letterlijk, daar ze toch al niet zoo heel veel te verliezen had. Nu gingen de anderen het wel inzien, maar niemand wist, hoe 'n groote scha zoo'n verschijnsel beduidde, en dat op achttienjarigen leeftijd.

„Als het examen maar achter den rug is !" troostten ze mekaar en daar troostte Tine zich ook mee.

Ze werd dus weer onmiddellijk de trouwe werkgezellin van Daan, en had ook onmiddellijk weer haar struikelblok ; de phonetiek.

Daan mopperde nog immer op zijn plantjes.

„Om die ongeluksdingen zal ik drie maanden krijgen — ik laat me hangen, als 't niet waar is !" Die woorden waren zijn afscheidsgroet aan zijn zuster, toen hij op een schoonen Meimorgen heenstapte, om examen te doen.

Tegen half vijf ging Tine naar het station om hem af te halen en zijn vreugde of zijn leed te deelen. Ook, al was Lizzy er natuurlijk bij. Daar kwam de trein. Tine tuurde met kloppend hart de derdeklasse-coupé's na, die haar voorbijgleden. Toen liep ze een eind door en voelde haar oogen pijn doen van het felle staren naar allen, die er uit de portieren stapten.

Nog Daan niet — nog Daan niet — nog niet. —

O, mijn God!

Haar hart gaf een angstigen ponk.

Daar kwam Jeanne uit den trein gestapt, en Daan was niet bij haar. Dat kon niets dan onheil beduiden.

Haastig liep ze op Jeanne af en die stortte letterlijk op haar toe, toen ze haar in 't vizier kreeg.

„O, die arme jongen!" jammerde Jeanne. „O, die arme jongen! Hij is toch zoo dood-ongelukkig!"

Tine verbleekte tot haar lippen. Had hij misschien — twaalf maanden?

„Hoeveel?" stamelde ze bevend.

„O, die arme jongen! Als je 'm zag — hij is zóo ellendig! Drie maanden heeft hij gekregen, voor zijn plantjes! Hij is zóó ellendig, zóó zenuwachtig!"

Tine ademde verlucht op. Drie maanden en dan alléen voor zijn plantjes — dan wás hij er ook zeker, over drie maanden. Dát ongeluk was nogal te herstellen! 't Was natuurlijk zoo oogenblikkelijk wel naar, om weer aan die vermaledijde plantjes te beginnen, maar — drie maanden was nogal over te komen! Zes maanden of een jaar was erger geweest!

„Wanneer komt hij thuis?" vroeg ze aan Jeanne, die een verschrikkelijk huilerig gezicht trok.

„Dat weet ik niet!" nu huilde Jeanne werkelijk. „Lizzy durft hem niet te laten gaan, hij is zóó ellendig!"

„Kom — over die plantjes," vroeg Tine ongeloovig. „Hij was er anders tamelijk op voorbereid! En waarom durft Lizzy hem niet te laten gaan?" Dit weer op angstigen toon. Wat kon er gebeurd zijn?

Jeanne praatte haar heel verwonderd na: „Waarom Lizzy hem niet durft te laten gaan? Hij is zóo ellendig, die arme, arme jongen! Lizzy houdt vanavond weer een lezing, en nou kan ze niet weg, zie je. En alleen durft ze hem niet te laten gaan, dat begrijp je wel!"

„Neen, dat begrijp ik niet!" sprak Tine in de hoogste verbazing.

Jeanne deed heel geheimzinnig.

„Begrijp je dat niet?" vroeg ze langzaam. „Als jij 'm gezien had, zoo wanhopig alstie was, een half uur geleden! Lizzy durft hem niet alleen te laten gaan, ze is bang, dat er dan wat gebeurt."

„Maar wát dan toch!" kreet Tine dol van ongeduld.

„Wel —" nu fluisterde Jeanne en haar gezicht leefde op in vreugde. Zoo interessant als nù haar boodschap toch was!

„Wel — ze is bang — dat hij zijn eigen wat aan zal doen, als ze hem alleen stuurt!" fluisterde ze.

„Wát!" riep Tine. En plotseling sloeg de laaie vlam van haar drift uit — ze had begrepen. Ze matigde zich niet, ze bedwong zich niet, al trok hun woordenwisseling de aandacht op het perron, al stonden er een paar studenten lachend van om een hoek te kijken, „hoe die malloot van een Wijnands 't aan den stok had met Daan zijn zuster."

„Wat? Gekkinne, die je daar bent! Je denkt, dat mijn broer, mijn broer, Daan Beukema, zijn kostelijke jonge leven zal vergooien om drie maanden uitstel voor zijn plantjes? Wat? En Lizzy, zijn verloofde nog al, denkt dat ook! Wat een beleediging, wat een doodelijke beleediging! Maar ik zal 't hem vertellen! Hij zal 't weten, tot wat een schanddaad zijn

verloofde hem in staat acht! Bah! wat een lafaard zou hij dan zijn! Drie maanden uitstel voor zijn plantjes, een uitstel, wat hij voorzien had! En daar zou hij voor in 't water loopen! Schandelijk, schandelijk! Maar hij zal 't weten, dát beloof ik je! Ga naar huis, gekkinne, en breng ieder woord over, versta je? hoor je?"

Het had haar goed gedaan, als ze Jeanne had kunnen aanvliegen. Maar het beetje zelfbeheersching, dat ze nog had, was nèt genoeg, om dát te verhinderen.

Jeanne stond eenvoudigweg perplex tegenover haar. Tot zulk een woesten driftaanval had ze Tine niet in staat gerekend. Als ze dat van Tine gedacht had, was ze wel wat voorzichtiger geweest, want ze had een hazenhart.

Met donderend geweld reed de sneltrein uit Rotterdam binnen, waar Jeanne weer mee terug moest. Ze dankte den Hemel, dat ze zoo makkelijk en gauw van ,,die krankzinnige kat" afkwam.

,,Daar komt mijn trein — ik heb mijn boodschap gedaan," zei ze heesch, met een bangen blik op Tine. Toen liep ze weg en stapte in.

Versuft van drift, doodop ineens, liep Tine doelloos voort. Ze zag het woord ,,Damessalon" op vensterruiten geschilderd en dacht, dat 't haar wel goed zou doen, eventjes tot zich zelf te komen. Ze ging zitten in den makkelijken fauteuil en legde haar moe, kloppend hoofd tegen de kussens. En toen opeens begon ze te huilen, niet van verdriet, niet van woede, eenvoudig als weerslag op haar driftuitbarsting.

,,Juffrouw Beukema, juffrouw Beukema, wat hebt u 't goddelijk met die malle Wijnands aan den stok gehad!" hoorde ze opeens een vriendelijke stem troostend zeggen, en opkijkend, keek ze in het gelaat van Johan Verschuur, een vriend van Dirk Tonnerden, die haar ondanks de woorden: ,,Damessalon" op de vensterruiten, was gevolgd.

,,Kom, trek u de zaak niet aan!" troostte Johan Verschuur het nichtje van zijn vriend. ,,Wat is nu drie maanden?"

,,Daarom is 't niet, maar Jeanne Wijnands zei, dat Daan niet naar huis mocht komen — Lizzy was bang, dat hij zelfmoord zou plegen!"

Johan Verschuur lachte luidkeels. ,,O, beste juffrouw Beukema, dat 's weer een anecdote te meer in het journaal betreffende de Wijnandsen! Ik heb Daan nog geen half uur geleden gesproken, hij zag wat bleek, hij was wat ontstemd — maar zelfmoord — groote goden!"

Tine herstelde zich heelemaal en zei vast, met schitterende oogen: ,,O, maar ik huilde ook niet, omdat ik dát van hem geloof! Ik huilde alleen maar, omdat ze zoo iets durfde te zeggen! O, hoe schandelijk, hoe schandelijk!"

,,Meneer, mag ik U doen opmerken, dat 't hier de damessalon is?" kwam een conducteur zeggen, om den hoek van de deur.

Tine stond ijlings op en lachte om het kleine incident.

,,Juffrouw Beukema, mag ik U even naar huis brengen? Gaat U met de tram?"

,,Laat ik liever loopen!" zei Tine. ,,Dan bekom ik

wat. Wel foei, die Jeanne brengt iemand het bloed op de lippen!"

„Foei, dat 's een Wijnandsche uitdrukking!" berispte Johan Verschuur haar. Toen lachte Tine weer, en getroost wandelde ze met haar geleider de stad in.

't Was 's avonds half elf. Ze zat met Rostand, en had Coppée bij zich. Toen kwam Daan binnen.

„Goedenavond!" zei hij.

„Goedenavond!" zei zij.

„Je weet al, dat 't mis is, hè?" vroeg hij, om een praatje verlegen.

„Ja, maar gelukkig niet erg, hè? Drie maanden maar."

„Ja, drie maanden maar — en alleen voor de plantjes."

„Wil je een boteram?"

„Graag!"

Ze sneed en smeerde brood en hij at, terwijl hij in Coppée bladerde. Toen, alsof hij een besluit nam:

„Zeg, Tine, waarom heb je zoo'n ruzie gemaakt aan het station, met Jeanne?"

Tine keek hem rustig aan.

„Ze zei, dat Lizzy je niet alleen durfde laten gaan, omdat ze bang was, dat je zelfmoord zou plegen."

Hij sprong op, stak de handen in den zak en liep met groote stappen de kamer op en neer. Twee vurige plekken gingen onder zijn oogen branden. Nu was hij woedend, dat wist Tine.

't Duurde lang, zijn op- en neerwandeling. Tot de gloeiende plekken verdwenen waren.

„Hij heeft meer zelfbeheersching, dan ik," dacht Tine met bewondering en zelfverwijt.

Plotseling bleef hij recht voor zijn zuster staan.

„Tine, je moet iets bedenken — en dat bedenk ik ook. Lizzy werkt hard — 't kost haar meer moeite, dan een ander. Ze werkt niet makkelijk. Het werken grijpt haar zenuwen zeer aan. Uit dien ongelukkigen, geschaden zenuwtoestand is de dwaasheid voortgevloeid, waarover jij je boos hebt gemaakt.

Ik kan Lizzy niet nòg zenuwachtiger maken. Dat zal je me ten goede dienen te houden. En graag had ik ook, dat *jij* haar niet nog zenuwachtiger maakte. Je hoeft niet te denken, dat ik laf ben, of dat ik mijn oogen in mijn zak heb. Geef mij tijd. Geef ons tijd — als Lizzy eenmaal geslaagd — of gezakt is, zullen we verder zien. Maar nog eens: Nu wil ik niets doen, wat haar nòg meer in den war zou kunnen brengen. Heb je me goed begrepen?"

„Ja," zei Tine en keek hem met haar heldere oogen vrij en frank aan. „Ik heb je hèèl goed begrepen, Daan."

„Geef me dan nog een boteram."

„Alsjeblieft. Nog karnemelk?"

HOOFDSTUK X.

De lange werkdagen volgden elkander op, elken dag eender, Zondag en door de week, doch voor Tine alleen.

Daan maakte zich niet ál te druk; die plantjes probeerde hij elken dag en dan moest Tine hem overhooren, maar behalve de plantjes had hij uit den aard der zaak niet veel te doen. De colleges hielden langzamerhand op — reeds voor een volgend examen te werken, animeerde niets, zoolang zijn candidaats er niet opzat.

Dus was Daan dikwijls in ledigheid weg. Echter kon hij bij Lizzy ook niet te best geveeld worden. Lizzy was duchtig aan het hengsten en vossen en ontving hem 't liefst alleen maar 's Zondags. En dan gebruikte ze hem vaak om haar te overhooren, en voerde gansche wanhoopscènes voor hem op: dat ze er nooit kwam, en dat ze er maar van af zag.

„Wat bedoel je?" vroeg hij. „Wil je de heele studie laten varen?"

Dat was hem wel lief geweest, want dag aan dag werd hij er inniger van overtuigd, dat de studie haar geestelijk opvrat.

Hoe kon hij dát aan haar vragen? voer ze uit. Ze had toch minstens gedacht, beter door hem begrepen te worden. De studie laten varen? Nooit, nooit, nooit! De studie was haar ideaal, doctores te zijn haar roeping, eerder liet ze *alles* varen dan de

studie! En nu moest hij weggaan en haar niet langer ophouden — en voorloopig niet terug komen, want 't was treurig maar waar, hij irriteerde haar méér, dan hij haar bijstond in haar moeilijken tijd!

Ziezoo, nu wist hij, waaraan hij zich te houden had! dacht hij, terwijl hij de gang van haar huis door liep naar de voordeur toe en nog even zijn hoofd om de deur van den salon stak om tante Wijnands te begroeten. Of hij bleef eten? Neen, dank u! Een anderen keer! En fluitend liep hij de straat op, in den schoonen Meienamiddag en had een gevoel, alsof er betere tijden gingen komen.

Hij schaamde zich plotseling diep en wilde weer bedroefd en teleurgesteld zijn. Dacht zich terug in den winter, die achter hem lag — in dien winter vol kommer en zorg en groote en vooral! kleine verdrietelijkheden. Dacht eraan, hoe langzaam, langzaam aan het afgodsbeeld, dat hij in zijn ziel had opgericht en dat hij een zeer aardschen naam had gegeven, afgebrokkeld was. Elk stuk ervan, dat daar viel, had hem pijn gedaan, alsof er met ruwe vingers een stuk van zijn hart was geknepen. Nu was het afgodsbeeld geheel geruïneerd — en hij liep daar en floot in den Meiemiddag. Hij beschuldigde er zichzelf om — hij verachtte er zichzelf om. Het hielp niet. Hij voelde zich vroolijker worden dan hij in lang — mijn God, in hóe lang — was geweest. Hij was jong — het was Mei — hij kon er niets tegen. Fluitend liep hij de Boschjes in — al liep het tegen etenstijd. Tine had niet op hem gerekend met eten; feitelijk had hij er op gerekend, bij tante Wijnands te eten, maar Lizzy's woorden hadden dat nu on-

mogelijk gemaakt — enfin, hij had niets geen honger en eigenlijk was 't veel te mooi weer om te eten.

Hij zag plotseling veel lichte kleuren en goudblond haar. De drie meisjes van Gelder kwamen uit de Boschjes. De twee vrije zussen hadden Annie afgehaald en met 't „arme klerkje" nog gauw een wandelingetje gesnapt. Iets in hem weerhield hem, zich aan haar te vertoonen. Hij hield zich wat weg, achter twee dikke boomen en keek naar hen, zooals ze uit het naburige laantje kwamen. Wat waren ze toch lief en elegant! Hoe slank, hoe blond en blozend! Ze waren al heelemaal in 't zomer — groote hoeden vol bloemen; dunne, luchtige japonnetjes. „Gepingeld in de een of anderen winkel, op lapjesdag," hoorde hij een bittere stem zeggen. Hij werd boos op die stem, en kleurde meteen van schaamte over zichzelf, omdat hij zich bewust was, als een zoete jongen naar die stem te hebben geluisterd.

Hij hoorde hun vroolijk lachen en hun drukke gesprekken tegen elkaar.

„Malle gichelbekken zijn 't!" klonk weer de stem, en hij werd weer boos, en kleurde nog steeds om zichzelf. Nu wist hij ook, wat dat *iets* was, dat hem verstopte achter die boomen, teneinde de drie aardige meisjes niet te ontmoeten — het was schuldbesef.

Hij ging de Boschjes dieper in, drong door de struiken, liep buiten de paden, om eens lekker, doodalleen, doodkalm te genieten.

Langs een paardenpad liep hij en ging opzij, omdat de bodem dreunde onder hoefslagen. Hij floot

steeds door en hief het hoofd omhoog, om te ruiken, waar die heerlijke bloemengeur vandaan kwam — was 't mei? was 't kamperfoelie?

Toen hoorde hij een bekende stem achter zich roepen: „Wat zijn *wij* vroolijk vandaag! Dat gaat aan de balk, Daan!" en hij schaamde zich, dat 't zoover met 'm was gekomen, dat vroolijkheid van hem aan de balk moest.

Het hoefgetrappel had opgehouden; hij draaide zich om. Daar stonden twee goudvossen, en droegen Dirk en Loe. Die zagen er zoo frisch en jolig uit, met gloeiende wangen van een langen rit.

„Groote blagueurmakers zijn 't en hun paarden zijn maar uit de manege!" sprak alweer diezelfde stem van straks, en weer werd hij er boos om en schaamde zich over zichzelf.

„Wees met dat zalige weer maar eens *niet* vroolijk!" zei hij en reikte de ruiters de hand. „Hoe maken jullie 't? In lang niet gezien!"

„Nou zwam je toch maar wat, lieve neef!" zei Dirk. „Donderdag gingen we samen nog eens kijken, hoe Tine 't maakte, en toen was je thuis."

Het was waar. Maar dien Donderdag had hij ze niet in dit licht gezien — gemelijk had hij hen begroet; als een storing had hij hun bezoek ondervonden. Hij voelde opeens, hoelang, hoe vreeselijk lang hij gemelijk was geweest, en alles als 't ware door een zwarten sluier had gezien. Nu was de sluier weg.

De goudvossen werden ongeduldig.

„Ga je niet eten?" vroeg Dirk, wetend, dat 't reeds Tine's etensuur was.

„Nog niet !" antwoordde hij.

„Heb je dan niet afgesproken ?" informeerde Dirk.

„Nee."

„Kom dan met ons mee !" noodigde hij hartelijk. „We hebben je in zoolang niet gezien."

Het leek hem heel incorrect, *ja* te zeggen en te gaan eten ergens, waar ze Lizzy niet als zijn verloofde hadden willen ontvangen.

Maar opeens bedreef hij dat incorrecte. „Ja !" zei hij. „Graag, maar gaan jullie nu maar vooruit — ik kom wel !"

„Dát zal vader en moeder plezier doen !" zei Loe welgemeend en ze zetten hun paarden in draf. Hopla ! hopla ! gingen hun jonge, veerkrachtige lijven op en neer boven de glanzende paardenruggen. Daan verhaastte zijn stap in dezelfde richting. Als een klein kind was hij blij met de uitnoodiging. Hè, weer eens met ménschen praten !

Hij had 't gedacht, eer hij 't zich bewust was. En nu, kloekmoedig, zette hij de zorgen over zichzelf, dát hij zooiets denken kon, opzij. Kloekmoedig zette hij álle zorgen opzij. 't Deerde hem niet, wat Lizzy zou zeggen, als ze hoorde, dat hij bij de Tonnerdens gegeten had. Niets leek hem meer te kunnen deren. De lange, zware, kommervolle winter lag achter hem. Nu was 't Mei, en alle dingen werden wel weer goed !

Toen hij 's avonds laat thuis kwam, en zoo frisch en monter de kamer binnenstapte, zat Tine nog te werken. Ze hief haar roodgewerkte oogen vermoeid op — maar zoo vermoeid als ze was, zag ze toch de

groote verandering op Daans gezicht, en het verheugde haar.

„Waar kom je vandaan ?" vroeg ze.

„Van oom Tonnerden — ik heb daar gegeten."

„Wel — jongens !" zei Tine. Toen hield ze verdere uitingen van vreugde binnen.

Hij ging nog gezellig wat zitten in de crapaud, die hij bij de tafel haalde en nam een krant. Ze schonk koffie voor hem in ; ze had koffie gezet voor zichzelf, om wakker te blijven. Wél had dat besluit haar een overwinning op haar zuinigheid gekost, maar de beste zuinigheid bestond toch dáárin, dat ze alle middelen aanwendde, om in Juli voor Fransch klaar te komen, meende ze. En tot die middelen behoorde wakkerblijven en daarvoor was koffie noodig. Hij zag haar aan, toen ze de koffie voor hem neerzette en merkte opeens, hoe bleek ze was, en hoe haar hand beefde. Toen greep hij haar vaderlijk bij de pols en zei, alweer met schuldbesef, dat hij er in zóó lang niets van gemerkt had : „Tine, je overwerkt je."

„Ach wat!" zei ze verdrietig en trok haar hand uit de zijne. „'t Gaat juist gesmeerd tegenwoordig."

„Dat is een teeken van overspanning !" zei hij waarschuwend. „Ik zie aan je, hoe vermoeid je ben, en als 't dan, ondanks al die vermoeidheid, tòch gesmeerd gaat —"

„Nou, wat wou je dan ?" brak ze zijn theorieën af.

„Dat je der mee uitschee !" antwoordde hij kort.

„Dat 's nonsens. Ik ben al een heel eind op stap. Denk je nu, dat ik dat op zal geven ?"

Neen, dat begreep hij nu ook wel. Doch een lumineus idee kwam bij hem op.

,,Enfin — ik begrijp best, dat je 't niet op kán geven," begon hij. ,,Maar neem dan tenminste geregeld rust. Je houdt ook nóoit meer op tegenwoordig. Ga morgen met me naar Scheveningen, en de duinen in."

O, haar hart kromp ineens van verlangen in mekaar! Scheveningen, de duinen! in Mei! Maar hoe kon hij zijn voorslag meenen?

,,En Lizzy dan?" vroeg ze aarzelend.

,,Lizzy zal blij zijn, als ze rustig kan doorwerken!" zei hij kalm en stelde in zijn gedachten het briefje aan Lizzy al op:

,,Misschien vindt je het prettig, eens met je Zondag te kunnen doen, wat je wil, vooral, nu 't schijnt, dat ik je irriteer."

Neen, zoo zou hij 't niet doen. Dat moest haar opnieuw irriteeren. Hoe dan, dat zou hij straks wel zien.

,,Meen je 't dus heusch?" vroeg ze nog eens, snakkend naar een mooien lentedag.

,,Ja zeker!" zei hij, een beetje ongeduldig.

,,O, dan dolgraag!"

,,Best, afgesproken dus. En op een anderen keer op Maandag. Ik kan Lizzy niet ál haar Zondagen afnemen natuurlijk, en Zondag en door de week is voor ons toch eender."

,,Neen! niet álle Maandagen!" stribbelde ze bang tegen. ,,Ik kan van de zeven dagen er niet geregeld een missen!"

,,Je moet!" zei hij bedaard. ,,Als dokter schrijf ik 't je voor."

Ze zei niets meer. Ze was zóó blij met haar Meizondag aan het strand — wat die Maandagen betrof, zou ze wel weer zien. En ze was zóó blij met de oplettendheid, die Daan haar betoond had! En — had hij nu niet ereis kloek en zelfstandig gehandeld? O, zouden er betere tijden aanbreken?

Er kwam een dag, op 't eind van Juli, dat Tine duizelend door de heete straten ging, naar huis toe. Zoo moe en onlekker was ze, dat ze heele einden lang de oogen dicht hield, en dan nog de zon door haar oogleden heen voelde branden, zoodat de tranen onder haar oogleden vandaan welden.

Toen ze haar huis bereikt had, en de trap opklom, was even alles zwart voor haar, en gouden sterretjes dansten haar voor de oogen.

Kreunend kwam ze de kamer binnen en wierp zich in de crapaud; kreunend bleef ze even met 't hoofd op de leuning liggen en streek telkens opnieuw weer over haar oogen, die zoo gloeiden en brandden.

Maar toen ze zoo even gezeten had, en de sterretjes ondergingen en het zwart verbleekte, toen trok er een glimlach om haar moeden mond: ze was geslaagd voor Fransch.

De juffrouw kwam boven en vond haar zoo zitten, nog met hoed en mantel. Die dacht niet anders, dan dat 't mis was, zóó bleek zag Juffrouw Tine. Ja ja, dat was wat, met die examens tegenwoordig!

,,Kom, geef mij uw hoed en mantel maar eens!"

zei ze moederlijk, en met een niet te miskennen klank van medelijden in de stem. „En zal ik dan eens een kopje thee voor u zetten? Heete, sterke thee, dat zal u goèd doen!"

„Maar ik ben er dòòr, juffrouw!" zei Tine heesch. Hè, haar keel was geschroeid van al het praten.

„Nee maar! nee maar! wel gefeliciteerd! Ik dacht heusch. — De juffrouw zag er zoo ontdaan uit. Nou, maar thee wil u toch zeker wel hebben?"

„Dol graag!" zei Tine en schrok van haar eigen stem. Hoe klankloos, en dat beetje klank had haar nog zooveel moeite gekost, dat ze verder maar zweeg.

„'t Is de juffrouw heelemaal op de keel geslagen, niks als zenuwen!" beklaagde het moederlijke wijfje haar en verdwéén met de trekpot om kokend water.

Tine zat daar, en verwonderde zich. Nu had ze alles, wat ze in haar stoutste droomen dien winter begeerd had. Nu kon ze veel makkelijker een betrekking krijgen, en hoefde niet eens de ergste negorijen op te zoeken. Waarom was ze nu niet blijer? Waarom danste en sprong ze nou niet door de kamer? Waarom jubelde ze 't niet uit?

„'t Is toch ècht leuk!" wou ze halfluid zeggen, maar thans begaf haar stem haar geheel en al en ze werd wezenlijk ongerust. Neen, dát was niet van 't praten van vanochtend! Zòòveel hád ze ook niet eens gepraat en dan altijd nog met zooveel pauze! Dat was een keelziekte! Groote Hemel, en 't was de dertigste Juli, en precies één September begon de Hoofdcursus en moest ze als volontaire naar een school! Nu ontbrak er nog maar aan, dat ze ziek werd!

De juffrouw bracht de thee en liet haar toen, tot haar groote vreugde, weer alleen. Ze dronk, twee, drie koppen en 't knapte haar merkbaar op. Dat heete, schroeiende gevoel in haar keel verdween. Maar de klank in haar stem kwam er niet mee terug. Ze probeerde het vers uit l' Aiglon op te zeggen, waarmee ze op het examen zooveel succes had gehad:

Empereur? moi? demain! Je te pardonne, traître!

Maar ze kon niets meer dan fluisteren. Ook het laatste spoor van klank was verdwenen.

Suf van ontsteltenis en angst bleef ze zitten en staarde almaar voor zich uit. Wat nu? Wat nu? klonk het haar in de ooren.

Een uur later kwam Daan thuis. Ze hoorde hem beneden aan de trap tegen de juffrouw zeggen: „Geslaagd? Dat 's prachtig!"

Hij holde letterlijk de trap op en vloog naar binnen. Die Daan, wat was hij toch veranderd, sedert dien avond, dat hij bij oom Tonnerden gegeten had! Hadden ze hem daar betooverd? Het scheen waarachtig wel! O, die goede, lieve toovenaars!

„Wel gefeliciteerd! wel gefeliciteerd!" riep hij en schudde haar krachtig de hand. „En nou heelemaal uitrusten, voorloopig!"

„Ik moet één September naar de Hoofdcursus!" zei ze, en hoe ze zich ook inspande, ze kon niets te voorschijn brengen dan een heesch gefluister.

„Wat hebben we nou?" vroeg hij verschrikt.

„Ik weet 't niet — dat is zoo, vanmiddag, langzamerhand gekomen," zei ze.

,,Oververmoeidheid ! Zenuwen !" decreteerde hij. ,,Ik zou me dien eersten September maar uit mijn hoofd stellen !"

Ze wendde 't hoofd om, en de tranen, die vlak vooraan lagen, ook al door haar oververmoeidheid, rolden haar langs de ingevallen wangen.

Hij dwong haar hem aan te zien. ,,Wel zeker !" zei hij afkeurend. ,,Wél dien eersten September in je hoofd houden, hè ? Welzeker, en je net ereis bederven, voor je heele leven ! Je ben net op den uitgezochtsten leeftijd voor zoo iets. Achttien jaar, het kan niet beter. Foei !" en hij veranderde van toon. ,,Daar staat ze nou — achttien jaar, vier aktes, niemand, die der jaagt."

,,Vele dingen, die me jagen !" fluisterde ze.

Hij deed, of hij het niet hoorde, en ging voort :

,,Daar staat ze nou, en is nòg niet tevreden ! Foei Tine !"

Ze schreide heftiger, omdat ze voelde, dat ze zou moeten toegeven. Ja, ze moest zich den eersten September uit het hoofd zetten.

Ze ging aan tafel zitten, liet 't hoofd op de handen zakken en schreide als een vertwijfelde, almaar luider en heftiger. Maar terwijl voelde ze, dat ze niet zòò'n verdriet had, als 't leek — ja, dat schreien was ook al niets dan zenuwen .'t Was een wellust, zoo te schreien.

Daan begreep dat en bleef zwijgend op en neer loopen. Alleen, toen 't hem te lang duurde, haalde hij een glas water, klopte Tine bedarend op den schouder en zei : ,,Zoo ! allo ! nou eens drinken ! Je maakt

je doodop ! Zoo, en als we gegeten hebben, dan nog een klein eindje om, en dan naar bed !"

,,Ze komen feliciteeren !" fluisterde Tine. ,,Na 't avondblad — daar staat 't al in."

,,Zoo ? Dan zal ik even de familie rondgaan en zeggen, dat je te moe bent."

En voor Tine hem terug had kunnen houden, was hij al weg.

Een groot uur later kwam hij weer thuis. Tine had zich verkleed en flink met koud water gewasschen ; nu zat ze in den crapaud en was kalm, hoewel te moe om te kijken.

,,Je moet van allen de hartelijke groeten hebben !" zei hij. ,,Tante Tonnerden vraagt, of je morgen mee uit rijden gaat — de van Gelderens rekenen erop, dat je overmorgen mee naar Scheveningen gaat en voortaan van de partij zult zijn. Ze gaan minstens driemaal in de week den heelen dag. Annie heeft verlof. Ik heb al die uitnoodigingen voor je aangenomen. Je moet veel frissche lucht en afleiding hebben. En elken avond heel vroeg naar bed, verstaan ? En, o ja — ik ben ook nog even naar Grootmoeder gegaan, en — die lag op bed."

,,Hè ?" zei Tine verwonderd. Dat was wel iets ongekends, Grootmoeder, die ziek was.

,,Ja !" knikte Daan. ,,Vanavond zou de dokter nog komen."

Nu gingen ze aan tafel en daarna stelde Daan het loopje voor. Maar hoe verlokkend de Juli-avond ook was, Tine voelde zich zóó geradbraakt, dat ze verzocht, thuis te mogen blijven. Hij gaf haar heur

zin en verdween zelf voor een uurtje. En in dien tijd gaf ze zich andermaal aan den wellust der tranen over en schreide weer, of haar hart zou breken, terwijl zich verwonderende, dat ze nu toch zoo vreeselijk bedroefd leek, en eigenlijk toch niet zoo heel bedroefd was. 't Was nou wel naar, van dien eersten September — maar nu ze er zich eenmaal in geschikt had, geloovend aan de dreigende waarschuwingen van Daan, was 't eigenlijk, of er een zware last van haar was afgenomen. O, rusten ! en niet aan tijd gebonden zijn, hoe heerlijk !

Tegen dat ze vermoeden kon, dat Daan thuis zou komen, waschte ze zich weer met koud water en dronk heele plassen water, nadat ze eerst de kraan lang open had laten staan. Hè, wat deed dat goed ! Het was, of ze zich de rust en de kalmte indronk. Ze was tamelijk bedaard, toen Daan weer thuiskwam en liet zich gewillig naar bed sturen.

In haar bed huilde ze zoowaar opnieuw, en snikkend viel ze in slaap, met een gevoel, of ze wel honderd uren aan een stuk door zou kunnen slapen.

Ze sliep er maar tien, en toen ze opstond, voelde ze haar beenen zóó loom, dat ze zich dubbel op den rit met tante Tonnerden verheugde. O ja, geen stap doen, vandaag ! Haar oogen brandden zoo, dat ze na 't ontbijt maar stilletjes in een crapaud ging zitten, de oogen dicht — o, geen letter lezen vandaag !

De rit was heerlijk. Lui lag ze achterover in de victoria en voelde, vreemd genoeg, naast haar welbehagen alweer de lust om te huilen. Zóó wreekten haar arme zenuwen zich, die te lang overspannen waren geweest. Tante, die vol schrik Tine's gebroken stem gehoord had, richtte het gesprek zóó in, dat Tine maar te luisteren of op zijn hoogst ja of neen te zeggen had. Maar toen ze thuis kwam, was ze alweer zóó moe, dat ze ternauwernood eten kon, en gauw naar bed ging.

Den volgenden dag op het strand was òòk heerlijk. 's Middags sliep ze gewoonweg in haar stoel en haar nichtjes hielden zich stil en zagen meelijdend zoo nu en dan naar haar ingevallen, bleeke wangen en haar roode oogen, waaraan de zon pijn gedaan had.

Naarmate de dagen verstreken en haar rustperiode dus langer geduurd had, werd ze ál moeier en akeliger, zoodat ze soms verwijtend tegen Daan zei : „Nou ben ik nog veel akeliger en moeier, dan toen ik 't zoo druk had. Rust deugt niet voor me !"

„Gekheid ! gekheid !" zei hij. „Nu komt je moeiïgheid pas los ! Die moet er heelemaal uitkomen, en je moet er heelemaal van uitrusten, eer je een slag mag doen !"

En toen ze half Augustus bepaald ziek werd, en 't bed moest houden, en koorts had, en nog altijd niets van haar stem terug kreeg, haalde Daan voor zijn eigen geruststelling en zijne verantwoording tegenover de familie, een dokter, hoe zèker hij ook van zijn eigen diagnose was.

De dokter gaf hem in alle dingen gelijk, schreef dezelfde maatregelen voor — rust, rust, en buitenlucht, wanneer ze er zin in had, daarbij sterke voeding, wat de arme Tine in vele angsten bracht. Melk ! eieren ! veel vleesch ! Dat alles kostte zooveel geld ! Toch nog een geluk, dat ze in Augustus ziek was

geworden. In December konden de eieren soms een dubbeltje kosten !

In dien tijd lag Grootmoeder ook nog te bed. De dokter had geen bepaalde ziekte geconstateerd, alleen wat vermoeidheid, en een weinigje den ouden dag. Grootmoeder, die haar wereldsch leven al tot de helft van zijn omvang terug gebracht had, zou eerstdaags er eens heelemaal aan moeten gelooven, om teruggetrokken, als een heusche oude dame, te gaan leven.

Half Augustus sloeg 't weer om en werd heel buiïg en onstuimig, zóó, dat 't de twee zieken hoe langer hoe beter in bed bevallen ging. Vooral Tine knapte merkbaar op. De blos kwam weer wat terug op haar wangen, die zich een weinigje gevuld hadden. De dokter, die zoo nu en dan maar eens kwam kijken, had haar gezegd, dat hij 't aan haarzelf overliet, wanneer ze uit bed zou komen. Zoo gauw ze er zin in had, mocht ze, en dan zou 't goed voor haar zijn ; maar zoolang ze er geen zin in had, mocht ze niet, want dan zou 't ook niet goed voor haar zijn.

Morgen na morgen werd ze nu wakker, terwijl de regen tegen haar ramen kletterde en een herfstige wind om het huis floot. Dan bleef ze vol genot liggen. Lezen deed ze niet veel ; 't vermoeide haar te zeer. Ze teerde nu op de mooie dingen, die ze de laatste tijden had gelezen en heele gedeelten van l' Aiglon murmelde ze stil voor zich heen.

De juffrouw bracht haar het ontbijt en de koffie op bed — vóór de koffie kwam er niemand op bezoek, daar had Daan voor gezorgd. Maar ná de koffie was er altijd wel iemand. Die praatte dan een

paar uur met haar — tante Tonnerden of tante Wijnands of een van de nichtjes, en als ze dan weggingen, was Tine net altijd moe genoeg om een heerlijke tukkel te doen tot 't middageten. Zoodra ze zich wel genoeg voelde, stond ze op om dát beneden te gaan gebruiken — 't was zoo'n gesjouw met die potjes en pannetjes, en haar slaapkamertje was te klein, dan dat Daan met goed fatsoen bij haar had kunnen komen eten.

Haar kruis droeg ze geregeld en vaak speelde ze ermee als een klein kind, in haar lange, eenzame uren. Dan deed ze 't af en liet 't schitteren in 't regenlicht of in het eerste het beste zonnestraaltje, dat ze op kon vangen. Het speet haar wel héél erg, dat oom Frits nu niet antwoordde op haar brief — had ze die dan niet goed genoeg geschreven ? Ze meende toch zóó geslaagd te zijn ermee.

Tegen 't eind van Augustus kwam ze 's morgens uit bed. En toen September aanbrak, had ze ook de middagslaapuurtjes niet meer noodig. Maar dat ze nog niet aan 't werk mocht gaan, en haar dagen „verlummelen" moest met handwerkjes en uitgaan en visites maken, dat beviel haar zóó goed, dat ze zichzelf met schrik bekende, lui geworden te zijn.

Daan stelde haar echter gerust : het was niets dan 't verloop van de historie, die over haar gekomen was.

Ze geloofde Daan — totnutoe had hij 't toch echt aan 't rechte eind met haar gehad.

Haar stem was nu ook weer terug, al moest ze nog oppassen en al wreekte de geringste vermoeienis,

de lichtste opwinding zich nog dadelijk op die malle keel.

Toen de scholen weer goed en wel begonnen waren, en iedereen treurde over zijn verdronken laatste vacantieweken — toen veranderde het weer opeens en werd zoo heerlijk en prachtig, zoo bestendig en warm, dat duizend oogen in verlangen keken naar de wonderblauwe lucht, en duizend harten verlangden naar de bosschen, waar 't nu pas recht heerlijk zou zijn, met de gouden tinten, fonkelend door het gebladerte heen, en de herfstdraden zilvrig dansend in de zachte lucht.

Het was op zoo'n wondermooien Septembermiddag. Loes en Tine hadden in de Boschjes gewandeld, bijna zwijgend, om de plechtige stilte van den herfstdag niet te verstoren. Nu zaten ze met Martha en Annie aan de thee in de van Kinsbergenstraat. Daan kwam binnen; hij liet zich tegenwoordig weer geregeld zien bij de familie. Slechts om de veertien dagen, op haar eigen dringend verzoek aldus vastgesteld, zag hij Lizzy, en de ondeugende nichten brachten de stijging zijner opgeruimdheid in verband met de daling van het aantal bezoeken aan zijn verloofde.

,,Zeg kinderen!" zei hij, toen hij zat, en van Martha een kop thee in ontvangst had genomen. ,,Ik kom net van Grootmoeder. Ze is nu den heelen dag op. De dokter heeft haar vandaag een reis aangeraden. Ergens, waar bosschen zijn, en waar 't heel stil is. Ze is er al toe besloten — en toen ik nu wegging, zei ze tegen me:

Dan hoop ik, dat eenvan mijn kleindochters mij zal willen vergezellen, want alleen denk ik er niet over."

Eenig zwijgen ontstond. Een reis, ergens heen, waar bosschen waren en stilte — dat leek heel bekoorlijk, en dat was nu voor èèn van haar vieren weggelegd — maar die reis was met Grootmoeder, en, hoe ze ook in den laatsten tijd veranderd mocht zijn, er behoorde een weinigje moed toe, om dat aan te durven.

Tine zat er over te mijmeren: ,,naar de bosschen — waar 't stil is —" en opeens voelde ze, hoe ze toch haar zomer was misgeloopen, en een pijnlijk verlangen kwelde haar naar de bosschen. Plotseling wist ze het zeker: Grootmoeder zou háár vragen. Zij kon het beste weg, daar ze toch nog niet werken mocht, zij had zelf zoo'n reis bepaald noodig — o, nu pas voelde ze, hoezeer ze die noodig had! Ja, 't was met Grootmoeder — maar 't was net, of ze in 't laatste half jaar, nu ze immers ten opzichte van oom Frits tègen Grootmoeders zin gehandeld had, en Grootmoeder toch niet boos gebleven was, minder bang voor Grootmoeder geworden was. Grootmoeder was haar iets nader gekomen.

Martha verbrak 't stilzwijgen 't eerst en zei: ,,Kinderen, verheug je niet op de reis naar de bosschen en de stilte, want die valt natuurlijk Tine ten deel. Het is niet meer dan billijk! Tine is evengoed als Grootmoeder herstellend: 't zal haar 't meeste goed doen. Zeg, Tien, en je moet niet eens denken, dat we je benijden — 't is altijd met Grootmoeder, weet je."

Ze lachten opeens alle drie, de van Gelderens. Dat 't met Grootmoeder was, dat was wel een heel erge keerzij aan de medaille.

„Je moet je niet op je kop laten zitten!" ried Loes aan. „Dan heb je der niks aan, aan de heele reis niet!"

„Tine laat zich niet op den kop zitten!" verdedigde Martha haar nichtje. „Dat heb je aan dat kruis gezien — zeg Tine, hoor je nog weleens wat van oom Frits?"

„Nee," zei Tine treurig.

„Weet Grootmoeder al, waar ze heen zal gaan?" vroeg Annie.

„De dokter heeft haar heel uitdrukkelijk een adres aangeraden. Het is nog al een eind weg, maar de dokter zegt, dat 't daar heel goed en rustig is en dat de streek goddelijk is, vooral ook vlak bij 't hotel, zoodat Grootmoeder zich niet hoeft af te sjouwen om mooie wandelingen te maken."

„En waar is dat dan?" vroeg Tine nu, zeer nieuwsgierig.

„Ergens in 't Niederwald, op een jachtslot, dat tot hotel is ingericht."

„O, sjamaaie!" riep Loes verrukt, en vond opeens de keerzijde niet zoo'n heel erge keerzijde meer.

„'t Niederwald, daar moet 't zoo prachtig zijn!" zei Martha. „Daar staat de Germania, en uitzichten dat je daar hebben moet, eenig!"

„Tine, spring je niet uit je vel?" informeerde Annie.

Tine was vuurrood geworden van plezier. Maar uit voorzichtigheid zich bedwingend, zei ze:

„Laten we toch eerst afwachten, kinderen! Loes is toch òòk betrekkelijk vrij. Die kan Grootmoeder wel willen vragen!"

„Och wat!" viel Loes uit, bijna spijtig. „Grootmoeder vindt me een veel te groote blaag!"

Ja, dat moesten ze allen erkennen: met haar jongste kleinkind had Grootmoeder nu juist niet 't allermeeste op.

„Toch schijnt Grootmoeder zelf nog niet besloten, wie ze mee zal vragen," zei Daan. „Anders had ze mij wel een boodschap voor een van jullie meegegeven."

Daar kon niemand wat tegen inbrengen. Daan en Tine stapten nu op, want 't werd etenstijd. Toen ze hun zitkamer binnen traden, lag er op tafel een groote, witte enveloppe. Bijna vierkant, zwaar Oud-Hollandsch papier. Tine vloog op de tafel toe en greep de enveloppe.

Grootmoeders reuzenletters, dikke, steile, aristocratische damesletters vormden het adres: Mej. Tine Beukema.

„Ik ga mee! ik ga mee!" jubelde Tine en scheurde haastig het sterke papier stuk. Ze deed er haar vingers pijn op. Voorloopig kreeg ze toch niet anders te lezen dan: „Tine, kom je vanavond tegen half acht even bij me? Grootmoeder."

„O, zou 't daárover zijn?" vroeg ze verrukt. „Zou 't daarover zijn?"

„Wel natuurlijk!" profeteerde Daan.

Haastig at Tine, hoewel ze nog tijd genoeg had. Toen kostte 't haar moeite, den tijd tot zeven uur om te krijgen. Maar 't werd toch zeven uur. Ze kleedde zich en ging naar de Parkstraat. Daan zou haar brengen en een beetje in de buurt rondscharrelen. In de omgeving van het Monument zou ze hem dan wel weer vinden.

De avond was prachtig. Een lichte, fijne nevel kwam uit zee en omsluierde de duisterwordende stad.

„Als 't mooie weer zich maar niet uitput !" zuchtte Tine.

„Dit weer ?" vroeg Daan. „Dat houden we tot November, wat ik je piep."

Met een kloppend hart belde Tine aan het huis op den hoek van de Oranjestraat. De deftige binnenmeid deed open en liet natuurlijk weer niet na, haar aan te dienen. Inmiddels stond Tine op heete kolen in het kleine spreekkamertje.

Magdalena kwam spoedig weer terug en zei : „Mevrouw vraagt, of u uw goed uit wilt doen. Ze rekent erop, dat u thee blijft drinken."

Tine deed 't, maar terwijl ze heur haren wat terecht bracht, dacht ze : „En Daan ! Die scharrelt in de buurt van 't Momument ! En als ik dat aan Grootmoeder zeg, wordt ze nog boos, dat hij niet binnen komt !"

Op de trap kwam ze echter tot de slotsom, dat 't verblijf in de buurt van 't Momument, op dezen prachtigen Septemberavond, niet anders dan verlokkend heerlijk kon zijn, en Daan zou wel weggaan, als 't hem verveelde.

Grootmoeder zat in haar hoogen, rechten zetel. De theetafel stond in volle orde gereed ; de zilveren bouilloir zong. Het theelichtje verspreidde zijn schijn over het theeblad. In de kamer begon het al donker te worden. Grootmoeder zat niet zoo vorstelijk rechtop als vroeger. Een beetje ineengezakt, als een wat vermoeide, oude dame. Ook haar stem had wat van dat heel resolute verloren.

„Ga zitten, kind, en schenk ons eerst eens een kopje in — ik heb dorst."

„Hoe is 't met u, Grootmoeder ?" vroeg Tine met een lichten klank van medelijden in haar stem, die Grootmoeder bleek te mishagen. Zeer kort en onverschillig zei ze : „O, met mij goed," en toen vervolgde ze op een anderen toon, werkelijk belangstellend : „En met jou ?"

„O, met mij goed !" antwoordde Tine, die in kordaatheid voor de oude dame niet onder wou doen. Grootmoeder zweeg eenige oogenblikken. Tine schonk thee in dien tijd. Toen ze weer zat, begon Grootmoeder.

„Ziezoo — dan is 't dus met allebei goed, en toch vindt de dokter 't voor mij noodig, dat ik er eens een beetje uitga. En ik op mijn beurt heb gedacht, dat 't voor jou zoo goed zou zijn, als je er eens een beetje uitging. Daarom wou ik je voorstellen, met mij samen te gaan."

„Dat is heel lief van U, Grootmoeder !" zei Tine warm.

Mevrouw Beukema hief afwerend de hand op. Ze zag een zachte scène aankomen, een kleindochter, die haar grootmoeder knuffelt en pakt — dat was nog altijd niets voor haar.

„Tut ! tut ! je hebt 't noodig, en daarmee basta. Ik beschouw het als behoorend bij je opvoeding. Wat eer zou ik er mee behalen, als ik mijn kleindochter opgevoed had tot een sukkelende, moeiige juffrouw ? En een sukkelende, moeiige juffrouw zou je worden, kind, als ik je nu je gang liet gaan. Als je nu niet goed verzorgd wordt, kom je het je heele le-

ven niet meer te boven. Mijn hemel, je kent ze toch, net als ik, die werkende meisjes, die altijd klagen van moe! moe! Die altijd een stelsel van ,,rusten" er op na moeten houden — ik zou me schamen als de kleindochter, die *ik* opgevoed heb, op dezulken geleek."

Tine bleef zwijgen en een groote dankbaarheid kwam in haar hart. Ja, ze kende vele van die meisjes, grijs wordend op vijf-zes-en twintigjarigen leeftijd, met één woord altijd op de lippen: moe! moe! Voor dat lot zou zij bewaard blijven.

,,Nu dan, kind," ging grootmoeder voort, ,,ik weet al, waar de reis heen zal gaan ook. De kamers zijn vanmorgen telegrafisch besteld. Want — ik dacht wel, dat je mijn uitnoodiging aan zou nemen. 't Is nu Zaterdagavond — kun je Dinsdagmorgen klaar zijn?"

,,Klaar zijn?" Tine kreeg opeens een vuurroode kleur. Klaar zijn — dat beteekende: haar garderobe in orde hebben. O hemel — ze had niets, goed genoeg om naast Grootmoeder te dragen.

Grootmoeder deed, of ze die kleur niet merkte en ging bedaard voort:

,,Kijk eens — we gaan den winter te gemoet. Tot nu toe heb je zeker nog je zomerkleeren kunnen dragen, hè? Als ik me wèl herinner, heb je in lang niets nieuws gehad. Met je herfst- en wintergarderobe is 't zeker niet te best gesteld?"

,,Neen!" stamelde Tine verlegen.

,,Nu dan — juist daarom gaan we Dinsdag pas weg. Dan doen we samen Maandag onze inkoopen, bestellen nog 't een en ander, dat ons nagezonden

kan worden, en zijn Dinsdagochtend klaar. Magdelena neem ik mee — dan hebben we heelemaal geen zorgen over onze kleeren. En 't is tòch wel makkelijk een dienstbode mee. Maak, dat je Maandagmorgen om tien uur hier bent. 's Morgens schiet men 't hardst op in de winkels. En Dinsdag gaat de trein om negen uur. We gaan naar het Jagdschloss, in het Niederwald. Het moet daar heel rustig en plezierig zijn."

Grootmoeder zweeg even en leunde, moe van 't praten, met 't hoofd tegen de rugleuning van haar stoel.

Tine nam deze beweging op als een aanmaning om heen te gaan. Misschien vond ze Daan dan nog wel bij het Monument. Ze stond op, verward, duizelig gewoon van plezier. Goede Hemel, nu was 't dus waar ! Zulk een mooie reis gaan maken, en niets geen bekommernissen over haar kleeren meer. —

„Dag Grootmoeder !" zei ze, moeite doende kalm en koel te blijven, zooals Grootmoeder dat hebben wou.

„Dag kind !" Grootmoeder reikte haar de vermagerde, geel geworden hand. Tine keek haar nog even aan, leggend in haar oogen, wat ze niet op de lippen mocht nemen. Het schijnsel van 't theelichtje ontdekte opeens de diamanten tusschen de kant van Tine's blouse, en de diamanten leefden daar, als druppelen water, die trilden.

„Je hebt zeker een vurigen brief gezonden aan dien — oom — die diamanten wegschenkt of 't hazelnoten zijn, nietwaar ?"

Grootmoeders toon was niet vlijmend of sarcas-

tisch, zooals had kunnen zijn bij deze woorden, maar meer nonchalant, zóó maar eens.

,,Ja Grootmoeder !" zei Tine. ,,Maar ik heb hem net zoo goed vurige brieven geschreven, toen hij geèn diamanten zond !"

Grootmoeder lette niet op de kleine terechtwijzing, die in Tine's woorden lag opgesloten.

,,En ?" vroeg ze, spelend met den koperen ring in den leeuwenbek aan haar zetel.

,,Ik heb nog niets gehoord !" zei Tine zacht, alsof ze een schuld bekende.

,,Natuurlijk niet !" zei Grootmoeder scherp. ,,Alles is zoo maar eens een vleug geweest — ook dat verlangen, dat hij uitsprak — naar mij nogal, geloof ik."

Tine kwam de kamer weer een eindje in.

,,Neen, dat was 't niet !" zei ze. ,,Daar ben ik zóó heilig van overtuigd ! Waarom hij niet terugschrijft, dat weet ik niet. Misschien is hij wel weer zóó vreeselijk ver weg, dat hij alleen per gratie Gods een paar malen per jaar zijn post krijgt. Want hij heeft dikwijls zoover weg gezeten."

Grootmoeder hield de handen voor de ooren, waarop Tine zweeg.

,,Kind ! altijd die verhalen !" beklaagde de oude dame zich. ,,Dát heb ik je te zeggen : kom me niet met die verhalen aan boord tijdens ons samenzijn, want ik ga voor mijn plezier uit! En nu, wel te rusten ! Laat Magdalena boven komen, ik ga vroeg naar bed."

Tine herinnerde zich op de trap met groot welgevallen, dat Grootmoeder toch uit haar eigen het

gesprek op het gewraakte chapiter gebracht had.

Ze haastte zich de Parkstraat uit. Het was geheel donker geworden. Helder stonden de sterren aan den hemel. Nu ze 't hoofd ophief en diep ademhaalde, rook ze den geur der herfstende bosschen, der duinen, waar de bloemen gingen welken en de bramen rijpen.

Ze vond Daan vlak voor 't Monument staan, recht tegenover het beeld der Driemanschap, alsof hij met de bronzen heeren een genoegelijk onderhoud had.

,,O Daan ! Daan !" riep ze verrukt. ,,Dinsdag ga ik al ! En Maandag ga ik met Grootmoeder nieuwe kleeren koopen !"

,,Dat 's zeker al heèl heerlijk!" zei Daan, niets begrijpend van 't enthousiasme van een meisje over mooie kleeren, terwijl ze volgens hem ál haar enthousiasme kwijt kon aan de reis alleen.

,,O, zeker! We zien der immers dikwijls uit als arremieten !"

,,Zoo ? Doèn we?" vroeg Daan en bekeek nieuwsgierig zijn kaalgeworden flanellen pak.

,,Gelukkige zielen toch, jullie jongens !" riep Tine. Toen gingen ze door den schoonen herfstavond voetje voor voetje naar huis.

HOOFDSTUK XI.

Ze waren tot Königswinter met den trein gegaan, hadden daar overnacht, en nu, tegen tien uur in den morgen, stonden ze aan de landingsplaats der boot.

's Avonds te voren had Tine met een kreet van verrukking het uitzicht over den Rijn begroet. Maar nu lag een dichten, zuiverwitten nevel om alles heen en verhinderde ook 't minste uitzicht. Er was geseind, dat de boot uit Keulen minstens een uur te laat zou zijn, en dus inplaats van negen uur pas te tien uur zou arriveeren, maar Grootmoeder, Tine en Magdalena, benevens twee dienstmannen, stonden al eenigen tijd op de landingsplaats, en geen boot liet zich hooren.

Grootmoeder en Magdalena gingen naar een restaurant vlak tegenover de landingsplaats en Tine vroeg verlof, een eindje de platanenallee in te gaan, daar ze koud was geworden in den natten nevel. „De boot stiet, lang voor hij aanlegde, zijn luide stooten uit," hadden de dienstmannen haar verklaard. Ze zou dus kunnen maken, dat ze op tijd weer aan de landingsplaats was.

Het leek feitelijk dwaasheid, om met zulk weer per boot naar Rüdesheim te vertrekken, maar de meteorologische waarnemingen voorspelden niets dan goeds, en de hotelhouder had ook meegedeeld

dat 't weer al eenige dagen zoo was, zware, natte nevels in den ochtend, en dan de allerprachtigste, allerheerlijkste herfstdagen, gevolgd door heldere, stille avonden.

Tine stapte de platanenallee in met een gevoel, of ze vleugels aan de voeten had en wel luide zou kunnen jubelen. Hoe zalig toch, op reis te zijn! Zóó uit Indië in Marseille aangekomen, was ze met Daan aan één stuk doorgespoord naar den Haag — en sedert dien tijd had ze den Haag niet meer verlaten en had ook niet veel hoop erop gehad, den Haag te verlaten, anders, dan om onderwijzeres op een dorp te worden. Goede hemel! nu liep ze hier, in Königswinter, en zou straks de beroemde Rijnvaart maken en zou zooveel weken in de bosschen genieten — thuis was alles al lang weer aan de gang!

Alles vond ze mooi en interessant. De platanenallee, die al vele blâren had afgeworpen, welke nu als groote gele of bruine plakkaten op den vochtigen grond kleefden, de balustrade langs de rivier, die hier en daar zich rechthoekig uitbrak, en een platform ging omheinen, waarvan 't gezicht op de rivier en den schoonen linkeroever wel heerlijk zou zijn.

Tine betrad zoo'n platform en leunde over de balustrade, aandachtig kijkend naar het kleine vlakje water, dat de mist voor haar beschouwing had overgelaten. Hoe stil was 't water, alsof 't in bedwang gehouden werd door de helwitte sluiers!

Tine keek eens rond zich, hoe heerlijk ze hier stond, alleen, geheel vrij om zich over te geven aan haar vreugde. De mist sloot het platform van de laan af.

Ze stond onbespied en kon desnoods dansen van pret. Alles bekeek ze, de natte plataanbasten, de neergeplakte blaren, en toen zichzelf, en dat niet met 't minste genoegen. Ach, wat was ze netjes! Zoo had ze er nog niet uitgezien, sedert ze uit Indië was! Een keurig grijs mantelcostuum, lekker warm, omsloot haar gestalte. De korte rok liet haar mooie, zwartverlakte lage schoenen en paarse opengewerkte kousen vrij. Een groote, zwarte hoed met één enkele lange grijze veer maakte haar heelemaal tot een dame. En wat voor moois lag er niet in de koffers, en was er nog besteld! Daar was een lange, zware, grijze mantel bij met bonten kraag, voor als 't wat kouder werd, een mantel, waar ze Siberië mee zou kunnen trotseeren. Daar waren nette jurken, van dunne stof nog, voor als de herfstdagen zonnig en warm zouden zijn, van zware wol, voor als ze kouder gingen worden. Daar waren staplaarzen en nette huisschoentjes, een regenhoed en een ijsmuts, een gummi-mantel en een warme kamerjapon, en een weelde van ondergoed.

„Ziezoo, dan heb je niets noodig, als je in betrekking gaat!" had Grootmoeder gezegd en had allen dank teruggewezen.

Tine stond na te denken over dat eigenaardige toch van Grootmoeder, dat ze nooit ereis liefgehad wou worden als andere Grootmoeders, en dat ze toch soms veel vriendelijker, in daden dan, kon zijn, dan andere Grootmoeders. O, als ze haar toch eens verteederen kon! Mantels en hoeden en handschoenen, alles even mooi en fijn, dat was wel plezierig — maar een Grootmoeder, die je zoo'n beetje troetelde,

en die je zèlf troetelen mocht — dat was toch nog heel wat anders.

Een luide stoot van een stoomfluit riep Tine op een drafje terug naar de landingsplaats. Grootmoeder en Magdalena stonden er al, met haar zwaar beladen dienstmannen. Want Grootmoeder had niets van haar bagage als vrachtgoed willen aangeven — vanavond nog moest alles tegelijk met haar in 't hotel zijn.

O, wat een dolgezellige boot! Hij was natuurlijk lang zoo vol niet als ze 'm van de photografieën kende. Maar dat vond Tine nog wèl zoo heerlijk.

Een paar Engelschen stonden op de voorsteven en keken belangstellend naar het ongelijksoortige stel, dat ingeladen werd: naar de statige Grootmoeder, die wel een oude vorstin kon wezen, zoo deftig zag ze eruit in haar kanten en zwarte zij — naar de stijve matrone, een grijze stofmantel over de weesachtige zwarte japon, een klein zwart capotje op — naar het jonge, blozende meisje, dat er zoo elegant uitzag en wie de vreugde over de reis op het gelaat stond te lezen.

Ze vonden met hun drieën een leege bank op den achtersteven, die hun een vrijen uitkijk bood op den afgelegden weg. De bagage werd dicht bij de loopplank opgeborgen. Toen stiet de boot van wal, en met luid getoeter om de mist wendde hij zich naar 't midden van de rivier.

Er kwam een oogenblik, dat de boot geheel en al door de mist omsloten werd. Niemand hoefde dat echter te betreuren, want alle teekenen stonden goed voor de opklaring tot een wonderschoonen na-

zomerdag. Als je naar boven keek, zag je de blauwe lucht al, en de mist was schitterend wit, doorzeefd van zonlicht.

Daar ademde even een koeltje Tine langs de gloeiende wangen. Het zweefde verder en beurde de nevelen op. De rivier werd ontsluierd, het stille water was zoo zacht lichtblauw ! Weer zuchtte het koeltje en de nevelen vervaagden langs de bergen aan de oevers.

Heerlijke villa's zag Tine, met tuinen, waar de wingerd al vuurrood was. Daar brak de zon door, warm en koesterend en de nevelen haastten zich voort. Stil van bewondering zag Tine naar het landschap.

Tusschen schilderachtige oevers, van een natuurschoon, dat haar goed herinnerde : „Nu ben ik in 't buitenland, in den vreemde !" voeren ze door, en de Engelschen, alweer over de balustrade geleund, noemden vele mooie plaatsjes bij hun namen, in een verrukt mengelmoes van uitroepen.

Daar lag de Drachenfels, hoog op een steilen rots, daar Rolandseck met de Rolandsbogen. Langs Nonnenwerth voeren ze, waar de ijverige nonnen, een blauw schort over haar zwart ordekleed, de witte kap op 't hoofd, op 't land werkten en achter de ploeg aan gingen, die den gebruikten grond weer opnieuw bruikbaar maakte.

Tine zat daar maar — en keek en genoot zóó, dat ze wel had willen dansen en jubelen, zoo ze zich daar de tijd maar voor had gegund. Grootmoeder genoot ook, van den stillen, warmen herfstdag — de Rijn was ze al zoo vaak opgevaren. Ook Magdalena

was bereisd genoeg geworden in haar dienst van half kamenier, half binnenmeid.

En de heerlijke, nooitvergeten dag telde zijn uren af.

Om één uur dineerden ze aan boord. De tafel duurde Tine veel te lang. Hoe blij was ze, toen ze weer op 't dek zat, met den schoonen, langen namiddag voor zich !

O, dat laatste gedeelte van de reis door het dal, waar het zoo nauw is ! Tine liep van bakboord naar stuurboord om de ruïnes goed te bekijken.

Tegen half zeven werd ver aan den linkeroever een lichtgloed zichtbaar, dat was Rüdesheim. Magdalena ging vast inspecteeren, of er niets aan de koffers ontbrak. Grootmoeder wees Tine den hoogen, dichtbegroeiden berg, dat was het Niederwald. In de zachte schemering van den schoonen herfstdag, die ondervangen werd door het licht van den vollen maan, roodgoud staande aan den hemel, kon ze ook een lichte plek onderscheiden temidden van het groen, zoowat halverwege de helling. „Dat was de Germania," zei Grootmoeder, het prachtige standbeeld, waar Tine zóó naar verlangde.

Ze landden. Een rijtuig stond hen op te wachten. Zooveel mogelijk bagage werd er opgeladen, maar alles, en dan nog hen erbij, dat zouden de twee paarden niet hebben kunnen sjouwen, want 't ging bergopwaarts.

Het was Tine als een wonderschoone droom. Ze zat in het open rijtuig en keek naar de hotels, die zich aaneenreiden langs den oever. Verscheiden ramen en deuren gingen al schuil achter houten

luiken ; hier en daar was reeds een hotel geheel verlaten.

Najaar ! najaar ! Maar voor hen, die nog een plaats kwamen zoeken in die halfverlaten hotels, was 't een bijzondere bekoring, nu nog zooveel te genieten, nu alle anderen alweer terug moesten naar stad en arbeid.

Ze reden langs het station, en de koetsier, die wel gezien had, dat de jonge dame alles met haar gretige blikken als 't ware verslond, draaide zich om en wees omhoog met zijn zweep.

Tine volgde die zweep en — daar stond hoog, steilhoog boven de huizen, de Germania, als een reuzenwacht boven de stad. Van hieruit gezien week de bovenste helling van 't gebergte uit het gezicht — niet langer leunde het standbeeld tegen den bergwand, maar stond daar vrij en frank. Zeer duidelijk, in het nu gouden maanlicht, waren de drie groote figuren te zien, de Germania, de Oorlog, de Vrede.

Tine kon zich niet verzadigen aan den aanblik. Door het voortrijden echter werd het standbeeld aan haar oogen onttrokken. En nu stapvoets het rijtuig al hooger en hooger steeg, lette ze erop, of ze het beeld niet zouden naderen — maar het verscheen niet meer. Morgen ! morgen ! dan zou 't 't eerste zijn, waar ze heenging !

O ! daar langzaam te stijgen in den zachten nacht, vol gouden maanlicht ! Verder breidden telkens de verschieten zich uit. Daar langzaam te stijgen en te weten, dat je nu naar een lusthof ging, boven op den berg, diep in 't woud en dat je der lang mocht blijven !

Niemand sprak. Niets was hoorbaar dan 't knarsen van de wielen over den grintweg, en zoo nu en dan een aanmoedigend woord van den koetsier tot zijn sjouwende paarden.

Nadat ze een oogenblik het allerwijdste uitzicht genoten hadden, over een vlakte, die insliep onder witte waden van dauw, kwamen ze op een boschpad en de stijging minderde merkbaar. Ook het wielengeknars minderde. Wat een diepe, diepe stilte rondom ! Vol begeeren snoof Tine de geuren op, die het herfstende woud haar toezond.

En toen deze lange laan ten einde was, lag daar het hotel, een eenvoudig, groot, wit huis van twee verdiepingen, met een reuzenveranda er voor, waarin het personeel op hun komst wachtte.

Spoedig waren ze naar hun kamers geleid. Tine had een klein slaapkamertje naast de reuzenkamer, die Grootmoeder als zit- en slaapkamer was toegewezen. Neen, zoo'n grappige, heerlijke kamer als dát nu toch was ! Groot als een zaal, met ergens, in een hoek, een bed, en een schut en een ongelooflijk groote waschtafel en verdere slaapkamer-dingen, en dan ergens in een anderen hoek een volledig salonameublement. Dol gezellig was die hoek, een petroleumlamp brandde op tafel onder een oranjezijden kap, en in dat licht stond uitlokkend een klein souper klaar. Drie groote openslaande ramen met zeer lage, diepe kozijnen had de kamer en Tine trachtte iets van het uitzicht te zien te krijgen, maar dat lukte haar pas bij 't derde raam, waar ze ver genoeg van het licht der lamp weg was. In het maanlicht zag ze een rij heuveltoppen zich verheffen, en tusschen

het huis en die toppen scheen een diep dal te liggen, gevuld met dauw.

Magdalena had een zit-slaapkamer aan de andere zij van Grootmoeders kamer. Daar vond ze ook wat stevigs klaar staan. Ternauwernood gunde ze zich den tijd het tot zich te nemen, zoo verlangde ze alweer naar het uitpakken der bagage en het ,,thuis maken" harer mevrouw.

Toen Grootmoeder met Tine gesoupeerd had, onder een kalm gesprekje over al het heerlijke, dat de dag gebracht had, een gesprek, waarbij Tine zich in moest houden, om niet tè extatisch te worden naar Grootmoeders zin — liet ze zich door Magdalena in een makkelijken japon helpen, ging in den hoek van de sofa zitten en nam de kranten van dien morgen voor zich.

,,Grootmoeder !" zei Tine en haar hart klopte van verlangen naar het bosch en den maneschijn, ,,toe, vindt u 't goed, dat ik eens even den omtrek verken ? Ik ben zoo benieuwd."

,,Ga je gang !" zei Grootmoeder. ,,De hotelhouder heeft me uitdrukkelijk verzekerd, dat 't hier volmaakt veilig is. Maar zorg dat je niet verdwaalt."

,,Neen ! neen !" beloofde Tine en weg was ze.

Toen ze door de lange veranda heen naar buiten stapte, bevond ze zich in een grooten, rechthoekigen tuin, die aan twee zijden door bosch werd omgeven en aan de beide andere door het hotel met zijn bijgebouwen. Ze liep langs den tuin, die zonder hek in het bosch lag, tot ze aan een pad kwam, wat haar zoo lokte, dat ze 't insloeg.

Roerloos stond het bosch, roerloos lag de zilveren

schijn op de blaren. Het pad scheen met klaar zilver bestrooid, zilver op inktzwarten ondergrond.

Tine ging enkele schreden, tot het pad zich omboog en ze den tuin niet meer zag met de veilige, roode lichten van de veranda. Ze ging op de teenen ; ze hield den adem in om deze plechtige stilte niet te verbreken. Toen bleef ze staan om rond te zien en keek in grotten van louter zwart, diep nachtzwart. Een tak ritselde — misschien sprong een eekhoorntje erover. Tine schrok ervan met een heftigen harteklop. Ze wendde zich behoedzaam om; haar lange, nachtzwarte schaduw gleed over 't pad en ze schrok er weer van, dat haar hart bonsde.

Dit was té mooi, té geheimzinnig. Ze had graag verder gewild, maar 't werd haar toch te beklemd te moede, zoo alleen in die roerlooze stilte, waar alles stond in de mystieke zilveren klaarheid, of in het ondoordringbaarste duister. Snel ging ze terug en ademde verlucht, toen ze den tuin bereikte en het veilige verandalicht zag. Maar buiten was 't toch tè heerlijk om weer naar binnen te gaan, en ze liep nu het hotel om en vond het einde van het boschpad, dat ze met 't rijtuig afgekomen waren. Dat ging ze langzaam op — in 't begin stonden slechts lage dichte struiken aan den kant ; ze bleef in het heldere maanlicht en rechts achter haar bleef ze de lichten van 't hotel zien. Door de lage struiken heen zag ze snel den grond dalen, en dan zich weer verheffen tot de toppen, die ze vanuit Grootmoeders kamer had gezien. Ze sloeg wijd de armen uit van verlangen naar alles tegelijk, naar de bergen en de dalen, naar de bosschen en den Rijnoever. Ze liep

op en neer in 't maanlicht, binnen 't bereik der lichten van 't hotel, tot ze moe werd en koud meteen.

Toen ze Grootmoeders kamer binnentrad, gaf de oude dame den wensch te kennen, dadelijk naar bed te gaan. Tine voelde al zelfverwijt, dat ze zoolang was gebleven, maar Grootmoeder beklaagde zich volstrekt niet.

Zooals Tine dien nacht sliep ! Ze had plannen gehad, reuzenplannen, om vroeg op te staan en naar het Monument te gaan zoeken. Ze sliep tot negen uur.

HOOFDSTUK XII.

Toen ze wakker werd, woei een frissche herfstwind haar in 't gezicht. Helder scheen de zon, en vanuit haar bed zag ze de groene toppen der heuvelen. Ze sprong uit bed en liep naar het raam. En toen bleef ze met groote oogen staan. Zóó iets had ze nog nooit gezien ! Daar hieven de groene toppen zich op in den heldersten zonneschijn, en aan hun voeten lag een dikke, dikke wade, die verder alles omhulde, het bosch, de akkers, die naar alle kanten afliepen. Slechts de naastbijzijnde boomen wiegden er hun toppen boven uit.

Haastig kleedde Tine zich aan.

Magdalena kwam aankloppen en vragen, of ze klaar voor 't ontbijt was. Grootmoeder wachtte haar al.

Toen Tine de groote kamer binnentrad, zat mevrouw Beukema in haar morgenjapon voor de ontbijttafel en zag er frisch en uitgerust uit.

„Ik heb heerlijk geslapen, kind, en jij ?" vroeg ze opgeruimd.

„Ik ook, Grootmoeder, alleen maar te lang en dat vind ik jammer."

„Hoor eens — dat mag je niet jammer vinden. Daar komen we hier voor. We zullen geregeld 't ontbijt op half tien stellen, dan hoeft de een voor de ander zich niet te haasten."

Magdalena schonk thee en bediende. Ook nam ze

zelf plaats aan de ontbijttafel, dat had Grootmoeder zoo verzocht. Het middagmaal, op zijn Duitsch om één uur voorgediend, zou in de restauratiezaal genomen worden; het souper eveneens.

Toen het ontbijt genuttigd was, vroeg Tine onstuimig: ,,Grootmoeder, gaat u mee wandelen?"

De oude dame lachte eens om Tine's geestdrift.

,,Neen!" zei ze toen gedecideerd. ,,Dat 's me te vroeg. Laten we zoo afspreken, en dat geldt voor alle morgens: jij gaat nu wandelen tot twaalf uur en dan kom je me halen voor een uur — tot 't middagmaal dus. Daarna ga ik rusten en ik zou je ook aanraden dan een beetje je gemak te houden. In den namiddag zullen we wel weer zien. Je ben nog wel erg jong, maar ik geloof toch wel, dat ik je alleen kan laten gaan. Dwaasheden zal je wel niet uithalen, hè Tine?" Een weinig vorschend zag Grootmoeder haar aan.

,,Neen, natuurlijk niet!" zei Tine verwonderd, niet wetend, wat er uit te halen zou vallen.

,,Nu, adieu dan. Om twaalf uur ben ik gekleed."

Grootmoeder ging in de vensterbank zitten voor het open raam. Ze nam van Magdalena een klein haakwerkje aan en maakte zich gereed, zeer genoegelijk den morgen te slijten.

Tine snelde naar beneden en ondervroeg, trotsch op haar Duitsch, dat ze nog in Indië geleerd had, den kellner over den weg naar 't monument. Hij legde 't haar uit, 't was heel makkelijk te vinden; overal op de boomen was de weg met teekens aangegeven.

Ze ging door den tuin, nu glanzend in den zonneschijn, op het bosch toe en betrad het met vlugge

schreden. Hetzelfde pad ging ze in van gisterenavond. Toen zoo roerloos, zoo stil en ondoordringbaar, was nu 't woud vol zonneschijn en leven; de wind wiegde suizend de kronen der statige eiken en beuken, en nu en dan rolde een schot aan van de rivier en werd duizendvoudig weerkaatst. Al spoedig daalde het boschpad en daar zag Tine den mist weer. Dicht en wit hing de nevel nog tusschen de lager staande boomen.

Aan den wind voelde Tine, dat ze de buitenzijde van het woud naderde. Nu ontdekte ze een rustiek gebouwd huisje, dat buiten de boomen stond.

Ze liep er heen, en wist opeens, dat ze nu 't Rijndal voor zich had. Maar alles, alles was nog bedolven onder den dichten sluier der nevelen. Verder liep ze en daalde steeds neer. ,,Als ik dus nu tot Rüdesheim afdaalde, was ik heelemaal in den mist", dacht ze en vond dat leuk en merkwaardig. ,,Als het standbeeld nu maar niet in den mist staat!"

Sneller daalde 't boschpad, en nog vóór ze er op bedacht was, betrad ze, vanuit het dichte woud gekomen, een terras. De handen sloeg ze samen in verrukking en verborg een oogenblik haar gelaat in die saamgeslagen handen — daar stond het Monument. Hoe hoog was 't, hoe groot! Hoe geweldig met zijn terrassen, die zeer breed uitliepen, naar beneden eindigden met een wijde, wijde balustrade, waaraan je een prachtig gezicht op den Rijn moest hebben, maar die nu uitstond in een verlatenheid van witte, ondoordringbare mist! De Germania echter, die kloeke, prachtige vrouwenfiguur met het nobele gelaat, stond hoog in de stralende herfstzon. Ook de

indrukwekkende linker- en rechterfiguur, de Oorlog en de Vrede, stonden in vollen zonnegloed.

Lang bleef Tine op dezelfde plaats staan, terwijl de ontroering haar een klemmend gevoel op den schedel gaf, alsof een krachtige, magere hand zich drukte op haar hoofd. Een koude rilling ging haar over de rug en de tranen vloeiden langs haar wangen. Niet enkel, omdat 't zoo mooi was, zoo majestueus en overweldigend! Maar omdat 't hier stond te midden der herfstende Duitsche wouden, aan den ouden, Duitschen Rijn; omdat 't hier, in 't har tdes lands, opgericht was voor hen, die hun leven gegeven hadden voor dien Rijn en die Duitsche wouden.

Toen Tine wat bekomen was van de ontroering, die de totaal-indruk haar had gegeven, liep ze de terrassen op en af, teneinde elke figuur, elk bas-relief, elk opschrift te bestudeeren. Zachtjes ging ze, op de teenen, zooals je op een oud kerkhof loopt over de zerken. Zoo klein en nietig ging ze daar de groote trappen op en af, klein en nietig in den zonneschijn, heel klein figuurtje, eenzaam op de groote terrassen. Voor het basrelief dat het „Vertrek" voorstelde, bleef ze 't langste staan en weer vloeiden de tranen haar over de wangen. O, dat was immers niet te dragen, dat leed, om wie je liefhebt te zien heentrekken, den dood tegemoet! En toch wás 't gedragen door millioenen.

Ze had alle begrip van uur of tijd verloren en liep maar, en keek. Toen ze voelde, dat ze moe werd, zocht ze een plaatsje op een der vele banken langs de balustrade, een plaatsje, waar je alles op zijn best kon zien. De zon had groote veroveringen gemaakt,

nog slechts een dunne nevel hing over den Rijn, en de heele stralend- schoone linkeroever was te zien: de Rochusberg, Bingen, het Nahedal. Ze zag er niet naar, zat er met den rug naar toe en keek en keek.

Langzamerhand kwamen er enkele bezoekers bij. Ze betraden allen aan den tegenovergestelden kant de terrassen, en stonden lang te hijgen en zich 't zweet van de slapen te strijken. Blijkbaar hadden ze een duchtigen klim achter den rug. Toen kwam er plotseling een heele stroom menschen tegelijk en hun luid gepraat, het geschuifel hunner voeten over de terrassen, wekten Tine uit haar mijmerij van bewondering en eerbied.

Ze herinnerde zich, dat ze een eigenaardig knarsend geluid had gehoord daarnet, gevolgd door schel fluiten. En nu al die menschen — die moesten met de tandradbaan uit Rüdesheim zijn meegebracht en het station lag stellig hier dicht bij.

Haar aandacht werd nu afgeleid door de menschen. Bij hun gebabbel en geschuifel was 't niet mogelijk, door te blijven mijmeren. „O! wat een stelletjes!" dacht ze glimlachend en voelde zich zoo heel plezierig, zoo heel elegant en netjes in haar keurig zittend grijs kostuum met de groote, zwarte hoed.

Een aantal mannen, oude en jonge, bepaald lid van een of ander Verein, allen in de groengrijze jachtkleeding met een buis met ceintuur en stolpplooien, onverschillig, of ze wel tweemaal te dik waren, om zelfs maar aan een buis met ceintuur en stolpplooien te dénken — de Rücksacke op den rug, een donkergroen Tiroler hoedje op — schaarden

zich vóór het standbeeld en plotseling werd Tine gewoonweg verschrikt door het uitbarsten van hun gezang: Es braust ein Ruf wie Donnerhall. —

Maar toen de eerste schrik voorbij was, vond Tine 't toch wel plechtig, die volle mannenstemmen — de zang dier zonen van 't land, bij 't grafteeken hunner gevallenen.

Als ze maar geen buizen met stolpplooien hadden gedragen, waarvan de ceintuurs haast niet toe konden over de echt-Duitsche buiken!

Een aantal familiemoeders waren stil blijven staan en riepen met drukke gebaren hun talrijk kroost precies in een kringetje om haar heen, en tot de orde. Reuzinnen waren er bij, groot, forsch, alleen niet zoo statig als de Germania daarboven.

Toen het gezang uit was, begonnen de moeders de uitdeelingen uit groote hengelmanden, nog grooter dan de degelijke oud-Hollandsche karrebiesen.

Daarna leidde een Cook's man een heele groep Engelschen op, die allen gemeend hadden, dat je maar 't beste doet, als je buiten je grenzen je zoo gek en smakeloos mogelijk toetakelt. Tenzij ze der binnen der grenzen ook zoo allerpotsierlijkst uitzien! Zeer slecht gekleede vrouwen droegen bontkleurige sluiers op alle andere manieren dan de behoorlijke en nuttige; leelijke mannen waren gedekt met afschuwelijke petten, waar hun bol boven-midden-op zoo echt rondkoppig te zien was. Tine vond 't een heel goeden raad, dien ze eens aan Engeland had hooren geven: „Als jullie schoonmaaksters en waiters op reis gaan, keur dan eerst hun toilet bij de douane, want ze brengen jullie naam in miscrediet!"

Van het pad, waarover Tine gegaan was, kwam een jonge man het terras opwandelen. Hij zocht een plaatsje om het standbeeld op zijn best te bezien, ofschoon zijn kalmte te kennen gaf, dat hij het beeld niet voor 't eerst zag. Zoekend, moest hij Tine wel in 't oog krijgen, die op een dier beste plaatsen zat en met een lichten uitroep van verrassing trad hij op haar toe.

„Juffrouw Beukema, u hier?"

„Meneer Verschuur!"

Ze stond vroolijk verrast op en stak hem de hand toe. Het was Johan Verschuur, dien vriend van Daan, die haar getroost had na die scène met Jeanne Wijnands op het perron in den Haag. Ze had hem na dien tijd niet weer gezien.

Hij kwam behaaglijk bij haar zitten in den zonneschijn. „'t Is prachtig, hè?" zei hij, tot de Germania opziende.

„Ik kom hier elken ochtend, vóór al die rare lui. Dezen morgen was ik bijzonder laat, omdat ik op de post wou wachten. Maar hoe komt u hier en waar logeert u?"

„Ik ben ziek geweest en logeer nu met Grootmoeder in het Jagdschloss om heelemaal op te knappen. Grootmoeder is ook ziek geweest en had feitelijk die opknapping harder noodig. Ze was zoo goed, me mee te nemen!"

„Wel!" zei hij een beetje verwonderd, maar uit beleefdheid zijn verwondering inhoudend. Hij kende de oude mevrouw Beukema. Toen ging hij voort: „Ik logeer ook in 't Jagdschloss."

„O! de hotelhouder schreef ons, dat hij nog slechts

vijf gasten had, een jong echtpaar, twee oude ongehuwde dames en een heer, die ook herstel van gezondheid zocht. Dat ben u dus geweest ? Wat grappig ! Grootmoeder had naar die gasten gevraagd, omdat ze heel rustig, zonder kennismakingen aan te knoopen, uit wou zijn, en dit vijftal leek haar bijzonder ongevaarlijk."

Ze moest luid lachen. „Verbeeldt u, we hadden al uitgemaakt, dat die heer, die herstel zocht, zeker een oude huisvader was, die de drukte van zijn familiekring wou ontloopen — want waarom zou anders een heer allèèn op reis gaan ? En nu bent ú 't ! Zeg eens, wat heeft er aan gescheeld ?"

„'t Zelfde als aan U, — ik heb me overwerkt. Ik heb in 't voorjaar mijn doctoraal gedaan en toen ben ik assistent in 't ziekenhuis geworden — dat was niet handig van me. En de drukte van mijn familiekring ben ik werkelijk ontloopen, al ben ik er de huisvader niet van. Zooals U misschien weet, woon ik bij mijn oudste zuster in, want onze ouders zijn al lang dood — nu, die heeft zeven kinderen. Ik ben al oom van een nichtje, zoo oud als U, en van dat nichtje wist ik dat, „dat knappe meisje van Beukema, die al zooveel aktes had" zich overwerkt had."

„Wie is uw nichtje dan ?" vroeg Tine, die niet al te zeer met zijn familiebetrekkingen op de hoogte was.

„Truus van Doorn."

‚Die ken ik niet eens".

„Nu, kijk dan eens aan, tot hoever uw roem al is doorgedrongen ! Truus zit in de vijfde klas van de meisjes H. B. S. en wil ook onderwijzeressen-examen doen, maar dan ná haar einddiploma. Ze is nu al

zoo'n beetje belangstellend in de leerlingen der particuliere cursussen, en zij met haar vriendinnen hebben uw streven met belangstelling gevolgd — alleen, toen u ziek werd, heb ik Truus hooren zeggen : Moraal : haal niet die vier aktes achter mekaar !"

Tine moest lachen om die moraal, maar een beetje trotsch zei ze : „Ik hèb ze overigens toch maar !"

„Zeker ! zeker ! maar als 't lot u niet zoo'n Grootmoeder erbij had gegeven, die de aangerichte schade weer herstelde, dan had 't er slecht met u uitgezien ! Apropos — u zegt me, dat Uw Grootmama zoo zorgvuldig naar de gasten heeft geïnformeerd, omdat ze 't schuwt, betrekkingen aan te knoopen — ik hoef nu wel noch aan haar, noch aan U voorgesteld te worden, maar zou ze 't niet vervelend vinden, als ze ineens iemand ontmoette, die zoo nu en dan gebruik zou willen maken van zijn bekendheid met de dames?"

„Ik weet 't niet," zei Tine aarzelend.

„Wel, als ik haar dat dan zelf eens ronduit ging vragen ?"

„Dat zou misschien wel 't beste zijn, maar zeg u me eens gauw, hoe laat 't is ; om twaalf uur zou ik Grootmoeder afhalen voor een wandeling."

Hij haalde zijn horloge uit. Tine had ná 't ontbijt al heel wat beleefd en gezien, zoodat 't, wat haar betrof, al wel vier uur kon zijn, maar toch was 't pas kwart over elf en had ze dus minstens nog een kwartier om in 't zonnetje te zitten en zich te amuseeren met de stelletjes, die langs haar trokken en zich allen de hals uitrekten naar de Germania.

Zwijgend keken ze even toe. Toen sprak Verschuur :

„Ik zei u daarnet, dat ik hier zoo laat was, omdat ik wachtte op de post. U weet zeker evengoed als ik, dat op 't oogenblik de examens van na-de-vacantie weer aan den gang zijn."

„Ja, Daan moet er den 29sten aan gelooven!" zuchtte Tine.

„Hemel! daar hoeft u niet voor te zuchten! Die komt er nu — dat 's eenvoudig usance. Maar luister nu eens, er deden enkele vrienden en bekenden van me examen in de afgeloopen week, en ik heb Dirk Tonnerden gevraagd, of hij me op de hoogte wou houden. Op dát verslag wachtte ik vanmorgen. Ik zal er u een gedeelte uit voorlezen."

Hij nam een brief, die Dirks kriebels droeg, uit zijn portefeuille en zocht een bepaald gedeelte. Toen las hij voor:

„Lizzy Wijnands is gisteren gezakt voor haar candidaats. Ze had drie maanden uitstel kunnen krijgen, ze had zes maanden uitstel kunnen krijgen; ze kreeg twaalf maanden, omdat ze haar geen vieren twintig maanden konden geven. Maar eenstemmig was het oordeel, dat ze minstens zesendertig maanden had verdiend, en in bedekte termen is haar te kennen gegeven, dat ze goed zou doen, met nog eens achtenveertig maanden aan 't werk te gaan."

„'t Is toch zielig!" zei Tine welgemeend. „Ze heeft zoo gewerkt!"

„Zielig?" stoof Verschuur op. „Uitstékend is 't! En ze heeft zoo gewerkt! Ja, 't laatste half jaar, toen heeft ze zich doodgewerkt, of liever gek. Want wijs wás ze den laatsten tijd niet meer. Maar dát vertel ik u, juffrouw Beukema, dat 't een slag in 't aangezicht van de Wetenschap en de Studie was geweest, indien Lizzy Wijnands geslaagd was, of ook maar wat minder schandelijk gezakt. Wat? U en ik en een ander, we zullen stilletjes onzen weg gaan, niet meer genietend dan hoog noodig is voor je rust en je gezondheid; we zullen stilletjes onzen weg gaan, jarenlang, zonder ophouden — en zij, met nog wel anderen, zij zal meenen, dat je der komt met jengelen en treuzelen, drie jaar lang, met verkoopen op fancy-fairs, met handwerken maken voor liefdadigheidsbazars, handwerken, die je godbetert nog heel verschrikkelijk bijzonder moet vinden, gemaakt als ze zijn door toch een studente, een geleerde vrouw — en die kan nog handwerken, gôh! En als ze dan drie jaar lang heeft theegedronken op de club en redevoeringen heeft gehouden over der eigen vastgegroeide ooren en der eigen platvoeten, en ze werkt een half jaar eens als een bezetene — dan zou ze der maar komen? Neen, dát zou ál te makkelijk zijn!"

Hij keek met een donker gezicht omhoog naar de Germania. Tine moest proesten om zijn verontwaardiging, maar gelijk had hij, dat was zeker!

Hij glimlachte nu ook even, maar spoedig versomberde zijn gezicht weer en hij hervatte.

„En zoo'n nietsnut studeert uit een beurs! Zoo'n nietsnut heeft een beurs kunnen krijgen — en een paar knappe jongens, die rechten studeeren, hebben een betrekkinkje als klerk op een ministerie aan moeten nemen, om van dat klerkengeld hun colleges te betalen."

„Weet u dat ook al ? van die beurs ?" vroeg Tine. „Mijn hemel, ik dacht, dat dat zooiets als een geheim zou zijn. Ik wist 't van Loe Tonnerden, nu, en die is in de familie."

„Van Lizzy Wijnands is niets geheim !" verklaarde hij. „Heel Leiden weet, hoeveel paar kousen ze heeft, en hoeveel geborduurde boordjes en gladde boordjes — ja, zelfs weet heel Leiden met welke besprekingen hun engagement tot stand is gekomen, hoe eerst Lizzy dìt heeft gezegd en toen Beukema dát — want Lizzy moet namelijk die zaak op touw hebben gezet — o pardon !"

Hij herinnerde zich opeens, dat de zuster van Beukema naast hem zat en zweeg. Maar Tine voelde de geringschattende bespreking van haar broeders zaken niet meer als pijnlijkheid — alles was nu zoo anders als toen, vooral Daan was weer zoo heel anders — alles zal reg kom, dat had de oude Paul Kruger al gezegd.

Maar nu moesten ze toch heusch opstappen. Langs 't zelfde pad waarover Tine gekomen was, wandelden ze naar het hotel terug.

Schitterend en schitterend was nu het uitzicht voor het kleine, rustieke huisje, waar Tine daarnet langs was gekomen. Schilderachtig lag Bingen neergebrokkeld in het dal van de Nahe, daar, waar het kleine riviertje den Rijn bereikt. Ver was de Nahe te volgen tot in het gebergte.

Verschuur toonde Tine ook nog gauw even een gemetseld platform, waar ze zoo dadelijk eens met haar Grootmoeder heen moest gaan. Nu hadden ze geen tijd.

Het sloeg twaalf uur, toen ze de veranda binnen traden. Grootmoeder zat met hoed en mantel in de veranda te wachten en nam met een eenigszins verstoorde uitdrukking haar lorgnon ter hand, toen ze zag, dat Tine door een jongmensch begeleid werd. Maar achter het geheven lorgnon veranderde haar gelaat en kreeg een uitdrukking van niet ònaangename verrassing. Niet ònwelwillend reikte ze den jongen man de hand. „Meneer Verschuur, u hier ? Nog éven voor mijn vertrek sprak ik uw zuster, mevrouw van Doorn, en al vertelde ze me wel, dat u reconvalescent was, ze ontdekte me toch niet uw verblijf buitenslands."

„Dat zal ze vergeten hebben," meende hij „of ze heeft misschien gevreesd, u lastig te vallen met bijzonderheden over mijn nederig persoontje. Maar nu u zelf mijn verblijf buitenslands ontdekt hebt, en nu ik in de gelegenheid ben, u te zeggen, dat dat hèel dicht bij u is, namelijk op de kamer boven u, mag ik nu wellicht hopen, dat u me zoo nu en dan een kleine afleiding gunt, ik bedoel een wandeling met de zuster van mijn vriend ?"

„Neemaar," dacht Tine, „wat geeft hij daar ineens van die vriendschap op ! Zoó erg is 't nu niet !"

Ze bad Grootmoeder haast met de oogen, dat die já mocht zeggen. Wat dol, om wandelgezelschap te hebben zoo nu en dan — voor eens een beetje een grooten tocht. —

„Het zal me heel aangenaam zijn", sprak Grootmoeder koel, niet tè toeschietelijk. Dat stònd niet voor de chaperonne van een jong meisje.

Hij, die er geen gras over wou laten groeien,

vroeg : „Mag ik dan morgen na het diner uw kleindochter komen afhalen voor een bezoek aan de wijnbergen ? Ik heb een uitnoodiging van een wijngoedbezitter hier in de buurt ; met zijn zoon zou hij me morgen vergezellen, en ik zou 't heel prettig vinden, als juffrouw Beukema van de partij was."

Weer baden Tine's oogen het „ja" van Grootmoeders lippen, en het kwam, ditmaal wat minder koel. Die uitnoodiging was ook nogal onschuldig — een oud heer zou dus de jongelieden begeleiden. Toch begreep Grootmoeder, dat ze wat water in haar wijn moest doen, wat haar theorieën omtrent convenance betrof, in zooverre, dat ze hier al licht 't een en ander zou moeten toestaan, wat ze in den Haag als ongepast zou hebben geweigerd. Johan Verschuur had het niet moeten probeeren, in den Haag bij haar om verlof te komen voor een wandeling met Tine, maar hier, waar zoo'n wandeling feitelijk behoorde bij de kuur, die ze haar kleindochter wou doen ondergaan, voelde ze zich gedrongen „ja" te zeggen.

Met een beleefde buiging nam Verschuur afscheid van de beide dames, die den weg kozen naar het bosch.

„Een zeer aangename man, die meneer Verschuur !" begon Grootmoeder.

„Ach, Grootmoeder, hij is nog maar een jongen !" lachte Tine. Ze vond 't eigenlijk al gek, dat gemeneer en gejuffrouw tusschen hen beiden, maar ze wist ook wel, dat de vormen eischte, die titulatuur niet ál te snel af te schaffen.

„Neen, kind, dat is hij niet !" onderrichtte Grootmoeder. „Ik hoop, dat je dat in 't oog zult houden. Hij is drie-en-twintig jaar, van zeer goede familie, eenigszins gefortuneerd, doctorandus in de medicijnen — dan is men geen jongen meer, Tine —"

„Nu, dan maar niet !" zei Tine luchtig. Onbevangen liep ze naast Grootmoeder voort.

Grootmoeder, die natuurlijk geen arm wou hebben, bekeek Tine eens ongemerkt van terzijde. Ze had, als ouderwetsche Grootmoeder, heel wat meer bij die persoonsbeschrijving van Verschuur gedacht dan ze wel zou willen bekennen.

Ze bekeek Tine van terzijde, en zag, dat haar zorgen en geld werkelijk goed aan Tine besteed waren. Naast haar liep een tenger, slank, elegant ding, met vederlichte passen. Hoe goed stond de groote slappe hoed op het laagopgemaakte, dikke, zwarte haar, dat zoo duidelijk haar landaard verried ! Hoe goed stond dat weelderige, zwarte haar bij de fijne, gele tint der huid, bij de zwarte oogen. De ernstige uitdrukking van het gelaat en de oogen, die zelfs niet geheel week bij een lachje, gaf het jonge meisje een bijzondere bekoring, die ze zelf wel het allerminst bevroedde, want Grootmoeder had wel eens gehoord, hoe ze zich bij de nichtjes beklaagde, „dat ze zoo'n stuursch gezicht had."

„Waar trof je Verschuur ?" vroeg Grootmoeder, een gesprek beginnende.

„Ik zat op een bank voor het Monument — o, Grootmoeder, dat is zoo prachtig ! Wil u er niet heen, nu ?"

„Neen — ik heb 't al zoo vaak gezien, vroeger —"

„Ga u dan mee naar een uitkijkplatform ? Verschuur wees 't me daarnet."

„Ja, dat 's goed —".

Tine sloeg nu den weg in, dien ze daareven geloopen had.

„O Grootmoeder !" riep ze plotseling, niet begrijpende, hoe ze dat zoolang had kunnen vergeten : „Lizzy is gezakt, en als een baksteen !"

„Hè, wat een uitdrukking ! En dan die Schadenfreude ! Foei — als jij nu eens gezakt was ?"

Tine gaf zich niet gewonnen.

„Ik heb nogal goed gewerkt, en ik sla niet zoo op de groote trom. — Iedereen vindt 't goed en billijk, dat Lizzy gezakt is. Dirk heeft 't aan Verschuur geschreven en die vertelde 't me — en die vond 't ook wát goed."

„Dat valt me van Verschuur tegen ! Foei, hoe kan nu een serieus jongmensch als Verschuur meedoen aan die vinnige campagne tegen die arme Lizzy —".

„Een campagne !" herhaalde Tine verschrikt. „Maar Grootmoeder, ièdereen vindt Lizzy ondragelijk — 't is heusch geen campagne, 't gaat heelemaal vanzelf."

„Mijn kleinkinderen vinden haar ondragelijk !" verbeterde Grootmoeder. „En hier en daar vinden ze steun —."

Tine zweeg maar. Ze wou geen twistgesprek met Grootmoeder voeren, maar harde, bittere woorden welden in haar hart op.

„Wat ik zeggen wou" — ging Grootmoeder voort, in het besef harer overwinning op haar kleindochter, die ze dan toch tot zwijgen had gebracht — „Lizzy, die nooit rancune neemt op de bejegeningen, haar door mijn kleinkinderen aangedaan, Lizzy heeft je nu zelfs weer een brief geschreven, terwijl jij er nog wel niet aan gedacht zal hebben, haar er een te zenden —."

„Heeft Lizzy mij een brief geschreven ?" riep Tine in de hoogste verbazing en de brandendste nieuwsgierigheid.

„Ja — de kellner bracht hem op mijn kamer — Waarschijnlijk wil ze je zelf de treurige gebeurtenis vertellen, die plaats heeft gehad —."

Het lag op Tine's lippen om te zeggen : „O, laten we naar huis gaan, want ik ben zóó nieuwsgierig," maar ze begreep, dat dát al heèl onbeminnelijk tegenover Grootmoeder zou zijn. Dus zweeg ze en verlangde naar het uitzicht, dat een onderwerp voor gesprek zou opleveren. Na een kwartier hadden ze 't platform bereikt. Het lag heerlijk in de zon, en een groep boomen erachter beschermde het tegen den herfstwind, die Grootmoeder misschien te koel zou zijn.

't Uitzicht wás schitterend. Naar rechts, dadelijk omlaag, zagen de reizigsters Assmanshausen liggen met vele vroolijke, witte huizen, die blonken in de zon. Daartegenover, temidden der begroeide bergen, lag het prachtige, romantische slot Rheinstein. Om recht naar beneden op den Rijn neer te staren was ook heel interessant, want vlak onder hun oogen bevond zich het beruchte Binger Loch. Hier naderen de bergen aan beide zijden onmiddellijk den oever, en midden in den stroom bevinden

zich verscheiden rotsen, overblijfselen van een vroegeren waterval. Heftig en haastig schiet het water hier door heen, alleen een kleine vaargeul blijft bij lagen waterstand over voor de scheepvaart. Alle schepen, zoowel heen- als terugvarenden, moeten die vaargeul kiezen en te gelijkertijd een bocht maken, zoodat ze elkaar niet kunnen zien aankomen. Vandaar die schoten, die Tine 's morgens had hooren echoën door het woud. Ook nu schrikte ze er van op — beneden ging het schip, dat ze gelost had, nog schuil onder den witten kruitdamp.

Grootmoeder wees Tine temidden van het welig geboomte der bergen aan de overzij het hotel Rochusberg, waar ze indertijd gelogeerd had. Ook het Schweizerhaus wees ze haar en sprak van een schoon dal, dat daarbij gelegen was: het Morgenbachthal. Grootmoeder zou meneer Verschuur weleens vragen, Tine daarheen te begeleiden.

't Verwonderde Tine, dat Grootmoeder zoo makkelijk was ten opzichte van Verschuur. 't Had haar niets verbaasd, als Grootmoeder 't een of ander bezwaar had gemaakt.

In haar verrukking om het uitzicht had ze Lizzy's brief vergeten. Maar nu ze Grootmoeder tot weggaan maande, teneinde niet te laat aan tafel te komen, nu herinnerde ze zich den brief weer en haar nieuwsgierigheid brandde! De brief zag ze dansen tusschen de boomen — ze zag al Lizzy's groote, zeergeaffecteerde letters. Ze wouwen op Grootmama's letters lijken, die steile letters, vol aristocratie en distinctie, maar 't werden lompe beesten van dingen.

De tafel was om 't zachte weer in de veranda gedekt. Magdalena zou aan de tafel van het personeel eten, was er vanmorgen uitgemaakt. Daar voelde ze zich natuurlijk beter op haar plaats en had nog aanspraak ook. Er werkten in het hotel een paar vrouwen van haar leeftijd. Duitsch had ze van der leven genoeg gehoord om 't te kunnen begrijpen en zichzelf begrijpelijk te maken.

Grootmoeder maakte aanstalten om dadelijk plaats te nemen aan de tafel, waarop het nummer van haar kamer lag.

Maar dat kon Tine niet meer van zich zelf vergen. „Hè Grootmoeder, mag ik even den brief gaan halen?" vroeg ze dringend.

„Ga je gang — maar kom gauw terug. De soep zal zóo opgediend worden."

Tine haastte zich naar boven. Op de penanttafel lag de brief, groot, vierkant. Ze kon de verzoeking niet weerstaan hem bòven te lezen, onbespied door Grootmoeder, en scheurde hem haastig open. En ze las, gaandeweg een maller gezicht met grooter oogen opzettend en eindelijk uitbarstend in lachen:

Lieve Tine,

De een of ander zal je al wel gemeld hebben 't vreeselijke, dat mij is overkomen. Ik had zóoveel belangstelling! Wil je gelooven, dat ik ternauwernood de deur kon bereiken, zóo was de vestibule opgepropt van vrienden en kennissen. Iedereen vond het hard en onverdiend. Nu is alles uit voor me — alles —. Niet, dat ik de studie opgeef — maar met mijn geluk is 't gedaan. En ik schrijf je, om afscheid van je te nemen als schoonzuster.

Want ik heb je broer zijn woord terug moeten geven. Hij heeft erin toegestemd, dat ik examen deed. Als hij erin toestemt, dacht ik, hij, zóo knap, zóo gezien bij de professoren, dan zal ik er wel komen. Daar was ik zoo vast van overtuigd! En ziet, ik ben gezakt, zelfs zóó, dat de professoren mij aanrieden, 't volgend jaar nog niet weder te komen. Daan had me moeten verbieden, examen te doen. Hij had me niet mogen blootstellen aan zulk een fiasco. Zijn overmacht op mij, die hij als mijn verloofde toch had, zijn woord van hoofd van het toekomstig gezin, had hij moeten laten gelden om me terug te houden. — Hij heeft me niet teruggehouden — hij meende dus, dat ik er wel komen zou. Welnu — nu is mijn vertrouwen, mijn blind vertrouwen op hem geschokt. En waar 't vertrouwen geschokt is, daar is ook de liefde geschokt. Dus is 't beter, dat we van elkaar scheiden. Ik heb hem een brief geschreven, waarin ik hem alles uitlegde en hem zijn woord teruggaf. Ik hoop, dat het hem niet tè zeer zal knakken, den armen jongen. Het is wel hard, maar ik kán niet anders. Ik ben onmiddellijk na mijn examen vertrokken naar een paar stokoude tantes in Groningen — en zal daar trachten in vergetelheid mijn verdriet te boven te komen en mezelf te hervinden. Adieu Tine! Het is niet noodig, dat we elkaar boudeeren, als we elkaar als nichten terug zien. Dat heb ik Daan ook geschreven. Laten we alles, wat voorbij is, beschouwen als een boozen droom.

Je
LIZZY WIJNANDS.

Magdalena kwam boven, terwijl Tine nog met den brief zwaaiend door de kamer liep en nu eens schaterlachte, en dan weer zich ernstig afvroeg: „Hoe is zóó iets in Godsnaam mogelijk?"

„Juffrouw Tine — mevrouw vraagt, of u komt. De soep staat al lang op tafel."

Tine had Grootmoeder en diner geheel vergeten. Ze schrikte werkelijk op van Magdalena's woorden. „Ik ga al!" zei ze haastig en liep naar beneden.

Toen ze aankwam, zag Grootmoeder aan haar verhit gezicht, dat er iets bijzonders moest zijn. Nog vóor Grootmoeder iets had kunnen zeggen van Tine's lang uitblijven, reikte Tine haar den brief over met iets triomfeerends in de oogen van: „heb ik 't niet gezegd? Verdedigt u ze nu nòg langer?"

„We zullen eerst onze soep eten!" zei Grootmoeder en vouwde den brief naast zich neer.

„O, u zult er spijt van hebben!" proestte Tine.

„Tine!" berispte Grootmoeder, haar wenkbrauwen fronsend over dien lossen toon. Maar Grootmoeders hand bleef rusten op den brief — de soep zou werkelijk eerst genuttigd moeten worden.

In stilte nam Tine haar soep, en almaar brandde in haar heur triomf. Nu zou Grootmoeder toch wel overtuigd zijn, dat Lizzy de moeite niet waard was, om in bescherming te nemen!

Tine was eerder klaar, en had moeite, Grootmoeder niet elk lepeltje soep uit den mond te kijken. Daarom ging ze zich wat met haar omgeving bezig houden.

In de warme veranda, wier matglazen dak gestoofd werd door de zon, zaten vrij wat meer

menschen te dineeren, dan de vijf hotelgasten.

Verschuur had zijn tafeltje heelemaal aan het eind van de veranda, en zijn gezelschap aan alle dieren van 't hotel. Een reusachtige hond stond trouwhartig te wachten op de beentjes uit de soep; twee zwarte, kleine hondjes stoeiden om een stukje vet, ruim honderd duiven trippelden rond, geboeid door de kruimpjes van het soepbrood, en de kippen wachtten begeerig buiten de veranda, tot de bedeeler wat grootere stukjes zou neerwerpen, want deze kruimeltjes waren de moeite slechts voor duiven.

Verschuur scheen zich zoo goed te vermaken en was zóo geheel in het genot van zijn gezelschap verdiept, dat 't niet in Tine opkwam, hem te beklagen, omdat hij zoo alleen was.

Verscheiden tafeltjes in zijn buurt waren leeg, zodat hij de ruimte had, en soms den grooten hond een geweldigen sprong liet doen, om een ver weggeworpen beentje te bemachtigen, dat dan heelemaal opgepeuzeld werd en kraakte tusschen zijn tanden.

De twee oude, ongehuwde dames zaten het meest in zijn nabijheid. Het waren Engelschen, in 't zwart gekleed, met groote, zwarte tuinhoeden, om haar slechte oogen voor de scherpe lucht te beveiligen. De dikste van haar droeg bovendien nog een bri met zulke zwarte glazen, dat haar oogen er niet zichtbaar achter waren en 't net was, of een blinde je aankeek, als ze het gelaat naar je toewendde. De magerste voerde de conversatie met Carl, den kellner, in vrij aardig Duitsch, dat ze zóo langzaam, duidelijk en luide sprak, of ze er zeer trotsch op was.

Het jonge echtpaar kon Tine niet ontdekken, dat deed veel tochtjes en dineerde dan ergens anders.

Voorts was er een groote, luidruchtige tafel midden in de veranda; daaraan zaten de dikke, oude heeren met de stolpplooibuizen en de ceintuurs, en zoo zittend zagen ze er nog potsierlijker uit. Hun lichaamsprofiel was met geen ellen uit te meten. Verder, onder vele typen, die Tine daarnet al bij het Monument had gezien, een paartje, dat haar zelfs even den brief deed vergeten, en haar half met meelijden, half met spotlust vervulde. Ze schenen jonggetrouwd te zijn, zoo lief waren ze voor elkaar. Beiden waren ze zeer mager, met hongerige, zorgelijke gezichten. Zij was lang, en hij klein. Ze waren geen van beiden ouder dan drie- vier en twintig jaar, zoodat ze, met hun magere gezichtjes en schriele lijfjes veel leken op kinderen, die huwelijksreisje speelden. Het dure hoteleten was natuurlijk niets voor hen; nu hadden ze brood en boter, en elk een glas bier voor zich. Roerend vooral was hun zorg geweest om er zwierig en origineel uit te zien. Zij droeg een rood manteltje en een rood hoedje, maar beiden verrieden al te zeer het geverfd-zijn; het manteltje aan zijn bekrompenheid en looze kreukjes, het hoedje aan een zeker ik-en-weet-niet-wat, een zekere slapheid en ongeschiktheid, waarmee 't zat op 't gekroesde haar. Onder dat roode manteltje droeg ze een wit blousje en een zwierig donkergeel rokje, zéér kort. 't Dunne middel was omsnoerd door een zwart elastieken ceintuur van wel een halven el breed, met een groote aluminium gesp,

zoo'n ceintuur als jaren geleden in de mode was geweest en nog duidelijk in de herinnering is, vanwege zijn foeileelijkheid. Hij had een pakje aan van licht grijsgroen goed, dat hij wel graag voor echt loden had willen laten passeeren, maar dat hem daarvoor toch veel te flodderig om 't lijf hing. Zijn hoedje was rond en droeg een bosje edelweiss. Net, toen Grootmoeder dan toch eindelijk haar soep op had en aanstalten maakte om den brief te gaan lezen, vertrokken ze, na het geld, misschien wel zonder fooi, op tafel te hebben gelegd. Ze hadden groote, grove schoenen aan, en hij leek lang niet weinig op Klein-Duimpje in de zevenmijlslaarzen. Met bergstokken van een halven mark gewapend sloegen ze het pad in, dat naar Assmanshausen voerde. Tine kwam ze den eersten tijd op haar uitstapjes geregeld tegen, dan hier, dan daar, en verwachtte altijd het oogenblik, dat hij een fluit of zoo iets onder zijn quasi-loden jakje vandaan zou halen en zij met het centenbakje zou rondgaan.

Toen het paar achter de helling verdwenen was, keek Tine naar Grootmoeder. Hoe deze ook kalm trachtte te blijven, er stonden zèer onaangename gewaarwordingen op haar gelaat te lezen. Een paar maal las ze prevelend de woorden mee, alsof ze haar oogen niet kon gelooven. Toen ze den brief uit had, las ze 't middelste gedeelte weer opnieuw. Toen legde ze het papier naast zich neer en keek zwijgend naar de enkele voorbijganger, die in den zonneschijn passeerde, want 't voetpad van Rüdesheim naar Assmanshausen, over den berg heen, liep vlak langs de veranda.

„Nu Grootmoeder?" vroeg Tine, niet langer kunnende wachten.

„Ik moet zeggen — dat dit me zèer, zèer bevreemdt. Er zit iets geëxalteerds in dien brief, dat ik Lizzy Wijnands niet had toegekend."

„Dat is 't 'm juist, Grootmoeder!" viel Tine uit. „U wou 't nooit gelooven, dat ze zoo geëxalteerd is! Mij valt die brief nog mee; hij is wezenlijk netjes en rustig voor zoo'n halve gekkin als Lizzy is! O, wat ben ik blij!"

„Die toon, waarop je over Lizzy spreekt, kan ik nooit en nimmer goedkeuren, bedenk dat wel! En laten we nu over deze pijnlijke zaak zwijgen."

Dat was ál. Even viel het Tine tegen — maar ze begreep, dat de oude dame toch niet van alle daken kon gaan schreeuwen: „Ik heb ongelijk gehad met mijne verdediging van Lizzy Wijnands en mijn kleinkinderen hadden gelijk!"

En toen schikte Tine zich maar en genoot van 't besef, dat Daan nu gansch vrij was van al, wat hem kwelde en drukte; dat nu al 't geharrewar met Lizzy uit was en er gouden dagen van vrede en broederschap aan zouden breken, als ze maar weer eenmaal thuis was.

Gedurende het hors d'oeuvre sprak Grootmoeder niet, maar toen het eerste gerecht eindelijk opgediend was, begon ze te praten over de voorbijgangers, die vaak de moeite waard waren. Ze hadden 't allen even warm, gekleed als ze waren in echte najaarskleeren, terwijl het weer nog zomersch warm was, en ze een flinken marsch achter den rug hadden. Verschuur verdween vóór 't eind van

't diner uit de veranda, gevolgd door de drie honden. Ze trachtte hem met de oogen te vangen — o, hoe graag had ze hem het groote nieuws meegedeeld ! Hij zou ervan opkijken, dát zou hij, en zeker blij zijn voor Daan ! Maar hij kwam haar kant niet uit, en groette vanuit de verte. Even later zag ze hem met den zoon van den hotelhouder het pad naar Assmanshausen inslaan.

Grootmoeder ging na den maaltijd rusten en raadde Tine nog eens aan, nu ook haar gemak te nemen. In slapen had die echter niet den minsten zin. Ze beloofde in de onmiddellijke omgeving van het hotel te blijven en ging naar haar kamer om een boek te krijgen uit den grooten voorraad, die ze mee had genomen. Met dat boek ging ze een plaatsje zoeken vlak in de buurt en sloeg weer het pad in, waar ze gisterenavond zoo lang heen en weer had geloopen. Het lag vrij in de volle, warme middagzon en Tine wou al net wat schaduw gaan zoeken in het bosch, toen ze vol verrukking zag, dat alle struiken terzijde van den weg geheel en al onder de braamranken verborgen zaten, ranken vol donkere, groote, rijpe bramen !

Ze liep er op af en begon ijlings te plukken en te eten. O, hoe heerlijk waren ze, zacht en zoet, gestoofd in de zon, warm ! Haar handen hielden kermis, vol schrammen kwamen ze ; maar daar gaf ze niet om. Gretig zocht ze zich een heel dessert bij elkaar. Zóoveel bramen had ze nog nooit bijeen gezien ! Ze had weleens hooren spreken van de duinen als het eigenlijke bramenland, maar wat wáren die kruipende ranken met hier en daar een braam, ver-

geleken bij dezen vollen overvloed ! In alle stadia waren daar bramen, van bloesems af tot groote, gezwollen, zwarte vruchten, berstend van rijpheid. Weken lang kwam ze dagelijks haar braamdessert halen, en wekenlang bleven haar handen ontoonbaar.

Toen ze heerlijk verzadigd was van de zoete, sappige vruchten, zocht ze een plaatsje in het bosch, op den kant van een drogen greppel. Het bosch was hier dennenbosch, en de greppel was geheel gevuld met boschbesstruiken, maar diè oogst was al gedaan. „Wat een land, wat een heerlijk land toch !" dacht Tine snoeplustig. Nu nam ze haar boek en was weldra verdiept in Gösta Berlings lotgevallen, die ze zeker wel voor de vijftigste maal las. Ze had er een Duitsche vertaling van kunnen krijgen en oefende zich op deze wijze nog een weinig op Duitsch.

Om vier uur haalde ze Grootmoeder weer af.

„Ik herinner me een alleraardigste gelegenheid om wat te zitten en koffie te drinken !" sprak Grootmoeder. „Breng jij me nu maar eens naar het Monument, dan weet ik zelf den weg wel verder."

Tine verlangde waarlijk alweer naar het Monument. Heel kalmpjes wandelden ze het bosch door, dat zeer stil was; behalve op 't pad, dat naar 't hotel voerde. Verscheiden eekhorentjes zagen ze, die dartelden over de boomen ; twee liepen elkaar na door een vallei, geheel gevuld met dorre blaren. Voor het rustieke huisje, waar je zoo'n aardig gezicht op het Nahedal hebt, bleven ze even zitten. Toen ging het verder naar het Monument.

Het was er zeer vol en Tine had nu niet veel lust

er te blijven. Daarom wandelden ze maar over de terrassen den kant van Rüdesheim uit.

Toen ze slechts een kleinen afstand afgelegd hadden, wees Grootmoeder Tine drie gebouwtjes, die ze nog niet gezien had : het stationnetje van de tandradbaan ; een restauratie in den vorm van een Zwitsersch chalet, met een groot terras ervoor, en een prachtige, klassiek gebouwde uitzichttempel, neergezet aan den rand van de steilte. Ze bestegen de trappen erheen en zagen nu het schoone vergezicht als door een lijst, gevormd door de zuilen, die het koepeldak droegen. Naar beneden zag Tine nu ook de wijnbergen, en zoo poëtisch en weelderig ze zich die had voorgesteld, zoo bar vielen die haar tegen. Wat ? Dat waren de beroemde Rüdesheimer wijnbergen, die vlakgemaakte hellingen, waaruit kluiten en klonters dorre stokken verrezen, regelmatig als soldaatjes in het gelid ! De dorre stokken droegen schraalbebladerde ranken, en wát die nog voor bladeren droegen, was leelijk verkleurd. Van druiven zag Tine niets. Die zaten meerendeels onder de bladeren verborgen en waren veel kleiner en onoogelijker dan Tine zich had voorgesteld, dat zag ze den volgenden middag met Verschuur in de wijnbergen. Maar toen leerde ze ook, dat de wijnbergen zich wèl op hun allerongunstigst aan haar voordeden; de oogst was door allerlei slechte weersomstandigheden en ziekten van de ranken zoo goed als mislukt. Op het terras van het chalet zochten ze een plaatsje en bestelden koffie. En daar zaten ze voortaan elken middag, die niet aan uitstapjes was gewijd. Het was er zoo heerlijk : dicht in het lommer, met voor zich

uit, door de zuilen van den uitzichttempel, het mooie vergezicht. En dan in de laagte, voor den tempel heen, het gaan en komen, naar en van het Monument, het gaan en komen naar en van de tandradbaan.

Zóólang bleven ze zitten, tot alle andere bezoekers uit het châlet verdwenen waren, de laatste tandradtrein vertrokken was, en de kellner, die thuishoorde op het Jagdschloss, al vast de luiken voor ging zetten, hopend, dat de twee laatste bezoeksters dien wenk zouden begrijpen.

Door het woud, dat het zonlicht reeds derven moest, gingen ze weer naar het gemetselde platform en bleven daar lang staan kijken, hoe schoon nu alles werd met de vallende schemering.

Achter de bergen was de zon al onder. Over den Rijn kwam een fijne, blauwige mist zweven en het water van het Binger Loch leek grijsgroen nu en onheilspellend. De lucht was nog geheel vervuld van gouden avondschijn. Tine wees Grootmoeder een ondiep dal gelegen tusschen de hoogste toppen van de overzij. Als een lichte, fijnwitte rook steeg de nevel daaruit op. Hoog steeg de nevel niet, maar vulde het dal geheel tot den rand. En toen, plotseling, vloeide het dal over van nevelen en ze stroomden langs den berg aan de Rijnzijde en hingen daar nu om het stoere lijf van den Rochusberg als een fijne, sluierige gordel. Maar het dal bleef steeds overvloeien van nevelen en de nevelen zakten langs den begroeiden bergwand tot den Rijn af. Het Rijndal vulde zich steeds meer met nevelen. —

Toen kreeg Grootmoeder 't koud en ze moesten

naar huis. Tine kon zich ternauwernood begrijpen, dat ze nu nòg geen vier-en-twintig uur in deze heerlijke omgeving had vertoefd. Het leek haar al wel dagen, zoo thuis voelde ze zich in de streek. Er zat nu naar-binnen gaan op — voor Grootmoeder was 't waarschijnlijk te koud en Tine wou nu niet al te vaak wegloopen. Dus ging ze mee naar Grootmoeders kamer en vroeg, of ze Grootmoeder wat voor wou lezen. Dat aanbod werd dankbaar aanvaard, want het petroleumlicht maakte het lezen voor Grootmoeder zelf te vermoeiend. Tine stelde voor, haar uit Gösta Berling voor te lezen en dat werd goedgevonden, want Grootmoeder wou graag eens op de hoogte komen van dat moderne boek, waar ze al zooveel van gehoord had. Tot het avondeten zaten ze zoo te samen op de canapé, in volle liefde en vrede.

Toen gingen ze in de restauratiekamer, om te soupeeren, daar 't nu onder de veranda te koud was. In dien tijd had de post Grootmoeders ochtendblad gebracht en Tine las ook daar 't voornaamste uit voor.

Buiten werd de nevel alweer dichter en dichter. Om tien uur was 't gansche hotel donker en in diepe rust. — Verlaten lag 't daar op de bergen, verlaten in de wouden, zoo stil, zoo rustig — alsof er geen rumoerige wereld bestond, waar je je ziek kan maken met uitgaan en partijen en werken en zwoegen. —

HOOFDSTUK XIII.

Den volgenden dag wandelde Tine 's morgens wat langer met Grootmoeder. Die zou dan 's middags langer rusten, daar Tine den heelen middag immers uitging.

Tine vond het dolgezellig, met een jonge iemand te gaan. Ze kon niet nalaten, Verschuur hartelijk toe te knikken, toen hij naar zijn tafeltje ging en het hunne passeerde, en haar nieuwtje brandde haar nog steeds op de tong. Oef — wat moest ze daar toch lang mee wachten! Grootmoeder vroeg haar, om haar blik, wanneer ze ooit ingetogenheid zou leeren?

Na tafel voegde Verschuur zich onmiddellijk bij hen en tegelijkertijd kwamen twee forsche gestalten, een oude man en een jonge, uit het bosch de veranda binnen. Verschuur stelde hen aan Grootmoeder voor als de heer von Weilen, den wijngoedbezitter, waarvan hij gesproken had, en zijn zoon. Met ouderwetsche hoffelijkheid sprak de heer von Weilen even met Grootmoeder; zijn vrouw was een Hollandsche en verwant aan enkele Haagsche families, die Grootmoeder kende. Hij noodigde mevrouw Beukema uit, hun een bezoek te komen brengen in Assmanshausen, waar hij woonde, aan den Rijn. Hij zou Grootmoeder, en ook haar kleindochter natuurlijk, met rijtuig af komen halen.

Gevleid nam Grootmoeder deze uitnoodiging aan

en Johan Verschuur zag, dat dèze situatie hem in mevrouw Beukema's gunst hooger deed stijgen.

Nu nam men afscheid en de drie heeren sloegen met Tine een pad in, dat ze nog niet ontdekt had. Het voerde weg van den achterkant van 't hotel,en zeer steil, over ruwe steenen daalde het naar een straatweg, die van Assmanshausen uit het dal inliep, dat Tine 's avonds en 's morgens, gevuld met nevelen, vanuit haar slaapkamer zag. Ja — nu was alweer de kans verkeken, om te vertellen, wat ze zoo graag kwijt zou zijn. Het Verschuur even influisteren — dat ging niet. Het hem hardop zeggen — dan zou hij zijn gezelschap een verklaring moeten geven van zijn verrassing en dat kwam haar ook weer niet eigenaardig voor. Neen ! neen ! het beste was, dat ze het geheim maar bewaarde, tot ze op de een of andere manier met hem samen was.

De oude heer was haar zeer behulpzaam op het slechte terrein en soms sloeg hij den arm om haar heen en tilde haar zóó, of ze een veertje was, over de steenen en hobbels heen. Ze was heel blij, dat ze haar staplaarzen aan had, want wat ze hier had moeten beginnen op haar hooggehakte, verlakte, lage schoenen wist ze niet.

Toen ze den straatweg bereikt hadden, keek Tine nog eens terug. — Welk een eind waren ze gedaald ! En vóór haar lagen in een wijden cirkel enkele hooge hellingen, die vrij steil opliepen. Die waren geheel en al met wijnstokken bezet, die er gelukkig wat beter uitzagen dan die aan de Rijnzijde. Heel in de hoogte zag Tine tusschen de ranken wat bewegen, wat kleurigs en wat wits. — De oude heer wees haar,

dat daar de eerste pluksters reeds den wijnoogst begonnen waren, en de onduidelijkheid, waarmee Tine ze zag, bereidde er haar op voor, wat ze te klimmen zou hebben.

Door een groot ijzeren hek, waarop verschillende paden uitkwamen, traden ze de bezitting van den heer von Weilen binnen. Ze kozen een pad, dat steil, met ruwe treden, omhoog liep. Thans, nu ze er zoo dicht bij was, zag Tine wel degelijk de druiven zitten, trosjes witte druiven, zoo klein, dat het Westland er zich over geschaamd zou hebben. Andere jaren waren de druiven véél grooter, verklaarde de heer von Weilen. Maar een vergelijking met Hollandsche kasdruiven konden ze toch nimmer doorstaan. Dat was echter ook niet noodig ; het was geen gewoonte de druiven uit de wijnbergen als fruit op tafel te brengen. Met een enkel trosje mocht dat al eens lukken, gelijk de oude heer ook nu en dan een enkel trosje voor Tine vond, om haar hoffelijk als een verkwikking aan te bieden.

Soms waren de hellingen der heuvelen te steil geweest om den wijnstok te dragen. Dan waren ze glooiender gemaakt, met 't gevolg, dat even verder de helling tot op groote hoogte loodrecht moest zijn. Die loodrechte hellingen waren bemetseld met grove, ongelijke steenen. Vaak liepen de paden onmiddellijk langs zulk een steilte, zonder balustrade of iets. Dat vond Tine wel wat heel griezelig, vooral, daar de paden zoo smal waren, dat men niet met tweeën kon gaan. Ze deed echter al haar best, haar angst niet te laten merken, dappere gezellin als ze wou zijn voor drie heeren, van wie niemand bij thuiskomst

mocht zeggen : „Hè, als je toch met vrouwvolk uit bent. —" De heeren van hun kant deden al, wat ze konden, om haar te helpen. Johan Verschuur ging vóor haar en de oude heer achter haar. Bij de moeilijkste plaatsen, waar de weg heel slecht en hobbelig was, draaide Verschuur zich om en reikte haar de hand, zoo makkelijk en zeker, alsof hij ergens in de Boschjes inplaats hoog in de wijnbergen, aan den rand eener loodrechte steilte stond. De oude heer moedigde haar aan en dan waagde ze den stap.

Langzamerhand naderden ze nu de wijnpluksters. Het waren er hoogstens tien, jonge meisjes en jonge vrouwen en oude vrouwen, in baaien kleeren, met lange, zwarte polsmoffen aan, om hun handen tegen de zon te beschermen. Allen hadden ze een witten hoofddoek om, die haar gezicht zooveel mogelijk omhulde en beschutte. En toch zagen ze er nog uit als de badvrouwen op Scheveningen, zoo verbrand en verweerd.

Op de knieën kropen ze tegen den bergwand op en knipten met een schaartje de druiven af. Die werden dan bijeen verzameld in een soort van kuip, welke op den rug gedragen kon worden. Zoo'n kuip stond klaar op 't pad — er stak een stok in, waarmee duchtig in den kuip was gestampt, teneinde de druiven in elkaar te krijgen, zoodat er zooveel mogelijk tegelijk weggedragen konden worden.

Tine keek er eens in. — Ze zag een onsmakelijk mengsel van schuimend sap, gekneusde druiven, schillen, pitten en stelen en ze kon niet begrijpen, dat die heerlijke, heldere, witte Rijnwijn, die ze kende, afkomstig was uit dit rare boeltje. En

toch was 't zoo, verklaarde meneer von Weilen.

„U moet stellig nog eens terug komen, als de wijnoogst in vollen gang is," noodigde hij uit. „Thans worden slechts de allergunstigst gelegen akkers maar bewerkt, doch over een paar weken. — Dan zult u eens een gekakel hooren en een gejacht en geploeter zien. — Dan lèven de bergwanden hier, overal — van de pluksters en plukkers."

Tine was zeer warm geworden van al het geklim. Daarom stelde de heer von Weilen voor, het gezelschap door de Staatswijnbergen heen te brengen naar Assmanshausen. Dan kon Tine bij hem thuis wat uitrusten ; ze hadden een heerlijk terras aan den Rijnkant.

Door een paar hekken kwamen ze de Staatswijnbergen binnen, waartoe meneer von Weilen als een gunstbewijs toegang had. Waarom het daar zooveel makkelijker gaan was, ervoer Tine al dadelijk : de paden waren er uitstekend geplaveid, de hellingen ervan in makkelijke trappen veranderd. Alles had de Staat netter en makkelijker dan een ander laten maken : inplaats de wijnstokken, die telkens wegens rotting vernieuwd moesten worden, waren hier staaldraden gespannen, waaromheen de ranken geleid werden. Ook zagen de wijnranken zelf er veel beter uit dan op de bergen van particulieren ; ze waren bespoten met een kostbaar middel.

„Waarom maakt u uw bergen ook niet zoo netjes ?" vroeg Tine.

De oude heer von Weilen moest hartelijk lachen.

„En waarom heb ik òok geen Kellerei, als een kleine, Gothische kapel, met prachtig ijzeren lof-

werk en vergulde initialen, nietwaar, Fräulein? Mijn Kellereien zijn maar héél nederig, heuschelijke kelders, onder mijn woning. — Ik zal 't u zeggen, omdat de Staat meer geld heeft dan von Weilen en omdat von Weilen wat met zijn wijn verdienen wil; voor de Staat is dat niet zoo noodig; die is 't er alleen maar om te doen, een prachtig voorbeeld te geven, begrijpt u?"

„Ja ja!" knikte Tine en keek vol aandacht naar een man, die zoo'n kuip van daarnet op zijn rug droeg en vèr beneden hen, om het gebied van den Staat heen, zijn zware last droeg, over de ongelijke steenen, over de gevaarlijke trappen, langs de ergste steilten. Zonder om- of opzien ging die man, met zwaren, rustigen stap — het was een genot om te zien.

Ze volgden dezelfde richting en daalden steeds. Tine zag eens om en rond zich. Hoe heerlijk lag toch alles in den zonnegloed! Het dal was als verzadigd van zonnewarmte en stilte. Van heel verre kwamen de stemmen der pluksters nog tot hen. Snel naderde het gezelschap Assmanshausen. En nu nog een hek — en 't pad, dat ze gegaan waren, liep opeens uit in een straatje, een allerliefst, nauw straatje van een allerliefst, heel oud, Duitsch stadje.

Hoe knusjes de kleine huisjes, 't een telkens een stukje lager dan 't andere! Ze waren gebouwd op een wijze, die Tine volstrekt niet kende. Het onderstuk was meest van grove, ongelijke steenen zonder voegen: het bovenstuk van houten balken, op elke willekeurige wijze neergezet, en dan de vakken ertusschen, van allerlei vorm, aangevuld met leem

of cement. De daken hingen sterk over en waren vaak van stroo en met mos begroeid. Hoe knusjes was hier en daar een oude poort, die over de straat welfde, of een heel oud boerenkroegje, donker berookt, met meubeltjes als van de plaatjes!

Al te spoedig hadden ze den afstand naar den Rijn afgelegd en stonden voor de rivier, die hier bijzonder onstuimig is, vol stroomversnellingen. Als een verwijderde waterval ruischte de rivier.

Ze sloegen rechts om en hadden spoedig de villa bereikt, waar Verschuur een oude bekende bleek te wezen. De vrouw des huizes was overgelukkig, nog al een landgenoote te zien en trakteerde zichzelf op Hollandsch spreken, wat ze nog zuiver en makkelijk deed, maar toch met een preciesigheid, die haar zeer lang verblijf in den vreemde verried.

Wat zat men heerlijk op dat terras aan de Rijnzijde! Altijd door, vredig, klonk het murmelen der rivier.

Het gezicht op slot Rheinstein was prachtig van het terras af. Op Duitsche wijze had de huisvrouw koffie gezet en er werd gebak gediend aan een sierlijk gedekte tafel. Voor elk stond een Japansch dejeuner gereed; erbij lag een sierlijk zilveren vorkje en mesje. Twee reuzentaarten gingen rond. De huisvrouw had voor zich en haar jonge gasten thee gezet, en dat was vooral voor Verschuur een verkwikking en verrassing. Hij hing een kluchtig verhaal op van al zijn moeiten, die hij al aangewend had, om hier in Duitschland een kop sterke, goed getrokken thee, met weinig suiker en twee droppels melk te krijgen. Altijd opnieuw waren 't puzzes

gootwater, die naar thee smaakten — of, mòcht het theegehalte iets beter zijn, dan was weer alles verdronken in een plas melk, daar gèen Duitscher veronderstellen kon, dat je dat bittere goedje zóo naar binnen zou kunnen krijgen. Tine had in die paar dagen nog niet zoo het gemis gevoeld natuurlijk.

De zon was al verdwenen achter den top van den berg, die Rheinstein op zijn flanken droeg, toen Verschuur Tine voorstelde, naar huis te gaan. Het zou nog een heele klim zijn. Ze namen hartelijk afscheid van 't gezelschap en Frau von Weilen spoorde haar man aan, vooral spoedig met het rijtuig naar boven te gaan, en mevrouw Beukema eens af te halen, want ze had gedurende haar gesprek met Tine vernomen, dat verscheiden harer oude kennissen en harer verwanten behoorden tot den vriendenkring van de oude dame.

Nog eenigen tijd wuifde Frau von Weilen hen na, op het terras staande. Toen ging ze naar binnen en de jongelui waren aan zichzelf overgelaten. Dadelijk stak Tine van wal.

„Meneer Verschuur — ik moet u wat vertellen. Iets, waar u van verstomd zal staan, waar u om zal moeten lachen, en wat u ook wezenlijk erg prettig zal vinden. Raadt eens —"

Hulpeloos keek Verschuur haar aan. „Ik ben een boon, als ik 't weet" — zei hij na eenig nadenken.

„Nu dan — gisteren met dezelfde post als u dien brief van Dirk kreeg, heb ik er een gekregen van Lizzy. En wat schreef ze, denkt u ?"

„Dat ze gezakt was. —"

„Neen, nòg iets — dat ze Daan zijn woord terug had gegeven, omdat hij haar niet tegengehouden had, examen te doen."

„Hè ?" vroeg Verschuur verbijsterd. „En moet je daarom een engagement afmaken ?"

„Ja — nu was haar vertrouwen in Daan geschokt — en dus ook haar liefde."

„Groote Goden !" Verschuur keek voor zich, in gedachten verzonken.

„Nu — lacht u nu niet ?" vroeg Tine.

„Neen !" zei hij, diep ademhalend. „Daar kan ik niet om lachen. Daar mag u ook niet om lachen, juffrouw Beukema. Kijk eens — is dit nu niet een héél lichtzinnig spel met de liefde ? En liefde van een jongen man voor een jong meisje, van een meisje voor een jongen man kan zóó iets moois en heerlijks zijn — dat 't iemand bedroeft, wanneer met die liefde zoo maar een beetje wordt gedoedijnd en gespeeld. Vindt u dat óók niet, juffrouw Beukema ?"

„Ik weet 't niet" — stamelde Tine. „Daar heb ik nooit zoo over nagedacht."

„Nu, denk u er dan eens even over na. — U bent nog wel erg jong, maar u hebt al zooveel meer gedaan en doorgemaakt dan andere meisjes. — Daarom kan ik u niet meer als zoo'n piepjong ding, eigenlijk niet veel meer dan een bakvisch, beschouwen. Dat begrijpt u zeker wel, en ik hoop, dat u 't goedvindt. Nu, toen Daan zich verloofde, kon *ik*, juist *ik*, zoo heel goed begrijpen, wat hem bezielde. *Hij* had niet veel op de wereld — *ik* heb niet veel op de wereld. Zusters — ja — maar Daan kon aan mij zien, hoe 't met zusters gaat. Die trouwen, en dan

kan je daar wel bij gaan inwonen, maar dat is toch niet dát. Nu, en toen verloofde Daan zich en in dat oogenblik, dat hij zich verloofde, vóór dus al de ergernissen begonnen, heeft hij toch met vertrouwen zijn ziel en zijn zaligheid in handen van dat meisje gesteld. En dan is 't een hard gelag, als de historie zoó moet afloopen. Zeker! zeker! 't hardste gelag is hij al door — dit is slechts 't bitter einde, en nu zal hij zich spoedig troosten. Maar droevig blijft de heele historie toch, gelooft u niet ?"

Hij zag haar ernstig aan, en ze voelde, dat ze ,,niet anders dan een bakvisch" gehandeld had met haar wreeden spot en kinderachtig plezier.

,,Ja !" zei ze verlegen. ,,Nu geloof ik 't ook wel. Ik had er eigenlijk nooit over nagedacht, dat een jongen zooveel erom zou geven, of een meisje van hem houdt of niet, en of hij verloofd is of niet. Ik dacht alleen, dat een jongen een meisje aardig vond, en dan vroeg hij haar. — Maar voor háar was dat dan iets heel heerlijks ; dan had ze iemand, waar ze álles aan kon vertellen, die voorgoed bij haar behoorde, waar ze alles voor zou willen doen. Nou, en als dan dat meisje zelf zei : Ga maar weer weg — dan ging die maar weer. Dat 't hèm zooveel zou kunnen schelen — daar heb ik nog nooit aan gedacht."

,,O ! o !" begon Verschuur verwonderd en verwijtend. ,,Wat kent u ons jongens slecht ! Weet u wel, dat een verloving juist voor òns het meest beduidt, ons leven bij tooverslag verandert in iets, pas recht de moeite waard ! De meisjes hebben zooveel gezelliger leven dan wij. — Ze hebben altijd mekaar en der moeder of der tantes. — Denkt u,

dat ik ooit met jòngens zoo ben — of andere jongens met elkaar ooit zoo vertrouwelijk en gezellig zijn als u bijvoorbeeld met de meisjes van Gelderen, of met mevrouw Tonnerden ? Lieve Hemel ! we maken wel schik met elkaar, doen tochten, zetten groote fuiven op — maar in ons hart blijven we altijd verlangen naar iemand, waar je alles aan vertellen kan, waar je altijd mee samen mag zijn, waar je alles voor doen kan —. En als we dan ons meisje vinden, dan — dan weten we gewoon niet, hoe we 't hebben van geluk."

Hij zweeg en staarde voor zich uit, met een glimlach om den mond, als zag hij het geluk in de verte.

,,Dat is dus net precies als bij ons" — fluisterde Tine.

,,Net precies," stemde hij toe. ,,Of nog een haartje erger !"

Toen liepen ze zwijgend voort, ieder in zijn gedachten verdiept, Tine niet recht tevreden over het figuur, dat ze in het gesprek had geslagen. Je kon toch wel merken, dat Verschuur zooveel ouder was dan zij. — O, wat een flauw, kinderachtig ding was ze toch, bij hem vergeleken. 't Smartte haar opeens, dat ze zich kinderachtig voelde bij haar geleider en ze besloot op zichzelf te passen en geen bakvischdingen meer te zeggen.

Door een oude poort kwamen ze 't plaatsje binnen. Nog even bleven ze staan om een blik op den Rijn te werpen. De schemering was al zeer toegenomen in het nauwe Rijndal. De hooge bergen onderschepten geheel de laatste zonnestralen.

Groengrijs was het water ; 't schuimde heftig en

ziedde en kookte, want ze stonden nu onmiddellijk voor de stroomversnellingen. Langs de begroeide bergwanden gleed de vale nevel weer neer, de nevel, die Tine zoo lief had gekregen, omdat hij alles zoo mooi maakte en geheimzinnig, en zoo heel trouw het mooie weer toedekte en bewaarde, tot de zon weer aan den hemel stond.

Toen wendden ze zich van den Rijn af, en begonnen hun tocht door het stadje, dat allerwege de lichten reeds op had.

De huismoeders zaten op banken buiten, en breiden nog een steekje. Met een vriendelijken groet zagen ze het tweetal na. Vreemdelingen stonden in hooge gunst in het stadje, dat van vreemdelingen en wijn leeft.

Ze kwamen langs een winkel, waar duizend souvenirs aan de streek te koop waren. Tine zag met verwondering een geëmailleerd bordje boven de deur, waarop stond : Invalide. En 't vloog haar door 't hoofd, of dat misschien een Invalide uit '70 kon zijn. —

„O ! laten we hier wat briefkaarten koopen !" stelde ze haar geleider voor.

„Dat 's goed. Ik moet toch eigenlijk ook eens te weten komen, wat dat voor een Invalide is. Wat grappig, om dat boven de deur aan te kondigen, alsof 't een beroep is !"

Ze stapten naar binnen en troffen een typische Duitsche huisvrouw. Zeer frisch van tint in 't gelaat ; 't zware, donkerblonde haar eenvoudig gescheiden, en dan op het achterhoofd neergelegd als een kroon van vlechten, een heel eenvoudige, maar

goedzittende japon om de krachtige, gevulde gestalte.

Tine zocht wat briefkaarten uit en terwijl vroeg ze : „Wie ist Ihre Vater Invalide geworden ?" Want daar ze zich geen anderen invalide voor kon stellen dan uit den krijg van '70, had ze al uitgerekend, dat 't de vader van deze vrouw moest zijn.

„'S ist nicht mein Vater, aber mein Mann", zei de vrouw vriendelijk lachend. „Hij heeft in '96 een ongeluk bij de manoeuvres gekregen ; zijn been is toen gebroken en zoó ongelukkig terechtgekomen, dat hij alleen nog maar op stokken kan loopen."

Dat viel Tine tegen. Niet eens in een oorlog invalide geworden ! Ze reikte de vrouw het uitgezochte pakje kaarten toe, om ze te tellen. Verschuur was echter door het verhaal der invaliditeit dieper geroerd. Wat drommel, invalide blijft invalide, en 't was nog veel ellendiger, invalide te zijn geworden, omdat je voor 't plezier van den keizer weken lang soldaatje moest spelen, dan omdat je gevochten had in een roemrijken oorlog.

„Juffrouw Beukema — ik vind het net een geschikte gelegenheid om wat souvenirs te koopen voor thuis. Ik ga nog wel in lang niet weg, maar gedaan is gedaan, en bovendien heb ik nu uw hulp. Dat 's te zeggen : wilt u me helpen ?"

„O, heel graag !" zei Tine welgemeend. Het was net iets naar haar bakvischjeshart, om te grasduinen in dezen winkel met mooie en leelijke, nuttige en nuttelooze dingen.

En nu gaf hij haar telkens leeftijd en sexe op van den persoon, die hij wou beschenken, en Tine zocht

een heele bezending uit : hoedenspelden met Rijnsteenen versierd, fotografieën, vooral van het Monument en ál zijn onderdeelen ; bronsjes, die alweer onderdeelen van het Monument voorstelden — bronzen basreliefs van : het Afscheid en het Wederzien, bekers, glazen, servetringen. — Verschuur scheen voor de halve Haag wat te willen meebrengen.

Toen ze dan eindelijk klaar was, vroeg hij, of 't misschien ook bezorgd kon worden.

„Op het Jagdschloss, nietwaar ?" zei de vrouw.

„Ja, hoe wèet u dat ?"

Ze haalde de schouders op. „We weten altijd, waar de vreemdelingen vandaan zijn, vooral als er nog maar zoo weinig zijn als nu. Vijf zijn er nog maar op het Jagdschloss, nietwaar ? En nog tien hier beneden, dat 's alles. Morgen zal 't op 't Jagdschloss bezorgd worden, genädige Herr."

Verschuur knikte en legde zelf nog een bronzen basrelief van het „Wederzien" bij de verzameling.

„Het „Afscheid" wil ik u niet aanbieden ; dat heeft te diepen indruk op u gemaakt," zei hij tot Tine. „Maar 't „Wederzien" mag ik er toch wel bij laten doen, nietwaar ? U hebt zooveel moeite gedaan —".

„Erg aardig van u !" zei Tine blij. „Dank u wel !" En ze nam nog een oogenblik het waarlijk schoone brons in de handen.

Hij betaalde de vrouw en zei terwijl tegen Tine : „Ziet u — er staan zoo enkele gezichten van jonge mannen op en daar kan je aan zien, dat het hun minstens net zoo verheugt als hun bruiden, weer

thuis gekomen te zijn. U moet maar eens naar die gezichten kijken —".

Tine wist niet, wat ze hierop zeggen moest en legde met een glimlach het relief neer. Dadelijk daarop vond ze zich weer een bakvisch, dat ze niets had weten te zeggen en zoo dom gelachen had. —

Geërgerd trad ze den winkel uit. Hij volgde haar en de vrouw deed hun uitgeleide met duizend bedankjes en vriendelijkheden. Ze was niet gewend, zoo laat in 't seizoen nog zulke goede zaken te doen.

Op straat was de schemer al heel wat gevorderd. Doch Tine keek de straat uit en omhoog, naar den weg, dien ze gaan moesten. Die lag nog in den vollen glorie van den avondschijn. — Wat de tijd betrof, kon de zon ook maar net achter den horizon zijn.

Nu begon het moeizaam klimmen omhoog. Een boerenkar kwam den berg af, het duistere stadje in, en 't leek Tine, of die zoò naar beneden zou storten, zoò steil was hier de weg. De voerman liep naast de kar en trok zoo hard aan de teugels als hij kon ; het paard ging stap voor stap ; de wielen knarsten tegen de remmen.

Ook een rijtuig met enkele dames kwam den berg af. Tine vond 't naar te zien, hoe het naar beneden scheen te hangen, zoodat zij, die vooruit reden, haast rechtop stonden. Hoe knarsten die remmen ! Als er eens een brak ! — Huiverend keek Tine omlaag in het nauwe, hobbelige straatje, waar de menschen uit hun deuren kwamen, gelokt door het zweepgeklap en de vele woorden, waarmee de voerlieden hun paarden tot de uiterste voorzichtigheid aanspoor-

den. Tine had opeens niet zooveel zin in den rijtoer, die Herr von Weilen haar en Grootmoeder had beloofd. Een eindje verder kwam weer een rijtuig, maar de inzittenden daarvan stegen uit, toen eèn zich over het portier had gebogen en in de diepte had gekeken, waar het oude stadje lag. Dat zou Tine Grootmoeder ook aanraden !

Hooger en hooger stegen ze. Langs een kerkhof kwamen ze, dat daar zoo stil en zoo vredig lag, tegen den berg aan ! Overal tusschen de graven stonden taxisboomen : een net geschoren palmhaag omheinde het kerkhof en klom mee naar omhoog. Toen ze het kerkhof voorbij waren, zag Tine iets, wat haar bovenmate liefelijk voorkwam en wat ze nooit eerder had gezien.

Twee kapelletjes stonden aan den kant van den weg. Ze waren maar klein; men kon er ternauwernood rechtop in staan, en in elk was slechts ruimte voor twee bidstoeltjes. Aan de zijde van den weg waren ze geheel open. In beiden was een altaartje aangebracht. En wonderlijk leek 't Tine, dat daar zoovele mooie en gezellige dingen waren bijeengebracht, zoo maar, in de open lucht, waar ieder alles voor 't grijpen had.

De altaartjes waren met een gehandwerkt kleed voorzien, dat Tine een hoog denkbeeld gaf van het geduld, dat de vervaardigsters hadden gehad voor het open kapelletje aan den weg. Het eene droeg een geheel gehaakt kleed, zoo netjes en met zoo'n moeilijk patroon, dat Tine meende : deze Duitsche vrouwen waren bepaald bij de baboes in de leer geweest.

Het andere droeg een kleed van point-lacé.

Klaarblijkelijk was 't eerste kapelletje aan Maria gewijd. Een groot beeld der Madonna met 't Kind stond midden op het altaar ; daaromheen waren ouderwetsche vazen gerangschikt, vol levende bloemen, die er zoo frisch uit zagen, als waren ze nèt neergezet. Ook brandde er een koperen olielampje op 't altaar ; de pit verborgen in een rood glas.

Voorts was 't kapelletje nog versierd met ingelijste beeltenissen van Maria en Jozef, opgehangen aan de wanden, met bloemhangertjes en bidprentjes.

Het tweede kapelletje, versierd als 't eerste, doch verlicht door het schijnsel van twee lange kaarsen, bleek gewijd te zijn aan de ,,Vierzehn heilige Nothelfern". Op een mooi gecalligrapheerd, ingelijst blad stonden al hun namen vermeld, en achter elken naam een korte litanie.

Getroffen was Tine voor de kapellen blijven staan. Alles werkte ook mee om haar te ontroeren : de doodstille avond, zoo plechtig, als een herfstavond dat zijn kan — het kalme stadje daar aan haar voeten, de fluisterende dennen van het kerkhofje in haar nabijheid, en nu hier die versierde beelden in zachten rooden of blanken kaarsenschijn. — Gelukkige menschen, die met hun nood hierheen mochten komen, en hier knielen en bidden, dat de veertien machtige Heiligen en Moeder Maria hen toch helpen mochten —

Hier waren zeker geen tijden mogelijk als háar voorbijgegane tijd !

Met een zucht wendde ze zich af en vervolgde haar weg. Ook Verschuur was stil geworden.

Al spoedig was het klimmen zoó kras, dat elk gesprek tòch onmogelijk werd. Even voorbij de kapelletjes hadden ze den rijweg voor een boschpad moeten verlaten; dat ging, slingerend om den berg heen, omhoog. Het eerste gedeelte liep nog, als een dijk, op den berg aan; dan maakte het pad een bocht en was nu uitgehouwen en gegraven in den wand van den berg zelf, zoodat je, klimmend, steeds rechts den bergwand had, en links de steile afhelling.

Op het eerste gedeelte van den weg was het Tine al noodig, stil te staan en adem te scheppen. Verschuur nam haar zwijgend bij den arm en draaide haar een weinig om —

„O !" fluisterde ze. „Hoe mooi ! hoe mooi ! hier wil ik voortaan iederen avond heen" —.

Diep aan hun voeten, zoo heel veilig tusschen de bergwanden, in het nauwe dal, dat van deze hoogte gezien geheel afgesloten werd door de bergen aan de overzijde van den Rijn, lag Assmanshausen in vredige rust. Hier en daar glansde een lichtje — Een klokje begon te luiden: kling klang ! kling ! klang ! met korte, maar liefelijke klanken. Nòg hoorden ze het ruischen van de rivier in zijn Binger Loch.

Nu werd het echter tijd, ernst te maken met het huiswaarts gaan, anders werd 't op 't pad te duister. Van nu af klommen ze dan ook ijverig, weinig sprekend, en niet anders dan een paar seconden stilstaand zoo nu en dan.

Het was zoowaar nog tamelijk licht, toen ze eindelijk het bosch uittraden en de weide overstaken, waar het Jagdschloss aan lag.

Grootmoeder liep met Magdalena wat op en neer in den tuin. De toeristen gingen haar daar opzoeken.

„Heb je een heerlijken tocht gehad, kind ?" vroeg Grootmoeder.

„Allerprachtigst !" zei Tine verrukt.

Verschuur nam nu afscheid. Eerst maakte hij zijn buiging voor mevrouw Beukema. Toen voor Tine.

„Rust wel, juffrouw Beukema ! Dank voor uw aangenaam gezelschap."

„Ik dank u eveneens, meneer Verschuur."

Grootmoeder keek zeer tevreden. Wel, wel, haar kleindochter was dan toch ingetogen genoeg geweest om niet dadelijk aan het tutoyeeren te gaan. Dat viel haar werkelijk mee.

HOOFDSTUK XIV.

Er verliepen een paar dagen, dat Tine Verschuur niet anders zag dan bij de maaltijden. Haar dagen waren allen eender, en allen heerlijk. 's Morgens wandelen, eerst alleen, dan met Grootmoeder. Dan dineeren, wat lezen in de buurt, terwijl Grootmoeder rustte, dan koffie drinken achter het Monument.Ze had zich aangewend om voor 't souper even met gezwinden pas den berg af te rennen, en dan een eindje boven de kapelletjes te blijven staan, om het heerlijke uitzicht te genieten op Assmanshausen, dat zich ter ruste bereidde, en waarboven het kerkklokje zoo melodieus zong.

Soms had ze, daar staande, opeens omgekeken, of Verschuur daar niet kwam. — Ze zou het prettig hebben gevonden, als ze hem nu ineens gezien had — prettig, als hij nu met haar opgewandeld was naar 't hotel.

Ze herhaalde vaak in zichzelf ál, wat hij op die thuiswandeling gezegd had, vooral : „Ik kan u niet als een bakvisch behandelen, omdat u al zooveel gedaan en doorgemaakt hebt, en ik hoop, dat u dat goed vindt."

Of ze het goed vond ! Ze klemde zich aan deze woorden vast, telkens als haar pijnigend weer te binnen schoot, wat zij alzoo gezegd had.

Van de nichtjes had ze ellenlange brieven gekre-

gen over het onderwerp : Lizzy, die haar verloving verbroken had en met de noorderzon was vertrokken, op staanden voet, dienzelfden avond nog. Tine schreef terug, dat die zon niet zoo heèl noordelijk was — Lizzy zat in Groningen bij oude tantes van haar vader.

„Ze heeft natuurlijk een universiteits-omgeving noodig !" schreef Martha smalend. „Zulk een intellect !"

Maar Tine reageerde niet op al de vinnigheden. Soms, als ze uit kracht der gewoonte nog eens iets op 't papier wou gooien, iets bijtends, iets doodelijk minachtends of fel spottends, dan hoorde ze weer de verwijtende stem van Verschuur : „Lácht u daarom, juffrouw Beukema ? Neen, daárvoor is me de heele historie te droevig !"

Tine had nog meer dingen bedacht in haar vele eenzame uren. Dat hièr, in de Duitsche wouden, toch Oom Frits' apostel liep, maar dat 't een apostel op non-activiteit was. Wat mòest ze toch doen ? Grootmoeder had haar zoo uitdrukkelijk, in den Haag nog, bevolen te zwijgen over de oude histories — Grootmoeder was toch òok voor haar rust en haar plezier uit — wat mòest Tine toch doen ?

Ze kwam tot het besluit : zwijgen, zwijgen, maar met de gespitste ooren van een waakhond. Zoo gauw Grootmoeder maar éėne zinspeling maakte op Tine's verhouding tot oom Frits, op oude histories, dan zou Tine trachten haar schade in te halen en welsprekend te zijn.

Op een dag, dat Verschuur naar Wiesbaden was — dat had Magdalena gehoord in de keuken en had

het verteld aan Grootmoeder, om een praatje verlegen — werd 's morgens uit Assmanshausen getelefoneerd naar 't hotel, of mevrouw Beukema en haar kleindochter lust zouden hebben, dien middag beneden te komen passeeren. Om drie uur zou Herr von Weilen dan met rijtuig boven zijn.

Het speet Tine, dat Verschuur er nu juist niet was. Haar docht — hij was licht mede gevraagd door den gastvrijen Duitscher, die hem bovendien al zoo lang in zijn huis ontving.

Het was een allerliefste middag. Mooi weer alweer — in dat beroemde najaar werd 't pas met November eenigszins winterachtig. Ze moesten een heel eind omrijden, om voortdurend den straatweg te kunnen houden. Zoo deden ze over den rit nog veel langer dan over de wandeling Jagdschloss-Assmanshausen. Bij de steile helling naar 't stadje toe deden ze, zooals Tine al gewenscht had; de dames stegen uit en meneer von Weilen, die zelf mende, ging naast de paarden loopen. Beneden stapten ze weer in en luid ratelend over de ongelijke keien ging 't door de nauwe straatjes naar den Rijnkant toe. De vrouw van den invalide stond in de deur en maakte een diepe buiging.

Daar werd wat afgebabbeld op het terras, dien middag! De rij der wederzijdsche kennissen van Frau von Weilen en Grootmoeder was niet zoo heel gauw afgewerkt en Tine kon verslag uitbrengen over de kinderen en kindskinderen.

Pas tegen 't souper arriveerden ze weer boven. Verschuur was nog niet terug, dat zag Tine met één oogopslag, toen ze de restauratiezaal binnen trad.

Dien middag was luide de loftrompet op hem gestoken: mevrouw von Weilen had hem geroemd als een eenvoudige, degelijke en gezellige jongen, Herr von Weilen kon maar niet ophouden met te zeggen, dat 't toch zoo'n „tüchtiger, netter Kerl war", en Tine had al dien tijd 't gevoel, of ze over iemand spraken, die haar zeer ná was, zoodat ze met een bescheiden glimlachje al die lofspraken aan moest hooren.

Den volgenden dag zat ze al vroeg bij het Monument. Ze begon wezenlijk uitgeslapen te raken en Grootmoeder ook, zoodat het ontbijt op half negen teruggebracht was.

De nevelen hadden nog alleen het Monument ontsluierd, en blinkend verhief het zich in den zonneschijn, doch tot de terrassen was alles nog onder de witte sluiers begraven.

Tine liet zich warmen in de zon, en keek —. Ze zat op de zelfde bank als de eerste keer — en Verschuur kwam uit hetzelfde boschpad op haar toe.

„Goedenmorgen!" zei hij verheugd, zonder zijn blijdschap te maskeeren, en ging gezellig naast haar zitten.

„Goedenmorgen!" zei ze, eveneens haar blijdschap niet ontveinzende. „Mooi reisje gehad?"

„Och — ik moest er heen voor een bezoek aan de schoonmoeder mijner zuster, de oude mevrouw van Doorn. — Ze is ziek, en snákt natuurlijk naar een praatje. — En voorts, Wiesbaden is toch weer een stad, met stadsdrukte — hoe mooi ook alles er is. Neen, ik was blij, toen ik weer naar buiten toe kon trekken. En nu heb ik lust in een lánge wandeling.

Zou u van de partij willen zijn ? En zou uw Grootmoeder dat goed vinden ?"

„Misschien — als we 't nu dadelijk gingen vragen, en ik ga dan eerst met haar wandelen" — zei Tine en haar hart klopte van blijdschap. Hoe dol ! hoe dol ! Nu samen een langen, langen toer maken !

Ze stapten maar dadelijk op naar 't hotel en Tine ging kijken, of Grootmoeder bezoek kon hebben.

Ze was nog wel in haar peignoir, maar kon toch best ontvangen hier, á la campagne, zei ze en Tine ging Verschuur halen.

Toen hij zijn verzoek voorgedragen had, zei Grootmoeder : „Hebt u al bepaald, waarhéén de reis zal gaan ? Neemt u mijn kleindochter dan eens mee naar 't Morgenbachthal — daaraan heb ik de liefelijkste herinneringen ; dan kan ze me vertellen, of alles er nog bij 't oude is gebleven."

„Het Morgenbachthal — dol !" riep Tine opspringend uit. „Hé ja, laten we dat doen !"

Verschuur lachte om haar meisjesachtige opwinding, maar Grootmoeder keek alweer streng.

„Ik vind het Morgenbachthal ook allerheerlijkst !" zei hij. „'t Zal me een zeer groot genoegen zijn, vanmiddag uw kleindochter daarheen te leiden. Maar dan rekent u zeker niet op haar terugkeer dan bij 't souper ? Ik geloof, dat 't een krasse namiddagtoer is."

„Nu, van tweeën tot zeven kunt u heel wat afwandelen, dunkt me," zei Grootmoeder. „'t Is best — dan zien we elkaar dus niet weer vóór 't souper. Ik zal me nu vlug gaan kleeden, dan wandel ik vanmorgen wat langer en blijf vanmiddag thuis."

Na deze woorden, die een kleine aanmaning voor Verschuur waren om de kamer te verlaten, stond hij op en herinnerde er Tine aan, dat ze vooral haar staplaarzen niet vergeten mocht. Hij had nog nooit de heele wandeling gedaan, zooals hij die nu bedoelde, het Morgenbachthal in en dan over de bergen naar Rheinstein en zoo terug.

Toen verdween hij. Tine nam een boek, Magdalena werd gebeld, en een kwartier later stond Grootmoeder marschvaardig. Ze doolden tot 't diner in 't bosch en steeds was in Tine een groote vreugde om die wandeling van vanmiddag. Hoe dol- en dolgezellig toch. Hé, nu moesten ze vooral niet te laat aan tafel gaan — dat ze gauw weg konden.

Grootmoeder scheen 't stilzwijgend eens met dien wensch van haar kleindochter. Ze richtte 't zóó in, dat ze precies één uur aan tafel zaten. Verschuur was ook al op zijn post.

Hij had Carl, den kellner, in vertrouwen genomen, want de dienst aan de twee tafels liep bijzonder vlug van stapel, hoe druk 't ook voor de rest onder de veranda was met eters. Net merkte hij, dat de dames gereed waren, of hij stond op en voegde zich bij haar, 't echter aan Grootmoeder overlatend, het teeken tot den afmarsch te geven.

Dat liet Grootmoeder gelukkig niet lang uitblijven. „Nu zou ik maar gaan, als ik de wandelaars was," zei ze vriendelijk.

Tine verwonderde zich den laatsten tijd telkens over haar Grootmoeder. Wat was ze toch vriendelijk en in goeden luim ! O ! als ze in zulk een bui toch eens over oom Frits begon !

De jongelieden namen afscheid en Grootmoeder ging naar haar kamer.

Hun weg liep eerst naar beneden, naar Assmanshausen, en ze renden bijna benedenwaarts, zoo verlangden ze, aan de overzijde te zijn.

„Juffrouw Beukema !" zei Verschuur. „Er is een motorveerbootje, dat brengt ons over, u zult eens zien, hoe eigenaardig die vaart over het Binger Loch is —".

Tine kreeg een goed idee, en moed, het uit te spreken.

„Meneer Verschuur !" begon ze. „Hoe zou u 't vinden, als we elkaar eens bij den naam noemden ? We kennen elkaar toch lang genoeg."

„Wel, Tine !" zei hij jolig : „daar heb ik letterlijk naar gesnakt. En dan *je* ook, hé ?"

„Natuurlijk !" antwoordde ze, blij, dat haar voorstel in zulke goede aarde viel.

„Tine, moet ik je nog zeggen, hoe ik heet ?" vroeg hij jongensachtig.

„Neen, Johan !" zei ze en keek hem lachend aan.

„O ! zoo is 't plezieriger ! zoo is 't veel plezieriger !' riep hij en sprong van louter blijdschap en dartelheid vooruit als een bergbok. „Doe me dat ereis na !" riep hij bijna dreigend tegen Tine, toen hij zijn bokkesprongen besloot met een sprong over een breede, diepe geul, die het water uitgeslepen had in het bergpad. Tine probeerde 't en begon met een stevigen aanloop, maar ze sprong middenin.

„Wat zou je Grootmoeder zeggen, als ze ons zoo zag ?" vroeg hij lachend.

Tine schaterde 't uit. Het strenge, zeer ontstemde

gezicht van haar Grootmoeder blikte haar opeens zoo afkeurend tegen —.

„Ze zou zeggen : „Blijf toch mensch !" Dat zegt ze altijd, als Dirk en Loe ons druk maken !"

„Alsof we nu géén menschen zijn !" jubelde Verschuur. Plotseling bezon hij zich en zei : „Ik vrees waarlijk, dat we te véél van onze krachten gebruiken op dit eind, dat niet eens bij de wandeling mee telt. Nu rustig, Tine !"

„Ja, Johan !"

En weer keken ze elkaar aan en lachten, gelukkig. Toen ging het met klapperende passen de steilte af.

Weldra hadden ze den Rijn bereikt. Het motorbootje lag aan den oever. Eenige der Assmanshauser gasten waren er al in. Toen Tine en Johan er bij kwamen, meende de bestuurder, dat hij nu wel over kon gaan en sprong in de boot. Daar voeren ze af, terwijl net op dat oogenblik uit de poort de twee Engelsche dames van 't Jagdschloss kwamen en zóó wanhopige gebaren maakten om de boot terug te houden, alsof hun zaligheid met die paar minuten, die ze nu verspeelden, gemoeid was.

Het bootje lei bij een zeer nette, makkelijke aanlegplaats aan, en de gansche rest van 't gezelschap begaf zich naar de trap, die naar Slot Rheinstein voerde. Johan en Tine liepen nu langs den wonderschoonen Rheinchaussée een eind stroomafwaarts. Breed en zeer goed onderhouden was de weg. Ernaast lag, op een dijk, de spoorbaan, en onmiddellijk daarachter begon de steile stijging der zeer begroeide bergen.

Een handwijzer wees hun een klein paadje, dat,

eerst onder de spoorbaan door, al spoedig zich kronkelde tusschen rotsblokken, en hen eerder in het Morgenbachthal zou brengen dan ze gedacht hadden.

Dit paadje gingen ze in. Plotseling riep Johan juichend : „Bramen ! Bramen !" en toonde Tine een weelde, nog rijker dan die achter het hotel. De braamranken omweefden de rotsblokken, hingen zich om elken struik. — Heerlijk was hun volheid van sappige, groote, zwarte vruchten. Als kleine kinderen gingen ze aan 't plukken en eten — als *kleine* kinderen, dat moesten ze zich later bekennen met verwijt.

Johan was de eerste, die weer dacht aan den toer, dien ze van plan waren.

„Nu moeten we voorwaarts, Tine !" waarschuwde hij. „'t Is waarlijk al half vier !"

Ze plukte nog gauw ! gauw ! een handjevol en peuzelend uit de holle hand, ging ze naast hem voort.

Daar liep het pad in het Morgenbachthal uit.

Johan was hier al geweest en wandelde rustig door, maar Tine bleef stilstaan en riep : „O ! hoe prachtig ! Ach, wacht eens even ! Hoe kan ik dát nu zoo gauw omvatten ! Zeg, zou 't nu in Zwitserland nog wel mooier zijn ?"

„Ik weet 't niet, ik ben er óók niet geweest", zei hij en kwam naast haar staan. Ze keek almaar rond en was niet te verzadigen.

Zeer steil en zeer hoog verhieven zich aan beide zijden de rotsen. Slechts hier en daar konden een paar boomen wortelen en sierden dan de kale berg-

wanden met hun wuivende kronen van berken, die reeds hun blaadjes gingen strooien, alsof het gouden muntjes waren : van dennen, meebuigend onder den adem van den wind, die nu en dan door het dal voer. In de laagte tusschen de bergen liep onder hooge, statige boomen door een beek. Daarheen wendden ze nu het eerst hun schreden, toen Johan Tine eindelijk meegekregen had, alweer met een verwijzing naar het onverbiddelijke horloge.

Onder de boomen was het koel en donker van schaduw. Het beekje sprong en huppelde over de steenen. Nu eens viel het als eèn watermassa van een groot rotsblok in een diepen kom — dan weer verdeelde het zich altijd door en telkens weer op nieuw, en al die bijbeekjes maakten watervalletjes bij tientallen. Soms lag er een groot rotsblok midden in de bedding van de beek en het speelsche water dartelde er om heen met zacht gemurmel. Vaak wuifden op zoo'n rotsblok de varens en bloeide er nog de campanula.

In zwijgen van verrukking liepen ze nu op het grillige pad, dat naar den oorsprong van 't beekje leidde, vele uren ver in 't gebergte. Soms steeg de bodem plotseling zeer en vonden ze rotstreden uitgehouwen in 't pad. Dan lag in de diepte een watermolen, en een boerenhuis onder hooge, ruischende populieren, wier toppen vaak nog niet reikten tot de plaats, waar het beekje zich afstortte. Als Tine en Johan dan eindelijk tot zoo hoog waren geklommen, zagen ze diep aan hun voeten het zwarte, witbespatte molenrad zich moeizaam omwentelen, en luisterden met genot naar het ruischen, klateren

en spatten van het water. De derde molen waren ze nu voorbij en het dal werd steeds nauwer. Zoo nu en dan zagen ze slechts een streep lucht hoog boven zich. Johan zag telkens uit naar links, waar 't pad moest voeren naar Schweizerhaus en Rheinstein. Rheinstein, dát was hun doel; daar zou ook de motorboot weer komen om hen af te halen.

Maar ze liepen al veel te lang naar zijn zin — en nog vond hij 't pad niet.

Het leek al donker bij de beek. Geen wonder, zoo laag ook tusschen zulke hooge bergen, en dan nog onder zwaar geboomte erbij. — Maar was 't niet, of nu al de nevel op kwam? Het leek, of 't dal vervuld was van fijnblauwe rook.

„Zeg Tine, zou de mist al opkomen?" vroeg hij.

„Ja!" zei ze zonder bedenken. „Kijk maar — hoe laat is 't dan, en wat hindert dat?"

„Het is pas half vijf, dat 's erg vroeg voor den mist. Ach, ik geloof niet, dat 't wat hindert — 't zal toch wel niet zoo dik worden, dat we den weg niet meer vinden, dunkt me. Ha, hier is dan eindelijk het pad, dat ik zocht. Kijk maar — naar Rheinstein. Nu moeten we hier in."

Tine verliet, na een afscheidsblik en een belofte aan zichzelf, dat ze hier gauw terug zou komen, het beekje en klauterde over steenen en gruis het aangeduide pad op.

Johan bleef aarzelend staan aan den ingang.

„Wat is er?" vroeg ze.

„Och, ik sta te berekenen, of 't niet beter zou zijn, maar denzelfden weg terug te gaan — 't moest ereis erg ver zijn, eerst dien berg over. —"

„Me dunkt, dat kan niet veel schelen!" meende Tine. „Ver uit de buurt van Rheinstein zijn we in geen geval; we loopen toch pas een uur, laten we dit pad nu maar nemen, dat is weer wat anders."

„Goed dan!" zei hij, en de opstijging begon.

Al spoedig stonden ze zóó hoog, dat ze een prachtig gezicht op het dal hadden. De hooge toppen der beuken langs de beek lagen ver naar beneden aan hun voeten. Tine wou hier weer langer blijven kijken en genieten, maar Johan dreef haar voort.

En ze stegen.

Niet steil ging de weg, maar daarom duurde hij des te langer. Al mistiger en mistiger werd 't. Als ze omhoog keken zagen ze, dat de hemel reeds niets geen blauw meer overhad — de lucht was zwaar betrokken.

Hoe lang liepen ze wel? Tine voelde nu ook de noodzakelijkheid, voort te maken en klom en klom, dat 't zweet haar langs de slapen vloeide.

Eindelijk voelden ze dan toch, dat de grond zich effende onder hun voeten — ze hadden den top, of liever hier den kam van den berg bereikt.

Doch geen uitzicht naar beneden, dat hun het laatste stuk weg wees, troostte hen. Ze waren in een dicht woud en konden heelemaal nergens uit opmaken, hoe breed dat woud wel was.

Verschuur had nog steeds de teekens op de boomen gevonden. Ze waren dus nog op den goeden weg, maar strakjes zouden ze dien weg niet meer kunnen onderkennen. —

't Was bij half zes. De duisternis sloop snel nader, met dien zeer betrokken hemel.

,,Tine, mag ik je wat jagen ?" vroeg hij. ,,Waarlijk, we dienen zoo snel mogelijk voorwaarts te gaan. —"

Een bordje op een boom wees hun weer een nieuwe laan — onafzienbaar lag die vóór hen. Ze begonnen er moedig aan —. Diep zakten ze weg in den laag halfverteerde bladeren. Doch vastberaden liep Tine door, in zeer gezwinden pas. —

,,Mag ik je een arm geven ?" vroeg hij, die medelijden had met de korte, hijgende ademhaling van het meisje naast hem, en hij had zoo echt 't gevoel, dat alles zijn schuld was. Goede Hemel ! als 't een beetje wou, zouden ze hier in 't bosch moeten overnachten !

De laan kwam dan toch ten einde, hoe eindeloos hij geleken had. Tegen den stam van een zwaren beuk aan, onder zijn reusachtigen bladerkroon bevond zich weer een bordje. En daar had je 't al ! Geen kans het opschrift te ontcijferen in de toenemende duisternis, in den dichter wordenden mist.

,,Kun je mij optillen ?" vroeg Tine, alle bedenkselen terzijde zettend.

Hij lachte en tilde haar met één zwaai omhoog, zoodat ze zat op zijn arm als een klein kind.

,,Hooger nog !" verzocht ze. En ze tuurde en tuurde, terwijl ze zijn armen van de inspanning voelde beven.

,,Klaar !" riep ze en sprong op den grond. ,,Ik geloof daarheen !" sprak ze en wees een klein paadje tusschen laag eikenhout aan, dat vrij steil naar beneden ging.

,,Dat kan best !" zei hij weer een weinig geruster. 't Ging dan toch weer naar beneden ! De kam waren ze dus over. Toen begonnen ze hun afdaling, maar die was zeer moeilijk. 't Paadje zag er zoo onschuldig uit, de grond bedekt met dorre bladeren. Maar onder de bladeren was 't eèn en al losse steenen, die samendrongen in een diepe sleuf. 't Kostte groote moeite, staande te blijven, en van snel afdalen was geen sprake. Pijnlijk troffen de narollende steenen vaak de voeten der toeristen.

Toen de helling afgewerkt was, was 't volgend bordje weder onleesbaar. Tine werd weer opgetild, doch zag geen kans, het te ontcijferen.

,,Geef me je lucifers !" zei ze.

Hij reikte haar 't doosje en ze opende 't.

,,Van alle rampen verlos ons, Heer !" zuchtte ze. ,,Er zijn drie lucifers in ! Een, twee, drie, in Godsnaam !"

Ze streek af — doch, kwam 't door den tocht ? Het vuur vlamde even op — toen doofde het weder en de lucifer was naar de maan.

,,Ik zal je neerzetten !" zei Johan. ,,Dan steken we de lucifer aan in mijn hoed, en dan moet jij 'm omhoog zien te krijgen zonder uitwaaien. —"

Zoo gezegd, zoo gedaan. Toen de lucifer goed brandde, hief Johan Tine langzaam, langzaam omhoog. Voorzichtig strekte ze den arm uit met 't armzalige lichtje. —

Het flikkerde even op, voor 't uitdoofde. En tijdens die flikkering had Tine toch gevonden, wat ze zocht : het pijltje met het woord Rheinstein wees nogmaals een horizontaal pad aan.

Daar ging 't maar weer verder.

Verschuur had Tine opnieuw een arm gegeven.

De mist sloop nader uit het woud en bijkans zagen ze de boomen langs het pad niet meer. De mist was echter nog lang niet zwart — 't was nu zes uur — de zon kon net achter den horizon zijn.

Daar liepen ze nu en Tine dacht wel even met weemoed aan haar bed. Goede Hemel, hoe ver weg stond 't — over de rivier — en de boot voer na zes niet meer! Boven op een berg — en haar knieën knikten van moeheid. — Als ze nu eens in 't bosch moesten blijven — hoe zou je zoo'n nacht doorkomen? Liggen gaan kon je natuurlijk niet, want alles was nat van den mist. — Blijven staan kon ook al niet, want 't werd al aardig koud. Dus dan zou je almaar, almaar moeten blijven loopen? En ze was nu al doodmoe! O, dat bramenplukken en treuzelen in 't begin! Net kleine kinderen waren ze geweest, kleine, onnadenkende kinderen!

Wat zou Grootmoeder bang zijn, als ze nu eens vannacht niet thuiskwamen. Ze hield zich 't feit van verdwaald raken en hier moeten blijven, in kou en duisternis, in al zijn verschrikkelijkheid voor oogen — maar vreemd! hoe bang ze anders geweest zou zijn — nu, leunend op den arm van Verschuur, kon het haar niet tot verbijsterends toe verschrikken. Kalm bleef ze, met moed, om 't uiterste te probeeren, met kracht zelfs voor het uiterste — en helder was ze zich bewust, dat de tegenwoordigheid van Verschuur haar die moed en die kracht gaf, en haar heur vermoeidheid minder deed voelen.

De laatste lucifer werd afgestreken aan het eind dezer horizontale laan. Thans las ze twee

woorden op den wegwijzer: Schweizerhaus! stond er en dan moesten ze rechtuit loopen. Rheinstein! stond er en dan moesten ze links af.

Ze herinnerden zich beiden, dat ze van Assmanshausen uit het dak van 't Schweizerhaus ver, ver stroomopwaarts hadden zien liggen. Naar het Schweizerhaus te gaan was dus onzin. Neen, linksom! Daar begon de daling ook gelukkig. En ze gingen linksom, langs een zwaar te begaan pad, waar de steenen hen weer narolden en hun moede voeten pijnlijk troffen. —

Toen ze een paar dagen later in den morgen dezelfden tocht deden, om toch ook het mooie van het tweede gedeelte te zien, kwamen ze weer aan dien boom, waar de handwijzer hing, die naar Rheinstein en naar 't Schweizerhaus wees. —

En toen bleek 't, dat die boom stond aan den ingang van 't erf van 't Schweizerhaus. Op nog geen tien pas afstand stond het huis. Daar was hulp geweest, daar was rust geweest, en wat nog erger was — daar was een makkelijke, vlakke, geheel open weg naar beneden geweest. —

En zij, met hun moede voeten, hadden zich in den nevel van dat toevluchtsoord afgewend en hadden den dalenden weg genomen, die maar niet eindigen wou; die zijn steenen hun nawierp tegen de pijnlijke voeten, die voerde langs den rand van de steilte, — die zoo smal was, dat een misstap hen naar beneden had kunnen werpen.

Ze liepen voort als in een droom. Geen kans iets verder te zien dan den eerstvolgenden boom! Ze daalden en daalden snel, te moe als ze waren hun

vaart te remmen. En wisten, dat ze elk oogenblik tegen een boom aan konden komen, die niet precies in rij of gelid stond. Ze bleven gearmd loopen, ook al brokkelden de steenen onder Verschuur's voeten weg en plompten dof in de diepte. Maar eindelijk werd 't pad te smal en ze moesten hun weg vinden, tastend langs den bergwand en voorzichtig voelend, waar ze de voeten plaatsen. Toen werd 't pad weer beter, en ging tusschen twee rijen hooge boomen door. Maar wat 't begaan toch in mist en duisternis nog heel bezwaarlijk maakte, was, dat 't pad de bergwand verlaten had en nu zigzagsgewijs, als een dijk, was aangelegd. Aan beide kanten kon men dus nu in de diepte terecht komen, zonder de uiterste oplettendheid. Opeens zagen ze niets meer, niets meer, zelfs geen hand voor oogen. De handen uitgestrekt, de voeten tastend, schuifelden ze voorwaarts — en voelden nu een muur. Die had hun zoo ineens het laatste restje licht ontnomen. Ze keken omhoog en zagen heel, heel hoog licht uit een paar vensters stralen. Dit moest slot Rheinstein zijn — ze waren gered. Ze hoefden den nacht niet in het bosch door te brengen.

Doodaf tuimelde Tine tegen den muur, terwijl Verschuur naar boven riep, of niet iemand hen met een lantaarn om 't slot heen kon brengen.

„Warte mal — ich komme gleich !" riep een jonge stem van boven.

Ze kwam ook gauw, het slanke, teere dochtertje van den slotbewaarder. Uit een zware deur trad ze naar buiten en hief hoog den lantaren. — Het was hun, of ze nu pas, voor 't eerst van hun leven

beseften, wat licht was. Daar zagen ze den weg weer en de boomen en wisten weer hoe ze gaan moesten. —

Het meisje ging een eindje met hen mee, tot ze op den zigzagweg vóór 't slot waren, en nu weer konden ziën, omdat de weg weer open was, en 't met alles en alles toch nog pas kwart voor zeven was, zoodat de laatste schemering den mist grijs maakte inplaats van zwart.

„Maar hoe komen we óver ?" vroeg Verschuur.

„U moet de Rheinchaussee volgen tot onderaan 't Zwitsersch huis, daar woont de veerman. —"

En ze moesten dus weer, gelijkvloers, denzelfden weg afleggen, dien ze pas onder zoovele bezwaren, met zooveel moeite hadden afgelegd. —

Ze keken elkaar eens aan, en die blik gaf Tine weer moed, en stelde Johan omtrent Tine gerust. —

Klip klap ! klip ! liepen ze de steilte af, steeds sneller voortgejaagd. Maar hoe vreeselijk veel wendingen moesten ze maken ! Het scheen Tine, of er geen eind aan die daling zou komen.

Eindelijk, eindelijk drong door den mist het ruischen der rivier en toen ze nog enkele zigzagen afgerend hadden, voelden ze, dat ze op den vlakken weg gekomen waren. Zeer donker was 't hier, gansch en al ondoordringbaar. Een naderend gerommel hielp hen echter terecht. Een trein kwam aan ; ze stonden hier voor het viadukt, dat naar de Rheinchaussée leidde. Daarom was 't hier zoo donker. Nu dus voetje voor voetje vooruit. —

Hun handen betastten de klamme wanden van het viadukt. Het gerommel kwam steeds nader,

zwol in enkele oogenblikken tot een donderend lawaai — de grond dreunde — een trein ging nu over hen heen, terwijl ze in het nauwe, lage viadukt stonden, een eindelooze trein, zooals Noord-Europa die steeds door het Rijndal zendt naar Zuid-Europa.

Maar nu, schuifelend onder de spoorbaan door, liep het allerergste toch ten einde. Hun oogen werden eindelijk weer iets gewaar, grijze schemering. De frissche wind woei hun in 't gelaat — ze traden uit het poortje op de Rheinchaussée en zágen weer iets.

De nevel was nog altijd een weinig grijs hier in de ruimte — van den overkant drong geen enkel straaltje licht meer door, doch aan denzelfden kant was een lantaarn te zien, wiens licht breeduit vervloeide in den mist en die een lange, roetzwarte schaduwpiek omhoog stak in den nevel.

En toen ze dien lantaarn bereikt hadden, konden ze zich verbeelden, dat ze er wéér een zagen, en naderende, bleek 't ook waarlijk zoo te zijn. Zoo liepen ze voort langs den spoordijk van lantaarn tot lantaarn, tot ze 't veerhuis bereikten.

Ze spraken niet veel meer. Tine hing doodmoe op Verschuurs arm. Maar naár was dit alles niet: het kalme voortloopen in den doodstillen avond, het samen verlaten zijn in duisternis en nevelen.

Terwijl de veerman zich gereed maakte tot den tocht — hij zat aan zijn avondmaal — ging Tine nog even zitten op de bank voor 't huis.

,,'t Gaat, hoe 't gaat!" zei ze beslist. ,,In Assmanshausen moet ik eerst wat uitrusten en een kop koffie drinken. Dan kunnen we naar boven telefoneeren."

,,Ik zal een rijtuig bestellen in Assmanshausen!" zei Verschuur.

,,Niet doen, hoor! Als ik een kwartier zit, ben ik klaar en dan gaan we het bergpad op — wat duurt 't niet een tijd, eer zoo'n rijtuig heelemaal over Aulhausen heen boven is!"

,,Nu, als je kan, dan liever natuurlijk!" antwoordde hij. ,,Want 't duurt een gekke tijd. —"

,,O! ik kan best!" zei Tine nog eens en ze wist opeens zeker, dat, al was ze nog véel moeier geweest, ze zich voor Verschuur flink gehouden zou hebben. Hij mocht niet min van haar denken. —

Nu was de veerman klaar en noodigde die Herrschaften uit, mee naar den oever te gaan. Hij had een grooten lantaarn bij zich en dat was wel noodig, want het instappen ging lang niet gemakkelijk; de boot lag zoo maar aan den kant, die uit losse brokken steen bestond. Niets wat op een aanlegsteiger leek.

Toen begon de vaart en weldra waren ze midden in de nevelen. Noch vóor, noch achter was een spoor van licht te zien.

Tine zat wel een beetje in den angst, dat ze overvaren zouden worden, maar de veerman stelde haar gerust; met die mist, en nu bovendien het Binger Loch slechts aan één zijde bevaarbaar was, had men niet veel kans op overvaren.

Toen ze aan de Assmanshaüser oever voet aan wal zetten, moest Verschuur een zeer onhebbelijk hoog veergeld betalen. — Never mind, — het gevoel, nu op den gòeden oever te zijn, den oever, waar je bed stond, was veel waard!

Toen de veerman in den nevel verdwenen was, en ze de straat over waren gestoken, bleek het hun, dat ze zich aan het stroomafwaartsche eind van het dorp bevonden. Reusachtig waren ze afgedreven.

Vooruit dus maar weer! Ze kwamen langs de villa van Herr von Weilen. De ramen waren gesloten voor den mist, maar hier en daar waren de gordijnen open en werd hun een blik vergund op het dolgezellige interieur. De familie soupeerde. — Eindelijk bereikten ze een restaurant vlak bij de poort. Ze traden er binnen en werden door den slaperigen kellner met verwonderde blikken ontvangen.

„Waar kwamen diè lui vandaan?" stond er op zijn gezicht te lezen. Het waren gasten van het Jagdschloss — zouden ze waarlijk een avondwandelingetje gemaakt hebben?

Verschuur bestelde twee groòte, vooral groòte koppen koffie, en vroeg om een lantaren — en of hij even telefoneeren kon.

Tine zat bijna verwezen te knippen tegen het lamplicht. Neen, ze moest waarlijk niet te lang zitten, anders kon ze niet weer op. —

Ze hoorde Verschuurs stem uit de gang, waar hij aan de telefoon stond:

„In einer Stunde sind wir zu Hause. Wir brauchen ein wenig Ruhe. — O, mevrouw, bent u daar zelf? Bent u heél ongerust geweest? De mist heeft ons overvallen in 't bosch, en de weg viel niet mee."

„Is Grootmoeder erg ongerust geweest?" vroeg Tine, toen hij zich bij haar neerzette.

„Nogal — 't was op 't Jagdschloss ook nog veel eer mistig dan bij ons. Maar aan een ongeluk heeft

ze niet gedacht. Alleen maar, dat we vannacht buiten zouden moeten blijven en dat je ziek zou worden van de kou. —"

Ze zaten op Tine's verzoek niet langer dan een kwartier, en toen ging 't gewapend met een flinken lantaarn en een groote doos lucifers naar boven.

Het was bij negen. Het souper was al weggeruimd, maar Carl had voor hen ieder wat weggezet, dat hij hun kwam brengen, toen ze eenmaal op hun kamers waren. Véél hadden ze niet noodig — daar waren ze veel te moe voor. Grootmoeder was bepaald hartelijk, toen ze de twee moede reizigers ontving.

„Kind! nu moest je in een flink warm bad!" zei ze bezorgd tegen Tine en belde Carl. Maar ze kreeg het troostelooze antwoord, dat de badkamer van 't hotel beneden in Rüdesheim was — zóó hoog konden ze het water niet aangevoerd krijgen — het drink- en waschwater moest allemaal uit Assmanshausen naar boven gedragen worden. —

Dan zoo maar naar bed, na een hartelijk afscheid van Verschuur.

„Wel te rusten, Johan!"

„Wel te rusten, Tine! Ik zal niet gerust zijn, vóór ik je morgen frisch en uitgerust terug zie!"

Toen ging Tine met Grootmoeder naar boven.

„Zóó?" zei Grootmoeder. „Tutoyeeren de jongelui elkaar?" En toen met een toegevend glimlachje — „Enfin — na zóóveel gezamenlijke avonturen. —"

Tine zei maar niet, dat de zaak zijn beslag had gekregen nog vóór de avonturen.

HOOFDSTUK XV.

Den volgenden morgen bij het opstaan, om elf uur liefst, kreeg Tine een gewaarwording, die ze nog nooit had gehad. Haar voeten weigerden bijna haar te dragen en strompelend bereikte ze het raam, waar ze zag, dat de nevel geheel opgeklaard was, en alles zich weer baadde in den gouden herfstzonneschijn.

Ze kleedde zich aan, zoo vlug haar stijfheid, die haar niet alleen in de voeten, maar ook in 't heele lijf zat, haar toeliet. Toen ging ze naar Grootmoeders kamer toe.

Grootmoeder zat op de canapé met Verschuur te praten. Hij was al twee maal komen hooren naar zijn tochtgenoote.

,,O, ik zie 't al !" riep hij, toen ze moeizaam binnen kwam. ,,Stijf als een hout ! Waren we toch denzelfden weg maar teruggegaan !"

Zijn toon klonk vol berouw en zelfverwijt.

,,Trek er je niets van aan, hoor !" zei Tine opgewekt. ,,Het was tòch echt leuk ! Goedenmorgen, Grootmoeder, wat ben ik nu laat, hè ?"

,,Dat 's niets — vandaag moet je het maar eens kalm aanleggen. We zullen tot het diner thuisblijven en dan wil je na het eten, als je tenminste je flink genoeg voelt, misschien wel eens met de tandradbaan naar Rüdesheim voor me gaan, terwijl ik rust. Bij nadere informatie komt die bad-

historie me namelijk wat suspect voor. Het hotel heeft géén eigen badkamer beneden, zooals Carl het gisteravond zonder opzet liet voorkomen — het stuurt zijn gasten naar de badkamer van een coiffeur. En nu wou ik zoo graag, dat jij eens op verkenning uitging naar die gelegenheid. Het huis ligt onmiddellijk bij het eindpunt van de tandradbaan — je hebt dus alleen maar hier in 't bosch dat eindje te loopen."

,,Ik wil dolgraag !" zei Tine. ,,In Rüdesheim ben ik immers nog niet anders geweest dan met onze aankomst. En als de gelegenheid me dan bevalt, zal ik zeker maar ineens een bad nemen, hè Grootmoeder ? Want o ! wat ben ik toch stijf !"

,,Dat 's goed, kind. Bel nu Carl om je ontbijt."

,,Ik moet vanmiddag ook enkele boodschappen in Rüdesheim doen !" zei Verschuur. ,,En dameshulp is daar misschien niet overbodig bij. — 't Betreft een paar geschenken, die ik wil versturen aan jarige neven en nichten. Vindt u 't goed, dat ik uw kleindochter begeleid, mevrouw ?"

Hij vroeg 't alleen maar voor den vorm, en Grootmoeder antwoordde ook van ja, zonder eenige bijzondere intonatie, de vraag louter als vorm opvattend.

Tine vond dit héel makkelijk en plezierig worden.

Na het diner gingen ze dadelijk op weg. De zon scheen heerlijk en warm in het woud, dat steeds meer zijn najaarstinten aannam.

Tine was naar haar kamer geweest om een andere blouse aan te doen, nu ze naar een ,,stad" zou gaan.

Toen, ineens, had ze het diamanten kruis op haar blouse omgedaan, en had Grootmoeders medaillon dat ze voortdurend gedragen had, afgelegd. Ze was nog even naar Grootmoeders kamer geweest om goedendag te zeggen, maar ze had niet aan Grootmoeder kunnen merken, of die de verandering bespeurde.

Toen ze nu met Verschuur alleen was, en het boschpad had gekozen, dat het vlugst naar het stationnetje leidde, vroeg hij : „Zeg Tine, wat een opvallend sieraad draag jij daar ! Het is prachtig — haast tè mooi om zoo maar te dragen. Van wien heb je dat ?"

„Van mijn oom," zei ze. „Van oom Frits Beukema."

„Daar heb ik nooit van gehoord !" sprak hij bevreemd.

„Hij is ook in Indië. — Hij heeft 't me laatst gestuurd. —"

Ze liep zwijgend door. Ze wou hem zoo graag alles vertellen, en haar nood klagen — maar ze kon toch niet zoo maar ineens met de Beukema'sche familiehistories aankomen ?

Hij merkte aan haar plotseling zwijgen en haar peinzend gezicht wel, dat er iets was met dien oom, maar hij voelde ook geen vrijheid, zoo maar ineens los te stevenen op de Beukema'sche familiegeschiedenissen en zwijgend liep ook hij voort. 't Was pas bij 't stationnetje, dat de eenvoudige zinnetjes over kaartje nemen en hoe laat terug ? hen hielpen aan een gesprek.

Daar ging het vrij steil den berg af in een open

wagen. Halverwege den berg wachtte hun een verrassing — heel Rüdesheim lag onder de nevelen begraven. Die hadden zich vandaag slechts van de toppen der bergen teruggetrokken.

Hoe vreemd, nu den mist in te rijden, vanuit den warmen zonneschijn ! Rüdesheim was nu nat en triestig, als in een miezerige regenbui. „Wie ist es oben ?" vroegen een paar ledigloopers aan den conducteur, toen de trein stilhield. „Oben scheint die Sonne !" berichtte de conducteur. Hoe ongeloofelijk klonk dat hier, waar 't zoo grauw en nat was.

Tine vond al spoedig het aangeduide huis van den coiffeur. De badkamer te vinden, was minder makkelijk, want ze moest zooveel gangetjes door en binnenplaatsjes over, dat ze ternauwernood meer den weg terug wist.

Maar de badkamer zelf stond haar wel aan en ze ging Verschuur vragen, of hij een klein uur alleen wou scharrelen. Hij moest haar hier maar weer komen halen.

Dat vond hij goed, en stond ook trouw op post, toen Tine na drie kwartier heerlijk warm en welgedaan den winkel uittrad.

„Na een bad zal Kaffee mit Kuchen smaken !" zei hij. „Ga maar mee ; ik heb een alleraardigste conditorei ontdekt."

Ze wilde nog even tegenstribbelen, maar 't hielp haar niet, en ze vond 't ook wel heel knusjes, om in die kleine, nette Conditorei in een fauteuiltje te kruipen en zich te goed te doen aan koffie met taartjes.

Toen hielp ze Verschuur weer bij zijn boodschap-

pen, zooals ze dat al eens in Assmanshausen had gedaan, en tegen half zes waren ze weer op het Jagdschloss, met de overtuiging, dat 't hoe langer hoe heerlijker werd, het verblijf aldaar.

Toen ze Grootmoeders kamer binnen trad, en van haar badreis begon te verhalen, zag ze, dat Grootmoeders blik heel koel werd en op het kruis bleef rusten.

„Ben je je medaillon verloren, kind?" brak Grootmoeder haar verslag af.

„Neen Grootmoeder," zei Tine kalm. En ze keek Grootmoeder rustig en onvervaard aan.

Als ze verlegen was geweest, of excuses had gestameld over het dragen van het gewraakte sieraad, had Grootmoeder stellig eenige hatelijkheden laten volgen, die 't Tine even onmogelijk gemaakt hadden, het kruis te dragen, als een verbod. Nu echter bleef er eenige seconden zwijgen heerschen tusschen Grootmoeder en kleindochter. Toen — heel gewoon weer, zei Grootmoeder: „Nu, ga door — over die binnenplaats heen dus en dan die gang in. —"

Van dien dag af droeg Tine het kruis weer op de eereplaats. En dat verlichtte haar geweten een weinig. Oom Frits' apostel droeg tenminste weer openlijk het teeken van zijn waardigheid.

Nu zagen Tine en Verschuur elkaar weer gedurende enkele dagen niet dan aan de maaltijden en soms dan ook nog niet, omdat hij een paar malen naar Wiesbaden en Mainz ging.

Grootmoeder, die dit alles met geoefende, al lang begrijpende oogen volgde, Grootmoeder vond

dit zeer tactvol van hem. Dat doèt een gedistingueerd jongmensch niet, zoo hard van stapel loopen. —

Maar Tine, die alleen nog maar begreep, dat de aanwezigheid van Verschuur haar alles veel zonniger en schooner maakte, Tine verlangde naar hem in die dagen en zocht zichzelf met machtspreuken te regeeren als daar zijn: „En hoe moet je 't dan in den Haag weer maken, malle zottin! Dan zie je Verschuur toch óók niet elken dag!" Ze dacht weer veel over het haar wachtend leven na. Van enkele meisjes van haar cursus, die den eersten September op de Hoofdcursus waren gekomen, hoorde ze, dat 't werken en de nieuwigheden daar de eerste maanden al heel weinig te beteekenen hadden. Men moest nog wennen aan de leeraren, en de leeraren nog aan hun leerlingen. Velen, die nu pas voor 't eerst overdag voor de klas stonden, zagen geen kans, het onderwijs bij te houden en vertraging ontstond daardoor. De vriendinnen achtten het voor Tine, met haár hoofd, zeer wel mogelijk, om den eersten Januari te verschijnen, en het achterstallige in te halen.

Tine voelde er zich toe in staat, wat werkkracht en oplevende energie betrof, maar voor de rest had ze nog nooit zoo tegen weer aan den gang gaan opgezien. O, nu 't voorbij was, en zoo ver af, hoe vreeselijk leken haar nu haar vergane tijden! Hoe vreeselijk het eenzaam zitten thuis, ver weg geborgen in een achterbuurt, met altijd weer dat eentonige zwoegen — hoe vreeselijk leek haar nu dat gereken en gepingel, dat zich ontzeggen van een kop thee, een snee brood — om uit te komen — dat altijd

maar opnieuw verstellen van Daans en haar kleeren! En tòch had ze 't zoo erg niet gevonden, toen ze er middenin zat! „Neen, waarlijk — men moest de menschen niet zoo uit hun sfeer rukken!" dacht ze in deze dagen van sombere bespiegeling. Hoe zou ze ooit weer tevreden kunnen zijn daarginder?

Midden in zoo'n overpeinzing, alleen gehouden vóór het huisje, dat uitzicht gaf op 't Nahe-dal, overviel Verschuur haar eens en kwam over „thuis" te spreken. Hij vroeg haar, of hij zich in 't vervolg tot de neven mocht rekenen en met Dirk en Loe de kluizenaarster op komen zoeken, die daar huisde diep in de schilderachtige achterbuurtjes. Na een kort gesprek ging hij weer door; hij moest naar Rüdesheim en zou haar niet meevragen, want 't was precies op en neer, voor 't diner.

Hij moest maar even naar het postkantoor.

Ze bleef alleen, en tuurde het Nahe-dal in. Maar dát zag ze niet; wèl haar kamer in de achterbuurt, die haar daarnet nog een gevangenis toe had geleken. Nu niet meer — hij zou er immers zoo nu en dan eens komen!

Ze was veel te verstandig, om niet te weten, wat er met haar aan de hand was. Ze bekende 't zichzelf — ze werd verliefd op Verschuur. Ze noemde 't met opzet met dit banale woord — ze verbood zichzelf, de quaestie voor iets anders dan banaals aan te zien. Ze wist precies, hoe alles verder zou gaan, dacht ze. Ze zou 't telkens heel prettig vinden, als ze hem hier ontmoette, en heel prettig en troostvol, als ze hem later thuis zag. En ze zou niets, niets laten merken! aan niemand! 't Was schande ge-

noeg, dat ze zoo flauw was, en nu als een echte bakvisch verliefd was geworden op Verschuur, omdàt hij aardig tegen haar was — ze zou die schande zeker niet openbaren. Ze dacht, dat alles heel makkelijk zou zijn en als vanzelf —. Men ziet, dat haar verstand slechts deugde om 't heden te omvatten — voor de toekomst liet 't haar in den steek.

Ze kwam thuis en Carl reikte haar twee stukken van de post toe. Nog even ging ze terug, er den tuin mee in — ze was altijd zoo blij met brieven, en wilde ze dan alleen genieten. Het was een brief en een drukwerk. De brief scheurde ze snel open: die was van Daan. Hij schreef haar zeer laconiek, dat hij geslaagd was, en of ze 't aan Grootmoeder wilde zeggen. Ze dacht na — het was eerder, dan hij gezegd had. Hij had hen zeker niet in onrust willen laten.

Ze nam de tweede enveloppe en opende die. Het was een verlovingskaart en even voelde ze het zeer alledaagsche, meisjesachtige gevoel van gewichtigheid, dat men háar al waardig achtte, zooiets te ontvangen. De kaart meldde de verloving van Jan Smit, een kennis van Daan, juist met die Truus van Doorn, het nichtje van Verschuur. Ze wierp een blik in de veranda, waar de tafels reeds gedekt stonden. Op de tafel van Verschuur lag óók zoo'n kaart. — Peinzend liep ze den tuin verder in. Die Truus, die nog maar op de H. B. S. ging, was dus òok verliefd geworden, en —

Een bloedroode blos vloog haar over de wangen. Als die Truus — al groot genoeg was — voor dat hèel, heel bijzondere en heerlijke — waarom dan *zij* niet?

'T Duizelde haar opeens van de stoutmoedigheid harer verlangens. Wát ging ze nu begeeren? Waar ging ze nu aan denken? Neen, neen, neen! Dit kon niet en dit mocht niet, zoo denken en zoo verlangen! Dát moest ze zich uit het hoofd stellen! Rustig moest ze weer denken, als al die dagen ervoor — alleen maar hem vaak zien, hier en thuis. —

Ze verklaarde 't zichzelf niet precies, waarom ze een verloving met Verschuur zóó totaal onmogelijk achtte. Ze kreeg opeens weer iets van het zich-zelf-nederig-gevoelen, zooals ze thuis altijd had gehad. Neen, ze was een doodgewoon zwoegstertje, dat maar 't beste deed, weg te kruipen in een achterbuurt en nergens aan te denken dan aan actes, sollicitaties en geld verdienen. — Verschuur stond veel te ver buiten haar sfeer, hij, zoo knap in dubbelen zin, gefortuneerd en van zeer goede familie. — Had Grootmoeder haar dat niet zèlf gezegd?

Wat een gedachten, foei, wat een gedachten! Om er zich van te bevrijden, liep ze op eenen ren de veranda door en naar Grootmoeders kamer, vertelde haar nieuws van Daan met zooveel enthousiasme en omhaal van woorden, dat Grootmoeder verbaasd vroeg: „Had jij dan werkelijk nog aan een échec gedacht?"

Grootmoeder zag de kaart in Tine's vingers en stak er de hand naar uit. Toen ze de namen las, zei ze: „Wel, wel, nu heeft Verschuur al een verloofde nicht. — Nu moet Jan Smit eigenlijk oom tegen hem zeggen. —"

Meer niet. Gansch onbeteekenende woorden waren het, en toch joegen ze Tine opnieuw 't bloed

naar de wangen. Waarom dacht Grootmoeder nu opeens weer aan Verschuur, nu ze van die verloving las. —

Toen ze aan tafel gingen, was Verschuur er nog niet. Tijdens de pasteitjes trad hij in de veranda, waar Carl zijn soep voor hem had toegedekt.

Tine trachtte ongemerkt zijn gelaat te bestudeeren. Hij stond half van haar afgewend, toen hij de kaart las. Hij wist, dat Smit een vriend van Daan was en dus Tine oòk wel het bericht gekregen zou hebben. En plotseling draaide hij zich om, met een verlangen, in Tine's oogen te lezen, hoe ze dát nu toch vond — haar oogen ontmoetten de zijne vol en klaar — en ze boog zich over haar bord om haar brandende kleur te verbergen.

„Wat is er, kind?" vroeg Grootmoeder.

„Niets — niets," stamelde Tine. „Ik verslikte me haast."

Ze zegende zichzelf om haar uitvlucht, maar had toch meteen ook vreeselijk en vreeselijk 't land. Ja, zóo moest ze nu maar beginnen! Kleur op kleur krijgen, verward raken — stamelen — ach Hemel, wat een onnoozele bakvisch was ze toch nog!

HOOFDSTUK XVI.

Grootmoeder was ánders, de laatste dagen, vond Tine. Allereerst was ze niet zoo wèl meer. Ze had 's middags langer behoefte aan rust en bekortte haar ochtendwandeling of liet die geheel vervallen. En dán was ze weer harder, strenger, stugger — en Tine was al zoo blij geweest met de ontplooiïng!

Tine wist niet, dat Grootmoeder herdenkingsdagen beleefde. Twintig jaren, twin-tig jaren was 't geleden, dat Frits Beukema naar Indië was gegaan, met slechts een schriftelijken afscheidsgroet aan zijn moeder. Nèt zulk weer was 't toen geweest als nu — zoo'n wondervollen nazomer, zoo warm en zonnig overdag — en dan 's avonds met het mystieke spel der nevelen. — Die had ze toen van den Blocksberg af gezien, en bitter had ze gedacht, dat haar zoon dat de geschiktste plaats zou hebben gevonden voor zijn moeder, die hem 't land uitjoeg.

Ze was naar den Harz vertrokken, alleen, omdat ze nog niet op reis was geweest dat jaar. Nièt om haar gebroken moederhart te onttrekken aan ál te pijnigende deelneming! Dat hadden enkele teerhartige, oude dames mogen fluisteren — maar dát was 't niet geweest!

En nu zat ze hier weèr in de bergen en 't was weer najaar, warm en zacht en vol geheimzinnigheid 's avonds — in de laatste maanden had ze véél te veel aan dien jongen gedacht. Dat kwam door dat

kind bij haar, dat 't natuurlijk heel gewichtig vond, te peinzen over Grootmoeders verdriet en oom Frits' zijn verlangen, en Grootmoeders verlangen en oom Frits zijn verdriet. Ze had het kind niet streng genoeg aangepakt, indertijd. Ze was zeker te slap geweest van haar naderende ongesteldheid; ze had het kind eèns en vooral den pas moeten afsnijden om praatjes te verkoopen. Had ze zich niet dagen lang afgegeven met droomerijen, die dat kind in haar gewekt had? „Hij denkt aan u, en hij verlangt naar u. —" Nonsens! nonsens! Dan had hij weleens wat van zich laten hooren in die twin-tig jaar, of hij was geen twintig jaar weggebleven.

Ja, nu kon ze toch niet meer ineens op het kind aanvallen en zeggen: „Durf me ooit weer van oom Frits spreken! Zie je niet, dat je er mij mee kwelt?" Maar ze zou de gelegenheid afwachten, dat zou ze. Het moest eens en voor altijd uit zijn.

Tine had zich al een beetje bezorgd gemaakt over Grootmoeder. En ook had het haar gesmart, dat 't beetje toenadering al weer aan 't welken was.

Op een morgen in 't laatst van September, alweer een schoonen, stralenden herfstmorgen, zaten Grootmoeder en kleinkind bijzonder vroeg aan 't ontbijt. Grootmoeder had slecht geslapen en Magdalena was Tine, die om acht uur al in den tuin was, komen zeggen, dat 't ontbijt gereed stond.

Zooals altijd, lag nu ook weer het Avondblad van den vorigen dag naast het bordje van Grootmoeder. 't Was net door de post gebracht.

Tine vouwde de krant open, om er zoo dadelijk Grootmoeder uit voor te lezen en toevallig viel haar

oog op een bekenden naam, temidden van een rijtje namen. „Laat ik eens even kijken, Grootmoeder!" zei ze. „Van den Oever — een luitenant, dien ken ik. Wat heeft zijn naam hier te beduiden? O, kijk, hij is benoemd tot ridder van de Militaire Willemsorde. O, wat een boel zijn er benoemd!"

„Lees de namen eens op, kind!" verzocht Grootmoeder.

Tine keek even 't rijtje door.

„Och — 't zijn allemaal Indischen!" zei ze. „Die kent u toch niet. —"

„Lees het rijtje op!"

Tine ontstelde van Grootmoeders bevelenden toon. Wat was dát nu, en om zoo'n kleinigheid!

Doch gedwee begon ze:

„Van den Oever! Breugels; Wiarda."

„Staan er geen titels bij? Lees het nu eens met de titels!"

Ze begon weer opnieuw, niet wetend, waar Grootmoeder heen wou.

„Van den Oever, eerste luitenant. Breugels, onderofficier. Wiarda, sergeant-majoor. —"

„*Zijn* naam staat er niet bij!" voer Grootmoeder opeens uit. „*Zijn* naam staat er nooit bij! Dat was toch 't minste, wat hij had kunnen doen: wat eere mee terugbrengen voor al de schande, die hij me heeft aangedaan!"

„Grootmoeder!" riep Tine. „Hij heeft altijd zoo ver weg gezeten, op de eenzaamste posten, waar niemand heen wou. — Al heeft hij er dan geen Willemsorde mee verdiend, hij heeft toch ook moed getoond, Grootmoeder! Denk eens aan: hij was

twee jaar temidden der Dajaks, en anderhalf jaar in het Sneeuwgebergte. —"

„Ik vraag nergens naar!" riep Grootmoeder dreigend. „Dat moet eens en voor altijd uit zijn, die inlichtingen, dat partij trekken! Weerleggen kun je nièt, wat ik zeg: nooit is hij eervol vermeld geweest; nooit heb ik zijn naam gevonden onder de benoemden in de Willemsorde!"

„Dat is zoo, maar tòch deed hij eervol werk en was met eere bekend!"

„Ha ha!" Grootmoeder lachte schamper.

„Met eere — omdat hij tenminste niets misdeed! Dat is zijn eenige eere! De eer van twintig jaren! En nu, laat 't nu eens voor al uit zijn tusschen ons, kind, dat geharrewar over oom Frits — en — doe dat kruis af, kind! Het ergert en hindert me! Doe het af! Doe het af!"

Hier paste geen weigering — de oude dame scheen een bezwijming nabij van opwinding, die ze te zwak was te ondergaan. Zwijgend maakte Tine den ketting los, ving het kleinood in de hand en borg het zóo maar in den zak.

Dat was nu de afloop harer zending! Dàt de uitkomst harer verwachtingen! Ach, oom Frits had een handiger, tactvoller apostel noodig gehad.

Tine had moeite, haar tranen te weerhouden. Louter ter redding van haar figuur trachtte ze nog wat te eten, dronk haar koffie achter elkaar op, om de tranen weg te slikken. Ook Grootmoeder at zoo goed als niets meer.

„Zal ik nu maar wat gaan wandelen, Grootmoe-

der ?" vroeg Tine schroomvallig. ,,En u om elf uur komen halen." —

,,Je kunt om elf uur terug komen, maar of ik mee ga wandelen, weet ik niet, want ik ben wat moe. Adieu. —"

,,Dag, Grootmoeder !" zei Tine en trachtte een blik van Grootmoeder op te vangen. Doch Grootmoeder had het druk met de courant, die nu niet voorgelezen zou worden.

Toen Tine weg was, keek de oude dame verdwaasd naar de deur, waarachter ze verdwenen was. Het drong opeens, en voor 't eerst in haar leven, tot haar door, dat ze harteloos was geweest. Wat had dat kind bedroefd gekeken ! En zich niet verzet ! Hoe gedwee had ze het sieraad afgedaan ! Hoe moedig had ze haar tranen ingehouden ! En zij kon het toch eigenlijk niet helpen, dat 't juist vandaag, juist vandaag twintig jaar, twin-tig jaar geleden was, dat hij wegging. —

Tine was ijlings het hotel omgeloopen en had het dalende pad naar Assmanshausen genomen. Ze wou naar haar lievelingsplekje toe ; de bank even boven den kapel der Veertien Heilige Helpers in nood.

Ach ! die Helpers in nood ! Konden ze haár maar helpen !

Toen ze in het bosch was, brak ze opeens in tranen uit. Alles wat ze gehoopt had in de laatste maanden : dat ze een verzoening tusschen oom Frits en Grootmoeder zou kunnen bewerkstelligen, dat Grootmoeder hartelijker en liever voor haar zou worden — 't bleken luchtkasteelen te zijn geweest. Hoe hard was Grootmoeder nu vanmorgen weer uitgevaren ! En wat moest dat worden, als ze zoo bleef ! Ach, dan wou Tine maar weer naar huis toe !

Naar huis toe — afscheid nemen van al, wat haar hier zoo dierbaar was geworden : de bosschen, de stadjes, het Monument — en dan — van Johan !

Ja, en dat zou toch het eenige zijn, wat er op zat, want zóo samen blijven, dat kon toch tot geèn prijs !

Ze schreide steeds heftiger en voelde zich zoo ongelukkig, zoo alleen en verlaten. — O, ze had wel zóo ineens, ineens in den Haag willen zijn, en aan 't werk, en bij Daan ! Die hoòrde tenminste bij haar ; die snauwde haar nooit af. —

Ze stak angstig de hand in den zak. Mijn God, het kruis ! Ze had 't zóó maar in haar zak laten glijden, en nu had ze haar zakdoek genomen — nu moest ze 't eens verloren hebben ! Maar ze had 't niet verloren, en nu lag 't in haar hand en flonkerde in de zon. —

Hoe had Grootmoeder haast geschreeuwd : ,,Doe het af ! doe het af !" Ja, nu kon ze het niet meer dragen, als Grootmoeder 't zag, maar als Grootmoeder 't nièt zag, zou ze 't altijd om hebben, 't aandenken aan den armen, armen oom Frits, die naar zijn moeder en naar Holland verlangde — en zijn moeder wou niets van hem weten en daarom achtte hij Holland voor zich gesloten.

Almaar schreide ze, en schreiend bereikte ze de bank op haar lievelingsplaatsje, die door enkele eikenstruiken van den weg was gescheiden, zoodat je gansch onbespied het uitzicht kon genieten op

het stadje aan je voeten, dat vroolijk zijn dag begonnen was. Alleen van terzijde, waar de groote weg ging, die naar het boschpad leidde, kon je gezien worden — maar verlaten lag de weg daar in den morgenzonneschijn.

Tine deed zich met sidderende handen het kruis weer om, borg haar gelaat in haar zakdoek en schreide, of haar hart zou breken.

Zoo verdiept was ze in haar smart, dat ze geen schreden achter zich hoorde komen, geen onderdrukten kreet van pijnlijke verrassing vernam. — Ze bespeurde de tegenwoordigheid van Verschuur pas, toen hij teeder haar handen van haar gezicht trok en met een stem, die haar hart deed trillen, vroeg: „Tine, meisjelief — wat is er? wat kán er zijn?"

Ze schreide nog heviger en hij trok haar naar zich toe, legde haar hoofd tegen zijn schouder, en steeds haar handen vasthoudend, trachtte hij haar te kalmeeren als een klein kind. „Maar, maar — wat kan dát nu zijn? Heb je ongelukkige berichten uit den Haag? Niet? Wat dan? Huil eerst nu maar uit — och, och! wat een verdriet!"

Ze had zich even overgegeven aan de weelde van bij hèm uit te kunnen schreien, maar nu werd ze zichzelve weer meester en ging vol schaamte rechtop zitten, terwijl ze haar handen uit de zijne trachtte te trekken.

„Waarom?" vroeg hij bijna angstig, voelend den ernst van haar pogen. „Waarom mag ik die kleine handen niet in de mijne houden?"

Ze gaf geen antwoord en ging voort met zich te

bevrijden uit zijn greep. Hij sprak, angstiger nog, dóór: „En waarom heb je zoo ongeduldig je hoofd weggetrokken? Wil je niet door mij getroost zijn?"

„O!" kreet ze, en hij hoorde blijdschap, liefde en verlangen, alles tegelijk, in dien kreet.

„Ja, je wil wel! nietwaar?" ging hij geruster door. Ze had opgehouden haar handen weg te trekken en hij nam ze nog inniger tusschen de zijne:

„Ja, je wil wel, nietwaar? Je weet immers al lang, dat ik van je hou, en alleen maar naar 't oogenblik zocht, waarop ik je kon vragen, of je mijn eigen lief meisje wil zijn. Nu ik je hoorde schreien, en me dat zóo een pijn deed, nu kon ik geen minuut langer wachten, zeker niet, tot ik eerst je Grootmoeder verlof had gevraagd. Zeg, Tine, wil je mijn eigen meisje wezen en vèel van me houden?"

Een duizeling kwam over haar. Ze kon niet begrijpen, dat ze goed verstaan had. Wat — hij, van wien ze al zoovele dagen droomde, naar wien ze verlangde — hij hield ook van haar?

De overgang van diepe smart om eenzaamheid tot dit heerlijke Geluk was tè sterk. Als versuft bleef ze zitten en zei niets, maar staarde hem met haar groote, donkere oogen aan, als zag ze een liefelijk droombeeld. Maar toen hij haar handen streelde en nog zeide: „Je houdt toch wel van me?" toen wist ze, dat ze niet droomde — dat alles heerlijke werkelijkheid was.

„Ja!" fluisterde ze. „Zoóveel! zooveel!"

„O!" Hij jubelde het uit en trok haar in zijn arm. „O kind! kind! Dan zijn we nu verloofd en ik ga zoo dadelijk naar je Grootmoeder — en wat zullen

er nu heerlijke tijden komen ! O, Tine ! Tine ! wat heb ik naar je verlangd !"

Van ontroering kon hij bijna niet spreken. Hij drukte een kus op haar voorhoofd. — En een zalig gevoel van rust, vrede en geluk kwam over haar.

Hoe lang zaten ze daar wel, bedwelmd van hun heerlijk, jong geluk ? Hoe lang zaten ze daar wel, voor hij genoeg zijn gedachten verzameld had, om te vragen, waarom ze daar zoo zat te schreien ?

Hoe ver lag nu het verdriet ! Glimlachend zag Tine op naar Johan — wat deerde 't nu, of Grootmoeder boos was of niet ? Wat deerde 't nu, of ze naar Holland terug zou gaan of niet ? Alleèn zou ze nimmer meer zijn, en mocht ze daarnet al vele tranen gestort hebben om oom Frits, nog meer had ze er geschreid om zichzelf en haar eenzaamheid.

De gedachte aan oom Frits versomberde even haar oogen. Arme, arme oom Frits ! Zelfs *zij* zou hem niet onverdeeld toebehooren, als hij tòch naar Holland kwam !

„Vertel je het nu haast !" zei Johan. „Kijk nu dat pruilgezicht eens aan ! Wacht, even dien vreeselijken rimpel wegkussen — zoo ! Nu het verhaal !"

Ze herinnerde zich, dat ze eenigen tijd geleden dat verhaal nièt verteld had, omdat ze niet de vrijheid had durven nemen, de familiehistories der Beukema's over te brieven ! Maar nu erkende ze, met een blijden glimlach, dat Johan Verschuur voortaan tot de familie behoorde, en vrij en frank begon ze haar verhaal.

Een reiziger steeg uit Assmanshausen omhoog, den berg op. Zooeven was hij met den trein uit Wiesbaden gekomen. Zijn gelaat was gebruind, door heeter stralen dan die van de Duitsche najaarszon. Zijn oogen waren zeer donker, en groot en helder. Heel eigenaardige oogen, veel helderder dan men ze gewoonlijk vindt bij mannen, wier haar al vergrijst, wier gansche voorkomen verraadt, dat ze de vier kruisjes achter den rug hebben.

Hij scheen bijzonder behagen in het landschap te hebben, want zijn heldere oogen keken overal rond met een uitdrukking van genot. En, daar 't klimmen hem eenigszins zwaar leek te vallen, gunde hij zich vaak den tijd om rond te zien.

Zijn plan was, naar het Jagdschloss te wandelen en te zien, of ze daar nog een kamer voor een zwerveling hadden, een zwerveling, die lang de zon der tropen op de huid had voelen branden, en nu genieten wilde van een wonderschoon Europeesch najaar.

Hooger klom hij, en vaker stond hij stil. De kapel der Veertien Heilige Helpers in nood boeide hem en hij ging er niet voorbij, zonder elk voorwerp bekeken te hebben met zijn wonderheldere, doordringende oogen. Even boven de kapel moest hij toch weer stil staan. Die weg ging ook zoo steil, en hij kwam niet heelemaal, zooals hij gegaan was, in Europa terug !

Twintig jaren tropenleven blijven iemand niet in de koude kleeren zitten, maar sluipen je body binnen en verslappen het. En de laatste maanden had hij het domste gedaan, wat je doen kan, als je

toch wel graag frisch en fiks wou blijven. Hij was gaan kankeren en piekeren over Holland, over zijn moeder. —

Soeda! moest hij daar nu over gaan denken! Dan kwam hij zijn levensdagen niet boven! Want sombere gedachten, dat 's je ergste ballast! Kom, hij had nu immers een voorpost uitgezet bij het vijandelijke kamp! Die kleine nicht zou haar mondje weleens voor hem roeren; 't was al haar levensdagen zoo'n bijdehandje geweest. Die kleine nicht moest eerst den omtrek eens voor hem verkennen, want aan een nederlaag wilde hij zich niet wagen — daar was hij te oud voor geworden!

Wat was het landschap hier mooi — om van wat anders te spreken! Hè? waar kwamen die stemmen vandaan? Hij keek eens rond zich, zocht omhoog, omlaag — jawel, daar zaten er twee, tamelijk verscholen op een bankje. Hadden zeker gedacht, dat ze hèèlemaal verscholen zaten. Maar dat was mis! Hij wilde verder gaan, toen een zonnestraal plotseling iets op deed lichten onder den kin van 't jonge meisje, dat haar aanwezigheid verraden had.

Hij sperde zijn groote, heldere oogen wijd open. — Dat was nèt zoo'n kruis, als hij zijn kleine pionier gestuurd had! Hij wist niet, dat ze algemeen waren, die Palembangsche sieraden. Maar — wat drommel? Die kleine, teere heks daar op dat bankje — met der Indische gezicht, der Indische haren, en de oogen van zijn broer Daan — die net als de zijne waren geweest — wat drommel! en in zulk goed gezelschap! Maar 't kòn haast niet! Hoe zou zij nu hier in 't Niederwald komen. —

Doch zóo 't bankje voorbij loopen, dat ging toch niet. De gelijkenis was tè frappant. En wie weet, wie weet. — Bergen en dalen ontmoeten elkaar niet en menschen wel, zelfs al geloof je de een in 't dal, en al is de andere op de bergen. —

En de reiziger klom moedig verder. Die daar op 't bankje hoorden niets.

Johan had nu de geschiedenis van oom Frits vernomen, en ze waren weer aan hun eigen geschiedenis begonnen, die hun zóó wonderliefelijk voorkwam, als ze niet wisten, dat er geschiedenissen op de wereld waren.

„Ehem! Ehem!" klonk 't achter hen.

Een reiziger kwam achter 't eikenhakhout en wilde ook een plaats op het bankje hebben.

Ze schoven wat teleurgesteld op. Hè, nu moesten ze zoo aanstonds weg, want hun geschiedenis kon alleen maar onder vier oogen verteld worden.

De reiziger ging zitten, nam den hoed af en wuifde zich daar wat koelte mee toe.

Oplettend zag hij 't jonge meisje aan, en Verschuur keek hèm weer aan, zeer vragenderwijs. Wat beteekende die blikken, op zijn meisje geworpen?

„Tine Beukema!" sprak opeens de reiziger op luiden toon.

Tine sprong op van schrik en verrassing. En toen ze den reiziger in 't gelaat zag, jubelde ze 't uit: „Oom Frits! lieve oom Frits! O, waar kom u vandaan? Hoe is dat mogelijk!"

„Leg me eerder uit, hoe 't mogelijk is, dat ik je hier vind — ik meende je zoo welbewaakt in den

Haag, en nu zie ik je hier — enfin, bewaakt ben je toch !"

„Oom !" zei Tine blozend. „Dit is — mijn verloofde, Johan Verschuur. —"

„Nee maar ! nee maar ! zoo neef, hier is een hand. Ik hoop, dat je je leven lang goed op dat kleine ding zal passen, want 't is een drommelsch aardig ding. En zeg, klein ding, sedert wanneer heb jij zulke groote-menschenmanieren ? Daar heb je eens niets van geschreven in dien laatsten, mooien brief aan je oom ! Ja, ja, die heb ik trouw bewaard ! En ik dacht zoo : ik zal haar 't antwoord weleens in persoon komen brengen. Nou, klein ding, zeg eens op : sedert wanneer ?"

Ze lachten beiden hartelijk. Johan haalde zijn horloge uit, rekende eens na en zeide : „Ik denk zoowat een uur !"

„Wel verbazend !" riep oom Frits. „En — weet niemand daar wat van ?"

„Niemand, oom. U bent de eerste."

Oom Frits ging voorover zitten en teekende met zijn stok figuurtjes in 't zand.

„Zeg !" vroeg hij zoo terloops. „Nou moet hij zeker toestemming vragen aan — je Grootmoeder, hè ?"

„Ja, oom", zei Tine. „Dat zal hij dadelijk doen."

„Is — je Grootmoeder dan in de buurt ?"

„Ja, oom — Grootmoeder en ik logeeren boven, op het Jagdschloss. Grootmoeder is ziek geweest, en ik ook. En nu zijn we allebei hier een beetje, om op te knappen."

„Zoo — nu, ik geloof, dat jòu dat wonderwel gelukt is, hè, klein ding ?"

Ze lachte eens, maar aanstonds trok een peinzen weer over haar gezicht. Hoe moèst dat nu, hoe moèst dat nu, met Grootmoeder en oom Frits ! Grootmoeder was immers minder dan ooit tot verzoening geneigd. —

„Zoo", — zei oom Frits. „Op het Jagdschloss. Dat is al heel toevallig. Ik ging namelijk eens kijken, of er voor mij een kamer op het Jagdschloss was. Nu — dan zal ik maar weer naar beneden gaan."

Hij teekende verder met zijn stok in 't zand. Een moedelooze en vermoeide trek speelde om zijn lippen. Even keek hij weer op :

„Weet hij ervan ?" vroeg hij, op Johan duidend.

„Ja !" zei Tine.

„Des te makkelijker !" sprak hij. „Zeg, weet je, dat 't vandaag net twintig jaar is, dat ik wegging ?"

„Neen", zei Tine.

In haar gedachten kwam een lichte verheuging. Was daárom Grootmoeder zoo — opgewonden vanmorgen ? O — dan mijmerde ze toch nog altijd over oom Frits !

Alle drie zaten ze zwijgend voor zich uit te staren. Toen hield oom Frits op met teekenen en sprak met een zucht :

„Nu — dan ga ik maar weer. Beneden is ook logies in overvloed. Zie ik je nog eens ?"

„Oom !" riep Tine, „ik zal ál het mogelijke beproeven — ik hèb al zooveel beproefd". —

„Des te erger. Als Hemel en Aarde er voor bewogen moeten worden, dan — ben ik er niet meer

van thuis. Begrepen ? En nu adieu. Ik ga logeeren in Hotel Jung. Daar staat mijn bagage. Het is er òok mooi. Adieu, en veel plezier samen."

Daar ging hij heen en ze lieten hem gaan. Ze zouden hem wel gauw gaan opzoeken. — Maar op 't oogenblik konden ze niets voor hem doen — dat voelden ze pijnlijk.

„Ik zál Hemel en Aarde bewegen !" zei Tine. „Hij hoeft 't immers niet te weten ! O, 't is verschrikkelijk !"

Ze zagen hem nu den grooten weg afgaan. Hij zag niet meer op of om. Hij liep gebogener nu — de lust was er uit.

„Kom !" zei Verschuur en bood Tine zijn arm. Ze keek nog even om naar de kapel der Heilige Helpers in nood. —

En ze wandelden naar het hotel, vol blijde en droevige, hoopvolle en zorgelijke gedachten.

Maar bovenal met telkens de behoefte, zich te vergewissen of ze waakten of droomden. Wat een ochtend ! O ! wat een ochtend !

„Juffrouw Tine ! Juffrouw Tine ! O, waar blijft u toch ?"

't Was Magdalena, die dezen noodkreet slaakte, toen Tine om den hoek van de veranda verscheen. Magdalena scheen geheel overstuur en merkte niets van de ongewone houding die Tine en Johan ten opzichte van elkaar hadden aangenomen.

„Wat is er dan !" riep Tine verschrikt.

„Uw Grootmoeder is zoo ziek geworden ! Of ziek —, ik weet 't niet. Toen u weg was, heeft ze 't —

ik zou haast zeggen : op haar zenuwen gehad — Juffrouw, ik ben nu vijftien jaar bij haar, en van zenuwen heb ik nooit iets gemerkt. — En toen werd ze zóo moe, en zóo slap, dat ze hing compleet op de sofa en toen heb ik gezegd : Kom, u moet een uurtje naar bed en toen zei ze met zoo'n flauwe stem : Ja — ja, en laat me dan alleen — ik wil alleen zijn.

En toen heb ik haar naar bed gebracht en dadelijk om een dokter uit Rüdesheim getelefoneerd en die is er al geweest. Ze vond het wel niet erg goed, dat ik een dokter had geroepen, maar ik ben toch maar blij. En die dokter zei : Rust, en afleiding, en opbeuring en sterk voeden en toegeven — alles toegeven. 't Waren zenuwen.

Nu — en nu ligt ze boven."

„Ik ga dadelijk naar haar toe !" zei Tine, knikte Johan toe en gin naar boven. Onderweg viel het haar gelukkig in, dat ze haar kruis nog om had — ze greep 't en stak 't in den zak. Toen trad ze binnen.

Grootmoeder keek haar aan met een vermoeiden blik, maar toch niet onwelwillend.

Tine ging aan haar hoofdeinde zitten.

„Maar Grootmoedertje !" begon ze. „Wat bent u nu begonnen ! Zenuwen — u ! ik dacht weleens : u hadt geen zenuwen !"

„Ik dacht 't soms ook, kind. —"

„Kijk !" plaagde Tine, „wat hebt u dan u zelf slecht gekend !"

En nog eens herhaalde ze, vol beduiding :

„Wat hebt u dan u zelf slecht gekend !"

„Dat 's wel mogelijk, kind. —"

't Klonk vol berusting.

Tine zweeg even. Ze dacht na over de wijze, waarop ze haar aanval zou wagen, en vond alvast, dat ze goed begonnen was.

Wacht — hoe ze verder moest gaan, zag ze óok duidelijk.

„Grootmoeder !" begon ze. „Beneden is Johan Verschuur. U ben nu wel niet in een toilet om visite te ontvangen, maar hij wou u iets vragen, dat geen uitstel lijden kan."

„Wat dan, kind ?" vroeg mevrouw Beukema, en reeds glansde iets als blijdschap in haar oogen.

„Och, Grootmoeder" — Tine verborg haar hoofd op Grootmoeders kussen en voelde zelfs in dit oogenblik de bevreemding, dat ze nu geen terechtwijzing kreeg over haar sentimentaliteit.

„Kind !" zei Grootmoeder met een stem, diepklinkend van blijde verrassing. „Laat hem komen — 't doet me zoo'n genoegen. — O, dat is als een geneesmiddel voor me."

IJlings ging Tine heen om Verschuur te halen.

„Haar stemming had nooit beter kunnen zijn !" fluisterde ze. „Als jij weg ben, dan begin ik den eigenlijken aanval. —"

Daar stonden ze beiden, stralend van geluk, voor het bed van mevrouw Beukema.

„Mag ik haar hebben, Grootmoeder ?" vroeg Johan eenvoudig.

„Met vol vertrouwen geef ik je ze over !" sprak mevrouw Beukema plechtig en reikte hem de hand. „Hartelijk gelukgewenscht, kinderen ! Hartelijk gelukgewenscht! Hoe en wanneer is dàt zoo gekomen?"

„Dat vertel ik u wel later, Grootmoeder ! Allereerst moet die jongen nu weer de kamer uit. Allo jij !"

Met een heerschzuchtig air nam ze hem bij den arm en zette hem de kamer uit. Hij lachte haar nog eens even bemoedigend toe.

„Maar Tine !" zei mevrouw Beukema licht verwijtend. „Waarom moest hij nu opeens weg ? Het was me heusch nièt te druk !"

„Omdat ik een heeleboel met u te bepraten heb, Grootmoeder !" antwoordde Tine.

Eenigszins wantrouwend zag mevrouw Beukema naar haar om. En toen kwam een trek van berusting over haar gezicht. Als het kind dan wéer begon — in Godsnaam ! Ze had haar vanmorgen wel erg afgesnauwd — en op slot van zake meende 't kind 't toch goed.

„Grootmoeder !" begon Tine. „Had ik maar geweten, dat 't voor u vandaag een treurige gedenkdag was, dan had ik wel heelemaal gezwegen vanmorgen. Maar ik wist 't niet."

„Hoe weet je 't dan nu ?" vroeg Grootmoeder en tilde 't hoofd op om Tine beter aan te zien.

„Dat komt straks."

Grootmoeder zonk weer terug in de kussens, bereid om nu 't ál over haar heen te laten gaan.

„Eigenlijk verhèugt 't me nu, dat u vanmorgen door dien gedenkdag zoo uit uw gewone doen was, Grootmoeder" — ging Tine langzaam voort. „Want dat is een teeken, dat u de zaak toch nog niet onverschillig is — zegt u zelf nu eens, Grootmoeder !"

„Daar heb je gelijk aan, kind. —"

„Wat ging 't prachtig!" dacht Tine. Nu regelrecht op de overwinning aan!

„Grootmoeder — als we treurige gedenkdagen in blijde kunnen veranderen, waarom zouden we 't dan niet doen?"

„Dat hebben we niet in onze macht, kind. —"

„Verbeeldt u, Grootmoeder — voor dezen éénen keer eens wèl. En zouden we daar dan geen gebruik van maken? Ik zal u eens wat vertellen — u weet, dat ik altijd de meeste nieuwtjes weet van oom Frits. O — neen, nu luisteren. — Vandaag mag u me best eens een beetje toegeven. Denk eens: mijn verlovingsdag. —

Nu, ik weet nu ook weer, het allereerste, dat hij zóó naar Europa is gaan verlangen, dat hij — op reis is gegaan."

Grootmoeder lag met afgewend gelaat. Maar ze zei of deed niets.

„Ja, op reis, naar Europa. 't Allerliefste zou hij regelrecht naar Holland zijn gegaan; maar hij is er nog steeds niet zeker van, hoe u hem zal ontvangen. En hij wou toch zoo graag goèd door u ontvangen worden! Zou 't niet heerlijk zijn, Grootmoeder, als u nu eens ál uw bedenkselen liet varen, ter eere mijner verloving — hoort u, Grootmoeder? Ter eere mijner verloving met Johan Verschuur. — Als u nu eens alle bedenkselen liet varen. — U krijgt hoe langer hoe minder plezier in veel vreemde menschen om u heen, en veel drukte. — Wat dol zou 't nu niet zijn, als oom Frits bij u kwam wonen. — Die heeft óók rust noodig! Denk eens aan Grootmoeder, twintig jaren onder de tropen. —

U ben niet meer boos op oom Frits, hè? Neen, neen — zeg, dat u 't niet meer bent, ter eere mijner verloving! O Grootmoeder, wat zou u me dán blij maken! Toe nu, kijk me eens aan — Neen! nietwaar? Neen — neen — O! ik zie 't al! Neen! neen!"

Ze greep Grootmoeders hand en kuste die vurig.

„Alleen zou ik weleens willen weten, kind, waar dat gesprek voor dient. Me dunkt, volgens voorschrift van den dokter zal 't toch wel niet zijn, dat je al die oude geschiedenissen oprakelt!"

„Een dokter!" riep Tine minachtend. „Een dokter! dien zult u heelemaal niet meer noodig hebben. — Want hoor nu eens, Grootmoeder —"

En toen deed ze het verhaal harer ontmoeting bij den kapel der Heilige Helpers in nood — waar ze oom Frits had gesproken.

Een half uur later mocht Johan naar beneden telefoneeren, naar Hotel Jung. Meneer Beukema was er — over een half uur zou hij op 't Jagdschloss komen.

Tine en Johan gingen hem 't boschpad af tegemoet.

Oom Frits zei alleen maar: „Knap gedaan, kleine pionierster!"

Toen stapte hij zwijgend voort. Ze brachten hem tot op 't portaal van Grootmoeders kamer.

Oom Frits vònd een kamer op 't Jagdschloss en verhuisde er heen met pak en zak.

Ze hadden nog heerlijke, nooit vergeten Octoberdagen met hun vieren.

Eind October viel plotseling de winter in. En de

groote, porceleinen kachels bleken niet bij machte, de reuzenkamers voldoende warm te houden voor kouwelijken oom Frits en Grootmoeder, die, hoewel hersteld, zichzelf toch zeer in acht moest nemen.

In één nacht ontbladerde de vorst en de winterstorm de wouden, die zich zoolang goed hadden gehouden, en ijskoud drongen de stormen op het huis aan, dat daar nu gansch onbeschut op den berg lag.

Toen pakte Magdalena in één morgen de koffers; twee rijtuigen kwamen voor en reden hen naar 't station Rüdesheim, waar ze den trein van twee uur namen, die om half tien in den Haag is. —

B-H
11/73